

LULISHTA E DRITAVE

Biografia e profetit ﷺ të zgjedhur

PROF.

SAFIJJURRAHMAN EL-MUBAREKFURI

PERKTHYES

GENTIJAN ASLLANI

Nën kujdesin e drejtorisë së përgjithshme për çështje
botuese dhe shpërndarëse në Ministri

1436 H / 2015 M

ح) وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد، ١٤٢٧ هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

صفي الرحمن

روضة الأنوار في سيرة النبي المختار باللغة الألبانية. / صفي

الرحمن . - الرياض، ١٤٢٧ هـ

٤٦٠ ص : ٢١ سم

ردمك : ٣ - ٥٨٩ - ٢٩ - ٩٩٦٠

١ - السيرة النبوية أ، العنوان

١٤٢٧/٥٦٨٣

ديوي ٢٣٩

رقم الإيداع : ١٤٢٧ / ٥٦٨٣

ردمك : ٣ - ٥٨٩ - ٢٩ - ٩٩٦٠

الطبعة العاشرة

هـ ١٤٣٦

Nge botimet e Ministrisë për çështjet Isame, Vakufet,
Davet dhe Udhëzim

LULISHTA E DRITAVE

Biografia e profetit ﷺ të zgjedhur

PROF.

SAFIJJURRAHMAN EL-MUBAREKFURI

PERKTHYES

GENTIJAN ASLLANI

Redaktor

prof. dr. Hajri Shehu

Nën kujdesin e drejtorisë së përgjithshme për çështje
botuese dhe shpërndarëse në Ministri

Parathënie

Falënderimi i takon vetëm Allahut, Zotit të botëve! Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin për më të mirin, më të çiltrin dhe më të besueshmin e mbarë njerëzimit, Profetin më të fundit të Allahut, Muhamedin. Mëshira dhe mirësitë e Allahut qofshin mbi familjen dhe shokët e tij, që kanë mbajtur flamurin e fesë, si dhe mbi cilindo që i ndjek ata me vendosmëri, qoftë ky prijës (në Islam), udhëzues, thirrës, ose njeri i mirë dhe i devotshëm! Qoftë kjo mëshirë mbi cilindo, që ndjek rrugën e tyre deri në Ditën e Gjykimit!

Të mësosh jetëshkrimin e Profetit ﷺ (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!*) do të thotë të mësosh dijen më të nderuar, më të shtrenjtë, më të lartë. Nëpërmjet këtij jetëshkrimi të Profetit, mysli-mani njihet me rrethanat në të cilat u përhap feja islame, njihet me Profetin dhe vlerat që i dha atij Allahu që nga prejardhja e deri në shpalljen e Zbules-sës. Gjatë studimit të jetëshkrimit të Muhamedit ﷺ mysli-mani shikon se si ai e mori përsipër barrën e rëndë të thirrjes në Islam, që është feja e vërtetë e Allahut dhe si e kreu ai këtë mision, duke bërë sakrifica të njëpasnjëshme; mysli-mani shikon se sa vuajtje e sa sprova ka kaluar ai në këtë rrugë, dhe se

si kundrejt provave ka pasur ndihmën dhe përkrahjen e Allahut me një ushtri të padukshme melaikesh; myslimani shikon se si Profeti ﷺ arriti fitoren dhe si i kanë ardhur mirësitë. Për jetëshkrimin e Profetit ﷺ është shkruar shumë. Kësaj teme myslimanët i kanë kushtuar shumë rëndësi. Punë të tilla burojnë nga thellësia e besimit dhe dashuria e madhe që myslimani ka për Profetin e islamit. Mirëpo, shumica e atyre që janë marrë me jetëshkrimin e Profetit ﷺ, nuk e kanë bërë ashtu siç i takon. Kanë futur në të edhe gjëra që u shkonin pas mendimeve, prirjeve dhe ndjenjave të tyre, megjithëse nuk kishin ndonjë bazë të saktë. Në shkrimet e tyre janë sjellë edhe gjëra, që janë në kundërshtim me themelet e fesë dhe janë jashtë mendjes së shëndoshë.

Për këto arsye, disa vëllezër myslimanë më propozuan të hartoja një libër të ri, me vëllim mesatar, ku të thuheshin ato gjëra që janë të vërteta, të njohura e të pranueshme për njerëzit kompetentë të kësaj dijeje, kështu që libri të jetë i kuptueshëm si për fillestarët, ashtu edhe për studiuesit e të mos ketë shmangie dhe pasaktësi.

Unë kërkova ndihmë dhe sukses prej Allahut dhe ia fillova punës, duke u mbështetur kryesisht në Kur'anin dhe në komentet e tij, dhe në librat e haditheve dhe të jetëshkrimit të Profetit ﷺ. Jam përpjekur që frazat dhe thëniet, t'i përmend, me sa ka qenë e

mundur, ashtu siç i kanë thënë myslimanët e parë. Në këtë mënyrë, shpresoj të kem plotësuar kërkesën që më qe bërë, qoftë edhe përafërsisht. I lutem Allahut të Madhëruar që me këtë libër t'u sjellë dobi myslimanëve dhe që kjo punë të jetë vetëm për hir të Allahut të Madhëruar. Dhëntë Allahu mëshirë e mirësi për Profetin Muhamed ﷺ, që është më i miri i njerëzimit.

Safijjurrahman El Mubarekfuri

01.01.1414

Muhamedi ﷺ, prejardhja, lindja dhe kushtet e tij para se të bëhej profet

Prejardhja e nderuar

Muhamedi është më i nderuari i krijesave të Allahut, është më i miri dhe më i fundit i të dërguarve të Tij. Është bir i Abdullahut; Abdullahu-bir i Abdur Mutalibit; Abdul Mulatibi-bir i Hashimit; Hashimi-bir i Abdul Menafit; Abdul Menafi-bir i Kusajit; Kusaji-bir i Kilabit; Kilabi-bir i Murres; Murrja-bir i Ka'abit; Ka'abi-bir i Lu'ejit; Lu'ej-bir i Galibit; Galibi-bir i Fihrit; Fihri-bir i Malikut; Maliku-bir i Nadirit; Nadiri-bir i Kinanit; Kinani-bir i Huzejmit; Huzejmi-bir i Mudrikut; Mudriku-bir i Iljasit; Iljasi-bir i Mudarit; Mudari-bir i Nezarit; Nezari-bir i Ma'dit; Ma'di-bir i Adnanit.

Sipas mendimit të të gjithë historianëve, Adnani është një nga pasardhësit e Ismailit, biri i Ibrahimit, por nuk dihet me saktësi numri i brezave dhe as emrat e personave që kanë qenë midis tij dhe Ismailit.

Ndërsa nëna e Muhamedit ﷺ është Emineja, Bija e Uehbiut; Uehbiu-bir i Abdul Menafit; Abdul Menafi-bir i Zehrës; Zehra-bir i Kilabit. Kilabi ishte

gjyshi i pestë i Profetit ﷺ nga i ati. Pra, babai dhe nëna e tij kishin të njëjtën rrënjë dhe bashkoheshin te Kilabi. Emri i saktë i Kilabit ishte Hakim ibn Urue, por meqë e kishte bërë zakon që shkonte shpesh herë për gjah me qentë e gjahut, u njoh me emrin “kilab”.

Fisi i Profetit ﷺ

Fisi i Profetit ﷺ ishin Kurejshët, të njohur për vetitë e mira dhe autoritetin e lartë. Ai fis ka një prejardhje të lavdishme dhe një pozitë të nderuar ndër të gjithë arabët. Kurejsh është mbiemri i Fihirit, birit të Malikut ose i Nadrit dhe Nadri-bir i Kinanit.

Të gjithë burrat e këtij fisi kanë qenë fisnikë dhe të nderuar në kohën e tyre, por më i dalluari ndër ta ishte Kusaji (emrin e vërtetë e kishte Zejd). Ai ishte i pari nga Kurejshët që mori përsipër të kujdesej për Qaben. Pra, ai kishte çelësin e Qabes, e hapte për atë që donte dhe kur të donte. Ai e vendosi fisin Kurejsh në luginën e Mekës, në brendësi të këtij vendi, kurse më parë ata banonin në rrethinat e Mekës, të shpërndarë midis fiseve të tjera. Kusaji kujdesej për haxhinjtë. Ai ngriti dy shërbime, që njiheshin me emrat “esikajetu” dhe “errifadetu”. esikajetu ishte për lëng hurmash, mjaltë, rrush të thatë etj., ndërsa errifadetu ishte për në kohën e Haxhit. Kusaji ndërtoi një shtëpi në veri të Qabes, e cila u njoh me emrin “Darun Nebue” (Shtëpia e Këshillimit). Ajo ishte shtëpia e këshillimit për Kurejshët dhe qendër e

lëvizjeve të tyre shoqërore. Prandaj, çdo martesë a çdo çështje tjetër përfundohej në atë shtëpi. Kusaji kishte në dorë flamurin dhe udhëheqjen. Çdo flamur lufte nisej vetëm me urdhrin e tij. Ai ishte fisnik, i urtë dhe i shkonte fjala te njerëzit e vet.

Familja e Profetit

Familja e Muhamedit njihej me emrin “Familja Hashemije”. E kishte marrë këtë emër prej gjyshit të tij të dytë, që quhej Hashim. Pasardhët e tij quheshin hashemij dhe kështu, derisa erdhi Islami. Hashimi kishte trashëguar nga ofiqet e Kusajit “esikaje” dhe “errifade” t’u jepte ujë dhe lëngje për të pirë haxhinjve dhe të përgatiste bukën e ushqimit për ta. Hashimi ishte njeriu më i lartë i kohës së tij. Ai e thërrmonte bukën në lëng mishi dhe e bënte përshesh. Në arabishte ky lloj ushqimi quhet “tharid”. Hashimi ua jepte tharidin haxhinjve, që vinin në Mekë. Nga kjo ai mori emrin Hashim (Thërrmues), kurse emrin e vërtetë e kishte Amru. Hashimi bëri traditë për arabët “dy udhëtimet”, udhëtimin gjatë dimrit në Jemen dhe udhëtimin gjatë verës për në Sham. Hashimi ishte më i nderuari i Bat’hasë (Mekës).

Thuhet se kur Hashimi kaloi në Jathrib¹, që shtrihet gjatë rrugës për në Sham, u martua me

¹ Më vonë u quajt Medine.

Selmën, bijën e Amrit, nga fisi beni Adiji e ky bir i Nexharit. Qëndroi tek ajo ca kohë, pastaj shkoi në Sham. Selma kishte mbetur shtatzënë në Medine (Jathrib). Hashimi vdiq në Gaza, që ishte tokë e Palestinës. Selma lindi djalë në Medine, të cilit ia vuri emrin Shejbe¹, prej thinjave që kishte në kokë. Djali u rrit midis dajallave në Medine, por xhaxhallarët e tij në Mekë nuk dinin asgjë për të, dërisa ai u bë shtatë ose tetë vjeç. Kur xhaxhai i tij Muttalibi e mësoi këtë, shkoi dhe e solli në Mekë. Kur e panë njerëzit, mendun se djali ishte skllav i tij dhe e quajtën “Abdul Muttalibi” (skllavi i Muttalibit). Kështu, ai u bë i njohur me këtë emër.

Abdul Muttalibi ishte më i pashmi i njerëzve dhe më autoritari. Në kohën e vet është nderuar si askush tjetër. Abdul Muttalibi ishte më i nderuari i Kurejshëve, pronar i varganit të Mekës. Ishte i nderuar, i respektuar dhe shumë bujar, saqë për bujarinë që kishte, quhej “dhënës i madh”. Nga sofrat e tij hanin të varfrit, kafshët e egra dhe shpezët. Prandaj, Abdul Muttalibi quhej ushqyes i njerëzve në fushë dhe ushqyes i kafshëve në majat e maleve. Ai pati nderin të rihapte pusin e Zemzemit, pasi e pati mbyllur atë fisi Xhurhum, shumë kohë më parë, atëherë kur u dëbuan nga Meka. Kur po flinte, Abdul Muttalibi pa një ëndërr. Dikush e urdhëroi që të

¹ Shejbe-thinja (*shënim i përkthyesit*).

hapte pusin e Zemzemit, madje u përshkrua edhe vendi, ku gjendej pusi.

Po në kohën e Abdul Muttalibit ka ndodhur edhe ngjarja e Elefantit. Abraha El Ashrami (sundues i Jemenit) erdhi nga Jemeni me gjashtëmbëdhjetë mijë ushtarë të stërvitur mirë, për të shembur Qaben. Ai kishte me vete edhe disa elefantë. Arriti në “Uadi Mahsir”, që gjendet midis Muzdelifesë dhe Minasë. Në kohën që u përgatit për sulm kundër Mekës, Allahu dërgoi mbi ta zogj që vinin tufë-tufë e që gjuanin me gurë dhe baltë të gurëzuar. Allahu e bëri ushtrinë e Abrahësë si gjeth i shtypur. Kjo ka ndodhur rreth një muaj para se të lindte Profeti ﷺ.

Babai i Profetit ﷺ është Abdullahu. Ai ishte më i miri dhe më i sjellshmi i djemve të Abdul Muttalibit.

Kur Abdul Muttalibi hapi pusin e Zemzemit dhe u dukën shenjat e pusit të vjetër, Kurejshët u grindën me të dhe u përpoqën të bëheshin pjesëtarë në ujin e pusit. Atëherë ai premtoi që, sikur Allahu t’i jepte dhjetë djem, ai do të bënte kurban njërin prej tyre. Allahu i Lartësuar ia dha djemtë, kështu Abdul Muttalibi hodhi short midis djemve të vet se cili do të bëhej kurban. Shorti i ra Abdullahut.

Abdul Muttalibi shkoi te Kabja për ta bërë kurban Abdullahun, por Kurejshët e ndaluan, sidomos vëllezërit dhe dajat e tij. Atëherë, Abdul Muttalibi dha në vend të tij njëqind deve. Ismaili u

shpëtua me një dash (i cili u ther në vend të tij) dhe Abdullahu u shpëtua me njëqind deve që u flijuan për të. Pra, Profeti Muhamed ﷺ është biri i dy njerëzve, që u bënë gati për t'u flijuar, njëri është Ismaili, tjetri babai i vet, Abdullahu dhe njëherazi është biri i dy të shpëtuarve.

Abdul Muttalibi dha pëlqimin që djali i vet, Abdullahu të martohet me vajzën Emine, që ishte bija e Vehbiut dhe më e mira e grave të fisit Kurejsh, si për nga nderi, ashtu edhe për nga pozita. Babai i saj, Uehbiu ishte kryetar i fisi Beni Zehre dhe më i miri i tyre, si në prejardhje ashtu edhe në pozitë. Kështu, u realizua fejesa dhe martesja. Abdullahu dhe Emineja jetuan pak kohë në Mekë. Ajo mbeti shtatzënë dhe nga kjo shtatzani lindi i dërguari i Allahut.

Pas një farë kohe, Abdul Muttalibi e dërgoi Abdullahun në Medine (thuhet edhe në Sham), që të merrej me tregti. Por, sapo u kthye, vdiq. U varros në shtëpinë e Nabiga Dhabjaniut; sipas kumtimit më të saktë, Abdullahu ka vdekur para se të lindte Profeti ﷺ.

Lindja

I dërguari i Allahut ﷺ lindi te njerëzit e fisit Beni Hashim në Mekë. Ishte mëngjesi i ditës së hënë, dita e nëntë (thuhet edhe dita e dymbëdhjetë) e muajit Rabiul Euel, në vitin e ngjarjes së elefantit. Data nëntë është më e saktë, ndërsa data 12 është më e dëgjuar. Data e dytë bie më 22 Prill të vitit 571, të erës sonë. Qe Shifaja, bija e Amrit, e ëma e Abdurr Rahman ibn Afit, ajo që e priti foshnjën. Kur lindi Profeti ﷺ doli prej së ëmës një dritë, nga e cila shndritën edhe pallatet e Shamit. Pastaj i dërguan fjalë gjyshit të tij ﷺ, Abdul Muttalibit për t'i dhënë sihariqin e lindjes së Muhamedit ﷺ. Abdul Muttalibi erdhi menjëherë shumë i gëzuar, e mori foshnjën, e futi në Qabe, e falënderoi Allahun, i bëri lutje Atij dhe ia vuri foshnjës emrin Muhamed (i Falënderuar), sepse shpresonte që të falënderohej. Pastaj theri kurban për lindjen e tij, në ditën e shtatë të lindjes e bëri synet dhe sipas zakonis të arabëve, shtroi një darkë për të.

Kujdestarja e tij ka qenë Umu Ejmen Burketu el Habeshije, robëresha e babait të tij, Abdullahut. Ajo jetoi derisa u bë myslimane, emigroi në Medine dhe vdiq gjashtë muaj pas të dërguarit të Allahut ﷺ.

Qumështi i gjirit për Muhamedin

E para grua që i ka dhënë gjii Muhamedit pas nënës së tij, është Thuuejbja, robinja e Ebu Lehebit, e cila ishte ende me qumësht, prej birit të saj, Masruh. Thuuebja i kishte dhënë gjii më parë edhe Hamzait, birit të Abdul Muttalibit dhe më pas Muhamedit dhe Selemes, birit të Abdil El Mahzumiut. Pra, këta të tre (Hamzai, Muhamedi dhe Seleme) ishin vëllezër qumështi, sepse kishin pirë qumësht nga e njëjta grua. Kur mori vesh për lindjen e Muhamedit, Ebu Lehebi u gëzua shumë dhe e liroi robinjën. Mirëpo, kur Muhamedi filloi t'i ftonte njerëzit për në Islam, Ebu Lehebi u bë nga armiqtë e tij më të egër.

Muhamedi në fisin Benu Sa'ad

Arabët e kishin traditë që për fëmijët e porsalindur të kërkonin gjidhënëse në zonat malore. Ata vepronin kështu për t'i larguar foshnjat nga sëmundjet e qyteteve, për t'i forcuar fizikisht dhe për t'ua mësuar gjuhën arabe në djep të pastër.

Allahu kishte vendosur që disa gra nga fisi Beni Sa'ad bin Bekr Hauazin, të vinin për të kërkuar foshnjë gjiri. Të gjithave ia paraqitën të dërguarin

Muhamed ﷺ, por ata nuk pranuan ta merrnin, sepse ishte jetim. Njëra nga gratë që kërkonte fëmijë për t'i dhënë gji, meqenëse nuk gjeti të tjerë, mori Profetin ﷺ. Ajo ishte Halimja, bija e Ebu Dhuejbit. Ajo pati aq mirësi prej tij, sa e patën zili të gjithë.

Emri i vërtetë i Ebu Dhuejbit, babait të Halimes, ishte Abdullah ibn El Harith. Emri i të shoqit ishte Harith, biri i Abdul Uzzas - që të dy nga fisi Benu Sa'ad bin Bekër Hauazin. Kurse fëmijët e Harith ibn Abdul Uzzas dhe vëllezërit e qumështit të Profetit Muhamed ﷺ ishin: Abdullahu, Unejsja, dhe Xhed-dameja, e cila quhej Shimaë, por më shumë njihej me pseudonimin se sa me emrin. Ajo kujdesej për të dërguarin e Allahut ﷺ.

Begatitë në shtëpinë ku i jepej gji

Profetit ﷺ

Gjatë kohës që Profeti ﷺ qëndroi në atë shtëpi, erdhën shumë mirësi për njerëzit e saj. Kur Halimja erdhi në Mekë, ishte kohë thatësire. Ajo kishte një gomaricë, e cila ecte shumë ngadalë, sepse ishte shumë e dobët dhe e rraskapitur dhe një deve, që nuk i jepte asnjë pikë qumësht. Halimeja kishte edhe një djalë të vogël, i cili tërë natën nuk pushonte së qari e së bërtituri, sepse kishte uri e nuk i linte prindërit të flinin.

Kur erdhi Halimeja me Profetin ﷺ dhe e vuri në prehër, i erdhi gjiri e iu shtua qumështi, foshnja piu dhe u ngop. Piu edhe djali i saj i vogël derisa u ngop dhe fjetën gjumë. I shoqi shkoi te deveja dhe pa se ajo kishte tërë atë qumësht. E molën, pinë të dy derisa u ngopën, fjetën dhe kaluan një natë shumë të mirë.

Halimeja me të shoqin dolën për të shkuar te stepat e Beni Sa'adit. Ajo i hipi gomaricës dhe mori me vete edhe Profetin. Gomarica ecte aq shpejt, sa ia kaloi varganit dhe asnjë nga gomerët nuk mund ta arrinte dot.

Kur Halimeja me të shoqin arritën në vendin ku banonte fisi Beni Sa'ad, i cili ishte një nga vendet më të thata, për habi, panë se delet e tyre vinin të ngopura, me gjinj të plot qumësht. I milnin delet dhe pinin qumësht me bollëk, në një kohë kur bagëtitë e të tjerëve nuk jepnin as edhe një pikë.

Kështu, Halimeja me të shoqin panë shumë mirësi prej Allahut gjatë kohës që Muhamedi ﷺ qëndroi tek ata. Pasi u plotësuan dy vjet, Halimeja ia ndërpreu gjirin. Tashmë ai ishte zhvilluar dhe forcuar fizikisht.

Qëndrimi i Profetit ﷺ në fisin Beni Sa'ad

Halimja shkonte te nëna e Muhamedit dhe familja e tij në çdo gjashtë muaj. Pastaj kthehej me të tek fshati i saj, në Benu Sa'ad.

Pasi e plotësoi afatin e dhënies së gjirit dhe ia ndërpreu atë, erdhi bashkë me Muhamedin ﷺ te nëna e tij; u përpoq që ta mbante përsësi foshnjën, sepse kishte parë shumë begati e mirësi. Iu lut së ëmës që ta linte edhe ca kohë tek ajo derisa ta merrte veten mirë, duke i thënë Eminesë: “Meqenëse në Mekë ka rënë sëmundja e kolerës, kam frikë se mos sëmuret po ta le këtu. Prandaj, ma jep ta mbaj edhe ca kohë.” Eminea pranoi. Kështu, Halimja u kthye e gëzuar në shtëpinë e saj bashkë me Muhamedin. Ai qëndroi tek ajo edhe dy vjet të tjera. Pastaj, ndodhi një ngjarje e jashtëzakonshme, e habitshme. Halimja dhe i shoqi i saj patën frikë ta mbanin Muhamedin ﷺ, dhe e kthyen atë tek e ëma. Ngjarja e habitshme që çarja e gjoksit të Profetit ﷺ.

Enes Ibn Malik ka kumtuar se kur i dërguari i Allahut ﷺ po luante me djemtë e tjerë, i erdhi Xhibrili, e mori dhe e shtriu për tokë, ia çau zemrën dhe ia nxori atë jashtë, i mori një copë të vogël mishi dhe i tha: “Kjo është pjesa e djallit.” Pastaj ia lau

zemrën në një tas ari me ujë zemzemi. Më pas e bashkoi dhe e vuri në vend ashtu siç ishte.

Djemtë erdhën me nxitim te nëna e tij e qumështit, Halimja dhe i thanë: “Muhamedi u vra.” U kthyen menjëherë, i dolën përpara dhe panë se atij i kishte ndryshuar ngjyra e fytyrës.

“Unë e kam parë shenjën e asaj qepjeje në gjoksin e tij”, - përfundoi Enesi.

Te nëna e vet e dashur

Pasi ndodhi kjo ngjarje e jashtëzakonshme, Profeti Muhamed ﷺ u kthye në Mekë dhe qëndroi tek e ëma rreth dy vjet. Pastaj, Eminea u nis bashkë me të për në Medine. Në këtë udhëtim atë e shoqëronin kujdestari i saj, Abdul Muttalib dhe shërbyesja e saj, Ummu Ejmeni. Në Medine qenë varrosur babai i Muhamedit ﷺ, dajat dhe gjyshërit e tij, Benu Adij ibn En Nexhar. Ajo ndenji në Medine një muaj, pastaj u kthye për në Mekë. Gjatë rrugës Emineja u sëmur. Më tej gjendja u keqësua dhe ajo vdiq në Ebua, midis Mekës dhe Medines, ku edhe u varros.

Gjyshi e shoqëroi deri në Mekë Muhamedin ﷺ, duke ndjerë thellë në zemër dhembjen e madhe që i kishte shkaktuar fatkeqësia e re. Ai sillej me Muhamedin me një butësi, të cilën nuk e njihnin as djemtë e vet.

Abdul Muttalibi e vlerësonte shumë Muhamedin, e nderonte dhe e preferonte më shumë se djemtë e vet. E vinte në dyshekun e vet, ku nuk ishte ulur tjetërkush deri atëherë, i fërkonte shpinën dhe gëzohej nga ajo që bënte ai. Abdul Muttalibi besonte se ai djalë do të kishte një të ardhme të madhe. Mirëpo pas dy vjetësh, Abdul Muttalibi vdiq, në moshën 80 vjeç, dy muaj e dhjetë ditë.

Te xhaxhai i vet i dashur

Kujdestarinë për Muhamedin ﷺ e mori përsipër xhaxhai i tij, Ebu Talibi, i cili ishte vëlla (nga nëna dhe babai) me babanë e Profetit ﷺ. Ai tregoi shumë mëshirë dhe dashuri ndaj tij. Ebu Talibi nuk ishte i pasur, por Allahu e begatoi atë pasuri të paktë që kishte; ushqimi që ishte për një, e ngopte gjithë familjen e tij. I dërguari i Allahut ﷺ ishte shembull në kënaqje dhe durim. Ai mjaftohej me atë që i kishte caktuar Allahu i Madhëruar.

Udhëtimi për në Sham dhe takimi me priftin

Ebu Talibi do të shkonte për tregti me një vargan të Kurejshëve deri në Sham (Siri). Muhamedi në atë kohë ishte dymbëdhjetë vjeç, dy muaj e dhjetë ditë. Ebu Talibi nuk duronte dot që të largohej nga Muhamedi ﷺ. Nga dhembshuria që kishte për të, e mori me vete. Kur vargani arriti afër qytetit Basra,

në kodrat e Shamit, u doli përpara një nga priftërinjtë e mëdhenj të të krishterëve, që quhej Behira. Ai hyri midis varganit, shkoi te Muhamedi ﷺ, e mori për dore dhe i tha: “Ky është më i madhi i njerëzimit. Ky është i dërguari i Zotit të botëve. Këtë e dërgon Allahu mëshirë për të gjithë botët”. Ata që qenë aty, e pyetën: “Ku e di ti këtë”? “Kur ju dolët prej qafës së malit, -tha prifti,- nuk mbeti gurë e dru pa rënë në sexhde. E gurët, e drurët bëjnë sexhde vetëm për profetët. Unë e njoh atë, sepse ka vulën e profetësisë pas shpine, nën shpatull, ajo është sa një mollë, e kemi të shkruar në librat tanë.” Pastaj, prifti Behira i nderoi ata me mikpritjen e tij. Ai i tha Ebu Talibit që ta kthente Muhamedin dhe të mos shkonte me të në Sham, sepse kishte frikë mos i ndodhte gjë nga jehudinjtë dhe romakët. Ebu Talibi e ktheu Muhamedin ﷺ në Mekë.

Lufta e Fuxharit¹

Kur Muhamedi ﷺ ishte njëzet vjeç, në vendin e quajtur Pazari i Ukadhit filloi një luftë midis fiseve Kurejsh dhe Kinan nga njëra anë dhe fisit Kajs Ajlani nga ana tjetër. Patën ndodhur katër grindje në katër vjet midis atyre fiseve. Tri të parat përfunduan vetëm me grindje dhe me një acarim të lehtë. Vetëm në të katërtën ndodhi lufta. Ajo u ashpërsua shumë.

¹ *Fuxharë* – quheshin ata që thyenin urdhrat e Allahut.

U vranë disa veta nga të dy palët. Pataj, bënë armëpushim, që të numëronin të vrarët. Ajo palë që do të kishte të vrarë më tepër do të merrte shpagimin e gjakut që ishte derdhur më shumë. Kështu vendosën, e pushuan luftën dhe i shuan armiqtë dhe sherrin që ishin krijuar midis tyre.

Në atë luftë mori pjesë edhe i dërguari i Allahut ﷺ. Ai u përgatiste shigjetat xhaxhallarëve të vet që luftonin.

Kjo luftë është quajtur Lufta e Fuxharit, sepse fiset ndërluftuese shkelën shenjtërinë e Mekës dhe të muajit të shenjtë.

Pakti i drejtësisë

Në muajin Dhul Ka'abe, fill pas Luftës së Fuxharit, u vendos Pakti i Drejtësisë (Hilful Fudul) ndërmjet pesë barqeve të fisit Kurejsh: Benu Hashim, Benu el-Muttalib, Benu Esed, Benu Zehre dhe Benu Temim. Cila qe arsyeja e vendosjes së paktit? Një burrë nga Zebidi erdhi në Mekë me një sasi malli, të cilën ia bleu Asib Uail is-Sehmiu, por ai nuk i dha aq sa i takonte. Burri kërkoi ndihmë nga fiset Benu Abdu Dar, Benu Mahzum, Benu Xhemeh, Benu Selim dhe Benu Adj, por ata nuk ia vunë veshin. Atëherë, ai hipi në majë të malit Ebu Kubejs e tha në formën e një vjershe padrejtësinë që i kishin bërë. Pastaj bëri thirrje që ta ndihmonin të merrte të drejtën që i takonte. Menjëherë shkoi atje Zubejr ibn

Abdul Muttalib dhe qëndroi aty, derisa ato barqe që përmendëm më lart, u mbloodhën në shtëpinë e Abdullah ibn Xhed'anit, kryetari i fisit Benu Temim. Dhanë besën dhe bënë paktin që të ndihmonin në Mekë çdo njeri që do t'i bëhej padrejtësi. Atij duhej t'i kthehej e drejta që i takonte, qoftë vendas a i huaj. Pastaj u çuan dhe shkuan tek Asi, i biri i Uail es-Sehemiut, ia morën me forcë atë që i takonte Zubejbiut dhe ia dhanë atij.

Në këtë pakt mori pjesë edhe vetë i dërguari i Allahut ﷺ bashkë me xhaxhallarët e vet. Pasi Allahu e nderoi me mesazhin Profetik, tha: “Në shtëpinë e Abdullah ibn Xhed'anit kam marrë pjesë në një pakt, që për mua ishte më i dashur sesa pasuria më e shtrenjtë. E sikur të bëhej thirrje për një pakt të tillë në Islam, unë do ta pranoja.”

Jeta dhe puna

Dihet se Profeti ﷺ lindi jetim dhe u rrit nën kujdestarinë e gjyshit e më pas të xhaxhait dhe nuk trashëgoi nga babai i vet ndonjë pasuri. Kur arriti moshën, kur zakonisht mund të punohet, ruajti delet bashkë me vëllëzërit e vet nga qumështi të fisit Benu Sa'ad. Kur u kthye në Mekë, ruajti delet e vendasve, me një farë pagese të vogël, që në kohën tonë mund të jetë dhjetë rijal¹. Ruajtja e deleve është një traditë

¹ *Rijal* – monedha bazë e Mbretërisë Saudite; 3.5 rijal = 1\$

Profetike, në fillim të jetës së tyre. Pasi e nderoi Allahu me misionin Profetik, Profeti ﷺ ka thënë: “Çdo profet ka ruajtur delet.”

Kur u rrit e u bë burrë, Profeti ﷺ filloi të merrej ca e nga ca me tregti. Është kumtuar se ai ka pasë bërë tregti me Seid ibn Ebu Haibin, të cilin e kishte bashkëpunëtorin më të mirë, që nuk bënte padrejtësi e nuk grindej.

Në marrëdhënie me njerëzit, Profeti Muhamed ﷺ është njohur dhe shquar për besnikëri, për çiltërsi dhe ndershmëri. E tillë ka qenë jeta e tij në çdo hap e në të gjitha fushat, ndaj e quajtën El Emin (Besniku).

Udhëtimi për në Sham dhe tregtia me pasurinë e Hatixhes

Hatixhja, bija e Huvejlidit ﷺ ka qenë më e mira e grave të fisit Kurejsh, si për nga nderi, ashtu edhe për nga pasuria. Ajo u jepte pasuri tregtarëve, që të tregtonin me të përkundrejt një pjese fitimi. Kur dëgjoi për Profetin ﷺ, i propozoi që të shkonte në Sham, të tregtonte për të dhe t'i jepte atij më shumë nga ç' u kishte dhënë të tjerëve.

Profeti ﷺ u nis për në Sham bashkë me shërbëtorin e Hatixhes, Mejserin. Në Sham shiti e bleu dhe pati një fitim të madh. Kështu pasuria e Hatixhes pati një begati që nuk e kishte pasur kurrë. Pasi bënë

tregti në Sham, i dërguari i Allahut ﷺ u kthye në Mekë dhe çoi në vend amanetin.

Martesa me Hatixhen

Hatixhja pa te Muhamedi ﷺ besnikëri dhe mirësi që nuk i kishte parë asnjëherë dhe u habit. Shërbëtori, Mejseri, i tregoi çfarë kishte parë tek Profeti ﷺ. Thuhet edhe për ndodhi të jashtëzakonshme; për shembull, kur ishte vapë e madhe atij i bënë hije dy melekë. Hatixhja e kuptoi që do të ishte lumturi e madhe të martohej me të. I propozoi Profetit ﷺ për martesë dhe ai pranoi. Për këtë bisedoi edhe me xhaxhallarët e vet. Ata i dërguan fjalë xhaxhait të Hatixhes, Amir ibn Esedit.

Xhaxhai i Hatixhes e martoi atë me Profetin ﷺ në prani të njerëzve nga fisi Benu Hashim dhe të kryetarëve të fisit Kurejsh, me një prikë prej 20 devesh ose 6 devesh të reja. Fjalën e martesës e mbajti xhaxhai i Profetit ﷺ, Ebu Talibi. Ai e falënderoi dhe e lavdëroi Allahun, dhe përmendi preja-rdhjen e nderuar dhe të mirat e Profetit ﷺ. Pastaj shpalli lidhjen e martesës dhe tregoi sasinë e prikës.

Martesa e Muhamedit ﷺ me Hatixhen u bë dy muaj e ca ditë pas kthimit të Profetit ﷺ nga Shami. Atëherë, Muhamedi ﷺ ishte 25 vjeç, ndërsa Hatixhja (sipas versionit më të njohur) ishte 40 vjeçe. Thuhet

edhe se ka qenë 28 vjeçe; dikush ka thënë edhe ndryshe). Ajo qe martuar më parë me Atik ibn Aidh El Mahzumin, por ai vdiq. Pastaj u martua me Ebhale Timiun, por edhe ai vdiq. Me të pati një djalë. Më pas kryetarët e mëdhenj të fisit Kurejsh deshën të martoheshin me të, por ajo nuk pranoi, derisa u martua me të dërguarin e Allahut ﷺ. Martesa me të qe një lumturi që e kishin lakmi të gjithë njerëzit.

Hatixhja është gruaja e parë e Profetit ﷺ dhe deri sa vdiq ajo, ai nuk ka marrë tjetër për grua. Profeti ﷺ i pati të gjithë fëmijët me Hatixhen, përveç Ibrahimit të cilin e pati me Marien, që ishte nga Koptet e Egjiptit.

Fëmijët që pati me Hatixhen

Fëmijët që pati Profeti ﷺ me Hatixhen janë: Kasimi, Zejnebja, Rukija, Ummu Kulthumi, Fatimja dhe Abdullahu. (Ka edhe thënie të tjera përse i përket numrit edhe rradhës së tyre.) Djemtë i kanë vdekur të vegjël, ndërsa vajzat kanë jetuar të gjitha. Ato u bënë myslimane dhe u shpërngulën nga Meka në Medine. Tri vajza vdiqën para se të vdiste Profeti ﷺ. Fatimja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) jetoi edhe gjashtë muaj pas vdekjes së Profetit ﷺ.

Ndërtimi i Shtëpisë së Shenjtë dhe ndodhia e gjykimit

Kur Muhamedi ﷺ ishte në moshën 35 vjeç, ndodhi një furtunë e madhe. Ajo i çau dhe i mbuloi muret e Qabes. Muret qenë dobësuar edhe më parë për shkak të një djegieje.

Kurejshët u detyruan që ta ndërtonin atë rishtaz. Ata vendosën që të përdornin për këtë pasuri të pastër (hallall). Nuk do të hynte në ndërtimin e Qabes asnjë lloj pasurie e fituar nga prostitucioni, me kamatë a me padrejtësi. Ata i trembeshin se mos Allahu e shembte atë për dënim. U çua Uelid Ibn Mugira dhe tha: “Allahu nuk i dënon rregulluesit.” Dhe nisi të shembë muret. E ndihmuan edhe të tjerët. U shembën muret dhe arritën te themelet e Ibrahimit.

Pastaj filluan ndërtimin. Secilit fis i caktuan pjesën që do të ndërtonte. Vetë kryetarët e fiseve mbartnin gurë. Ndër ta, edhe i dërguari i Allahut ﷺ dhe xhaxhai i tij, Abbasi.

Ndërtimin e Qabes e mori përsipër një ndërtues romak, që quhej Bakum. Meqenëse pasuria e pastër nuk u mjaftonte për ndërtimin e Qabes mbi themelet e Ibrahimit, lanë pa ndërtuar 6 kutë nga veriu. Në kufirin e 6 kutëve ndërtuan një mur të vogël për të treguar se i përkiste Qabes. Kjo pjesë njihet me emrin “Haxher” dhe “Hatimi”.

Kur ndërtimi arriti në vendin e Gurit të Zi, secili prej kryetarëve donte të ishte vetë i nderuari që do ta vinte Gurin e Zi në vendin e tij dhe vazhduan kështu 4 ose 5 ditë. Kjo grindje për pak sa nuk u kthye në një luftë të përgjakshme në Haram¹. Por Ebu Umejje ibn Mugire el Mahzumi arriti ta kalojë situatën me urtësi, ai ishte më i vjetri i Kurejshëve. Ai propozoi që i pari që do të hynte në derën e xhamisë, të gjykonte. Të gjithë e pranuan dhe ranë në një mendje me këtë.

Ishte vendimi i Allahut që i pari që do të hynte në xhami pas vendimit të Kurejshëve të ishte i dërguari i Allahut ﷺ. Posa e panë atë, Kurejshën brohoritën dhe thanë: “Ky është i Besueshmi, ky është Muhamedi, ne jemi të kënaqur.” Kur ai arriti tek ata, i shpjeguan ngjarjen. Atëherë i dërguari i Allahut ﷺ mori një velencë dhe e vuri Gurin e Zi në të. Pastaj e urdhëroi secilin prej kryetarëve të kapë një cep të velencës dhe ta ngrinin atë të gjithë së bashku. Kur e afruan Gurin te vendi ku do të vihej, e mori në dorë i dërguari i Allahut ﷺ dhe e vendosi në vendin e vet. Kjo qe një zgjidhje e zgjuar dhe e arsyeshme e të gjithë u kënaqën me të.

¹ *Haram*- vendi brenda kufinjve të të cilit nuk lejohen luftat. (shënim i përkthyesit.)

Gurin e Zi e ngritën nga toka një metër e gjysmë, ndërsa derën e Qabes rreth dy metra nga toka, me qëllim që të mos hynte askush tjetër aty përveç atij që donin ata. Muret i ngritën 18 kutë, kurse më parë patën mbetur përgjysmë. Brenda Qabes bënë gjashtë shtylla në dy rreshta dhe tavanin e vunë në një lartësi prej pesëmbëdhjetë kutësh. Më parë, Kabja ka qenë pa tavan dhe pa kollona.

Jeta e Profetit ﷺ para se t'i vinte Zbulesa

Që i vogël, Muhamedi u rrit me mendje të shëndoshë, i zhvilluar fizikisht dhe i pastër shpirtërisht. Ai u rrit, u burrërua dhe u zhvillua duke trashëguar tërë cilësitë e mira. Muhamedi karakterizohej nga largpamësia, mendimi i drejtë dhe zgjuarsia e rrallë. Ishte shembull i përkryer në moral. Dallohej për çiltërsi, për mbajtjen e amanetit, për sjellje të njerëzishme, për moral të lartë, urtësi, durim, mirënjohje, sedër, thjeshtësi dhe dashamirësi. Ai ishte në majën më të lartë të mirëbërësisë e të humanizmit. Për këtë, xhaxhai i tij Ebu Talibi ka thënë: “Ai e ka fytyrën e bardhë, ndihmon jetimët dhe mbron të vejat.” Ai shikonte farefisin. Ai e mbante vetë atë që rëndonte shpatullat e njerëzve. I ndihmonte ata që nuk kishin, derisa të mëkëmbeshin dhe ndihmonte më të dobët, ndihmonte atë që i kishte ndodhur ndonjë fatkeqësi etj.

Allahu e kishte mbështjellë me ruajtjen dhe kujdesin e Vet. E kishte bërë që t'i urrente veset e gjëra të kota dhe ato gjëra të këqija që gjallonin në popullin e tij. Prandaj, Muhamedi ﷺ nuk merrte pjesë në festat e paganëve dhe të idhujtarëve. Ai nuk hante kurrë nga ai mish që therej për idhujt ose për dikë tjetër veç Allahut. Ai nuk i duronte dot as betimet në Latin dhe Uzzanë, e jo më prekjet me dorë e afrimin tek ata.

Ai u qëndronte pijeve alkolike më larg se të gjithë njerëzit dhe nuk shkonte për të dëgjuar muzikë. Ai nuk ka shkuar asnjëherë në vendet ku kalohej koha me gjëra të kota a në klube ku mblidheshin të rinjtë, ose atje ku takoheshin të dashuruarit në Mekë.

Profetësia dhe thirrja në Islam

Shenjat e profetësisë dhe sihariqet e lumturisë

Me sa u përmend më lart, duket qartë se ishte zgjeruar e çara midis Profetit ﷺ dhe popullit të vet. Ai shqetësohej kur i shikonte njerëzit në punë të këqija dhe në vuajtje dhe donte të largohej prej tyre e të qëndronte në vetmi, për të menduar një rrugë që mund t'i shpëtonte ata.

Ky shqetësim sa vinte e bëhej më i madh dhe duke u rritur i forcohej edhe më shumë dëshira për t'i shpëtuar njerëzit nga shkatërrimi. Dukej sikur dikush e thërriste për të qëndruar në vetmi dhe për t'u shkëputur nga njerëzit. Prandaj, filloi të shkonte në shpellën Hira¹. Atje adhuronte Allahun sipas asaj që kishte mbetur nga feja e Ibrahimit (paqja qoftë mbi të). Ai shkonte atje në çdo vit një muaj, muajin e Ramazanit. Pasi kalonte koha e caktuar dhe

¹ *Hira*- mali, që sot njihem me emrin Nur është tre kilometra larg nga Meka e vjetër. Shpella ndodhet pak më poshtë majës më të lartë të malit. Njeriu, pasi zbret nga maja e malit, arrin te shpella. Shpella është shumë e thellë, më pak se katër metra e gjatë dhe pak më shumë se një metër e gjysmë e gjerë.

plotësohej një muaj, kthehej në Mekë në mëngjes, bënte tauaf rreth Shtëpisë së Shenjtë dhe pastaj kthehej në shtëpinë e vet. I dërguari i Allahut ﷺ vazhdoi kështu tre vjet rresht.

Kur Muhamedi ﷺ arriti moshën 40 vjeç, që është mosha e zhvillimit të plotë të njeriut dhe moshë në të cilën u bënë profetë edhe profetët e tjerë para tij, nisën t'i shfaqen shenjat e profetësisë dhe sihariqet e lumturisë. Filloi të shikonte ëndrra të mira, të cilat dilnin siç i shikonte ai. Shikonte ndriçimin dhe dëgjonte zërin. Një herë ai tha: “Unë di një gur në Mekë, që më përshëndeste me “Selam!”, para se të bëhesha profet.”

Zbritja e zbulesës

Ishte muaji i Ramazanit, kur Muhamedi ﷺ ishte tashmë 41 vjeç dhe ndodhej në shpellën Hira duke përmendur Allahun dhe duke e adhuruar Atë, kur papritmas i erdhi Xhebraili (paqja qoftë mbi të!) me mesazhin Profetik dhe Zbulesën (Revelatën). Për këtë le të dëgjojmë fjalën e Aishes (Allahu qoftë i kënaqur me të!), e cila na e tregon hollësisht këtë ngjarje: “Në fillim, i dërguari i Allahut ﷺ e ka marrë zbulesën në formë ëndrrash të mira. Pra, sa herë që ai shihte ndonjë ëndërr, ajo vinte ashtu si zbardhja e agimit. Më pas, atij i pëlqente të rrinte në vetmi. Prandaj, shkonte e rrinte i vetëm në shpellën Hira.

Aty e adhuronte Allahun disa net dhe për këtë merrte ushqim me vete. Pastaj, kthehej te Hatixhja dhe merrte ushqim edhe për disa ditë të tjera. Vazhdoi kështu, derisa i erdhi e vërteta aty, në shpellën Hira. Profeti ka thënë, - vijoi Aishja: “Më erdhi meleki Xhibril dhe më tha: “Lexo!” Iu përgjigja: “Unë nuk di të lexoj.” Meleki më mori dhe më shtrëngoi aq fort, sa m’u zu fryma. Pastaj më lëshoi dhe më tha: “Lexo!” Unë i thashë: “Nuk di të lexoj.” Atëherë meleki më kapi dhe më shtrëngoi përsëri sa desh më mbyti. Pastaj më lëshoi dhe më tha: “Lexo!” Unë i thashë: “Nuk di të lexoj.” Ai më shtrëngoi për të tretën herë, pastaj më lëshoi dhe më tha: **“Lexo, me emrin e Zotit tënd, i Cili krijoi (çdo gjë). Krijoi njeriun prej një pike gjaku të ngjizur. Lexo! Se Zoti yt është më Bujari. Ai e mësoi njeriun të shkruajë me penë. I mësoi njeriut atë, që nuk e dinte.”**

Me këto ajete, i dërguari i Allahut ~~u~~ u kthye, duke iu dridhur zemra dhe hyri te Hatixhja, bija e Huvejlidit (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe i tha: “Mbulomë! Mbulomë!”. E mbuluan dhe ai qëndroi ashtu, derisa i kaloi frika. Pastaj i tregoi Hatixhes atë që i kishte ndodhur. “Pata frikë”,- i tha ai Hatixhes. “Mos ki frikë, - i tha Hatixhja. Për Zotin, Allahu kurrë nuk do të të turpërojë ty. Ti e shikon farefisnin; ti i duron vështirësitë; ti i jep atij, që nuk ka derisa të mëkëmbet; ti e mirëpret mikun; ti ndihmon që të

vihet në vend e drejta.” Pastaj Hatixhja shkoi me të tek Uaraka ibn Esed ibn Abdu Uzza, biri i xhaxhait të Hatixhes, i cili ishte i krishterë. Ai shkruante në hebraishte Librin nga ungjilli, aq sa dëshironte Allahu. Në atë kohë Uaraka ishte plakur dhe verbuar. “O biri i xhaxhait tim!”, - i tha Hatixhja. Dëgjo nga biri i vëllait tënd.” Uaraka i foli Muhamedit ﷺ: “O biri i vëllait tim, çfarë ke parë?” I dërguari i Allahut ﷺ i tregoi atë që kishte parë në shpellën Hira. “Ai është meleku, që Allahu ia zbriti Musait”, - tha Uaraka. “Ah, sikur të isha i fuqishëm! Ah, sikur të isha gjallë, kur populli yt të të xjerrin ty prej Mekës.” “Vërtet, do të më nxjerrin mua ata?”, -pyeti i dërguari i Allahut ﷺ- “Po, - iu kthye Uaraka. Çdo njeri që ka ardhur me atë që vjen ti, është luftuar e në qoftë se do të isha gjallë kur të vinte dita jote, do të të ndihmoja shumë.” Nuk kaloi shumë kohë dhe Uaraka vdiq. Ndërkohë, Zbulesa u ndërpre.

Historia e fillimit të profetësisë dhe e zbritjes së Zbulesës

Historia e fillimit të profetësisë dhe e zbritjes së shpalljes lidhet me muajin Ramazan, me natën e Kadrit. Për këtë Allahu i Madhëruar ka thënë: **“Muaji i Ramazanit, në të cilin zbriti Kur’ani.”** Dhe: **“Vërtet, Ne e zbritëm atë në Natën e Kadrit.”** (97:1)

Hadithet e vërteta autentike, na njoftojnë gjithashtu se ngjarja ka ndodhur natën e së hënës, para agimit.

Meqenëse nata e Kadrit bie në dhjetë ditët e fundit të muajit të Ramazanit me numër tek, dhe shkencërisht është vërtetuar se dita e hënë e Ramazanit të atij viti ka qenë data 21, del se profetësia e Muhamedit ﷺ ka filluar natën e 21-të të muajit Ramazan. Kjo datë bie më 10 gusht të vitit 610 të erës sonë. Sipas vitit hënor në atë kohë ai ishte 40 vjeç, 6 muaj dhe 12 ditë. Sipas vitit diellor i bie të ketë qenë 39 vjeç, 3 muaj dhe 22 ditë. Pra, Profeti ﷺ ishte në krye të 40 vjetëve sipas vitit diellor, kur i ka ardhur profetësia.

Ndërprerja e zbulesës dhe kthimi i saj

Pas zbritjes së parë të Zbulesës në shpellën Hira, pati një ndërprerje. Kjo ndërprerje vazhdoi disa ditë. Profeti ﷺ u mërzit dhe u hidhërua. Mirëpo, e mira që pikërisht në këtë ndërprerje, sepse iu hoq frika Profetit ﷺ; ai u bë i vendosur në çështjen e tij dhe u përgatit të mbajë mbi vet diçka tjetër si ajo që kishte zbritur.

Profeti ﷺ që kthyer nga Uaraka ibn Neufeli dhe pati shkuar përsëri te shpella Hira për të vazhduar adhurimin e tij ndaj Allahut dhe për të plotësuar ditët që i kishin mbetur prej muajit të Ramazanit. Mbaroi

muaji i Ramazanit dhe ai plotësoi adhurimet në shpellë. Në mëngjesin e parë të muajit Sheual zbriti nga shpella për në Mekë. Profeti ﷺ ka thënë: “Kur hyra në luginën e Mekës, dikush më thirri. Hodha sytë në të djathtë, por nuk pashë njeri. Hodha sytë edhe në të majtë, por përsëri nuk pashë njeri. Hodha sytë përpara e prapa meje dhe nuk pashë njeri. Atëherë, ngrita kokën lart dhe pashë diçka! Meleki që më pat ardhur në shpellën Hira, ishte ulur në një karrige midis qiellit dhe tokës. U tremba aq shumë sa rashë përtokë. Pastaj shkova te Hatixhja. Më mbuloni, më mbuloni, më mbuloni dhe më hidhni ujë të ftohtë, - i thashë. Më mbuluan dhe më hodhën ujë të ftohtë. Atëherë, ka zbritur: “**O ti i mbuluar. Ngrihu dhe paralajmëroi** (njerëzit për dënimin)! **Dhe Zotin tënd madhëroje! Dhe rrobat e tua pastroji! Dhe të neveritshmes largoju!**”. Kjo ka ndodhur para se të bëhej detyrim namazi. Pas këtij çasti Zbulesa ka ardhur pa ndërprerje.

Këto ajete janë fillimi i mesazhit të tij dhe janë shpallur pak më vonë se shpallja e parë, e cila ishte dhe fillimi i profetësisë së Profetit ﷺ.

Këto ajete përfshijnë dy lloj detyrimesh:

Lloji i parë është detyrim i Profetit ﷺ për të shpallur mesazhin dhe për të paralajmëruar njerëzit. Këtë e thotë fjala e Allahut: “**Ngrihu dhe paralajmëroi** (njerëzit për dënimin)!” Ajeti do të thotë:

Paralajmëroi njerëzit për dënimin nga Allahu nëse ata nuk largohen nga mashtrimi dhe humbja, të mos adhurojnë idhujt, por vetëm Allahun, të mos i venë shok Atij, as në Vetën e Tij, as në Cilësitë e Tij dhe as në të drejtat e Tij.

Lloji i dytë është detyrimi i Profetit ﷺ, që të zbatojë urdhrat e Allahut të Madhëruar, t'i zbatojë ato plotësisht në vetën e tij, për të fituar kënaqësinë e Allahut dhe për të qenë shembull për çdo njeri që i beson Allahut. Këto shprehen në ajetet: **“Dhe Zotit tënd madhëro!”** që do të thotë: “Vetëm Allahun madhëro dhe mos i shoqëro Atij askënd dhe asgjë.”, **“Dhe rrobat e tua pastro!”**, që do të thotë: pastroji rrobat dhe trupin tënd, sepse nuk i ka hije atij njeriu që madhëron Allahun e qëndron para Tij, të jetë i papastër. **“Dhe të neveritshmes largoj!”**, do të thotë: “largohu nga ajo që shkakton zemërimin e Allahut dhe dënimin e Tij. E kjo arrihet duke iu bindur Allahut dhe duke mos e kundërshtuar Atë. **“Dhe mos prit për atë që jep (të shpërblejnë më) shumë”** do të thotë: mos bëj mirësi, për të marrë më shumë se e mira që ke bërë në këtë botë. Ajeti i fundit tregon dëmet që do t'i vinin nga populli i vet, kur të ndahej nga feja e tyre e t'u bënte thirrje për në rrugën e Allahut, siç thotë Allahu: **“Dhe për hir të Zotit tënd, duro!”**

Thirrja

Për të vënë në jetë ajetet e zbritura, i dërguari i Allahut ﷺ filloi menjëherë t'i ftojë njerëzit në fenë e Allahut të Madhëruar. Në atë kohë njerëzit ishin të pafe e adhuronin idhujt. Për adhurimin e idhujve nuk kishin asnjë argument, veçse bënë si prindërit e tyre.

Ata nuk kishin moral; kishin vetëm mendje-madhësi dhe ashpërsi. Rruga e tyre e vetme për zgjidhjen e problemeve ishte shpata. Prandaj Allahu i Madhëruar e urdhëroi Muhamedin ﷺ që të fillonte thirrjen në Islam fshehurazi, duke iu drejtuar vetëm atij që e njihte për njeri të mirë dhe që e donte të vërtetën, vetëm atij njeriu, që i besonte e tek i cili ishte i qetë. Allahu e urdhëroi atë të fillonte së pari me familjen e vet, e më pas me të tjerët.

Grupi i parë i besimtarëve

Pasi Profeti i Allahut ﷺ e filloi thirrjen në Islam, i besuan menjëherë disa njerëz, nga ata, për të cilët Allahu kishte vendosur lumturinë dhe mirësinë.

1. E para që Hatixhja, bija e Huvejlidit (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Hatixhja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) që i dinte sihariqet, kishte dëgjuar për shenjat Profetike dhe i kishte parë

shenjat e para Profetike te Muhamedi ﷺ. Ajo tashmë kishte parë edhe sihariqet e Zbulesës, prandaj priste që Muhamedi të ishte i dërguari i Allahut. Atë e siguroi edhe fjala e Uarakas, kur tha se ai që kishte zbritur në Hira, kishte qenë meleki Xhibril dhe se ajetet që kishte sjellë ai ishin Zbulesa e Allahut. Hatixhja i kishte parë vetë çastet që kaloi Muhamedi ﷺ, kur i zbriti surja Mudethir. Prandaj qe e natyrshme që ajo të ishte e para e besimtareve.

2. Më pas Profeti ﷺ shkoi menjëherë te shoku i tij i ngushtë, Ebu Bekr Siddiku (Allahu qoftë i kënaqur me të!), i tha se Allahu e kishte nderuar duke e bërë profet dhe të dërguar dhe e ftoi për t'i besuar. Ai i besoi Profetit ﷺ, pa mëdyshje dhe pohoi dëshminë e vërtetë¹. Ebu Bekr Siddiku qe i pari që i besoi plotësisht Muhamedit ﷺ. Ai ishte dy vjet më i vogël se Profeti ﷺ dhe shok i tij prej shumë kohësh. Ai i njihte Profetit Muhamed ﷺ botën e brendshme dhe të jashtme. Besimi i tij ishte dëshmia më e drejtë për vërtetësinë e fjalës së Profetit ﷺ.

¹ *Dëshmia*- “Eshhedu en la ilahe il-lallah ue eshedu en-ne Muhameden resulullah.”

3. Ndër të parët që i kanë besuar Profetit ﷺ është edhe Ali ibn Ebi Talibi. Në atë kohë pati rënë zia e bukës në fisin Kurejsh. Ebu Talibi ishte i varfër dhe kishte shumë fëmijë. Kështu që Abbasi, xhaxhai i Profetit ﷺ, i mori Xhaferrin, ndërsa Profeti ﷺ i mori Aliun. Pra Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ishte nën kujdestarinë e Profetit ﷺ, aty hante, aty pinte dhe të gjitha nevojat ia plotësonte Profeti ﷺ. Muhamedi ﷺ e kishte Aliun (Allahu qoftë i kënaqur me të!) si fëmijën e vet. Kur Profeti ﷺ i erdhi Zbulesa, Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ishte dhjetë vjeç. Ai e ndiqte Muhamedin ﷺ në të gjitha veprat. Prandaj, kur ai e thirri në Islam, Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) iu përgjigj menjëherë. Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) është i pari që i ka besuar Profetit ﷺ. Ndër të parët që i kanë besuar Profetit ﷺ është edhe skllavi i tij, Zejd ibn Harith ibn Sherahil el Kelbi. Përpara Islamit ai ishte zënë rob dhe ishte shitur. E kishte blerë Hakim ibn Hizami dhe ia kishte dhuruar hallës së vet, Hatixhes, ndërsa Hatixhja ia kishte dhuruar të dërguarit të Allahut ﷺ. Kur e morën vesh për të, babai dhe xhaxhai i Zejdit shkuan te Profeti ﷺ dhe

iu lutën atij që t'ua kthente Zejdin kundrejt një kompensimi. I dërguari i Allahut ﷺ e thirri Zejdin dhe e la të lirë të shkonte me babanë dhe xhaxhanë e tij ose të qëndronte tek ai. Zejdi parapëlqeu të rrinte me të dërguarin e Allahut ﷺ. Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ shkoi te paria e Kurejshëve dhe u tha: “Dëshmoni se ky është biri im, ai më trashëgon mua dhe unë e trashëgoj atë.” Është koha kur ende nuk i kishte ardhur profetësia Muhamedit ﷺ. Zejdi është thirrur biri i Muhamedit, derisa erdhi Islami. Islami e anuloi birësimin dhe tashmë ai u quajt Zejdi, biri i Harithit.

Këta të katër e kanë pranuar Islamin brenda një dite, atë ditë kur i dërguari i Allahut ﷺ u urdhërua që të paralajmëronte dhe të thërriste në rrugën e Allahut. Për secilin nga këta thuhet se është i pari që e ka pranuar Islamin.

Ebu Bekr Siddiku (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u bë krahu i djathtë i Profetit ﷺ gjatë thirrjes në Islam. Ai ishte i ndershëm, i sjellshëm, i dashur, fisnik e i respektuar. Ai i dinte më mirë se të gjithë prejardhjen e arabëve dhe historitë e tyre. Burra nga populli i tij shkonin dhe këshilloheshin me të, sepse ishte i njohur për dije dhe virtyte dhe i priste e i përcillte mirë të gjithë. Ebu Bekr Siddiku (Allahu qoftë i kënaqur me të!) thirri në Islam ata njerëz, te

të cilët shikonte mirësinë dhe besnikërinë. Kështu, një grup nga njerëzit më të mirë iu përgjigjën thirrjes e u bënë myslimanë. Më i pari ndër ta qe Uthman ibn Affan Emeuii. Më pas, të tjerë si, Zubejr ibn Auam Esdiu, Abdurr Rrahman ibn Auf Zuhriu, Sa'ad ibn ebi Uekkas Zuhriu dhe Talha ibn Ubejdullah Tejmiu. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) shkoi bashkë me ta te Profeti ﷺ dhe të gjithë ata e pranuan Islamin. Këta i ndoqën i besueshmi i këtij Ymeti Ebu Ubejde - Amir ibn Xherrahu, Ebu Seleme ibn Abdul Esedi dhe e shoqja, Ummu Selemeja, Erkam ibn ebi Erkami, Uthman ibn Madh'uni dhe dy vëllezërit e tij, Kudame ibn Abdullahu, dy djemtë e Madh'umit, Ubejde ibn Harith ibn Muttalib ibn Abdul Menaf, Seid ibn Zejd ibn Amru ibn Nefili dhe e shoqja, Fatimja, bija e Hattabit – motra e Umeŕ ibn Hattabit, Habbab ibn Erethi, Xhaferr ibn ebu Talib dhe e shoqja Emine e bija e Halefit. Pastaj u bë mysliman vëllai i Halidit, bija e Mixhlelit dhe vëllai i tij Hattab ibn Harithi, e shoqja Fakiha, e bija e Jesarit dhe vëllai tjetër Muamër ibn Harithi; Muttalibi ibn Ez'heri dhe e shoqja, Ramle, bija e ebu Aufit, Naim ibn Abdullah ibn Usejid Nahhami. Të gjithë këta ishin Kurejshë nga barqet e ndryshme të fisit.

Nga myslimanët e parë, por jo nga fisi Kurejsh qenë edhe: Abdullah ibn Mes'ud el Hedhliu, Mes'udi ibn Rabia el Karijj, Abdullah ibn Xhahshi

dhe vëllai i tij, Ebu Ahmed ibn Xhahshi, Suhejb ibn Sinan Rumi, Ammar ibn Jasir Anesi, babai i tij, Jasiri dhe nëna e tij Sumejja dhe Amir ibn Fehire.

Nga gratë e para që u bënë myslimane, përveç atyre që u përmendën më lart janë: Ummu Ejmen Berika Habeshija, skllave e të dërguarit të Allahut dhe kujdestarja e tij, Ummu Fadl Lubbabe Kubraja, bija e Harith Hilalijes, bashkëshortja e Abbasit – bir i Abdul Muttalibit dhe Esmaja, bija e Ebu Bekr Siddikut. Myslimanët e parë u njohën me emrin Es Sabikinel Euuelin.

Sipas hulumtimeve që janë bërë, del se numri i atyre që e pranuan të parët Islamin, është afërsisht 130. Megjithatë, nuk dihet me siguri, nëse janë bërë myslimanë para se të thirrej hapur për në Islam apo disa prej tyre janë bërë myslimanë, kur thirrja bëhej hapur.

Adhurimi që bënin besimtarët dhe edukata e tyre

Zbulesa (Kur'ani) vazhdoi t'i zbriste Profetit ﷺ. Zbritën ajetet e para të sures Mudethir. Thuhet se surja e parë që ka zbritur pas këtyre ka qenë "El Fatiha". Kjo sure përfshin falënderimin dhe lutjen ndaj Allahut. Kjo sure përfshin gjithashtu të gjitha qëllimet e rëndësishme të Kur'anit dhe të Islamit. Adhurimi i parë, me të cilin u urdhërua Profeti ﷺ ishte namazi, dy rekatë në mëngjes dhe dy rekatë në mbrëmje. Për këtë zbriti meleki Xhibril dhe i mësoi abdesin.

Pastrimi i plotë ishte shenja dalluese e besimtarëve dhe abdesi kusht i namazit. Fatihaja ishte themeli i namazit, ndërsa falënderimi dhe madhërimi i Tij ishin një nga pjesët e namazit. Pra, namazi ishte adhurimi i besimtarëve. Ata e kryenin namazin larg syve të njerëzve, ndoshta nëpër lugina e vise të mënjanuara.

Në ditët e para të Islamit, nuk njihet për besimtarët ndonjë adhurim, urdhër a ndalim tjetër përveç namazit. Zbulesa u tregonte atyre anë të ndryshme të Teuhidit (besimit që Allahu është Një), si të pastronin veten moralisht dhe fizikisht, i nxiste për të mirë, u përshkruante Xhenetin dhe Xhehenemin dhe

i këshillonte ata në mënyrën më të përsosur, kështu që ua hapte zemrat dhe ua kënaqte shpirtin.

Profeti ﷺ i pastronte ata moralisht, u dëlirte zemrat dhe u mësonte Kur'anin dhe Urtësinë. Ai i bënte të ishin të çiltër me njëri-tjetrin. Me një fjalë, i nxirrte ata nga errësira në dritë dhe i udhëzonte në rrugën e drejtë. Ai i edukonte që t'i përmbaheshin fesë së Allahut, Islamit, të kapeshin pas lidhjes së Tij si dhe të qëndronin të palëkundur në zbatimin e urdhrit të Allahut.

Kaluan tre vjet dhe thirrja për në Islam ende përqendrohej vetëm tek individët. Profeti ﷺ nuk e kishte shpallur haptaz nëpër mbledhje e kuvende. Megjithatë thirrja u bë e njohur te Kurejshët, disa prej tyre e urrenin atë dhe disa herë i sulmuan besimtarët. Por, në përgjithësi ata nuk i kushtuan shumë rëndësi, sepse Muhamedi ﷺ ende nuk u ishte paraqitur si i dërguar dhe nuk u kishte folur për zotat e tyre.

Thirrja haptazi

I dërguari i Allahut ﷺ kaloi tre vjet duke bërë thirrje më vete dhe gjeti njerëz që e dëgjonin, njerëz të mirë brenda fisit Kurejsh dhe jashtë tij. Kështu u zgjerua rruga e thirrjes në Islam dhe u përgatit mjedisi për ta bërë atë haptazi. Atëherë, Allahu i Madhëruar i zbriti të dërguarit të Vet ﷺ: **“Dhe**

(paralajmëro) **fisin tënd të afërt. Dhe shtriji krahët ndaj besimtarëve që të ndoqën ty. E nëse ata të kundërshtojnë, ti thuaj: “Unë jam i pastër (pa përgjegjësi) nga ajo që bëni ju.”** (26:214,216)

Atëherë i dërguari i Allahut ﷺ mbledhi farefisin e vet më të afërt, Benu Hashimët dhe bashkë me ta edhe një pjesë të fisit Benu Mutthalib. Falënderoi Allahun dhe dëshmoi se nuk ka Zot tjetër veç Allahut dhe tha: “Vërtet, nismëtari nuk i gënjen njerëzit e vet. Për Allahun, sikur të gënjeja të gjithë njerëzit bashkë, nuk do t’ju gënjeja ju. Edhe sikur t’i mashtroja të gjithë njerëzit, nuk do t’ju mashtroja ju. Për Allahun, përveç të Cilit nuk ka zot tjetër, unë jam i dërguari i Allahut te ju në veçanti, dhe te njerëzit mbarë. Për Allahun ju do të vdisni ashtu siç flini dhe do të ringjalleni ashtu siç zgjoheni nga gjumi, do të jepni llogari për atë që veproni, për veprën e mirë do të shpërbleheni me të mira, për të keqen me të këqija. Me të vërtetë, jeta tjetër është Xheneti i përhershëm ose Xhehenemi i përhershëm.”

Njerëzit filluan të flisnin fjalë të buta, përveç xhaxhait të-tij, Ebu Lehebi i cili tha: “Kapeni atë përpara se të grumbullohen arabët kundër tij, sepse po ta dorëzoni tek ata, do të poshtërohemi, e po ta mbroni, ata do t’ju vrasin.” U ngrit Ebu Talibi: “Për Allahun, do ta mbrojmë atë (Muhamedin) sa të jemi gjallë.” Pastaj shtoi: “(O Muhamed!) Vazhdo me atë që të ka urdhëruar Allahu, sepse unë betohem në

Allahun që sa të jem gjallë, do të të mbroj ty, vetëm se nuk më pëlqen të ndahem nga feja e babait tim, Abdul Muttalibit.”

Në malin Safa

Fill pas kësaj bisede, Profeti ﷺ i zbriti fjala e Allahut: **“Bëje të njohur atë, për të cilën urdhërohesh dhe largohu prej idhujtarëve.”** (15:94)

Atëherë, një ditë, i dërguari i Allahut ﷺ hipi në malin Safa, gjeti majën më të lartë të tij dhe thirri: “Ja sahabatu!” - “O shokët e mi!” Kjo shprehje ishte si thirrje që paralajmëronte sulmin e ndonjë ushtrie ose kur kishte ndonjë çështje me rëndësi të madhe. Pastaj filloi t’u thërriste barqeve Kurejshe me emër: “O Beni Fihër! O Beni Adij! O Beni filan! O Beni filan! O Beni Abdi Menaf! O Beni Abdil Muttalib!” Kur e dëgjuan, thanë: “Kush thërret kështu?”, - “Muhamedi!”,- thanë. Atëherë, njerëzit nxituan për tek ai. Madje, edhe ai që nuk kishte mundësi të shkonte vetë atje, çonte ndonjë njeri të vetin që të shikonte se çfarë ka ndodhur. Pasi u tubuan njerëzit, Profeti ﷺ pyeti: “Si mendoni ju, nëse unë ju njoftoj se ka ardhur një ushtri armike në luginën e këtij mali që t’ju sulmojë ju, a do të më besonit?”. “Po! Tek ti nuk kemi provuar kurrë ndonjë gënjeshtër.”,- iu përgjigjën ata. “Tek ti kemi provuar gjithmonë të vërtetën.” “Vërtet, - vijoi Profeti ﷺ, - unë po ju

paralajmëroj se jeni para një dënimi të fortë! Shembulli im me ju, i ngjan atij të një burri që sheh armikun dhe kërkon ndonjë vend të lartë për njerëzit e vet, që të mos i sulmojë armiku dhe pastaj thërret: “O shokët e mi!”

Pastaj i ftoi që të dëshmojnë se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut dhe se Muhamedi është i dërguari i Tij. U tregoi, gjithashtu se kjo fjalë është sunduese në këtë botë dhe shpëtuese në botën tjetër. Më pas, i paralajmëroi ata për dënimin e Allahut, nëse do të vazhdonin idhujtarinë e tyre e nuk do t’i besonin asaj që Profeti ﷺ kishte sjellë nga Zoti i tij dhe se ai, megjithëse i dërguar, nuk mund t’i shpëtonte nga dënimi dhe nuk mund të bëhej ndërmjetës tek Allahu. Më pas tha: “O Kurejshë! Shpëtojeni veten tuaj nga ndëshkimi i Allahut (bëhuni myslimanë t’i shpëtoni ndëshkimit), shpëtojeni veten tuaj nga Zjarri, sepse unë nuk mund t’ju bëj as dëm e as dobi. O bijtë e Murre ibn Ka’bit! Shpëtojeni veten tuaj nga Zjarri, sepse unë nuk mund t’ju bëj as dëm e as dobi. O bijtë e Kusajit! Shpëtojeni veten tuaj nga Zjarri, sepse unë nuk mund t’ju bëj as dëm e as dobi. O bijtë e Abdu Shemsit! Shpëtojeni veten tuaj nga Zjarri, sepse unë nuk mund t’ju bëj as dëm e as dobi. O bijtë e Abdul Menafit! Shpëtojeni veten tuaj nga Zjarri, sepse unë nuk mund t’ju bëj as dëm e as dobi. O bijtë e Hashimit! Shpëtojeni veten tuaj nga Zjarri, sepse

unë nuk mund t'ju bëj as dëm e as dobi. O bijtë e Abdul Mutalibit! Shpëtojeni veten tuaj nga Zjarri, sepse unë nuk mund t'ju bëj juve as dëm e as dobi. Unë nuk mund të bëhem arsye, që ju të përfitoni diçka nga Allahu. Kërkomëni prej pasurisë sime sa të doni, ndërsa për shpëtimin tuaj (tek Allahu) unë nuk kam asgjë në dorë. O Safiji, bija e Abdul Mutalibit, halla e të dërguarit të Allahut! Unë nuk kam asgjë në dorë për ty tek Allahu. O Fatime, bija e Muhamedit, të dërguarit të Allahut! Kërkomë mua çfarë të duash, por shpëtoje veten tënde nga zjarri i Xhehenemit. Unë nuk kam asgjë në dorë për ty tek Allahu. Ju jeni farefisi im, keni të drejtat tuaja dhe unë do t'i zbatoj ato.”

Pasi i tha këto fjalë, njerëzit zbritën që andej dhe u shpërndanë. Nuk përmendet nëse e kundërshtuan apo e përkrahën atë që dëgjuan. Është kumtuar se vetëm Ebu Lehebi ia ktheu me të keq Profetit ﷺ: “Shkatërrimi rëntë mbi ty tërë ditën! A për këtë na paske mbledhur?!” Atëherë zbriti ajeti: **“Qoftë i shkatërruar Ebi Lehebi, e ai i shkatërruar është!”**

Kurejshët e tjerë duket se u befasuan e u habitën nga ky paralajmërim i papritur dhe nuk mundën të zgjidhnin ç'qëndrim do të mbanin për këtë. Mirëpo, pasi u kthyen në shtëpitë e tyre, pasi u qetësuan dhe pasi u çliruan nga habia u bënë mendjemëdhenj dhe e morën me të tallur këtë thirrje dhe këtë paralajmërim.

Kështu, kur i dërguari i Allahut ﷺ kalonte përpara ndonjërit prej tyre, ata talleshin me të: “Ky është ai, që Allahu e ka dërguar profet? A është ky i biri i Ebu Kebishes? A këtij i flitet nga qielli?” etj.

Ebu Keshhe ishte njëri prej gjyshërve të Profetit ﷺ nga nëna, i cili e kundërshtonte fenë e Kurejshëve dhe kishte përqaftuar krishtërimin. Kur Profeti ﷺ e kundërshtoi fenë e Kurejshëve, thoshnin se kishte bërë si Ebu Kebshja. I thoshnin kështu për ta nënçmuar, për ta fyer dhe për ta poshtëruar. Profeti ﷺ vazhdoi thirrjen për në Islam, madje filloi ta bënte hapur atë nëpër grupimet dhe kuvendet e tyre. Ai u lexonte atyre librin e Allahut dhe i thërriste siç kishin thërritur edhe të dërguarit e mëparshëm: **“O popull!” Adhurojeni Allahun, ju nuk keni Zot tjetër përveç Tij...**” (23:32)

Profeti ﷺ filloi ta adhuronte Allahun para syve të tyre. Kështu, ai falej ditën, hapur, në prani të njerëzve në oborrin e Qabes. Kështu, thirrja e tij u pranua disi dhe një numër njerëzish hynë në fenë e Allahut njëri pas tjetrit. Por midis familjeve të atyre që e kishin pranuar Islamin dhe të atyre që nuk e kishin pranuar atë, lindi njëfarë zemërimi dhe ftohjeje.

Kurejshët diskutojnë si të bëjnë, që haxhinjtë të mos e dëgjojnë thirrjen islame

Kurejshëve iu duk shumë e keqe ajo që panë dhe u revoltuan. Kishin mbetur edhe pak ditë nga Haxhi. Kurejshët i shqetësonte çështja e haxhinjve, prandaj disa prej tyre u grumbulluan te Ualid ibn Mugirja, i cili ishte i moshuar dhe i nderuar ndër ta. Ai u tha: “O Kurejshë! Erdhi koha e haxhit. Do të vijnë delegatët e arabëve te ju. Ata kanë dëgjuar për atë që ka shpallur shoku juaj (Muhamedi), prandaj bashkohuni në një vendim të vetëm; mos e kundërshtoni dhe mos e gënjeni njëri-tjetrin.”

- Na thuaj mendimin tënd, që të themi edhe ne ashtu, - ia kthyen ata.
- Jo, - tha ai. Thoni ju mendimin tuaj, t’ju dëgjoj unë.
- Ne themi se ai (Muhamedi) është falltar.
- Nuk është falltar, - ia ktheu plaku. Ne i kemi parë falltarët, por ai nuk i ka dredhat e tyre dhe fjalët e tij nuk kanë rimën e fjalëve të tyre.
- Ai është i çmendur, - thanë ata paskëtaj.
- Muhamedi nuk është i çmendur, - iu përgjigj ai. Ne i kemi parë të çmendurit dhe i njohim ata. Atij nuk i merret fryma dhe nuk u ngjan atyre.

- Është poet atëherë, - thanë ata.
- Nuk është poet, - tha plaku. Ne e njohim poezinë.
- Atëherë është magjistar, - thanë përsëri ata.
- Nuk është magjistar. Ne i kemi parë magjistarët dhe magjitë e tyre, por ai as nuk fryn dhe as nuk lidh nyje.
- Atëherë ç'të themi për të?
- Për Zotin, vërtet, fjala e tij është e ëmbël, e bukur, gjithpërfshirëse, një pemë me degët plot fruta, - foli plaku. Ju nuk mund të thoni asgjë, sepse fjala juaj do të dukej e pavlerë. Më e përshtatshmja është të thoni: "Ai është magjistar dhe fjala e tij është magji. Me fjalët e tij, ai e ndan njeriun nga babai i vet, ndan vëllanë nga vëllai, ndan gruan nga burri, ndan njeriun nga të afërmit e vet."

Me këto fjalë, Kurejshët u shpërndanë dhe filluan të uleshin anash rrugëve dhe midis njerëzve, që vinin në haxh. Nuk kalonte andej njeri, pa u paralajmëruar dhe pa u kujtuar për punën e Profetit ﷺ. Kështu, njerëzit e njohën atë, para se ta shihnin dhe ta dëgjonin.

Erdhën ditët e haxhit dhe Profeti ﷺ doli atje ku grumbulloheshin haxhinjtë e ku kishin vendqëndrimet

e tyre dhe i thirri në Islam: “O njerëz! Thoni: La ilahe il-lallah (Nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut), që të shpëtoni.” Ebu Lehebi e kishte ndjekur Profetin ﷺ, për ta përgënjeshtuar dhe për t’i bërë keq atij. Arabët e njohën që nga ai haxh punën e të dërguarit të Allahut ﷺ, dhe emri i tij u përhap në të gjitha vendet arabe.

Rrugë të ndryshme për përballjen e Thirrjes

Pasi mbaroi Haxhi, Kurejshët u kthyen në shtëpitë e tyre dhe u qetësuan, sepse e zgjidhën problemimin e të dërguarit të Allahut ﷺ për të bërë thirrje dhe për të besuar Allahun. Ata u menduan dhe u këshilluan. Pastaj menduan rrugë të ndryshme për ta përballur këtë thirrje dhe për ta asgjësuar atë përfundimisht. Këto ishin:

1. Qeshja e tallja me të

Këtë e bënë me qëllim që t’i poshtëronin të dërguarin e Allahut dhe myslimanët e t’ua dobësonin forcën morale. Ata e akuzonin të dërguarin e Allahut ﷺ si njeri të magjepsur, poet, të çmendur, falltor, se i vinte shejtani, se na qenkësh magjisttar, gënjeshtar, shpifës, intrigant e të tjera akuza e sharje si këto. Ata e shihnin Profetin ﷺ tërë zemërim e inat. Allahu ka thënë: **“E ata që nuk besuan, gati sa nuk të zhdukin**

ty me shikimet e tyre, kur e dëgjojnë Kur'anin dhe nga inati thonë: “Ai është i çmendur.” (68:51)

E përçmonin Profetin ﷺ duke thënë: “A ky është ai që flet për zotat tanë?” Kur shikonin shokët e tij (sahabët) të dobët thoshnin: “Ju erdhën mbretërit e Tokës”. “A këta ka ndihmuar Allahu nga mesi ynë?!” Allahu i Madhëruar, gjithashtu thotë për ta: “Vërtet, mëkatarët i përqeshin ata që besuan. Dhe kur besimtarët kalonin pranë tyre (idhujtarëve), ata ia bënë me sy njëri-tjetrit. E kur ktheheshin te familjet e veta, ktheheshin të kënaqur. Dhe kur i shihnin ata (besimtarët) thoshnin: “Vërtetë, ata (besimtarët) janë të humbur.” (83:29-32)¹

Idhujtarët i shtuan talljet, përqeshjet dhe ngacmimet therëse kundër Profetit ﷺ, aq sa kjo ndikoi shumë edhe në vetë Profetin ﷺ. Për këtë Allahu i Madhëruar ka thënë: “**Ne, vërtet, e dimë se zemra jote është e pikëlluar nga ajo që thonë ata.**” (15:95) Por, pastaj Allahu i dha forcë atij dhe i tregoi se si ta largonte pikëllimin: “**Por, ti lartësoje Zotin tënd me falenderim e bëhu prej atyre që luten (përulen duke u falur). Dhe adhuroje Zotin tënd, derisa të të vijë vdekja.**” (15:97-99)

¹ Ajeti tregon se si silleshin idhujtarët me besimtarët. (shënim i përkthyesit)

Allahu i Madhëruar i pati treguar Profetit ﷺ qysh më parë se si do t'i flladitej zemra, kur i tha: **“Vërtet, Ne të mjaftojmë ty kundër atyre që tallen, të cilët bëjnë me Allahun të adhuruar tjetër e shpejt ata do ta dinë.”** (15:95-96)

Allahu e pati njoftuar atë se veprat e tyre, shpejt do të ktheheshin në dënim kundër tyre. Për këtë Allahu ka thënë: **“Edhe të dërguarit e tjerë përpara teje janë përqeshur e ata që i tallnin, e merituan dënimin e talljes së tyre.”** (61:10)

2. Shmangia e njerëzve, që të mos e dëgjonin Profetin ﷺ.

Idhujtarët vendosën që të shkaktonin ngatërresa, të bënin zhurmë dhe t'i largonin njerëzit sa herë që shikonin Profetin ﷺ, duke u përgatitur që të bënte thirrje për tek Allahu. Kështu, që të mos i linin rast të volitshëm për të shpjeguar thirrjen në Islam, ata e porosisnin njëri-tjetrin, siç thuhet në Kur'an: **“Ata që nuk besuan thanë: “Mos e dëgjoni këtë Kur'an dhe kur të lexohet ai, zhurmëroni, ashtu që ta pengoni.”** (41:26)

Kështu vazhdonin idhujtarët, derisa Profeti ﷺ arriti të lexonte suren e parë, “En Nexhm”, në vendet ku ata mbledheshin. Ishte muaji Ramazan, i vitit të pestë të profetësisë. Kur e dëgjonin Profetin ﷺ duke kënduar Kur'an në namaz – ai e këndonte Kur'anin

më shumë në namazin e natës – idhujtarët e shanin Kur'anin, shanin atë që e ka zbritur, shanin edhe Atë që e këndonte. Atëherë Allahu i Madhëruar zbriti ajetin: **“E ti mos e ngri zërin (duke lexuar Kur'an) në namazin tënd dhe mos e zgjat tepër atë (namazin), por kërko midis këtyre një rrugë të mesme.”** (17:110)

Nadir ibn Harithi shkoi në Hira dhe në Sham (Siri). Atje mësoi disa tregime popullore, që flisnin për mbretërit dhe udhëheqësit e tyre, të tilla si tregimet e Rustemit dhe të Isfendijarit. Kur u kthye në Mekë, filloi të organizonte tubime e kuvende dhe t'ua tregonte ato njerëzve, duke i larguar kështu nga ato që thoshte Profeti ﷺ. Kur Nadiri dëgjonte se diku ishte ulur i dërguari i Allahut ﷺ, për t'ua kujtuar njerëzve Allahun, ai do t'i shkonte nga prapa dhe do ta kundërshtonte Profetin ﷺ me tregimet e tij, e më pas do të thoshte: “Në çfarë bisede Muhamedi është më i mirë se unë?”

Nadiri bëri edhe një hap tjetër. Ai bleu një robëreshë këngëtare dhe sa herë që dëgjonte për ndonjërin që donte të bëhej mysliman, e çonte te këngëtarja dhe i thoshte asaj: “Jepi për të ngrënë e për të pirë dhe këndoi këngë, sepse kjo gjë është më e mirë se thirrja e Muhamedit.” Për këtë Allahu i Madhëruar zbriti ajetin: **“Por ka njerëz, që blejnë tregime boshe, që t'i largojnë njerëzit nga rruga e**

Allahut, pa pasur kurrfarë fakti dhe për t'i marrë ato (ajetet e Allahut) si tallje. Për ta do të ketë një dënim poshtërues”: (31:6)

3. Nxitja e dyshimeve dhe shpeshtimi i thirrjeve të rreme

Idhujtarët i shtuan dhe i përsosën edhe më tej thirrjet e tyre të gënjeshtërtat. Për ato që thuheshin në Kur'an, do të thoshnin se ishin: **“Ëndrra të shtjelluara”**, (12:44) domethënë na qenkëshin ëndrrat e gënjeshtërtat që Muhamedi ﷺ i shihte natën dhe i këndonte ditën. Shpeshherë thoshnin: **“I ka shpikur vetë.”** (16:103) Herë tjetër thoshnin: **“Atë (Muhamedin) patjetër e mëson ndonjë njeri.”** Ose **“Vërtet, ky (Kur'an) nuk është tjetër veçse një gënjeshtër, që e trilloi ai (Muhamedi), të cilin e ndihmuan edhe njerëz të tjerë.”** (25:4) Pra, për krijimin e Kur'anin na paskën marrë pjesë edhe shokët e tij. (!) Në Kur'an thuhet: **“Ata (idhujtarët) thanë, gjithashtu: “Janë legjenda të të parëve (ato që thuheshin në Kur'an), të cilat ai (Muhamedi) kërkoi të shkruhen e t'i këndohen atij mëngjes e mbrëmje”.** (25:5) Nganjëherë thoshnin: **“Ai (Muhamedi) ka ndonjë xhind ose djall që i zbret kur'an, ashtu siç vijnë xhindet dhe djajtë te fallxhorët.”** Ata thanë: **“Thuaj: “A t'ju tregoj se kujt i vijnë djajtë? Djajtë i vijnë çdo gënjeshtari mëkatar.”** (26:221,222) Kuptimi i ajetit është: djajtë i vijnë atij

që është shumë gënjeshtar, i vijnë kriminelit, që është njollosur me faje, kurse **tek unë nuk keni provuar asnjë gënjeshtër**, - thotë Muhamedi ﷺ dhe **kurrë nuk keni gjetur tek unë ndonjë faj**. Atëherë, si thoni se Kur'ani është zbritje e djajve?

Herë-herë idhujtarët thoshnin për Profetin ﷺ se e paskësh goditur një farë çmendurie dhe fantazon ide, të cilat i formulon me fjalë të bukura e të këndshme. Pra, ai na qenkësh poet dhe fjala e tij poezi. (!) Mirëpo, Allahu i Madhëruar iu përgjigj shpifjeve të tyre: **“Dhe poetët ndjekin ata, që janë të humbur** (nga e vërteta). **A nuk e sheh se ata hidhen në çdo anë** (herë lavdërojnë e herë përqeshin). **Dhe ata thonë, atë që nuk e veprojnë.**” (26:224-226) Këto tre cilësi që u përmendën në ajetin e mësipërm, i kanë poetët. Mirëpo te Profeti ﷺ nuk gjendet asnjëra prej tyre. Ata që i kanë besuar atij, janë të udhëzuar në rrugën e drejtë, janë njerëz të devotshëm, janë njerëz të mirë në fenë e tyre, në moralin e tyre, në veprat e tyre dhe në marrëdhëniet e tyre shoqërore. Tek ata nuk ka asnjë shenjë mashtrimi, në çfarëdo gjendje qofshin ata. Besimtarët, me Profetin ﷺ në krye nuk hidhen as andej e as këtej, siç hidhen poetët. Muhamedi ﷺ u bën thirrje njerëzve për ta besuar Allahun si një Zot të vetëm; u bën thirrje në një fe të vetme; u bën thirrje në një rrugë të vetme. Muhamedi ﷺ nuk e

thotë atë që nuk e bën vetë dhe nuk vepron ndryshe nga ajo që thotë. Atëherë, ku është ai në krahasim me poezinë dhe poetët? Dhe ku janë poezia dhe poetët në krahasim me të?

4. Diskutimi dhe polemika

Qenë tri, çështjet që i bënë idhujtarët të habiten aq shumë. Ato ishin: Monoteizmi (besimi në një Zot), zbulesa dhe ringjallja pas vdekjes. Ato qenë themeli i konfliktit që ndodhi midis idhujtarëve dhe myslimanëve në punët e fesë. Për këto çështje ata polemizonin vazhdimisht me njëri-tjetrin.

Idhujtarët nuk kishin ndonjë arsye që ta kundërshtonin ringjalljen pas vdekjes, por e quanin atë larg mendjes. Prandaj thoshnin: **“A pasi të vdesim ne e të bëhemi pluhur e eshtra, do të ringjallemi!”** (27:16-17) Herë tjetër do të thoshnin: **“Ai kthim është larg (mendjes e mundësisë).”** (50:3) Dhe thoshnin: **“A doni t’ju tregojmë një njeri që do t’ju paralajmërojë ju se si, pasi (të vdisni e) të jeni copëtuar plotësisht, ju do të krijoheni rishtaz? A po gënjen ndaj Allahut (Muhamedi), apo ndonjë shpirt e ka kapur atë?”** (34:7-8) Kurse një poet i tyre ka thënë: **“A do të vdesim, pastaj do të ringjallemi e pastaj do të tubohemi?! S’është gjë tjetër kjo, veç gënjeshtëri, o nëna e Amrit!”**

Allahu i Madhëruar u është përgjigjur idhujtarëve që pyetën, në mënyra të ndryshme. Idhujtarët shikojnë në këtë botë që mizori vdes pa e vuajtur dënimin e mizorisë që ka bërë. Kurse ai të cilit i është bërë padrejtësi, vdes pa e marrë të drejtën e vet. Ai që bën mirë, vdes pa e marrë shpërblimin e mirësisë së vet. Keqbërësi vdes, pa u dënuar për veprën e keqe që ka bërë. Pra, po të mos ketë një ditë pas vdekjes, kur njerëzit do të ringjallen e prej keqbërësit do të merret ajo, që ka bërë padrejtësisht dhe do t'i jepet atij, që i është bërë padrejtësia; kur mirëbërësi do të shpërblehet për veprën e mirë që ka bërë; kur keqbërësi e krimineli do të ndëshkohet etj., atëherë të dyja palët do të ishin njëlloj dhe nuk do të kishte ndonjë dallim midis tyre; madje, mizori dhe keqbërësi do të ishin më të lumtur se viktima dhe mirëbërësi i përkushtuar. Por diçka e tillë nuk është logjike dhe e drejtë. E, nuk mund të mendohet, që Allahu ta ndërtojë rregullsinë e krijimit, mbi një padrejtësi dhe mbi një të keqe të tillë. Allahu i Madhëruar ka thënë: **“A do t'i konsiderojmë kriminelët si myslimanët? Ç'është me ju, si gjykoni?”** (68:35,36) Dhe: **“A mos menduan ata, të cilët bëjnë të këqija, se në jetën e tyre dhe në vdekjen e tyre do t'i bëjmë të barabartë me ata që besuan dhe bënë vepra të mira? Sa i keq është ky gjykimi i tyre.”** (45:21) Ndërsa për rigjalljen, që, sipas tyre është larg mendjes, Allahu i Madhëruar përgjigjet:

“A është më i vështirë krijimi juaj apo ai i qiellit?” (79:27) Dhe: “A nuk shohin ata se Allahu i Cili krijoi qiejtë e tokën dhe nuk u lodh me krijimin e tyre, ka fuqi të ringjallë të vdekurit? Po, Ai është i Plotfuqishëm për gjithçka.” (46:33) Dhe: “Dhe ju, sigurisht e njihni formën e parë të krijimit e përse nuk e çmoni?” Allahu ka thënë, gjithashtu: “Ashtu siç e kemi filluar krijimin (tuaj), e rikthejmë. Ky është detyrimi ynë e ne e bëjmë këtë.” (21:104) Allahu u ka rikujtuar idhujtarëve që, kur bëhet një herë një gjë, është më e lehtë të ribëhet. Në suren Rum thuhet: “E ajo (përsëritja) është më e lehtë për Të.” (30:27) Dhe: “A mos u lodhëm Ne me krijimin e parë? Jo, por ata janë në dyshim për një krijim të ri.” (50:15)

Përsa i përket mesazhit të Muhamedit ﷺ ata dyshonin, megjithëse e njihnin mirë çiltërinë, besnikërinë, sjelljen dhe devotshmërinë e Profetit ﷺ. Ata besonin se profetësia dhe mesazhi i Zotit janë detyra shumë të mëdha për t’iu dhënë një njeriu. Kështu, sipas tyre njeriu nuk mund të jetë i dërguar i Allahut dhe anasjelltas, i dërguari nuk mund të jetë njeri. Mirëpo, kur i dërguari i Allahut ﷺ njoftoi për profetësinë dhe për mesazhin e vet dhe bëri thirrje që t’i besonin atij, idhujtarët u hutuan, u çuditën e thanë: **“Ç’është me këtë të dërguar; ai ha ushqim dhe ecën nëpër tregje?” (25:7) Allahu ka thënë: “Por,**

ata u çuditën që u erdhi paralajmëruesi (i dërguari) nga mesi i tyre, prandaj jobesimtarët thanë: “Vërtet, kjo është një gjë shumë e habitshme.” (50:2) Dhe: “Allahu nuk i shpalli gjë asnjë njeriu.” (6:91)

Allahu i Madhëruar e ka bërë të kotë besimin e tyre. Për këtë Allahu thotë: **“(Thuaj) kush e zbriti Librin, me të cilin erdhi Musai e që ishte dritë e udhërrëfyes për njerëzit?” (6:91)**

Allahu u ka treguar njerëzve ndodhitë e profetëve dhe të dërguarve dhe dialogjet që janë zhvilluar midis tyre dhe popujve të tyre. Popujt e tyre e mohuan profetësinë e të dërguarve: **“Ju nuk jeni tjetër, vetëm se njerëz si ne...” (36:15) Dhe: “Të dërguarit e tyre thanë: “Vërtet, ne nuk jemi tjetër, veç njerëz, por Allahu i dhuron (profetësinë) kujt të dojë nga robtë e Tij.” (14:10,11)**

Profetët dhe të dërguarit kanë qenë të gjithë njerëz. Po të ishte i dërguari i Allahut melek, nuk do të përmbushej qëllimi i mesazhit dhe dobia e tij, sepse njeriu nuk mund t'i ndjekë melekët e të bëhet si ata dhe çështja do të mbeste përsëri e dyshimtë. Për këtë Allahu ka thënë: **“Në qoftë se Ne do ta bënim atë (të dërguarin) melek, do ta bënim (në trajtë) njeriu e do të shkaktonim një pështjellim të cilin ata tashmë vetë e kanë veshur me mosmarrëveshje dhe kundërshtime.” (6:9)**

Meqenëse idhujtarët e dinin se Ibrahim, Ismaili dhe Musai ishin njerëz dhe të dërguar, nuk gjetën shteg që të vazhdonin të dyshonin kështu, por ata sajuan një dyshim tjetër. Ata thanë: “A nuk gjeti Allahu ndonjë tjetër për t’ia ngarkuar mesazhin e Vet, përveç këtij jetimi të varfër? Allahu nuk do t’i linte të mëdhenjtë e parisë së fisit Kurejsh e Thekif e të bënte profet këtë.” Pastaj thanë: **“Përse të mos i zbriste ky Kur’an një njeriu të madh nga të dy fshatrat?”**, do të thotë nga Meka dhe Taifi. Allahu i Madhëruar iu përgjigj mëtimimit (pretendimit) të tyre: **“A janë ata (idhujtarët) që e ndajnë mëshirën e Zotit tënd?”** (43:31,32)

Zbulesa, Kur’ani, profetësia dhe mesazhi Profetik janë mëshirë nga Allahu dhe Allahu e di Vetë se si e ndan mëshirën e Vet, kujt ia jep dhe kujt nuk ia jep atë. Për këtë Allahu ka thënë: **“Allahu e di më së miri se ku e kujt t’ia japë mesazhin e Tij”** (6:124)

Më pas, idhujtarët kaluan në një dyshim tjetër. Ata thanë: “Kush bëhet i dërguar i ndonjë mbreti të kësaj bote, mbreti ia plotëson atij disa kushte të thjeshta, duke i dhënë pozitën, shërbyesit, çifligun, pasurinë, shoqëruesit, autoritetin etj. Kështu, ai ecën me shoqërues dhe me njerëz me famë e të nderuar. Atëherë, si është puna e Muhamedit që thotë se është i dërguari i Allahut dhe s’pushon së shkuari nëpër tregje, për të fituar kafshatën e gojës? **Përse të mos**

jetë i zbritur një melek, që së bashku me të të jetë paralajmërues? Le t'i jepet atij ndonjë thesar ose le të ketë ndonjë kopësht, nga i cili të ushqehet.” Keqbërësit thanë edhe: “Ju vetëm se po ndiqni një njeri, që e ka zënë magjia!” (25:7,8)

Dihet se Profeti ﷺ është dërguar për të gjithë njerëzit; për të mëdhenj e për të vegjël, për të fuqishëm e për të pafuqishëm, për ata me pozitë e për ata pa pozitë, për skllëvër e për të lirë. E, sikur të tërë ato që përmendëm më lart: shërbëtorë, roje të mëdhenj, të përfitonin nga Profeti ﷺ, nuk do të përfitonin të pafuqishmit, të vegjëlit etj., kur ata janë shumica e njerëzve. Por, kështu do të humbiste vlera e mesazhit dhe nuk do të kishte më asnjë dobi. Pra, iu dha përgjigja mëtimin të idhujtarëve, se Muhamedi ﷺ duhet të kishte pozitë, shoqërues etj. që të ishte i dërguar. Për ta hedhur poshtë këtë mëtim, mjafton të themi se Muhamedi është i dërguar. Ajo që kërkuan idhujtarët, që të ishte me gradë të lartë, me post, me pasuri, me shërbëtorë, bie në kundërshtim me faktin që Zbulesa ishte për të gjithë njerëzit.

Pasi iu hodhën poshtë edhe këto mëtime, ata ndërmorën një hap tjetër, gjithë inat, për t'ia vështirësuar punën Profetit ﷺ. Ata filluan të kërkonin argumente të ndryshme. Kështu, midis tyre dhe

Profetit ﷺ u zhvilluan diskutime dhe polemika, për të cilat do të flasim më poshtë, në dashtë Allahu.

Çështja e monoteizmit (besimit në në Zot), ishte kryet e çështjeve dhe themeli i kundërshtimit të idhujtarëve. Idhujtarët pohonin se Allahu i Madhëruar ishte i Vetëm: I Vetëm në qenien e Tij, i Vetëm në cilësitë e Tij dhe i Vetëm në veprat e Tij. Ata e njihnin Allahun si Krijuesin, që krijoi qiejtë, Tokën e ç'ka midis tyre. Ai është Krijuesi i gjithçkaje. Ai është Zotëruesi i gjithçkaje; në dorën e të Cilit janë pronat e qiejve, të Tokës dhe ç'ka midis tyre. Ai sundon gjithçka. Ai i jep riskun çdo qenieje të gjallë. Ai është Rregulluesi i gjithçkaje nga qielli deri në Tokë. Ai rregullon punën e të voglit dhe punën e të madhit; rregullon punën e milingonës dhe lëvizjen e atomit. Ai është Zot i qiejve, i tokës dhe gjithçka në mes tyre. Ai është Zot i Arshit madhështor, Ai është Zoti i gjithçkaje. Atij i janë nënshtruar Dielli, Hëna, yjet, malet, xhindet, njerëzit, melekët etj. Gjithçka i përulet Atij. Ai strehon e ndihmon cilin të dojë, kurse Atë askush nuk e strehon. Ai ngjall dhe Ai vdes. Ai bën ç'të dojë dhe gjykon si të dëshirojë e askush nuk i kundërvihet gjykimit të Tij; askush nuk mund të prapësojë vendimin e Tij. Pasi pohonin se Allahu i Madhëruar është Një, si në qenien e Tij, ashtu edhe në cilësitë dhe në veprat e Tij, idhujtarët thoshin: “Allahu i Madhëruar u ka dhënë disa robve të Vet të afërt dhe njerëzve të mirë aftësi të

jashtëzakonshme. Me këto cilësi, këta njerëz të afërt tek Allahu, mund të ndikojnë mbi shumë çështje të Gjithësisë.” Pra, ata besonin se këta vepronin me lejen e Allahut në punë, si lindja e fëmijëve, largimi i halleve, plotësimi i kërkesave, shërimi i të sëmurëve etj. Idhujtarët besonin se Allahu ua ka dhënë atyre këto aftësi, sepse ata janë njerëz të Tij të afërt dhe sepse ata janë të rëndësishëm për Të. E, meqenëse Allahu ua paska dhënë atyre këto aftësi, ata ua plotësojnë kërkesat njerëzve, pa e parë njerëzit se si ata ia arrijnë kësaj; ata ua largojnë njerëzve hallet, fatkeqësitë e sprovat dhe bëhen ndërmjetës për të afruar tek Allahu atë, me të cilin janë të kënaqur ata vetë. Duke marrë si themel këtë mëtim, idhujtarët i konsideruan këta profetë, shenjtorë dhe njerëz të mirë si ndërmjetës mes tyre dhe Allahut. Ata sajnin vepra, që gjoja i afrojnë te këta njerëz, për t’i kënaqur ata. Idhujtarët i kryenin ato vepra dhe pastaj u luteshin atyre dhe u kërkonin t’u plotësohen kërkesat, u kërkonin ndihmë atyre për vështirësitë që kishin dhe u luteshin që t’i mbronin nga gjërat që kishin frikë. Veprat, që idhujtarët shpikën për t’u afruar te profetët dhe njerëzit e mirë, kryheshin në disa vende të caktuara për ta. Idhujtarët ndërtuan shtëpi në ato vende dhe aty vendosën statujat e profetëve a njerëzve të mirë, të gdhendura sipas pamjes së tyre të vërtetë ose të përfytyruar. Ndonjëherë gjenin varret e disa njerëzve që, sipas

tyre, ishin të shenjtë (eulija) dhe të mirë dhe ndërtonin mbi to shtëpi, pa gdhendur statuja mbi to. Më pas, shkonin e i vizitonin. Idhujtarët i preknin me dorë statujat dhe bekoheshin me to. Silleshin rrotull varreve e statujave dhe qëndronin në këmbë përpara tyre në shenjë respekti dhe madhërimi. Idhujtarët betoheshin, prisnin kurbane (për njerëzit e shenjtë dhe njerëzit e mirë) që të afroheshin tek ata. Me këto veprime ata kërkonin diçka nga privilegji dhe mirësia e këtyre njerëzve të shenjtë a të mirë. Madje idhujtarët premtonin se do të jepnin për hir të tyre edhe nga risku, që Allahu u kishte dhënë atyre, si drithëra, bukë, gjellë, pije, kafshë, bagëti, ar, argjend, plaçka e pasuri. Drithërat, bukën, pijet, arin, argjendin, plaçkat dhe pasurinë që kishin i dërgonin te vendet dhe varret e këtyre njerëzve të mirë ose te statujat e tyre duke ua dhënë rojeve, që rrinin pranë këtyre varreve a shtëpive.

Kurse për bagëtitë e mëdha e të imëta, idhujtarët përdornin disa mënyra. Nganjëherë i emërtonin kafshët me emrin e statujave. E bënë këtë për t'u afruar tek të vdekurit dhe për t'i kënaqur ata. Kështu i quanin ato kafshë të shenjta dhe as nuk i thernin, as nuk i godisnin dhe as nuk u bënë keq. Kafshët ishin të lira: kullosnin ku të donin dhe shkonin ku të donin. Në raste të tjera, ata i thernin kafshët mbi statujat e atyre njerëzve të mirë, domethënë mbi varret e tyre ose në vendet e caktuara për ta. Në raste të tjera i

thernin kafshët në çfarëdo vendi tjetër, por kur i thernin ato, përmendnin emrat e eulijave a njerëzve të mirë në vend të emrit të Allahut të Madhëruar.

Idhujtarët festonin për këta “eulija” e “njerëz të mirë” një ose dy herë çdo vit. Ata shkonin te varret a vendet e caktuara për ta nga çdo anë. Grumbulloheshin atje në ditë të caktuara dhe organizonin festa; bekoheshin duke prekur gurët, rrotulloheshin qark tyre, thernin kuban për ta etj. Festat kishin një kohë të caktuar. Në to vinin të afërmit e të largët. Vinin njerëz me pozitë e pa pozitë dhe secili paraqiste premtimin e tij, që të plotësonte kërkesat e tij.

Kështu vepronin idhujtarët me këta “eulija” e “njerëz të mirë”, që të afroheshin tek ata dhe t’i kënaqnin, për t’i bërë ndërmjetës midis tyre dhe Allahut. Idhujtarët besonin se nëpërmjet këtyre “eulijave” e “njerëzve të mirë”, ata do të afroheshin tek Allahu dhe nëpërmjet tyre Allahu do t’i përkrahte ata. Idhujtarët u luteshin eulijave të vdekur, që t’u plotësonin nevojat dhe t’u largonin vështirësitë. Ata besonin se të vdekurit i dëgjonin fjalët e tyre dhe u përgjigjeshin lutjeve të të gjallëve, duke ua plotësuar kërkesat dhe duke ua larguar vështirësitë vetë idhujt ose me ndërmjetësimin e idhujve tek Allahu.

Me këto veprime, idhujtarët i vinin shok Allahut (bënin shirk). Ata morën për Zot idhujt në vend të

Allahut. Ata i konsideruan idhujt ortakë të Allahut. Zotat e idhujtarëve ishin eulijatë, të ashtuquajturit njerëz të mirë e të tjerë si ata.

Kur Profeti ﷺ ftoi që për Zot të njihej vetëm Allahu dhe e hodhi poshtë gjithçka që ata e merrnin për Zot veç Allahut, idhujtarëve u erdhi rëndë. Ata e bënë të madhe çështjen, e mohuan të dërguarin e Allahut ﷺ dhe thanë: “Çështja nuk është ashtu siç thuhet.” Dhe: **“A mendon ai t’i bëjë zotat Një Zot? Vërtet, kjo është gjë shumë e çuditshme. Paria, nga mesi i tyre filluan t’i thonë njëri-tjetrit: vazhdoni dhe duroni për hir të zotave tuaj, sepse nuk ka dyshim se kjo është një gjë e kurdisur. Ne nuk e kemi dëgjuar diçka të tillë në njerëzit e fundit (para nesh), kjo nuk është gjë e qartë, përveçse një trillim.”** (38:5-7)

Thirrja për në Islam përparoi. Idhujtarët vendosën që ta mbronin idhujtarinë e tyre, të hynin në diskutim e polemikë të hapur me myslimanët, që ta ndalonin thirrjen për tek Allahu dhe ta asgjësonin ndikimin e saj (te myslimanët). Atyre iu dha argument i qartë në çdo pikëpamje. Myslimanët u thanë atyre: “Nga e dini ju se Allahu u ka dhënë robërve të Vet të afërt aftësi veprimi në Gjithësi dhe se ata kanë mundësi sipas mendimit tuaj që t’i plotësojnë kërkesat dhe t’jua largojnë vështirësitë? A e dini ju të fshehtën (të panjohurën në gjithësi)? A e keni gjetur

atë që thoni në ndonjë libër të trashëguar nga profetët e mëparshëm ose nga dijetarët?” Për këtë Allahu ka thënë: **“A mos janë fshehtësitë tek ata dhe ata i shkruajnë?”** (52:41) (68:47) Dhe: **“Nese thoni të vërtetën, më sillni ndonjë dije, që ta nxirrni atë para nesh? Ju, vërtet mbështeteni vetëm në hamednje; ju vërtet, vetëm gënjeni.”** (6:148)

Ishte e natyrshme që idhujtarët të pranonin se nuk e dinin të fshehtën e Allahut, as e kishin gjetur atë të shkruajtur në ndonjë nga librat e profetëve dhe as e kishin marrë një gjë të tillë nga dijetarët. Prandaj thanë: **“Jo, ne ndjekim atë, që gjetëm te prindërit tanë.”** (31:21) Dhe: **“Ne i gjetëm të parët tanë në këtë fe (pagane) dhe ne gjurmët e tyre do të ndjekim.”** (43:22)

Në këtë përgjigje del qartë si paaftësia ashtu edhe padija e idhujtarëve, prandaj atyre u thuhet: **“Allahu e di dhe ju nuk e dini.”** Prandaj dëgjojeni prej Allahut të Madhëruar se çfarë thotë e çfarë tregon për të vërtetën e atyre që ju adhuron: **“S’ka dyshim se ata që po i adhuron ju, përveç Allahut, janë rob si ju.”** (7:194), do me thënë, ata nuk kanë mundësi të bëjnë asgjë nga gjërat që i përkasin vetëm Allahut, ashtu siç nuk keni mundësi edhe ju, pra, ju dhe ata jeni njësoj: të paaftë dhe të pafuqishëm. Për këtë arsye Allahu i ka sfiduar idhujtarët: **“Thërrisni, pra ata e le t’ju përgjigjen juve, nëse thoni të vërtetën.”** (7:194)”E ata që ju i

luteni në vend të Tij, nuk kanë as fuqinë më të vogël.” (35:13) “Nëse ju u luteni atyre (idhujve), ata nuk e dëgjojnë lutjen tuaj; por, edhe sikur ta dëgjonin, nuk do të mund t’ju përgjigjeshin e Ditën e Kijametit, ata do ta mohojnë adhurimin tuaj. E askush nuk mund të të tregojë ty të vërtetën si Ai, që e njeh mirë gjithçka...” (35:13,14) “Ata (idhujt), që i adhurojnë (idhujtarët) në vend të Allahut, nuk krijojnë asgjë; ata vetë janë të krijuar; janë të vdekur e jo të gjallë dhe nuk e dinë se kur do të ringjallen.”(16:20,21) “A i përshkruajnë shok (Allahut) atë, që nuk mund të krijojë gjë e ata (idhujt) vetë janë të krijuar? Ata (idhujt) nuk mund t’u sjellin atyre ndonjë ndihmë e as veten e tyre nuk mund ta ndihmojnë.” (7:191.192) “Mirëpo, ata (idhujtarët) në vend të Tij, morën për zota të tjerë, të cilët nuk krijojnë dot asgjë, sepse ata vetë janë të krijuar. Ata nuk kanë në dorë për vete as dëm, as dobi; ata nuk kanë në dorë as vdekje, as jetë e as ringjallje.” (25:3)

Allahu e ka sqaruar pamundësinë dhe paaftësinë e atyre “zotave”. Allahu ka sqaruar që t’u lutesh atyre dhe të mbështetesh (shpresosh) tek ata, është një gjë e kotë, sepse ata nuk sjellin dobi. Për këtë Allahu ka përmendur në Kur’an disa shembuj. Ndër ta është: “E ata që u luten të tjerëve përveç Atij (Allahut), nuk do të merrnin përgjigje më shumë

se ai, që i shtrin duart e tij (drejt ujit), që uji të arrijë në gojën e tij, por ai (uji) nuk do të arrijë. E lutja e jobesimtarëve (që nuk i drejtohet Zotit) nuk është tjetër vetëm se një rrugë e gabuar:” (13:14)

Allahu i ka ftuar idhujtarët që të mendohen pak, meqenëse ata e pranorin që Allahu është Krijuesi i gjithçkaje dhe se “zotat” e tyre nuk kishin krijuar asgjë dhe nuk kishin mundësi që të krijojnë asgjë, madje ata vetë ishin të krijuar nga Allahu, prandaj u tha atyre: “Si i barazoni me Allahun, që është Krijuesi dhe i Plotfuqishmi me këto krijesa, që janë krejt të pafuqishme?! Si i adhuron në të njëjtën kohë edhe Allahun edhe ato?! Si i luteni edhe Allahut edhe atyre? “Atëherë, a është Ai që krijon, si ai që nuk krijon? A nuk po kujtoheni?” (16:17)

Kur Allahu ua drejtoi idhujtarëve këtë pyetje, ata mbetën gojëhapur dhe u iku argumenti i tyre. Prandaj heshtën dhe u penduan. Por, u kapën përsëri pas një çështjeje të pavërtetë. Thanë: “Prindërit tanë kanë qenë njerëzit më të mençur dhe ata njiheshin për këtë. Zgjuarsinë e tyre e ka pranuar i afërmi dhe i largëti. Dhe ata të gjithë kanë qenë të kësaj feje. Atëherë, si është e mundur që kjo fe të jetë e kotë dhe e pavërtetë? Madje dhe vetë prindërit e Muhamedit dhe të myslimanëve të tjerë, të kësaj feje kanë qenë.”

Allahu iu përgjigj idhujtarëve se prindërit e tyre nuk kishin qenë në rrugë të drejtë. Ata nuk kishin ditur rrugën e vërtetë dhe as i kishin hyrë asaj rruge. Kjo do të thotë se ata kishin qenë të humbur. Kjo u thuhej idhujtarëve herë tërthorazi e herë drejtpërdrejt. **“Vërtet, ata (idhujtarët) i gjetën prindërit e tyre të humbur. Kështu që (edhe ata) nxituan pas gjurmëve të tyre (pa menduar).”** (37:69,70)

Ndërkohë idhujtarët nisën ta frikësonin Profetin ﷺ dhe myslimanët me “zotat” e tyre. Ata u thoshin: “Ju jeni treguar të paedukatë ndaj “zotave” tanë, sepse ata janë të pafuqishëm. Por shpejt ata do të zemërohen me ju dhe do t’u shkatërrojnë krejt ose do t’u gjymtojnë.” Thëniet e idhujtarëve ishin si ato të të parëve të tyre, kur ata u thoshin të dërguarve të Allahut: **“Ne nuk themi tjetër vetëm se dikush prej “zotave” tanë (ndoshta) të ka goditur me të keqe...”** (11:54)

Allahu iu përgjigj idhujtarëve duke u kujtuar atyre idhujt, që ata shikonin ditë e natë. Zotat e tyre nuk kanë mundësi të lëvizin nga vendi i tyre e të shkojnë as më përpara as më prapa e as të largojnë ndonjë të keqe nga vetja e tyre. Atëherë, si kanë mundësi që t’u bëjnë keq myslimanëve a t’i zhdukin fare ata? Për këtë Allahu ka thënë: **“A kanë (idhujt) këmbë, që ecin me to? A kanë duar, që të rrëmbejnë me to? A kanë sy, të shohin me ta? A kanë veshë, të dëgjojnë me ta? Thuaj: “Thërritni**

shokët (“zotat”) tuaj e thurni kurthe (plane) për mua e mos prisni.” (7:195) Për këtë Allahu solli disa shembuj: **“O ju njerëz! Ja, u dha një shembull! Dëgjoni pra! Vërtet, ata që ju i lusni në vend të Allahut, nuk mund të krijojnë asnjë mizë edhe nëse grumbullohen të gjithë për të; po ashtu, nëse miza u rrëmben atyre diçka, ata nuk do të mund ta shpëtojnë atë prej saj. I dobët është edhe lutësi edhe i luturi.” (22:73)** **“Shembulli i atyre, të cilët përveç Allahut morën mbrojtës (idhuj) është si shembulli i merimangës, që thur shtëpi e sikur ta dinin ata, më e dobëta shtëpi është ajo e merimangës.” (29:41)**

Njëri nga myslimanët e ka treguar pafuqishmërinë e idhujve me këto fjalë: **“A është zot ai (idhull), në kokën e të cilit urinojnë dhelprat? Me të vërtetë, i poshtëruar është ai, që e urinojnë dhelprat!”**. E kur arriti puna deri te këta shembuj të qartë, idhujtarët u shqetësuan, u zemëruan dhe i shanë myslimanët, madje edhe Zotin e tyre, Allahun e Madhëruar. Por Allahu i Madhëruar i ndaloi myslimanët që t’i shanin idhujtarët dhe urdhëroi e tha: **“Ju mos ua shani ata (zota), që (idhujtarët) u luten veç Allahut e të fyejnë Allahun nga armiqësia, duke mos ditur (për Madhërinë e Tij).” (6:108).**

Idhujtarët vendosën që ta shkatërronin thirrjen për në Islam dhe t’i pengonin njerëzit nga rruga e Allahut me presion e me dhunë. Për këtë, çdo

kryetar dhe njeri me pozitë filloi t'i ndëshkojë ata që besonin nga fisi i tij. E disa prej tyre shkuan tek Ebu Talibi dhe i kërkuan që ta ndalonte Profetin ﷺ të thërriste në rrugën e Allahut.

Ndëshkimi ndaj myslimanëve

Ndëshkimet, që idhujtarët ushtronin ndaj myslimanëve qenë të shumta dhe të rënda, aq sa të rrënqethet mishi e të çahet zemra prej tyre.

Bilal ibn Ribaha (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ishte skllavi i Umeje ibn Halef Xhumehiut. Umeja i varte Bilalit në qafë një litar dhe e çonte te fëmijët, që të luanin me të, por Bilali thoshte: “Një, Një.”¹ Umeja e nxirrte Bilalin në mesditë dhe e shtrinte me shpinë përtokë, në rërën a gurët e nxehtë. Urdhëronte që t'i vinin mbi gjoks një gur të madh e pastaj thoshte: “Do të vazhdosh kështu, derisa të vdesësh, ose të mohosh Muhamedin dhe të adhurosh putat Latë dhe Uzza.” Bilali nuk pushonte së thëni: “Një, Një”.

Një ditë kaloi andej Ebu Bekr Es Sidiku (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Kur e pa Bilalin duke u torturuar ashtu, ia bleu atë Umejes dhe e liroi për hir të Allahut.

¹ Allahu është Një, Allahu është Një. *(shënimi i përkthyesit)*

Amër ibn Fihejri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) torturohej aq shumë nga idhujtarët, sa i humbiste ndjenjat dhe nuk dinte ç'fliste.

Ebu Fekihi. Emrin e vërtetë e kishte Eflah, thuhet se ishte prej Ezdi. Ai ishte skllav i Beni Abdi Darit. Atë e nxirrnin në mes të ditës, në pikun e vapës. Ia lidhnin këmbët me pranga hekuri. Ia hiqnin rrobat dhe e shtrinin barkas në rërën e nxehtë. Pastaj i vinin në shpinë një gur të madh dhe e linin ashtu, pa lëvizur, derisa humbiste ndjenjat. Kështu, idhujtarët nuk pushuan së tortuari atë, derisa më në fund emigroi për në Abisini në Hixhretin e dytë. Një herë i patën lidhur këmbët me një litar. Pastaj e tërhoqën duke e lëshuar në rërën e nxehtë. Pastaj ia shtrënguan litarin në fyt, derisa kujtuan se vdiq. Ebu Bekri kaloi aty pari, e bleu Eflahun dhe e la atë të lirë për hir të Allahut.

Habbab ibn Ereti ishte nga ata që ishin zënë robër qysh në kohën e padijes (para Islamit). E pati blerë Ummu Enmari, bija e Sibaiut, nga fisi Huza. Habbabi punonte farkëtar. Pasi u bë mysliman, pronarja e vet e torturoi shumë. Ajo merrte hekurin e skuqur dhe ia vinte në shpinë, që të mohonte Muhamedin ﷺ. Por kjo ia shtoi atij edhe më shumë besimin dhe bindjen në Islam. Idhujtarët e mundonin, duke i lëvizur qafën sa majtaj djathtas dhe duke i shkukur flokët. Herë-herë e lëshonin mbi prushin e

zjarrit, pastaj i vinin një gurë të rëndë mbi gjoks që të mos çohet.

Zenireja ishte një robinjë romake. Ajo e përqafoi Islamin dhe u mundua shumë për hir të Allahut. Torturat i dëmtuan shikimin dhe ajo u verbua. Dikush tha: “Ty të ka goditur Latta dhe Uzzaja!” Goditja është nga Allahu e po të dojë Ai, e heq verbimin.” Të nesërmen, kur lindi dielli, Allahu ia kishte kthyer përsëri shikimin asaj. Atëherë Kurejshët thanë: “Kjo është nga magjitetë e Muhamedit”.

Ummu Abisi ishte një robinjë e fisit Beni Zehre. Ajo u bë myslimane, por pronari i saj, Esued ibn Abdul Jaguthi, e torturonte shumë atë. Esuedi ishte nga armiqtë e betuar të Profetit ﷺ. Ai ishte prej atyre, që talleshin me të.

Robinja e Amr ibn Mu'milit ishte nga fisi Beni Adji. Ajo u bë myslimane e Umer ibn Hattabi e torturonte shumë. Atë kohë, Umeri ende ishte idhujtar. Umeri e rrihte atë, derisa lodhej. Pastaj e linte dhe thoshte: “Për Allahun, ty do të të lë vetëm të hidhëruar!” Ajo ia kthente: “Ashtu të bëftë Zoti edhe ty!”

Ndër ato që u bënë myslimane dhe u torturuan, është edhe **Nehdija me vajzën e vet**. Të dyja robëresha të një gruaje prej fisit Beni Abdul Dari. Ebu Bekr Es Siddiku (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i bleu këto robëresha e i la të lira, ashtu siç la të lirë

edhe Bilalin, Amir ibn Fehirin dhe Ebu Fekihun. Babai i tij, Ebu Kuhafi, e qortoi Ebu Bekrin: “Unë po shoh se ti po le të lirë skllavër të dobët. Sikur të liroje nga skllavëria burra të fortë, ata do të të ndihmonin dhe do të të mbronin ty.” Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i tha të atit: “Por, unë dua vetëm kënaqësinë e Allahut.” Atëherë, Allahu i Madhëruar zbriti ajete, ku lavdëronte Ebu Bekrin dhe i përbuzte armiqtë e tij. Allahu i Madhëruar thotë: **“Unë u kam paralajmëruar për zjarrin e ndezur fort. Aty nuk hyn tjetër, përveç atij, që është më i mjeri, i cili përgënjeshtroi dhe u zmbrops.”** (92:17-21) Në ajet bëhet fjalë për Ummeje ibn Halefin, i cili përgënjeshtroi Profetin ﷺ dhe u zmbrops përballë urdhërave të Allahut dhe për cilindo që është ose ishte si ai. Më tej Allahu i Madhëruar thotë: **“Ndërsa, ai që është i devotshëm, do të jetë larg tij (zjarrit); ai, që jep pasurinë e vet, që të pastrohet e jo për t’u shpërblyer nga dikush, që i ka bërë mirë më parë, që e jep vetëm për të fituar kënaqësinë e Zotit të vet, më të Lartit; ai, së shpejti, do ta gëzojë atë kënaqësi.”** (92:17-21) Në këtë ajet flitet për Ebu Bekr Es Siddikun (Allahu qoftë i kënaqur me të!), për të gjithë ata që ai i liroi, si dhe për të gjithë shokët e Profetit ﷺ.

Ammar ibn Jasiri (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Nëna e tij dhe babai i tij janë torturuar mizorisht nga idhujtarët. Ata ishin të fisit Beni Mahzum. Beni

Mahzumët, me në krye Ebu Xhehlin, i merrnin ata, prisnin pikun e vapës dhe i torturonin në rërën e nxehtë. I dërguari i Allahut ﷻ kalonte pranë tyre dhe u thoshte: **“O familja e Jasirit! Duroni, juve u është premtuar Xheneti! O, Zoti im! Fale familjen e Jasirit !”** Jasir ibn Amir ibn Malik el Amsijju el Medhhaxhiju – babai i Ammarit – vdiq nën tortura.

Summeja, bija e Hajjatit – nëna e Ammarit – ishte robëreshë e Ebu Hudhejfe Mahzumiut. Ajo ishte e moshuar dhe shumë e dobët. Pas torturash të shumta, Ebu Xhehli e mbylli poshtërsinë e tij, duke e dhunuar këtë nënë të madhe me një heshtë në organin e saj gjinor. Summeja vdiq. Ajo është dëshmorja (shehidja) e parë e Islamit.

Ammarit iu bënë më të rënda torturat. Idhujtarët herë i vishnin një mburojë prej hekuri, kur ishte vapë e madhe, herë i vendosnin mbi gjoks një copë gur të rëndë e të nxehur shumë. Herën tjetër do ta zhysnin në ujë, derisa ai, i sflitur tha atë që donin ata, por zemra e tij ishte e mbushur me iman (besim). Prandaj, Allahu i Madhëruar zbriti ajetin: **“Ai që mohon Allahun, pasi e ka besuar Atë – përveç atij që detyrohet (për të mohuar), kur zemra e tij është e qetë, me iman – ai, që kënaqet me mosbesimin, mbi të ka zemërim nga Allahu dhe për ta ka një dënim të madh.”** (16:106)

Mus'ab ibn Umejri (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ishte një prej atyre njerëzve me jetesë më të mirë. Kur përqafoi Islamin, nëna nuk e lejonte më të hante e të pinte. Ajo e nxorri nga shtëpia dhe Mus'abi jetoi kështu, derisa lëkura iu fishk e iu bë si lëkurë gjarpri.

Subejb ibn Senan er Rumi torturohej, derisa humbiste ndjenjat e nuk dinte ç'thoshte.

Uthman ibn Affani (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u torturua tmerrësisht nga xhaxhai i tij. Ai e mbështillte me një rrogos prej gjethesh palme dhe e tymoste atë.

Ebu Bekr Es Sidiku dhe Talha ibn Ubejdullah, gjithashtu janë torturuar dhembshëm. Neufel ibn Huelid el Adeuiu i mori ata. Dikuth ka thënë që i mori Uthman ibn Ubejdullahu, vëllai i Talha ibn Ubejdullahut, i lidhi të dy me litar, për të mos i lënë të falen e për t'ua ndaluar fenë islame. Por ata që të dy e kundërshtuan dhunën e tij dhe bënë çmos, derisa u zgjidhën dhe falën namaz. Ebu Bekri dhe Talha janë quajtur "të bashkuarit", sepse janë lidhur të dy me një litar.

Ebu Xhehli, kur dëgjonte për dikë të nderuar dhe me pozitë, që ishte bërë mysliman, e paralajmëronte, e poshtëronte dhe e kërcënonte se do të humbiste pasuri e pozitë. Kur ai, që bëhej mysliman, ishte i dobët dhe i varfër, Ebu Xhehli e rrihte rëndë dhe

përpiqej t'i nxiste të tjerët kundër tij. Pra, sa herë që idhujtarët merrnin vesh se ndonjëri përqafonte Islamin, bënin çmos për ta penguar, duke e munduar dhe torturuar. Idhujtarët vepronin kaq rëndë kundër myslimanëve të dobët e të varfër që ishin shumica. Ndërsa, për ata që bëheshin myslimanë nga njerëzit e mëdhenj e me pozitë vepronin ndryshe. I bënin mirë llogaritë me ta. Nuk mund të merreshin me ta vetëm se njerëz të rangut të tyre; kryetarët e fiseve (idhujtare) dhe njerëzit me pozitë përpiqeshin me shumë kujdes që t'i prapësonin nga Islami.

Qëndrimi i idhujtarëve ndaj Profetit

I dërguari i Allahut ﷺ ishte fisnik, i ndershëm e serioz dhe Allahu i Madhëruar e ruajti dhe e mbrojti atë nga shumë armiqtë të njerëzve. Herë pas herë atë e mbronte xhaxhai i tij, Ebu Talibi, të cilin Kurejshët e nderonin, e respektonin dhe i bindeshin. Atij ia kishin frikën dhe nuk mund të luanin me të. Ai ishte edhe nga paria e Beni Abdi Menafit që jo vetëm Kurejshët, por edhe arabët mbarë njihnin vetëm nderim e respekt. Për këtë arsye, idhujtarët u detyruan të ndërmerrenin hapa paqësore ndaj Profetit ﷺ. Prandaj paraqëlqyen të bënin bisedime me xhaxhanë e tij, Ebu Talibin, por me njëfarë kërcënimi dhe paralajmërimi.

Midis Kurejshëve dhe Ebu Talibit

Disa burra nga paria e fisit Kurejsh shkuan tek Ebu Talibi dhe i thanë: “Djali i vëllait tënd ka sharë zotat tanë, ka turpëruar fenë tonë, ka shpërfillur logjikën tonë, i ka quajtur të humbur prindërit tanë; prandaj, ose mos e lejo të veprojë më ndaj nesh ose na lër të lirë të veprojmë vetë me të. Edhe ti je në kundërshtim me të, ashtu siç jemi ne. Kështu që ne do ta ndalojmë atë të veprojë edhe kundër teje.” Ebu Talibi u tha një fjalë të butë dhe iu përgjigj atyre bukur. Ata ikën dhe i dërguari i Allahut ﷺ vazhdoi punën e vet, duke shpallur fenë Islame dhe duke bërë thirrje për në Islam.

Paralajmërimi i Kurejshëve

Kurejshët nuk duruan gjatë, kur panë se Profeti ﷺ po vazhdonte punën e vet me thirrjen për në Islam. Shkuan tek Ebu Talibi dhe i thanë: “O Ebu Talib! Ti je i moshuar dhe i nderuar për ne. Ne të kërkuam ty të na e heqësh qafe djalin e vëllait tënd, por ti nuk po e bën këtë. Për Zotin, ne nuk e durojmë dot atë që na shan prindërit tanë, që përçmon logjikën tonë e na turpëron zotat tanë. Pra, ose t’i japë fund kësaj, ose ne do t’ju luftojmë, atë dhe ty, derisa të shkatërrohet njëra palë.” Kështu i thanë dhe ikën.

Ebu Talibit i erdhi shumë rëndë nga ky paralajmërim dhe kërcënim, prandaj thirri të dërguarin e

Allahut ﷻ dhe i tha çfarë i kishin thënë ata. “Ki kujdes mua dhe veten tënde dhe mos më ngarko një punë, së cilës nuk ia kam fuqinë!”, - i tha. Kur e pa i dërguari i Allahut dobësinë e tij, iu kthye: “O xhaxha! Për Allahun, sikur të më venë diellin në të djathtën time dhe hënë në të majtën time, që unë ta lë këtë punë, unë nuk do ta lë, derisa Allahu ta nxjerrë në pah atë, ose të vdes.” Pastaj i kërkoi leje që të ikte dhe qau. Ebu Talibit iu kthye dhembshuria dhe besimi dhe i tha: “Shko, o bir i vëllait tim dhe thuaj ç’të duash se për Zotin, unë kurrë nuk do të të dorëzoj ty për asgjë.”

Një propozim i habitshëm nga Kurejshët dhe një refuzim i mençur nga Ebu Talibi

Kurejshët panë se paralajmërimi i tyre kundër myslimanëve nuk bëri dobi, sepse i dërguari i Allahut ﷻ vazhdonte punën e tij, ndërsa Ebu Talibi vazhdonte ta ndihmonte atë. Kjo do të thoshte se Ebu Talibi ishte i përgatitur, që të ndahej me Kurejshët dhe të armiqësohej me ta, për të ndihmuar djalin e vëllait të vet, Muhamedin ﷺ. Qëndruan ca, duke u menduar dhe duke u këshilluar se çfarë të bënin. Më në fund, arritën në një përfundim të çuditshëm. Erdhën tek Ebu Talibi. Bashkë me ta ishte dhe Ammare ibn Uelidi, më i miri i të rinjve të tyre e më i forti dhe më i bukuri i Kurejshëve. I thanë: “O, Ebu Talib! Merre këtë djalë! Merre

mendjen e tij dhe ndihmën që mund të të japë ai. Bëje djalë për shpirt, ai është yti tani. Por na e dorëzo neve djalin e vëllait tënd, Muhamedin, kundërshtarin e fesë sate dhe fesë së prindërve të tu, atë që ka përçarë popullin tënd dhe ka përçmuar logjikën tonë. Na e dorëzo, që ta vrasim! Vërtet, ne po të japim një burrë për një burrë.” “Për Zotin, sa keq po më detyroni!”, - ia ktheu Ebu Talibi. “Po më jepni birin tuaj, që unë ta ushqej atë për ju, dhe unë t’ju dhënkam birin tim, që ta vrisni? Për Zotin, kurrë s’ka për të ndodhur!”

Atentate kundër të dërguarit të Allahut

Pasi Kurejshët dështuan, i humbën shpresat dhe panë se paralajmërimi, kërcënimi dhe bisedimi nuk bënë asnjë dobi, filluan atentatet kundër të dërguarit të Allahut ﷺ, dhe i shtuan mundimet dhe grackat e tyre kundër myslimanëve.

Meqenëse i dërguari i Allahut ﷺ ishte njeri i lartë, i respektuar dhe i shoqëruar nga myslimanët, qenë krerët e Kurejshëve ata që morën përsipër t’i bënin keq, sepse njerëzit e thjeshtë nuk mund të merrnin përsipër të bënin atentate kundër tij.

Ata që e mundonin të dërguarin e Allahut ﷺ në shtëpi, ishin: Ebu Lehebi, Hakim ibn Ebul Asi Umeje, Ukbe ibn Ebi Muajiti, Adij ibn Hamra Thekafiu dhe Ibn Asdai Hedheliu. Të gjithë këta

ishin fqinjët e tij. Kështu, dikush i lëshonte anin e deles mbi shpinë, kur ai ishte duke u falur, ose ia hidhnin edhe në enë, kur Profeti ﷺ e përgatiste atë për të gatuar. Profeti ﷺ e nxirrte atë me shkop, qëndronte te dera e vet dhe thoshte: “O Beni Abdul Menaf! Çfarë fqinji është ky?!” Pastaj e hidhte anin e deles në rrugë. Kur Umeje ibn Halefi e shikonte të dërguarin e Allahut ﷺ, e shante dhe ia bënte me sy duke e përçmuar. Edhe vëllai i tij, Ubej ibn Halefi e kërcënonte Profetin ﷺ: “O Muhamed! Unë e kam heshtën, kam edhe një kalë që e ushqej çdo ditë me disa grushta misër, që t’i hipi dhe të të vras ty.” Kështu e kërcënonte herë pas here, derisa një ditë i dërguari i Allahut i tha: “Jo! Unë do të të vras ty, në dashtë Allahu.”¹ Kurse Ubej ibn Halefi i pati ardhur një ditë Profetit ﷺ me një eshtër të kalbur; e thërrmoi atë dhe ia fryu në fytyrë Profetit ﷺ.

Një herë, Ukbe ibn Ebu Muiti u ul te Profeti ﷺ dhe dëgjoi prej tij Kur’an. Pastaj shkoi e i tregoi Ubejit, të cilin e kishte shok. Por Ubeji e qortoi dhe i kërkoi që herë tjetër, kur të shkonte te Profeti ﷺ, ta pështynte në fytyrë. Dhe ai kështu bëri.

¹ Dhe vërtet, i dërguari i Allahut ﷺ e vrau atë në luftën e Uhudit.

Kurse Ebu Lehebi e luftoi dhe e mundi të dërguarin e Allahut ﷺ që ditën e parë të Thirrjes për tek Allahu. Profeti ﷺ kishte dhënë dy vajzat e veta, Rukijen dhe Ummu Kulthumin për dy djemtë e Ebu Lehebit, Utbenë dhe Utbejiun dhe Ebu Lehebi u tha dy djemve të vet: “Ju mallkoj ju të dy, në qoftë se nuk i ndani dy vajzat e Muhamedit.” Edhe e shoqja e Ebu Lehebit tha: “Lëshojini ato të dyja, sepse kanë dalë nga feja.” Dhe ata i ndanë.

Gruaja e Ebu Lehebit, Ummu Xhemilja ishte armike e betuar e të dërguarit të Allahut ﷺ dhe e thirrjes së tij. Ajo sillte degë e shkarpa me gjemba dhe ia hidhte të dërguarit të Allahut ﷺ natën në rrugë, që të pengoheshin ai dhe shokët e tij. Kur ajo dëgjoi se kishte zbritur ajeti: **“Qoftë i shkatërruar Ebu Lehebi!”**, erdhi me duart e mbushura me gurë, duke kërkuar të dërguarin e Allahut ﷺ, kur ai ishte i ulur pranë Qabes, që ta godiste. Por Allahu ia mori asaj shikimin dhe ajo vuri re vetëm Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!). “Ku është shoku yt?”, - tha ajo. “Unë kam marrë vesh se ai është tallur me mua, por, për Zotin, po ta gjej, do ta godas me këta gurë mu në gojën e tij.” Pastaj shtoi: “Për Zotin, unë jam poete.” Dhe tha:

“I përbuzur është, ne e kundërshtuam
Urdhrin e tij, fenë e tij ne e mohuam”

Pastaj u kthye dhe iku. Ebu Bekri i tha Profetit ﷺ: “O i dërguari i Allahut! Si nuk të pa ajo ty?” Ai i tha: “Nuk më pa, sepse Allahu ia mori asaj shikimin.”

Nga të këqijat, që i bënë Kurejshët të dërguarit të Allahut ﷺ ishte edhe se ata e quanin Mudhemmem (i përbuzuri) në vend të Muhammed (i falenderuari). Kështu ata e shanin dhe e fyenin atë. Por, Allahu i largoi fyerjet e tyre. Ata i thoshin “i përbuzuri” një njeriu që ishte gjithmonë i falenderuar.

Edhe El Ahnes Ibn Shurejk Thekafiu e fyente shumë të dërguarin e Allahut ﷺ. Ndërsa Ebu Xhehli i mallkuar, sikur kishte marrë mbi supet e veta tërë barrën për të penguar Profetin ﷺ nga rruga e Allahut. Ai i bënte keq të dërguarit të Allahut ﷺ me fjalët e tij, e ndalonte atë nga namazi e krenohej e mburrej me atë që bënte.. Madje, një ditë, kur e pa të dërguarin e Allahut ﷺ duke u falur, filloi ta paralajmëronte dhe kërcënonte, por i dërguari i Allahut ﷺ, e kapi për fyti dhe tha: **“Të është afruar ty e keqja dhe t’u afroftë! Edhe një herë: t’u afroftë ty e keqja dhe t’u afroftë!”** (75:34) “A po më kërcënon mua, o Muhamed?”, - iu kthye Ebu Xhehli. “Për Allahun, jam më krenari, që ka hecur ndonjëherë midis maleve të Mekës.”

Një ditë, Ebu Xhehli u tha shokëve të vet: “A e vë Muhamedi fytyrën e tij në tokën me pluhur këtu,

përpara nesh?” Ata thanë: “Po!” “Për Latin dhe Uzzanë, - shfryu ai, po ta shikoj ta bëjë këtë punë, do t’ia thyej qafën me këmbë dhe do t’ia mbuloj fytyrën me pluhur.” Pas pak erdhi i dërguari i Allahut ﷺ dhe nisi të falej. Ebu Xhehli u përpoq ta shkelte me këmbë, por, për habinë e të gjithëve, ai shtyhej mbrapsht. Me duar dukej sikur mbrohej nga diçka. “Ç’ndodh me ty, o Ebu Hakim?” “Midis meje dhe atij, - tha ai, kishte një hendek zjarri, ishte tmerr, ishin krahë të fuqishëm. **“Po të afrohej edhe pak tek unë, - tha i dërguari i Allahut ﷺ, do ta kapnin melekët e do ta bënin copë-copë.”**

Të tillë rrugë të poshtër ndiqte edhe Ukbe ibn Muiti. Një ditë i dërguari i Allahut ﷺ po falej pranë Shtëpisë së Shenjtë. Ebu Xhehli me disa shokë ishin ulur. Njëri prej tyre tha: “Kush i sjell zorrët e devesë së Beni Filanit që t’ia hedhë në shpinë Muhammedit, kur të bjerë në sexhde.” U çua më i keqi i atij populli, Ukbe ibn Muiti dhe i solli zorrët. Priti, derisa i dërguari i Allahut ﷺ vuri ballin në tokë dhe ia hodhi në mes të shpatullave. Atëherë, idhujtarët qeshën aq shumë sa filluan të binin mbi njëri-tjetrin. Ndërsa Muhamedi ishte në sexhde e nuk e ngriti kokën, derisa erdhi Fatimja dhe ia hoqi nga shpina. I dërguari i Allahut ﷺ ngriti kokën dhe tha: **“O Zoti im! Merru Ti me Kurejshët!”** Atyre u erdhi shumë rëndë që Profeti ﷺ u lut kundër tyre, sepse besonin

se lutja në atë vend pranohej tek Allahu. Pastaj Profeti ﷺ i përmendi ata një nga një, me emër: **“O Zot! Merru Ti me filanin!”** e kështu me radhë. Dhe me të vërtetë, të gjithë ata u vranë në ditën e Bedrit.

Ata, që e përqeshnin më shumë të dërguarin e Allahut ﷺ ishin pesë: Uelid ibn Mugire Mahzumi, Esued ibn Abdul Jaguth Zuhriu, Ebu Zum’a Esued ibn Abdu Muttalib il Esdiu, Harith ibn Kajs Huzaiu dhe As ibn Uail Sehmiu. Allahu i kishte zbritur të dërguarit të vet se do ta mbronte nga e keqja e tyre, duke i thënë: **“Vërtet, Ne të mjaftojmë ty kundër atyre që tallen.”** (15:95) Pastaj, Allahu zbriti për secilin prej armiqve mësim dhe këshillë, që të përfitonin edhe të tjerët.

Para disa vitesh Uelidin e kishte gërvishtur një shigjetë, por nuk i kishte shkaktuar gjë. Meleki Xhibril i bëri shenjë vendit të gërvishtur. Plaga iu hap e dhembjet nuk pushonin, derisa pas disa vitesh Uelidi vdiq nga ajo plagë e pashërueshme.

Esued ibn Jaguthi u sëmur nga plagë kanceroze që i dolën në kokë, pasi i bëri shenjë Xhibrili. Ai u mundua shumë prej asaj plage, derisa vdiq me shumë vuajtje. U tha edhe se ishin helmuar. Xhibrili i bëri shenjë në bark dhe ai pati heqje barku dhe ënjtje derisa vdiq.

Kur Esued ibn Abdu Muttalibi e ngushtoi dhe e mundi aq shumë të dërguarin e Allahut ﷺ, i bëri

këtë lutje Allahut: **“O Allah! Merrja shikimin dhe bëj që të humbasë fëmijën e tij!”** Menjëherë meleku Xhibril e goditi me një gjemb në sy dhe ai u verbua.” Edhe djalin ia hodhi në një pellg, derisa vdiq.

Harith ibn Kajsi u sëmur rëndë nga verdhëza, derisa jashtëqitja filloi t’i dilte nga goja dhe ashtu vdiq.

As ibn Uaili po rrinte në një vend me gjembaçë. Aty i hyri një gjemb në shputën e këmbës. Gjembi kishte qenë i helmuar. Helmi shkoi në tru dhe pas njëfarë kohe vdiq.

Kjo qe një përmbledhje e shkurtër e atyre vuajtjeve që kanë kaluar i dërguari i Allahut ﷺ dhe myslimanët nga Kurejshët, pas shpalljes së Islamit dhe thirrjes së hapur në Islam.

I dërguari i Allahut ﷺ ndërmori dy hapa për t’i bërë ballë këtij qëndrimi mizor.

Shtëpia e Erkamit

Hapi i parë: Profeti Muhamed ﷺ e caktoi shtëpinë e Erkam ibn Ebi Erkam el Mahzumiut qendër të thirrjes në Islam, të adhurimit dhe të edukimit, sepse ajo ndodhej rrëzë malit Safa dhe larg syve të mizorëve. Aty, Profeti ﷺ mbledhesh bashkë me shokët e vet dhe fshehurazi u këndonte atyre Kur'anin, i këshillonte dhe u mësonte atyre Librin dhe Urtësinë¹. Me këtë masë, ai i ruajti shumë shokët e vet nga ato, që kishin frikë se do të ndodhnin, po ta bënte mbledhjen haptazi. Vetë Profeti ﷺ e adhuronte Allahun dhe bënte thirrje për tek Ai haptazi, përpara idhujtarëve. Atë nuk e largonte nga misioni i vet as padrejtësia, as armiqësia, as përqeshja dhe as tallja e tyre. Kjo ishte Urtësia e Allahut, që Profeti ﷺ ta shpallte thirrjen, si tek ata që i besonin, ashtu edhe tek ata që nuk i besonin. Kjo do të thotë që njerëzit nuk kanë argument për t'u shfajësuar pasi u kanë ardhur të dërguarit dhe u është shpallur e Vërteta. Askush nuk mund të thotë në Ditën e Gjykimit:

¹ Librin e Allahut. Kur'anin dhe Sunetin e Profetit (paqja e Allahut dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!). (*shënim i përkthyesit*).

“Neve nuk na ka ardhur ndonjë përgëzues dhe as paralajmërues.”

Hixhreti¹ i parë për në Habeshe

Hapi i dytë: Profeti ﷺ u tha myslimanëve se për të shpëtuar nga mundimet e Kurejshëve duhej që të emigronin për në Habeshe, pasi ishte siguruar që Nexhashiu² ishte njeri i drejtë dhe tek ai nuk bëhej padrejtësi.

Në vitin e pestë të profetësisë, në muajin Rexhep, bëri Hixhret grupi i parë i myslimanëve. Ata ishin 12 burra dhe 4 gra, me në krye Uthman ibn Affan Emeujun (Allahu qoftë i kënaqur me të!), me gruan e vet, Rukijen, që ishte e bija e të dërguarit të Allahut ﷺ. Pra, Uthman ibn Affani Emeujju dhe Rukija janë e para familje, që ka emigruar në rrugën e Allahut, pas Ibrahimit dhe Lutit (paqja qoftë mbi ta!). Sahabët dolën fshehurazi, në errësirën e natës në drejtim të Minasë, që ndodhet në jug të Xhidas. Allahu kishte vendosur që ata të gjenin dy anije tregtare atje. Hipën dhe shkuan në Habeshe.

Posa Kurejshët morën vesh për ikjen e tyre, u zemëruan e u tronditën dhe u nisën menjëherë pas gjurmëve të tyre, për t'i kapur e kthyer në Mekë e pastaj për t'i dënuar dhe për t'i kthyer nga feja e

¹ Hixhret – emigrim për shkak të fesë (*shënim i përkthyesit*)

² Mbreti i Habeshesë sot Etiopia. (*shënim i përkthyesit*)

Allahut. Mirëpo myslimanët e kishin kaluar detin dhe Kurejshët, pasi kishin arritur deri në breg, u kthyen mbrapsh të dëshpëruar.

Idhujtarët u pajtuan me myslimanët dhe ranë në sexhde

Në muajin Ramazan, në vitin e pestë të profetësisë, afërsisht dy muaj pas emigrimit të myslimanëve në Habeshe, i dërguari i Allahut ﷺ shkoi tek xhamia e Shenjtë. Rreth Qabes ishin shumë Kurejshë. Aty ishte edhe vetë paria e Kurejshëve. Në atë kohë Profeti ﷺ i kishte zbritur surja “En Nexhm”. Profeti u çua në mesin e tyre dhe nisi ta këndonte suren e zbritur. Ata kurrë ndonjëherë nuk kishin dëgjuar si ato fjalë të mrekullueshme të Kur’anit dhe u mahnitën. Fjalët i tërhoqën të gjithë Kurejshët dhe i bënë tërë sy e veshë. Ata mbetën duke dëgjuar të heshtur dhe të habitur, derisa Profeti ﷺ arriti tek ajetet e fundit të sures, ku ka udhëzime e paralajmërime. Në fund të sures, Profeti ﷺ këndoi ajetin: **“Pra, bini në sexhde për Allahun dhe adhurojeni Atë!”** Kur Profeti ﷺ ra në sexhde, ranë me të edhe idhujtarët dhe nuk mundën ta përmbanin veten. Buhariu ka kumtuar se Ibn Mes’usi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ka thënë: “Profeti ﷺ këndoi suren “En Nexhm”. Kur arriti tek ajeti i fundit, bëri sexhde. Edhe ata që ishin rrotull, nuk mbeti askush,

pa bërë sexhde. Dikush nga turma mori një dorë guriçka ose dhé, e ngriti deri te fytyra dhe tha: “Kaq më mjafton mua.” “Unë, - thotë Ibn Mes’udi, e kam parë atë njeri (që nuk bëri sexhde, por ngriti dorën me guriçka a dhé te fytyra) të vritet i pafe.” Ai ishte Umeje ibn Halefi, i cili u vra në luftën e Bedrit.

Mërgimtarët kthehen në Mekë

Lajmi i sexhdes mbërriti në Habeshe, por jo ashtu siç ishte vërtet. Në Habeshe e morën vesh se Kurejshët ishin bërë myslimanë, prandaj mërgimtarët myslimanë u kthyen të gëzuar për në Mekë. Një orë larg Mekës ata morën vesh të vërtetën. Disa prej tyre u kthyen për në Habeshe, kurse disa hynë fshehurazi në Mekë, të tjerë hynë në besën e ndonjërit prej Kurejshëve.

Myslimanët mërgojnë për në Habeshe për të dytën herë

Kurejshët i shtuan torturat dhe mundimet ndaj myslimanëve. Ata u penduan, që bënë sexhde bashkë me ta. Kurejshët vendosën të hakmerreshin kundër myslimanëve, kur dëgjuan se Nexhashiu i kishte pritur mirë ata. Duke u nisur nga këto kushte, Profeti ﷺ i udhëzoi shokët e vet, që të emigronin përsëri në Habeshe. Këtë herë emigruan 82 (thuhet edhe 83) burra dhe 18 gra.

Emigrimi i dytë qe edhe më i vështirë se i pari. Këtë rradhë Kurejshët ishin syhapur dhe i ndiqnin hap pas hapi lëvizjet e myslimanëve. Por myslimanët ishin edhe më syhapur dhe më të zgjuar se ata. Ata duke lëvizur me zgjuarësi mundën t'i kalonin të gjitha vështirësitë dhe arritën në Habeshe.

Kurejshët u ngrënë kurthe mërgimtarëve

Idhujtarëve u erdhi rëndë që myslimanët u shpëtuan nga kthetrat dhe arritën në një vend, ku kishin siguruar veten e tyre dhe besimin e tyre. Prandaj dërguan dy burra nga paria e tyre në Habeshe, që të kërkonin kthimin e tyre në Mekë. Dy burrat që dërguan ishin Amru ibn As dhe Abdullah ibn Rabia, të cilët në atë kohë ishin idhujtarë.

Të dy burrat shkuan në Habeshe me një plan të menduar mirë. Së pari, u takuan me priftërinjtë dhe u dhanë disa dhurata. Pastaj u treguan atyre qëllimin, për të cilin kishin ardhur dhe argumentin përse donin t'i kthenin mërgimtarët në Mekë. Priftërinjtë u bindën. Pastaj shkuan te Nexhashiu, i paraqitën dhuratat dhe i folën: “O mbret! Në vendin ku sundon ti, janë dukur disa djem mendjelehtë, të cilët kanë braktisur fenë e tyre dhe nuk e kanë përqafuar fenë tënde. Ata kanë shpikur një fe tjetër, që nuk e njohim as ne, as ti. Ne na kanë dërguar tek ti njerëzit më të nderuar të popullit të tyre, prindërit, xhaxhallarët, dhe të afërmit e tyre, që t’ua kthesh

atyre. Ata i njohin më mirë këta dhe e dinë më mirë se për çfarë i kanë turpëruar dhe se për çfarë i kanë qortuar.”

Ata i përkrahën edhe priftërinjtë, sipas planit të përgatitur më parë. Mirëpo Nexhashiu u rezervua për këtë gjë. Ai e pa të arsyeshme që ta dëgjonte çështjen nga të dyja palët, që t'i dilte në pah e vërteta. Ai i thirri myslimanët dhe i pyeti: “Cila është kjo fe, për shkak të së cilës keni braktisur popullin tuaj dhe nuk keni hyrë as në fenë time dhe as në fenë e askujt.” Fjalën e mori Xhaferr ibn Ebu Talib, në emër të myslimanëve. Ai tha: “O mbret! Ne ishim një popull i paditur, adhuronim idhujt, hanim ngordhësira, bënim punë të turpshme, nuk shikonim farefisën dhe u bënim keq fqinjëve. I forti prej nesh hante të dobëtin. Kështu ishim, derisa Allahu çoi tek ne një të dërguar nga gjiri ynë, të cilit ia njohim prejardhjen, çiltërinë, besnikërinë dhe ndershmërinë. Ai na ftoi ne të besojmë vetëm Allahun, ta adhurojmë Atë dhe t'i braktisim ata, që i adhuronim ne dhe baballarët tanë: gurët dhe putat. Ai na urdhëroi që të jemi të drejtë në fjalë, të mbajmë amanetin, të shikojmë farefisën, të sillemi mirë me fqinjët, të largohemi nga gjërat e ndaluara dhe nga gjakderdhja. Ai na ndaloi, gjithashtu të bëjmë punë të turpshme, na ndaloi të gënjejmë, të hamë pasurinë e jetimit, të shpifim ndaj grave të ndershme. Ai na urdhëroi, që të adhurojmë vetëm Allahun dhe të mos i bëjmë shok Atij. Ai

urdhëroi që të falim namazin, të japim zekatin, të agjërojmë Ramazanin.” Kështu, Xhaferrri i numëroi atij çështjet e Islamit. Pastaj tha: “Ne i besuam atij dhe i shkuam pas, për ta zbatuar atë që na solli nga feja e Allahut. Adhuruam vetëm Allahun dhe nuk i bëmë shok Atij. I ndalua të gjitha ato që na i ka ndaluar Allahu, dhe i lejuam ato që na i ka lejuar Allahu. Për këtë, njerëzit tanë na u bënë armiq, na munduan dhe na vunë në provë në fenë tonë e bënë çmos që të na kthejnë tek adhurimi i putave, në vend të adhurimit të Allahut. Ata deshën që të na bënin që t’i quajmë të lejuara punët e fëlliqura. E pasi na poshtëruan, na bënë padrejtësi e na torturuan, për të na larguar nga feja jonë. Ne erdhëm në vendin tuaj e të zgjodhëm ty midis shumë të tjerëve. Kështu, patëm dëshirë që të jemi nën mbrojtjen tënde e shpresojmë se ti nuk do të na bësh padrejtësi, o mbret.”

Kur i dëgjoi Nexhashiu këto fjalë, i kërkoi Xhaferrit që t’i këndonte diçka nga Kur’ani dhe ai i këndoi fillimin e sures “Merjem”. Mbreti u mallëngjye dhe qau. Qau aq shumë, sa iu lag mjekrra. Qanë edhe priftërinjtë, derisa i lagën librat e tyre me lot. Nexhashiu tha: “Vërtet, ky libër dhe ai që ka sjellë Isai, kanë dalë prej të njëjtit burim.” Pastaj u foli dy delegatëve të Kurejshëve: “Shkoni, se për Zotin, nuk ua dorëzoi juve dhe nuk lejoi që ata të cënohen.” Atëherë, të dy Kurejshët dolën.

Ditën e dytë, Amër ibn Asi sajoi një truk tjetër. Ai i tha Nexhashiut: “Ato thanë për Isain një fjalë të madhe.” Atëherë, Nexhashiu i thirri dhe i pyeti ata për këtë gjë. Xhaferri tha: “Ne themi për Isain atë, që na ka sjelle Profeti: “Isai (paqja qoftë mbi të!) është rob i Allahut dhe i dërguar i Tij. Ai qe një shpirt, të cilin Allahu e nderoi¹; është fjala, që Allahu i Madhëruar zbriti mbi Merjemën virgjëreshë².” Nexhashiu mori një shkop nga toka dhe tha: “Për Zotin, ajo që thoni ju, nuk ndryshon më shumë se sa ky shkop nga ajo që themi ne.” (Dhe tregoi shkopin që kishte në dorë) Pastaj u tha: “Shkoni e rrini të qetë në vendin tuaj, jeni të sigurtë nga çdo shqetësim, jeni të sigurtë nga çdo shqetësim. Edhe sikur të më jepet një mal me flori, nuk do ta mundoja asnjërin nga ju.” Pastaj, Nexhashiu urdhëroi që t’u ktheheshin mbrapasht dhuratat që kishin sjellë dy delegatët Kurejshtë. Kështu, të dy Kurejshët dolën të turpëruar ndërsa myslimanët, qëndruan në një vend të mirë, me fqinj të mirë.

Idhujtarët e humbin toruan

Pasi dështuan për kthimin e myslimanëve nga Habesheja, idhujtarët u zemëruan jashtë mase. Prandaj, ata i shtuan torturt ndaj atyre që kishin mbetur në Mekë. Ata tërboheshin, kur shikonin se i

¹ E nderoi duke i dhënë cilësitë e mira dhe duke e bërë profet.

² Allahu i Madhëruar i tha: “Bëhu dhe ai u bë.”

dërguari i Allahut ﷺ vazhdonte në thirrjen e tij. Kur shikonin se Ebu Talibi qëndronte përkrah tij, megjithë kërcënimet dhe paralajmërimet e ashpra që i kishin bërë, u shushatën dhe nuk dinin ç'bënin. Ndoshta ato nuk i qëndruan dot tundimit të egërsisë së vet. Ata iu kthyen shantazheve dhe torturave ndaj Profetit ﷺ dhe ndaj myslimanëve që kishin mbetur me të. Ndonjëherë u bënin rrugë edhe të diskutonin dhe të polemizonin. Ndonjëherë do të paraqisnin dhurata e do të përpiqeshin të mashtronin. Ndonjëherë mundoheshin të bënin zënka dhe takime në mes të rrugës. Një herë tjetër u munduan ta vrisnin Profetin ﷺ, për ta asgjësuar thirrjen në Islam dhe zbulesën që i zbriste. Por të gjitha këto përpjekje nuk u bënë asnjë dobi atyre dhe nuk i çuan dot në në realizimin e qëllimit të tyre. Përkundrazi, ato qenë faktor i humbjes dhe i dëshpërimit të idhujtarëve.

Idhujtarët e mundojnë Profetin dhe përpiqen ta vrasin

Ishte e natyrshme që idhujtarët të egërsoheshin edhe më shumë pas dështimit që pësuan. Në të vërtetë, ata u kthyen te dhuna kundër myslimanëve që kishin mbetur në Mekë. Ata i shtrinë duart edhe kundër Profetit ﷺ për ta vrarë atë. Njëherë, Utejbe ibn Ebi Lehebi shkoi te Profeti ﷺ dhe i tha se ai e mohonte “Atë, që u afrua dhe u lëshua, e ishte

afër sa dy harqe (kutë) apo edhe më afër.”¹ (53:8)
Pastaj, Utebeja iu vërsul Profetit ﷺ, i çau këmishën dhe e pështyu në fytyrë, vetëm se pështyma iu kthye përsëri Utejbejes. Atëherë, i dërguari i Allahut bëri këtë lutje: **“O Allahu im! Dërgoi atij një qen nga qentë e Tu!”**

Më vonë, Utebeja doli me një vargan për të shkuar në Siri. Kur po pushonin në një rrugë, një luan i vinte rrotull varganit. Utejbeja tha: **“Për Zotin, ky do të më hajë mua, ashtu siç është lutur Muhamedi kundër meje. Ai më vrau, duke qenë ai në Mekë e unë në Sham.”** Kur ranë në gjumë, ata e vunë Utejben në mes, mirëpo luani erdhi, e kapi për koke Utejben aty, midis deveve dhe njerëzve dhe e copëtoi.

Ukbe ibn Ebi Muiti, shkeli me këmbë qafën e Profeti ﷺ, kur ai ishte në sexhde e gati sa nuk ia nxorri sytë.

Nga mënyra se si rrodhën ngjarjet, kuptohet se idhujtarët, pasi dështuan në përpjekjet e tyre për ta ndaluar thirrjen në Islam, filluan të mendonin seriozisht për vrasjen e Profetit ﷺ, edhe sikur kjo të shkaktonte gjakderdhje. Argument për këtë është thënia e Ebu Xhehlit ndër Kurejshë: **“Muhamedi**

¹ Utebeja e mohon Xhibrilin, i cili i afrohej Profetit (Paqja e Allahut dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!).

është i vendosur që të na i fyejë zotat tanë, fenë tonë, baballarët tanë. Ai e poshtëron logjikën tonë dhe i shan zotat tanë. Unë i kam dhënë besën Allahut, që do t'i rri pranë me një gur të rëndë, që mezi e mbaj dhe kur ai të bjerë në sexhde në namazin e tij, do t'ia shtyp kokën me të. Më pas dorëzomëni ose mbromëni. E pasi ta bëj atë, le të bëjë fisi i Abdu Menafit ç'të dojë kundër nesh.” Kurejshët i thanë Ebu Xhehli: “Për Zotin, ne nuk do të të dorëzojmë ty kurrë tek ata. Prandaj, ti vazhdo me atë që do.” Të nesërmen në mëngjes Ebu Xhehli mori një gur të rëndë në dorë. Pas pak erdhi i dërguari i Allahut ﷺ dhe filloi të falte namazin. Kurejshët po prisnin nëpër vendtubimet e tyre se çfarë do të bënte Ebu Xhehli. Kur Profeti ﷺ bëri sexhde, Ebu Xhehli u çua dhe iu afrua ta vriste, por menjëherë u kthye mbrapsht i mposhtur, i zverdhur, i frikësuar; dora i kishte ngrirë mbi gur dhe guri i ra nga dora. Kurejshët i thanë: “Ç'ndodhi me ty o Ebu Hakim?” Ai i tha: “Unë u çova që të bëj atë, që ju thashë juve mbrëmë, por m'u paraqit një mëz deveje përpara. Nuk kisha parë kurrë ndonjë mëz të atillë të tmerrshëm. Ai u lëshua drejt meje për të më ngrënë.” I dërguari i Allahut ﷺ tha: “Ai ka qenë meleki Xhibril, e sikur Ebu Xhehli të afrohej edhe pak tek unë, do ta bënte copë-copë.”

Më pas ndodhi një ngjarje tjetër edhe më e rëndë se e para. Një ditë Kurejshët u mbledhën në vendin e quajtur “Hatim” dhe i folën njëri-tjetrit për të dërguarin e Allahut ﷻ dhe filloi të bënte tauaf¹. Kur kaloi pranë tyre, e përqeshën. Në fytyrën e tij u duk njëfarë zymtie. Kaloi andej për të dytën herë, por ata e përqeshën përsëri. Në fytyrën e tij u vu re përsëri një farë zymtie. Kaloi përpara tyre për të tretën herë dhe ata e përqeshën po ashtu. Atëherë, ai qëndroi dhe u tha: “A dëgjoni o Kurejshë? Për Atë, në dorën e të Cilit është shpirti im, unë kam ardhur t’ju ther.” Njerëzit e dëgjuan fjalën e tij, sikur t’u kishte qëndruar një zog në kokë. Ata u frikësuan dhe menjëherë filluan të thoshnin fjalët më të mira, që mundnin. Ditën e nesërme Kurejshët u mbledhën përsëri dhe filluan të flisnin për të dërguarin e Allahut ﷻ. Në atë kohë erdhi aty i dërguari i Allahut ﷻ. Ata iu vërsulën si një trup i vetëm, e kapën për pelerine dhe i thanë: “Ti je ai që na ndalon ne të adhurojmë ata, që kanë adhuruar baballarët tanë?” “Po, - tha ai, unë jam.” Atëherë ata iu hodhën përsipër. Njëri e shtynte, tjetri e godiste. Ukbe ibn Ebi Muiti ia lidhi rroben e vet në fyt dhe ia shtrëngoi aq fort, sa desh ia mori frymën. Në atë çast dikush

¹ Tauaf – rrotullim; këtu: rrotullimi që bëhet rreth Qabes, si rit fetar i caktuar nga Allahu.

shkoi tek Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) duke bërëtitur: “Eja shpëto shokun tënd!” Ebu Bekri erdhi menjëherë, e kapi Ukben për supesh dhe e largoi nga Profeti ﷺ. Më pas Ebu Bekri filloi të godiste njërin, të shtynte tjetrin e t’u thoshte: “Mjerë ju! A po vrisni një njeri që thotë: “Zoti im është Allahu?” Atëherë, Kurejshët u larguan nga i dërguari i Allahut ﷺ dhe iu kthyen Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur me të!); e rrahën për vdekje, sa nuk i dallohej më fytyra. Ka pasur katër gërsheta, sa i kapnin ato u ngelnin në dorë. Pastaj e morën disa nga fisi i Beni Tejimit dhe e futën në shtëpinë e tij. Për ta, vdekja e Ebu Bekrit ishte e sigurt tashmë. Por në mbrëmje ai foli. Pyeti për të dërguarin e Allahut ﷺ. Ata e shanë, dolën prej aty ku ishte ai dhe ikën. Pastaj i dhanë bukë e ujë, por ai nuk pranoi të hante a të pinte, derisa të shikonte të dërguarin e Allahut ﷺ. Kur ra nata dhe njerëzit u futën nëpër shtëpi, e dërguan Ebu Bekrin ﷺ në shtëpinë e Erkamit. E vetëm kur e gjeti të dërguarin e Allahut ﷺ mirë, hëngri dhe piu.

Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) doli për të emigruar për në Habeshe, sepse torturat ndaj tij u shtuan dhe jeta në Mekë ishte bërë e pamundur për të. Kur arriti në vendin e quajtur “Birkul Gamad” takoi Malik ibn Daginein, kryetarin e fisit

Karad dhe Ehabish¹. Kryetari e pyeti për punën e tij dhe Ebu Bekri i tregoi. Kryetari i tha: “Një burrë si ti, o Ebu Bekr, nuk ikën nga vendi i vet. Ti i jep atij që nuk ka, shikon farefisën, je mikpritës, ndihmon të dobëtin dhe i jep të drejtën atij që i takon. Unë do të jem mbrojtësi yt, prandaj kthehu dhe adhuroje Zotin tënd në vendin tënd.” Pastaj, u kthyen të dy dhe erdhën në Mekë. Ibn Dagine e shpalli ndër Kurejshët se Ebu Bekrin e kishte nën mbrojtjen e tij. Ata nuk ia kthyen fjalën, por thanë: “Urdhërojë Ebu Bekrin që ta adhurojë Zotin e tij në shtëpinë e tij dhe të mos dalë hapur. Ne kemi frikë se mos i kandis gratë tona, djemtë tanë dhe njerëzit tanë të dobët.” Kështu, Ebu Bekri qëndroi një kohë të caktuar duke adhuruar Allahun në shtëpi. Pastaj, ndërtoi një xhami në oborrin e shtëpisë së vet, e falte namazin hapur dhe e këndonte Kur’anin me zë. Ibn Dagine i rikujtoi se ishte nën mbrojtjen e tij, por Ebu Bekri ia ktheu: “Unë jam i kënaqur, që të jem nën mbrojtjen e Allahut.” Kur këndonte Kur’an, Ebu Bekri nuk e përmbante veten dhe shpeshherë qante shumë. Kur e shikonin gratë e idhujtarëve dhe djemtë e tyre ashtu, çuditëshin prej tij. Prandaj idhujtarët e mundonin Ebu Bekrin.

¹ *Karat* – emri i një fisi të madh; *Ehabish* – grup fisesh, që banonin në malin Habeshi, prandaj dhe u quajtën kështu (*Ehabish* – shumësi i *Habeshi*).

Në atë gjendje shumë të vështirë që po kalonin i dërguari i Allahut ﷺ dhe myslimanët, ndodhi që dy prej trimave më të mëdhenj të Kurejshëve përqaftuan Islamin. Myslimanët u qetësuan ca nga kjo, sepse do të ishin nën hijen e fuqisë së tyre. Ata ishin Hamza ibn Abdul Muttalibi, xhaxhai i të dërguarit të Allahut ﷺ dhe Umer ibn Hattabi.

Hamzai mysliman

Një ditë Ebu Xhehli kaloi pranë të dërguarit të Allahut ﷺ, kur ai ishte në kodrën Safa dhe e fyeu dhe e mundoi. Thuhet se Ebu Xhehli atë ditë mori një gur dhe e goditi Profetin ﷺ në kokë. Profeti ﷺ u plagos dhe filloi t'i rridhte gjak. Pastaj, Ebu Xhehli shkoi te kuvendi i Kurejshëve në Qabe dhe u ul bashkë me ta. Aty ishte një robëreshë e Abdullah ibn Xhed'anit, që banonte pranë Safas dhe e kishte parë krejt ndodhinë nga shtëpia e saj. Pas pak kohe u kthye Hamzai nga gjahu me harkun e vet në krah. Robëresha i tregoi se çfarë kishte parë. Atëherë Hamzai nxitoi për tek Ebu Xhehli, qëndroi përballë tij dhe i tha: "O njeri i shëmtuar! Ti shan djalin e vëllait tim, kur unë jam në fenë e tij." Pastaj e goditi me hark dhe e plagosi keq. Nga kjo u çuan të dy fiset Beni Mahzum dhe Beni Hashim, por Ebu Xhehli i tha: "Lëreni Ebu Amaretin. Unë e kam fyer rëndë djalin e vëllait të tij."

Hamzai u bë mysliman papritmas, e pranoi Islamin me gojë, përpara se t'i hynte në zemër. Pastaj, Allahu ia zgjeroi gjoksën për Islamin. Ai ishte djali më i lartë në fisin Kurejsh dhe më i forti i tyre. Ai është quajtur “Luani i Allahut”. Ai u bë mysliman në muajin Dhul Hixhe, në vitin e gjashtë të profetësisë.

Umeri mysliman

Tri ditë pasi u bë mysliman Hamzai (Allahu qoftë i kënaqur me të!), u bë mysliman edhe Umer ibn Hattabi (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Përpara se të bëhej mysliman, ai ishte më i ashpëri i njerëzve kundër myslimanëve. Një natë dëgjoji fshehurazi disa ajete nga Kur’ani, kur i dërguari i Allahut ﷺ po falej në Qabe dhe në zemrën e tij kuptoi se Kur’ani ishte e vërteta. Megjithatë, ai mbeti në kokëfortësinë e vet, derisa një ditë mori shpatën dhe u nis ta vriste Profetin ﷺ. Në rrugë takoi një burrë që i tha: “Ku po shkon, o Umer?”

- Dua të vras Muhamedin.
- Si do të ruhesh prej fiseve Beni Hashim dhe Beni Zuhre, pasi ta kesh vranë Muhamedin?
- Mua më duket se ti e paske lënë fenë e vjetër.
- A do të të tregoj ty një gjë të habitshme o Umer? Motra jote dhe kunati yt janë bërë myslimanë.

Atëherë, Umeri u nis i zemëruar dhe vajti tek ata të dy. Bashkë me ta ishte edhe Habbab ibn Nereti, i cili po lexonte një fletushkë, ku ishte shkruar surja “Ta Ha”. Habbabi, kur dëgjoi zhurmën e Umerit u fsheh në shtëpi, ndërsa motra e Umerit e mbuloi fletushkën. Posa hyri në shtëpi, Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) tha: “Ç’janë pëshpëritjet që dëgjova nga ju?” Atëherë, kunati iu kthye: “O Umer! Po sikur e vërteta të jetë në tjetër fe dhe jo në fenë tënde?” Umeri iu vërsul kunatin dhe e goditi fort me këmbë. Motra e Umerit e largoi atë nga i shoqi. Umeri i ra edhe asaj me grusht, duke i gjakosur fytyrën. Atëherë, ajo e zemëruar i tha: “O Umer! Po sikur e vërteta të mos jetë në fenë tënde?” Pastaj shtoi: “Dëshmoj se nuk ka Zot tjetër përveç Allahut dhe se Muhamedi është i dërguari i Allahut” Umeri u mërzit, u pendua dhe i erdhi shumë turp. Ai tha: “Ma jepni edhe mua librin tuaj, që ta lexoj edhe unë.” Motra i tha: “Ti je i papastër e atë nuk lejohet ta prekë askush, përveç atyre që janë të pastër, prandaj çohu e lahu.” Ai u çua, u la, pastaj mori fletushkën e lexoi: “**Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit.**” Pastaj tha: “Këta janë emra të mirë e të pastër.” Pastaj lexoi “Ta Ha” derisa arriti tek ajeti: “**Vërtet, Unë jam Allahu, nuk ka Zot tjetër përveç Meje, pra Mua më adhuro dhe fale namazin për të më kujtuar Mua.**” (20:1-14) Pastaj Umeri tha: “Sa të mira dhe sa të nderuara janë këto fjalë! Tregomëni ku

është Muhamedi.” Aty doli Hababi dhe tha: “Gëzohu o Umer! Unë lutem të jetë plotësuar lutja, që e ka bërë i dërguari i Allahut ﷺ, për ty natën e së enjtes.”

Vërtet, i dërguari i Allahut ﷺ i qe lutur Allahut atë natë kështu: “O Allah! Lartësoje Islamin me njërin nga dy burrat që Ti do më shumë: ose me Umer ibn Hattabin ose me Ebu Xhehl ibn Hishamin!” Pastaj Habbabi i tregoi Umerit, se i dërguari i Allahut ﷺ ndodhej në shtëpinë e Erkamit dhe trokiti në derë. Aty, një burrë shikoi nga e çara e derës Umerin me shpatën e nxerrë nga milli. Ai njoftoi të dërguarin e Allahut ﷺ. Myslimanët u grumbulluan. Hamzai u çua dhe tha: “Umeri? Hapjani derën: nëse ka ardhur për të mirë, e pranojmë, nëse ka ardhur për sherr, do ta vrasim me shpatën e vet.” Në atë kohë, i dërguari i Allahut ishte brenda. Atij po i zbriste Kur’ani. Profeti ﷺ doli vetë, E kapi Umerin prej rrobash dhe prej shpate, e tërhoqi fort dhe i tha: “O Umer” Ende nuk ke hequr dorë? Do të vazhdosh ashtu, derisa Allahu të të godasë me turp e dënim, ashtu siç goditi Uelid ibn Mugiren?” Pastaj tha: “O Allah! Përforcoje Islamin me Umer ibn Hattabin!” Atëherë, Umeri tha: “Dëshmoj se nuk ka Zot tjetër përveç Allahut dhe se ti je i dërguari i Allahut.” Ata që ishin në shtëpi, thanë njezëri “Allahu Ekber” (Allahu është më i Madhi). Vendi ushtoi, aq sa e dëgjuan edhe ata, që ishin te Kabja.

Idhujtarët i kundërpërgjigjen kthesës së Umerit

Umer ibn Hattabi ishte i pakrahasueshëm për forcë fizike. Kur u bë mysliman, ai shkoi tek armiku më i egër i të dërguarit të Allahut ﷻ dhe myslimanëve – Ebu Xhehli. Trokiti në derë. Doli Ebu Xhehli dhe i tha: “Mirëserdhe dhe ç’e mirë të solli?” “Erdha të të them, - iu kthye Umeri, se unë i kam besuar Allahut dhe të dërguarit të Tij, Muhamedit.” Ebu Xhehli ia përplasi derën dhe i tha: “Allahu të shëmtoftë ty dhe lajmin që ke sjellë.” Pastaj Umeri shkoi tek daja i vet, As ibn Hashimi, e njoftoi ç’kishte ngjarë në shtëpi. Pastaj, shkoi te Xhemil ibn Ma’mer Xhume hij, i cili ishte njeriu që i përhapte më shumë fjalët ndër Kurejshët dhe i njoftoi se ishte bërë mysliman. Atëherë, Xhemili thirri me zë të lartë: “Umeri është bërë i pafe.” Umeri tha: “Gënjën! Unë kam përqafuar Islamin.” Atëherë Kurejshët iu vërsulën Umerit (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ata vazhduan të ziheshin e të vriteshin me njëri-tjetrin, derisa doli dielli mbi kokat e tyre.

Pasi u kthye Umeri në shtëpinë e vet, idhujtarët u grumbulluan dhe u drejtuan për tek ai, që ta vrisnin. Ata ishin aq shumë, sa dukeshin si lumë në luginën e Mekës. Aty erdhi edhe As ibn Sehmiu, që ishte nga fisi Beni Sehm. Njerëzit e fisit të tij ishin aleatë të fisit Beni Adj, fisit të Umerit. Asi ishte veshur mirë, me stoli dhe këmishë mëndafshi. Posa erdhi te

shtëpia e Umerit tha: “Çfarë ke o Umer?” “A mos kujtuan njerëzit e fisit tënd, - iu kthye Umeri,- se do të më vrasin sepse jam bërë mysliman!” Asi iu përgjigj: “Jo, ata nuk do të të vrasin ty!” Pastaj doli nga shtëpia e Umerit, i pa njerëzit që kishin vërshuar dhe u tha: “Ku doni të shkoni?” Ata i thanë: “Umer ibn Hattabi e ka lënë fenë.” Asi u tha: “Jo, ju nuk do ta vrisni atë!” Atëherë ata u kthyen mbrapsht.

Islami dhe myslimanët lartësohen me Umerin mysliman

Pasi u bë mysliman Umer ibn Hattabi, myslimanët u bënë më të fortë. Më parë ata e falnin namazin fshehurazi. Tani që u bë mysliman, Umeri i tha të dërguarit të Allahut ﷺ: “O i dërguari i Allahut! A nuk jemi njëlloj në të vërtetë edhe sikur të vdesim edhe sikur të rrojmë?” I dërguari i Allahut ﷺ i tha: “Po.” “Atëherë, përse të fshihemi, - pyeti përsëri Umeri. Për Zotin, që të ka dërguar ty me të vërtetën, ne do të dalim hapur.” Dhe dolën të rreshtuar në dy rreshta. Në njërin printe Hamzai, në tjetrin Umeri. Të ngjeshur me njëri-tjetrin, ata hynë në xhaminë e Shenjtë. Kur i shikuan Kurejshët ashtu, u hidhëruan si kurrë ndonjëherë. Umeri u quajt “Farruk” (ndarës – ai që ndau të keqen nga e mira). Ibn Mes’udi ka thënë: “Ne u përforcuam shumë, kur Umer ibn Hattabi e përqafoi Islamin. Më parë, ne nuk kishim mundësi që ta falnim namazin në Qabe.

Por, pasi ai u bë mysliman, shkuaam dhe u falëm atje.” Edhe Suhejbi ka thënë: “Kur u bë mysliman Umeri, u shfaq sheshit Islami dhe filloi thirrja për në Islam haptazi. Kështu, ne u ulëm rreth Shtëpisë së Shenjtë dhe bëmë tauaf rrotull saj. Filluam të mbanim qëndrim ndaj atij, që na kishte sulmuar dhe u dhamë njëfarë përgjigje armiqve të Islamit.”

Kurejshët duan të mashtrojnë me dhurata e propozime

Kur idhujtarët panë fuqinë e myslimanëve, pasi u bënë myslimanë Hamzai dhe Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me ta!), u mblodhën për t’u këshilluar me njëri-tjetrin. Ata mendonin për hapin më të përshtatshëm që do të ndërmerrnin kundër të dërguarit të Allahut ﷺ dhe myslimanëve. U çua Utbe ibn Rebia Abshemi, i cili ishte nga fisi i Beni Abdu Shems ibn Abdu Menafi dhe kishte autoritet në njerëzit e vet dhe u tha: “O Kurejshë” Pse të mos shkoj te Muhamedi, të flas me të dhe t’i paraqit atij çështjet: Ndoshta ai do t’i pranojë disa prej tyre, pastaj t’ia japim e të na lërë të qetë.” Idhujtarët thanë: “Pse jo, o Ebu Uelid? Shko tek ai dhe foli!” Atëherë Utbeja shkoi tek i dërguari i Allahut ﷺ. E gjeti atë ulur vetëm në Xhaminë e Shenjtë dhe i tha: “O djali i vëllait tim! Ti, siç e di, je më i miri ndër ne, si në prejardhje, ashtu edhe në cilësitë që ke. Por ti i ke prurë një gjëmë shumë të madhe popullit tënd; ke

përçarë bashkësinë e tyre, ke përçmuar logjikën e tyre, ke turpëruar zotat dhe fenë e tyre. Ti i ke quajtur të pafe prindërit e tyre. Prandaj dëgjo nga unë. Unë do të të paraqes ty propozimet, ti shikoji ato, ndoshta, do t'i pranosh disa prej tyre.” Profeti ﷺ tha: “Fol, o Ebu Uelid! Unë po të dëgjoj!” Utbeja i tha: “O djali i vëllait tim! Në qoftë se ti, për këtë që bën, do pasuri, ne do të grumbullojmë për ty nga pasuritë tona, derisa të bëhesh më i pasuri ndë ne. E në se dëshiron të kesh pozitë, ne do të të bëjmë ty udhëheqësin tonë dhe nuk do të bëjmë asgjë pa urdhërin tënd. Në qoftë se do që të bëhesh mbret, ne do të të emërojmë ty mbret për ne. E në qoftë se i dëshiron shumë femrat, zgjidh cilën të duash nga femrat e Kurejshëve dhe ne do të të martojmë ty me dhjetë prej tyre. Po qe se ajo që të vjen ty, është ngacmin nga xhindi dhe s’mundesh ta largosh, ne po kërkojmë një mjek për ty. Po shpenzojmë pasuritë tona për këtë gjë, derisa të të shërojmë ty, sepse ndodh që xhindi e zaptton njeriun dhe nuk i largohet derisa ai të mjekohet.” “A mbarove o Ebu Uelid, - iu kthye i dërguari i Allahut ﷺ.” Ai i tha: “Po.” “Atëherë dëgjomë mua, - iu drejtuar përsëri Profeti ﷺ. “Fol, - i tha Utbeja. I dëguari i Allahut ﷺ këndoi këtë pjesë të Kur’anit: **“Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit. Ha, Mim. (Kur’ani është) Zbritje prej të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit! (Kur’ani është) Libër, ajetet e të**

cilit janë të shkoqitura, Kur'an arabisht për një popull që di ta kuptojë. Është përgëzues dhe qortues (paralajmërues), por shumica e tyre ia kthyen shpinën, prandaj ata nuk dëgjojnë. Ata thanë: “Zemrat tona janë të mbyllura për atë që ti na thërret dhe në veshët tanë kemi shurdhim të rëndë, kështu që ndërmjet nesh dhe ndërmjet teje ekziston një perde, prandaj ti vazhdo në tënden dhe ne të vazhdojmë në tonën.” (41:1-5)

I dërguari i Allahut ﷻ vazhdoi t'i këndonte dhe Utbeja dëgjonte me duar vënë pas shpine dhe mbështetur mbi to. Kur i dërguari i Allahut ﷻ arriti tek ajeti: “Në qoftë se nuk përgjigjen, ti thuaju: “Unë ju paralajmërova ju për (dënim me) një saikah (gaditje shkatërruese), si saikah e Adit dhe e Themudit,” Utbeja i vuri dorën gojës së të dërguarit të Allahut ﷻ dhe iu lut për hir të Allahut dhe të farefisit të mos këndonte më. Ai kishte frikë mos ajo që tha, ndodhte vërtet. “Mjaft!”, - tha ai. Kur i dërguari i Allahut arriti tek ajeti i sexhdes, i tha Utbes:

- A dëgjove o, Ebu Uelid?
- Po.
- Atëherë vepro si të duash.

Utbeja u çua dhe shkoi te shokët e vet. Ata filluan t'i thoshnin njëri-tjetrit: “Betohem për Allahun se Ebu Uelidi nuk ka ardhur me atë fytyrë

që ka shkuar.” Pasi erdhi dhe u ul aty, ata i thanë: “Ç’na fsheh o Ebu Uelid?” Ai i tha: “Unë dëgjova një fjalë që, për Zotin, nuk e kam dëgjuar kurrë ndonjëherë. Për Zotin, nuk ishte as magji, nuk ishte as fall. O Kurejshë! Bindmuni mua dhe ma lini mua ta zgjidh. Lëreni atë (Muhamedin) dhe atë që do të bëjë ai. Mos e cënoni atë, sepse do të ndodhë diçka e madhe, sipas asaj, që unë dëgjova prej tij. Në qoftë se Muhamedin e vrasin arabët, jua heqin qafe, pa ndërhyrë ju vetë, e në qoftë se ai i mund arabët, mbretëria e tij do të jetë edhe juaja dhe krenaria e tij do të jetë edhe juaja. E kështu ai do t’ju bënte njerëzit më të lumtur.” Ata i thanë: “Për Zotin, të paska bërë magji o Ebu Uelid.” “Ky është mendimi im për të, por ju bëni si të doni.”

Idhujtarët diskutojnë

Pasi idhujtarët dështuan edhe në planin e masht-rimeve e të dhuratave, menduan që të bisedonin për çështjen e fesë. Ata i thanë Profetit ﷺ: “Ne do të të paraqesim ty një çështje të vetme, që është në interesin tënd.” “Çfarë është ajo?”, - pyeti ai. Ata i thanë: “Të adhurosh zotat tanë një vit dhe ne të adhurojmë Zotin tënd një vit. Kështu që, në qoftë se ne kemi të drejtë, merr edhe ti pjesë nga e drejta. Kurse, po qe se ti je në rrugën e drejtë, marrim edhe ne pjesë nga ajo.” Atëherë, si përgjigje ndaj atyre Allahu i Madhëruar zbriti suren “El Kafîrun”:

Thuaj: “O ju mosbesimtarë! Unë nuk adhuroj atë që adhuroni ju! As ju nuk adhuroni Atë, që adhuroj unë. Dhe unë kurrë nuk do të jem adhurues i asaj, që ju adhuroni! Por edhe ju nuk do të jeni adhurues të Atij, që unë adhuroj! Ju keni fenë tuaj dhe unë kam fenë time!” (109:1-6)
Pastaj Allahu zbriti ajetin: “Thuaj: “O ju të paditur, a mos më thërrisni të adhuroj tjetër përveç Allahut?” (39:64) Dhe: “Thuaj: “Mua më është ndaluar të adhuroj ata, që ju i lusni në vend të Allahut...” (6:56)

Idhujtarët donin që ta shuanin konfliktin, sepse shpresonin në atë që u tha Ukbe ibn Rebia. Prandaj ata bënë shumë herë lëshime dhe anuan në atë që paraqiste i dërguari i Allahut ﷺ, por me kusht, që të ndryshonin dhe të zëvendësonin diçka nga ajo që i ishte zbritur. Ata thanë: **“Sillna një Kur’an tjetër, ose ndryshoje këtë!” (10:15)** Atëherë, Allahu e urdhëroi Profetin: **“Thuaj: “Mua nuk më takon që ta ndryshoj vetë (Kur’anin), unë përcjell vetëm atë që më zbret; nëse e kundërshtoj Zotin tim, i frikësohem dënimit të një Dite të Madhe.” (10:15)** Allahu ia bëri të qartë Profetit ﷺ rëndësinë e kësaj çështjeje, duke përmendur disa nga mendimet e rrezikshme që i kalonin nëpër mend atij: **“Në të vërtetë, ata (idhujtarët) gati arritën të të sprovonjë ty me atë që Ne të shpallëm, që të trillosh tjetër nga çfarë zbritëm e atëherë, ata do të të zinin ty**

mik. Dhe sikur Ne të mos të të kishim forcuar ty, ti gati anove pak nga ata. E atëherë, Ne do të bënim të shijoje dyfish mundimin e kësaj jete dhe dyfish të jetës tjetër e pastaj ti nuk do të gjeje mbrojtës kundër Nesh.” (17:73,75)

Me këto qëndrime të ashpra, idhujtarët u bindën se Profeti ﷺ do të vazhdonte të thërriste për në fenë Islame dhe se ai nuk ishte tregtar që të pranonte bisedime apo lëshime në punë çmimi. Mirëpo, idhujtarët donin të bindeshin edhe me një rrugë tjetër. Ata dërguan ca njerëz tek çifutët, që t'i pyesnin se ç'mendonin për Profetin ﷺ. Çifutët iu përgjigjën: “Pyeteni për tri gjëra. Nëse ua thotë, është i dërguar; nëse jo është shpifës. Pyeteni për një grup djemsh të kohës së parë, si qe puna e tyre? Për këta djem ka një histori të habitshme. Pyeteni atë edhe për një burrë, që shtegtoi aq shumë nëpër tokë, saqë arriti në Lindje dhe në Perëndim të Tokës, si ka qenë ngjarja e tij? Pastaj pyeteni atë për shpirtin, ç'është ai?”

Paria e Kurejshëve e pyetën të dërguarin e Allahut ﷺ për ato tri gjëra që i porositën çifutët. Atëherë ka zbritur surja “El Kehf”, ku përshkruhet ngjarja e atyre djemve. Ata quhen “Djemtë e Shpellës”. Pyetën edhe për historinë e burrit që i erdhi tokës rrotull. Ai ishte Dhul Karnejn.

Në suren “El Isra” zbriti gjithashtu përgjigja e pyetjes për shpirtin. Për këtë Allahu tha: **“Të pyesin**

ty për shpirtin. Thuaj: “Shpirti është një çështje që i përket vetëm Zotit tim, e juve nuk u është dhënë nga dija veçse pak.” (17:85)

Kjo provë mjaftonte për t'i bindur Kurejshët se Muhamedi ﷺ ishte vërtet i dërguari i Allahut, po të donin të gjenin të vërtetën, por mizorët nuk pranuan dhe mohuan. Pasi e dalluan të vërtetën në mënyrë të qartë, ata sikur shfaqën njëfarë zhdërvjelltësie. U treguan si gjoja të gatshëm që të dëgjonin çfarë thoshte Profeti ﷺ dhe gjoja do të përgjigjeshin dhe do të pranonin. Por vunë si kusht që Profeti ﷺ të caktonte një kuvend, ku të mos merrnin pjesë myslimanët e dobët, që ishin sklleverit e të varfrit, të cilët u bënë myslimanë që në fillim. Ata që e kërkuan këtë, ishin paria e fiseve të Mekës. Ata nuk pranonin që të rrinin në një kuvend me myslimanët e varfër, por që ishin besimtarë të devotshëm.

Në fillim, dukej sikur Profeti ﷺ pati njëfarë dëshire që të vepronte ashtu sepse shpresonte që edhe ata do ta besonin. Por Allahu e ndaloi dhe i tha: **“Dhe mos i përze ata, që adhurojnë Zotin e tyre në mëngjes e në mbrëmje, duke qenë të çiltër ndaj Tij. Ti nuk përgjigjesh për veprimet e tyre e ata nuk përgjigjen për veprimet e tua e po i dëbove ata do të bëhesh nga të padrejtët.” (6:52)**

Idhujtarët kërkojnë sa më shpejt dënimin

Ndodhte që Profeti ﷺ i paralajmëronte idhujtarët se do t'u vinte ndëshkimi i Allahut, në qoftë se ata do të vazhdonin ta kundërshtonin, ashtu si më parë. Mirëpo, kur dënimi u vonua, ata nisën ta kërkonin që ai t'u vinte sa më parë. Donin të talleshin me të për inat. Shtireshin se paralajmërimi nuk kishte ndikuar aspak tek ata dhe se dënimi nuk kishte për të ndodhur kurrë. Për këtë Allahu zbriti disa ajete të Kur'anit: **“Ata kërkojnë prej teje që t'ua ngutësh dënimin, por Allahu nuk e thyen premtimin e Vet, sepse një ditë te Zoti yt, është sa njëmijë vjet nga ato që llogarisni ju.”** (22:47) Dhe: **“Po si e kërkojnë ata ngutjen e dënimit? Vërtet, Xhehenemi i ka rrethuar jobesimtarët nga të gjitha anët.”** (29:54) Dhe: **“A mos janë të sigurtë ata që përgatitën kurthe, se Allahu nuk do ta bëjë tokën t'i përpijë ata, ose nuk do t'u vijë atyre dënimi nga nuk e mendojnë. Ose t'i rrëmbejë ata duke qenë në udhëtimet e tyre (për tregti) e ata nuk mund t'i shpëtojnë atij. Ose do t'i kapë ata duke qenë në panik. Pra, vërtetë, Zoti juaj është i Butë, i Mëshirshëm (prandaj nuk ua ngut dënimin).”** (16:45-47) Për këtë çështje kanë zbritur edhe ajete të tjera.

Polemika e idhujtarëve vazhdonte vetëm për të shfryrë inatin me Profetin ﷺ: ata kërkonin që Profeti ﷺ t'u bënte mrekulli e gjëra të jashtëzakonshme. Por, Allahu i zbriti atij ajete, me të cilat u tregoi ligjin e Vet dhe ua asgjësoi argumentet. Në pjesët që vijjnë, do të themi diçka edhe për këtë, në dashtë Allahu.

Ja pra, përpjekjet me të cilat idhujtarët e kundërshtuan mesazhin e Profetit ﷺ dhe thirrjen për në Islam. Ata i përdorën të gjitha mënyrat, duke u hedhur nga njëra etapë në tjetrën dhe nga njëri rol tek tjetri; nga ashpërsia në butësi dhe nga butësia në ashpërsi; nga sulmi në joshje me dhurata dhe nga dhuratat në sulm. Nganjëherë vërsuleshin, pastaj tërhiqeshin. Diskutonin e pastaj tregonin sikur po sillleshin urtë. Njëherë bënin lëshime pastaj kërkonin lëshime. Kërcënonin, pastaj joshnin. Herë përparonin e herë zbrapseshin. Nuk kënaqeshin kur qëndronin, nuk kënaqeshin kur iknin. Qëllimi i tyre ishte që të ndalonin thirrjen për në Islam dhe ta bënin më të ashpër mohimin e tij. Mirëpo, pasi harxhuan tërë zellin e tyre, u kthyen të dëshpëruar e të humbur. Atyre u kishte mbetur veç një mundësi. Ajo ishte përdorimi i shpatës, por shpata do të shtonte konfliktin midis grupeve edhe më shumë dhe do t'i çonte në vetëvrasje, sepse mund të fitonte

Muhamedi ﷺ dhe shpata do të kthehej e do t'u binte atyre. Idhujtarët u hutuan. Çfarë të bënin!?

Ndërkohë Ebu Talibi e përballoi kërkesën që i bënte, për t'u dorëzuar Profetin ﷺ që ta vrisnin. Më vonë ai i ndoqi veprimet dhe lëvizjet e idhujtarëve që të vërtetonte se ata ishin të vendosur ta vrisnin Profetin ﷺ, ashtu siç u përpoq për këtë Ebu Xhehli, Ukbe ibn Muiti dhe Umer ibn Hattabi. Prandaj Ebu Talibi mblodhi fiset Beni Hashim dhe Beni Mutalib dhe u bëri thirrje që të merrnin përsipër mbrojtjen e Profetit ﷺ. Të gjithë ata, myslimanë e jomyslimanë iu përgjigjën njëzëri se do ta mbronin Profetin ﷺ. Për këtë u ra në një mendim dhe dhanë besën para Qabes, përveç Ebu Lehebit, i cili u nda nga ata. Ai ishte me Kurejshët.

Idhujtarët ndërpresin të gjitha lidhjet me myslimanët dhe shpallin rrethimin

Idhujtarët u tërbuan edhe më shumë, kur përpyekjet e tyre dështuan dhe kur panë se Beni Hashimi dhe Beni Mutalib ishin të vendosur që ta mbronin Profetin ﷺ me çdo kusht nga kushdo qoftë. Ata u mblodhën te Hifa i Beni Kinait, për të studiuar vendimin e marrë më herët dhe se si ta asgjësonin atë. Për këtë u këshilluan herë pas here, derisa arritën në përfundimin mizor për të cilin edhe u betuan: u betuan që të mos merrnin e të mos jepnin

vajza për martesë me fiset Beni Hashim dhe Beni Muttalib; nuk do të blinin asgjë prej tyre dhe nuk do t'u shisnin asgjë atyre: nuk do të rrinin me ta, nuk do të përziheshin me ta, nuk do të hynin në shtëpitë e tyre, nuk do t'u flisnin atyre, nuk do të pranonin kurrë prej tyre paqe dhe nuk do të kishin aspak mëshirë për ta, derisa t'u dorëzonin atyre të dërguarin e Allahut ﷺ, për ta vrarë. Ata u betuan për zbatimin e këtij vendimi dhe për këtë shkruajtën një fletë, të cilën e varën brenda Qabes. Ai që e shkroi fletën ishte Begidh ibn Amir ibn Hashim, të cilin Profeti ﷺ e mallkoi dhe vërtet, atij iu paralizua dora (thuhet edhe disa gishta të saj).

Pas këtij vendimi, Beni Hashimët dhe Beni Mutalibët u tubuan në vendbanimet e Ebu Talibit – që të gjithë, myslimanë e jomyslimanë,- me përjashtim të Ebu Lehebit.

Idhujtarët i ndërprejnë të gjitha marrëdhëniet, i ndaluan edhe tregëtarët të blinin e të shisnin me ta. Nga rrethimi i egër njerëzit vuajtën shumë. Erdhi puna deri aty, sa hanin gjethe pemësh, lëkura kafshësh etj.

E keqja dhe varfëria arriti deri atje, sa që dëgjo-heshin zërat e grave dhe të fëmijëve që rënkonin nga uria. Atyre nuk mund t'u shkonte asnjë lloj ushqimi veçse fshehurazi. Herë-herë Hakim ibn Hizami i çonte ca grurë hallës së vet Hatixhes (Allahu qoftë i

kënaqur me të!). Njerëzit ndodheshin të bllokuar, nuk mund të dilnin nga vendet e tyre e të shkonin gjëkund, përveç në muajt, kur ishte e ndaluar lufta. Ata blinin prej varganeve që vinin me drith nga jashtë, vetëm se njerëzit e Mekës ua rrisnin çmimin që të mos kishin mundësi ta blinin. Megjithatë, i dërguari i Allahut ﷺ vazhdonte me guxim thirrjen për në Islam, sidomos gjatë ditëve të Haxhit, kur fiset arabe vinin nga të gjitha anët.

Idhujtarët e heqin fletën dhe bllokadën

Pas tre vjetësh bllokade, deshi Allahu që të merrte fund ajo armiqësi. Prandaj, Ai ua zbuti zemrat pesë vetëve nga paria e Kurejshëve që ta hiqnin fletën e varur në Qabe dhe bllokadën. Allahu kishte dërguar krimbin e drurit, i cili kishte ngrënë tërë pjesën e fletës, ku ishte shkruar vendimi për ndërprerjen e marrëdhënieve dhe për vendosjen e bllokadës. Vetëm emri i Allahut të Madhëruar kishte mbetur pa u cënuar.

I pari i pesë Kurejshëve ishte Hisham ibn Amr ibn Harith nga fisi Amir ibn Luej. Ai shkoi tek Zubejr ibn Ebu Umeje Mahzumiu, biri i Atikas, hallës së Profetit ﷺ. Më pas, Hishami shkoi edhe te Mutaim ibn Adji. Më pas, tek Ebu Bahteri ibn Hashimi e pastaj te Zum'a ibn Esuedi. Secilit prej tyre u kujtoi që kishin farefisni dhe lidhje gjaku. I

qortoi ata që kishin pranuar bllokadën. Pastaj, i nxiti që ta prishnin vendimin dhe ta grisnin fletën.

Ditën tjetër në mëngjes, kur u hapën vendtubimet e Kurejshëve te Xhamia e Shenjtë, erdhi Zuhejri, i veshur me rroba të bukura. Bëri tauaf rrotull Qabes, pastaj u kthye nga njerëzit dhe u tha: “O njerëzit e Mekës! Ne hamë bukë dhe veshim rroba, ndërsa fiset Beni Hashim dhe Beni Muttalib janë gati duke vdekur. Ata as nuk shesin dhe as nuk blejnë. Për Zotin, unë nuk do të ulem, derisa të griset ajo fletë me vendimin mizor për ndërprerjen e marrëdhënieve me ta.” U ngrit Ebu Xhehli e tha: “Ti gënjen! Për Zotin, ajo fletë nuk do të griset.” Zumai: “Ti gënjen më shumë, o Ebu Xhehl, sepse ne nuk kemi dashur të shkruhej që ditën që ajo u shkrua.” Ebu El Bahteriu: “Drejtë flet Zuamaja. Neve, nuk na pëlqen ajo që është shkruar në atë fletë dhe as nuk i afrohem.” Mut’aim ibn Adij: “Drejt folët të dy. Kush tha ndryshe, gënjeu, ne shfajësohemi përpara Allahut nga kjo fletë dhe nga çfarë është shkruar aty!” Mut’aimi i mbështeti, gjithashtu edhe Hixham ibn Amru. Përsëri Ebu Xhehli: “Kjo gjë është kurdisur natën dhe ata nuk janë këshilluar këtu për këtë.” Ebu Talibi po rrinte ulur në anë të xhamisë dhe erdhi që t’u tregonte atyre se i dërguari i Allahut ﷺ kishte thënë se Allahu i kishte dhënë fuqi një krimbi druri që të dëmtonte fletën e tyre. Ai kishte ngrënë tërë pjesën, ku ishte shkruar bllokada, ndërprerja e marrëdhënieve dhe

padrejtësia ndaj myslimanëve, e kishte lënë aty vetëm emrin e Allahut. Pasi i njoftoi idhujtarët për këtë Ebu Talibi tha: “Nëse Muhamedi ka gënjer për këtë gjë, neve u lëmë të lirë ju, që të bëni çfarë të doni ndaj tij. Ndërsa, po qe se nuk gënjen ju duhet t’i jepni fund ndërprerjes së marrëdhënieve dhe padrejtësisë me ne.” Idhujtarët iu përgjigjën: “Ke thënë të vërtetën.” Fill pas kësaj bisede u çua Mut’aimi për ta grisur atë fletë, por ai pa se atë e kishte ngrënë krimbi i drurit të tërën, përveç, “me emrin Tënd o Allah!” dhe kudo tjetër ku ishte shkruar emri i Allahut.

Fjala e Profetit ﷺ që një nga argumentet e Allahut, të cilin idhujtarët e panë me sytë e tyre, por, megjithatë ata vazhduan rrugën e tyre drejt humnerës. Pas kësaj ngjarjeje bllokada mbaroi dhe i dërguari i Allahut ﷺ me gjithë njerëzit që ishin me të zbritën dhe u kthyen në shtëpitë e tyre në Mekë.

Kurejshët i dërgojnë delegacion Ebu Talibit

Pas heqjes së bllokadës, punët u kthyen ashtu siç ishin më parë. Por, nuk shkoi gjatë dhe pas disa muajsh Ebu Talibi u sëmur. Sëmundja sa vinte e i shtohet dita-ditës. Ebu Talibi i kishte kaluar 80 vjetët e Kurejshët e kuptuan se ai nuk do të ngrihej më nga ajo sëmundje. Për këtë gjë, u këshilluan midis njëri-tjetrit dhe thanë: “Të shkojmë tek Ebu Talibi e t’i themi që të na e dorëzojë djalin e vëllait të vet. Ne kemi frikë se mos ky plak i vjetër vdes dhe po mbeti

deri atëherë në mbrojtjen e tij do të na shajnë arabët dhe do të thonë: “E lanë Muhamedin derisa vdiq xhaxhai dhe pastaj e morën.” Pas kësaj bisede, idhujtarët shkuan tek Ebu Talibi dhe i kërkuan që ta ndalonte të dërguarin e Allahut ﷺ që të shante zotat e tyre, në mënyrë që t’i linin të lirë atë dhe Zotin e tij. Atëherë, Ebu Talibi e thirri Muhamedin ﷺ dhe i tregoi çfarë kishin thënë idhujtarët dhe Kurejshët. I dërguari i Allahut ﷺ i tha: **“O xhaxh! Unë i ftoj ata tek një fjalë e vetme, që po ta thonë do t’u binden tërë arabët dhe të tjerët do t’u paguajnë xhizjen.”** Idhujtarët u zemëruan dhe thanë: “Një fjalë të vetme?!” “Po”, - tha Profeti ﷺ. “Për babain tënd, - thanë idhujtarët, edhe dhjetë fjalë do t’i prananim. Por cila është ajo fjalë?” Profeti ﷺ u tha: **“Nuk ka Zot tjetër përveç Allahut.”** Atëherë idhujtarët u çuan të egërsuar duke shkundur rrobat e veta dhe duke thënë: **“A mendon ai (Muhamedi) ti bëjë zotat një Zot?! Vërtetë, kjo është shumë e çuditshme.”** (38:5)

Viti i hidhërimit

Ebu Talibit sa vinte e i shtoej sëmundja, derisa i erdhi vdekja. Pak para se të vdisë, i dërguari i Allahut ﷺ hyri tek ai. Aty gjeti edhe Ebu Xhehlin e Abdullah ibn Umejen. Ai iu drejtua Ebu Talibit: **“O xhaxha! Thuaj La ilahe il Allah** (nuk ka zot tjetër përveç Allahut), **që ta marr këtë fjalë si ndërmjetësuese**

përpara Allahut.” Ebu Xhehli dhe Abdullahu thanë: “O Ebu Talib! A do të heqësh dorë nga feja e Abdul Mutalibit?” Ebu Xhehli dhe Abdullah ibn Ebi Umeja vazhduan kështu derisa dëgjuan fjalën e fundit të Ebu Talibit. Ai tha: “Në fenë e Abdul Mutalibit.” Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ tha: “Unë do t’i kërkoj falje Allahut për ty derisa të më ndalohet.” Pastaj zbriti ajeti: **“Nuk u takon as pejgamberit e as besimtarëve që të kërkojnë falje për idhujtarët edhe në qoftë se ata janë të afërmit e tyre, pasi ta kenë të qartë, se me të vërtetë ata (idhujtarët) janë banorë të Xhehenemit.”** (9:113) Dhe: **“Ti nuk mund të udhëzosh atë që do ti.”** (28:56)

Ebu Talibi vdiq në muajin Rexhep (thuhet edhe në Ramazan). Ishte viti i dhjetë i profetësisë. Gjashtë muaj pasi myslimanët kishin shpëtuar nga bllokada. Vërtet, Ebu Talibi sa jetoi, qe krah dhe mbrojtës i të dërguarit të Allahut ﷺ, me të cilin u mbrojt thirrja Islame nga sulmet e njerëzve të parisë dhe të mendjelehtëve, por ai mbeti në fenë e gjyshërve dhe nuk e arriti tërë mirësinë, që të bëhet mysliman.

Abasi i tha Profetit ﷺ: “A nuk përfitoi dot xhaxhai yt prej teje?” Profeti ﷺ i tha: “Ai do të jetë në një cekëtirë prej zjarri e sikur të mos isha unë ai do të ishte në shkallën e fundit të zjarrit.”

Hatixhja drejt mëshirës së Allahut

Të dërguarit të Allahut ﷺ ende nuk i ishte mbyllur plaga për vdekjen e Ebu Talibit, kur papritur vdes edhe nëna e besimtarëve, Hatixhja (Allahu qoftë i kënaqur me të!), në Ramazanin e vitit të dhjetë të profetësisë. Hatixhja vdiq dy muaj (thuhet edhe; tri ditë) pasi vdiq Ebu Talibi. Ajo ka qenë ndihmëse e çiltër e të dërguarit të Allahut ﷺ për Islamin. Ajo e përkrahu shumë të dërguarin ﷺ në përhapjen e zbulesës. Hatixhja flijoi veten e saj dhe pasurinë e saj. Ajo i ndau bashkë me të dërguarin ﷺ mundimet dhe hidhërimet. Profeti ﷺ ka thënë: “Ajo më besoi mua atëherë, kur njerëzit më mohuan dhe tregoi çiltërsinë time kur njerëzit më përgënjeshtuan, ajo më bëri ortak në pasurinë e vet kur njerëzit ma ndaluan dhe Allahu më dhuroi fëmijën e saj e nuk më dha fëmijë nga të tjerat veç saj.”

Është transmetuar për virtytet e saj se: Xhibrili i erdhi Profetit ﷺ dhe i tha: “O i dërguari i Allahut! Po vjen tek ti Hatixhja. Ajo ka me vete një enë me yndyrë, me gjellë e me pije. Kur të vijë, jepi “Selam!”. Nga Zoti i saj, përgëzoje se do të ketë një shtëpi prej kallami në Xhenet ku nuk do të ketë as uri, as lodhje.

Profeti ﷺ e përmendte shpesh Hatixhen dhe i lutej Allahut që ta mëshironte. Sa herë që e

përmendte atë, kishte mall e dhembshuri. Kur therte ndonjë dele, u dërgonte një pjesë të afërmëve të saj. Hatixhja kishte shumë virtyte.

Hidhërimet shtohen

Pas vdekjes së Ebu Talibit, xhaxhait, dhe Hatixhes, bashkëshortes së të dërguarit të Allahut ﷺ atij iu sulën edhe më keq idhujtarët dhe e mbuluan me mundime. I dërguari i Allahut ﷺ prekej shumë nga gjithçka që i ndodhte, edhe po të ishte ajo më e lehtë dhe më e vogël nga ajo që kishte kaluar. Një nga mendjelehtët e fisit Kurejsh i hodhi dhé në kokë Profetit ﷺ. Njëra nga vajzat e tij ia lau kokën e qau, por ai i tha: “Mos qaj moj bijë, mos qaj! Allahu do ta mbrojë babain tënd!” Në një bisedë tjetër, Profeti ﷺ ka thënë: “Kurejshët nuk arritën të më bëjnë asgjë të keqe, derisa qe gjallë Ebu Talibi.”

Profeti ﷺ martohet me Seuden dhe me Aishen

Në muajin Sheual, pas muajit që vdiq Hatixhja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) Profeti ﷺ u martua me Seuden, bijën e Zumas. Më parë Seudja pati qenë martuar me djalin e xhaxhait të saj, Sakran ibn Amrun (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Sakrani dhe Seudja kanë qenë nga myslimanët e parë që migruan për në Habeshe. Kur u kthyen përsëri në Mekë,

Sakran ibn Amru vdiq. Pasi kaloi koha e pritjes¹, ajo u martua me të dërguarin e Allahut ﷺ. Martesa e Profetit ﷺ me Aishen u bë në muajin Sheual, por një vit pas martesës me Seuden. Ajo ishte më e dashur nga të gjitha gratë e tjera për Profetin ﷺ dhe më e zgjuara nga gratë e umetit (bashkësisë Islame). Aishja kishte virtyte të larta. Profeti ﷺ e bëri aktin e martesës me Aishen në Mekë², kur ajo ishte gjashtë vjeçe dhe e bëri për grua në Medine në muajin Sheual, në vitin e parë të emigrimit, kur ajo ishte nëntë vjeçe.

I dërguari i Allahut ﷺ në Taif

Në gjendjen e vështirë që po kalonte, i dërguari i Allahut ﷺ vendosi të shkonte në Taif, me shpresë se atje do t'i përgjigjeshin thirrjes së tij, ose do ta strehonin e do ta ndihmonin. Prandaj, u nis për atje me këmbë. Mori me vete edhe skllavin e vet, Zejd ibn Harithin. Gjatë rrugës, sa herë që kalonte pranë ndonjë fisi i ftonte njerëzit për në Islam. Kështu veproi, derisa mbërriti në Taif. Atje qëndroi tek tre vëllezër që ishin kryetarët e fisit Thekif. I thirri ata

¹ Koha e pritjes: sipas Islamit gruaja është e detyruar të presë katër muaj e dhjetë ditë pas ndarjes nga burri i parë ose pas vdekjes së tij, që të martohet sërish. (*shënim i përkthyesit*)

² Ndërkohë Aishja rrinte në shtëpinë e të atit, Ebu Bekrit. Profeti ﷺ pati marrëdhëniet e para martesore me të në Medine.

për në Islam dhe kërkoi që ta ndihmonin për shpalljen e Islamit. Mirëpo, ata nuk iu përgjigjën thirrjes së tij, përkundrazi iu, kundërvunë shumë keq kërkesës së tij. Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ i la ata dhe shkoi tek të tjerët. I thirri edhe ata të pranonin Islamin e ta ndihmonin. Kështu, Profeti shkante nga njëri kryetar fisi tek tjetri duke u folur të gjithë pjesëtarëve të parive të atyre fiseve. Ai vazhdoi t'i thërriste për në islam dhjetë ditë, por asnjëri nuk iu përgjigj. Përkundrazi, i thanë: "Largohu nga vendi ynë!" Pastaj, atë e sulmuan të rinjtë, mendjelehtët e skllëvërit e tyre. Profeti ﷺ u përgatit për të dalë që andej. Kur po dilte ata qëndruan ndaj tij në dy rreshta dhe e shanë, e fyen dhe e goditën me gurë, derisa ia gjakosën këmbët dhe iu mbushën sandalet me gjak. Pranë tij ishte edhe Zejd ibn Harithi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) që me trupin e vet e mbronte të dërguarin e Allahut ﷺ, por edhe ai u dëmtua në kokë. Kështu vazhduan duke e sulmuar dhe duke e sharë të dërguarin e Allahut ﷺ derisa arritën tek kopshti i Utbes e Shejbes, që ishin djemtë e Rebias, rreth pesë kilometra larg Taifit dhe hyri aty. Ata që e goditën u kthyen e ikën.

Profeti ﷺ u ul në hijen e një hardhie dhe u mbështet te një mur. U prek shumë në veten e tij nga ajo që i bënë. Në atë kohë bëri lutjen e njohur: "O

Allah! Tek Ti ankohe për pafuqishmërinë time, për naivitetin tim dhe pamundësinë për të përballuar sulmet e përçmimet e njerëzve. O Mëshirues i mëshiruesve, Ti je Mbrojtësi i të dobtëve, Ti je Zoti im, në dorë të kujt po më le Ti mua? Mos më ler në dorë të të huajëve, të cilët më pritën armiqësisht. Nëse Ti nuk je i zemëruar me mua, unë nuk shqetësohem. Por, fjala Jote është më e mirë për mua. Mbrohem me dritën e Fytyrës Tënde që ka ndriçuar errësirën dhe ka rregulluar punët e kësaj bote dhe të botës tjetër, që të mos bjerë mbi mua zemërimi Yt. Ti ke në dorë gjithçka; më bëj që të veproj ashtu siç kënaqesh Ti, sepse Ti ke fuqi të ndyshosh!” Dy djemve të Rebias iu dhimbs Profeti ﷺ kur e panë në atë gjendje. I dërguan skllavin e tyre të krishterë, Adasin, me një bistak rrush. Kur Profeti zgjati dorën për ta marrë bistakun e rrushit tha: “Bismilah (Me emrin e Allahut)” dhe e hëngri. Adasi i tha: “Këtë fjalë nuk e thonë njerëzit e këtij vendi.” “Prej cilit vend je ti dhe çfarë feje ke?”, - e pyeti Profeti ﷺ.”

“Jam i krishterë nga Nejneuiu.”

“A je nga fshati i atij burri të mirë, Junus ibn Metaut?”

“Ku e di ti se çfarë ka qenë Junus ibn Metau?”

“Ai është vëllai im. Ai ishte profet dhe unë jam profet.” Pastaj, Profeti ﷺ i këndoi historinë e Junusit nga Kur’ani dhe siç thuhet Adasi u bë mysliman. I

dëguari i Allahut ﷺ doli nga kopshti dhe u nis për në Mekë, i mërzhitur dhe i hidhëruar. Kur mbërriti në Karnul Menazil, i bëri hije një re. Në re ishte meleku Xhibril, me melekun e maleve. Profeti ﷺ ngrihti kokën lart dhe Xhibrili i tha: “Allahu të ka dërguar ty melekun e maleve që ta urdhërosh atë për çfarë të duash.” Meleku i maleve e përshëndeti Profetin ﷺ me “Selam!”¹ dhe i tha: “O Muhamed! Ja ku jam! Kërko ç’të duash, në qoftë se do ti, unë i bashkoj malet e Mekës (Malin e Ebu Kubejsit dhe Malin tjetër që është përballë tij).” Profeti ﷺ i tha: “Jo! Unë besoj që Allahu do të nxjerrë nga pasardhësit e atyre (që më kundërshtuan) njerëz që do të adhurojnë vetëm Allahun dhe nuk do t’i bëjnë Atij shok.” I dërguari i Allahut ﷺ e kuptoi se do t’i vinte ndihmë nga Allahu. Ai vazhdoi rrugën për në Mekë. Kur mbërriti në Nahle, qëndroi disa ditë. Gjatë kësaj kohe Allahu i dërgoi një grup xhindësh. Ato iu afruan dhe dëgjuan Kur’anin, kur Profeti ﷺ po këndonte më këmbë, gjatë namazit të mëngjesit që po falte me shokët e vet. Pasi Profeti ﷺ mbaroi faljen e namazit, xhindet u kthyen te gjindja e vet për të paralajmëruar për dënimin e Allahut. Xhindet që dëgjuan këndimin e Kur’anit i besuan Profetit ﷺ. Profeti ﷺ nuk e ndjeu

¹ E përshëndeti me “Selam!” – i tha: “Es selamu alejkum”. (shënim i përkthyesit)

atë derisa i zbritën nga Allahu disa ajete nga surja “El Ahkaf” dhe disa ajete nga surja “El Xhin”, që flasin për këtë ngjarje.

Pasi qëndroi ca ditë aty, i dërguari i Allahut ﷺ u largua nga Nahli¹ dhe vijoi rrugën për në Mekë. Ai shpresonte që Allahu ta ndihmonte dhe t’i gjente rrugëdalje. Ai kishte frikë se i bënëin keq Kurejshët dhe e zinin atë befasisht me dhunë. Prandaj deshi që të parapërgatitej për këtë. Kur iu afrua Mekës, qëndroi në malin Hira dhe dërgoi një burrë tek Ahnes ibn Shurejku, që ta merrte në mbrojtje. Mirëpo Ahnesi kërkoi ndjesë, sepse ishte aleat i kurjshëve: “Aleati nuk mund të marrë në mbrojtje atë njeri, që ka armiqësi me mikun.”, - i ktheu përgjigje. Profeti ﷺ dërgoi fjalë te Suhejl ibn Amru, por edhe ai kërkoi ndjesë, sepse ishte prej fisit Beni Amir ibn Lueji e njerëzit e atij nuk e merrnin në mbrojtje kundërshtarit e fisit Beni Ka’b ibn Luejit. Pastaj, Profeti ﷺ dërgoi fjalë te Mutaim ibn Adijj që ishte nga fisi Beni Neufel Ibn Abdi Menaf, vëllai i Hashim ibn Abdul Menafit, gjyshit të Profetit ﷺ. Në atë kohë Abdu Menafi ishte shtëpia më e lartë në fisin Kurejsh. Mutaimi u përgjigj: “Po.” Ai u armatos me të gjithë djemtë dhe i dërgoi fjalë të dërguarit të Allahut ﷺ të vinte në Mekë. Profeti

¹ Nahli – Luginë në rrethinat e Mekës.

erdhi dhe hyri në Xhaminë e Shenjtë, bëri tauaf rrotull Qabes, fali dy rekatë namaz dhe shkoi në shtëpinë e vet. Mutim ibn Adij dhe djemtë e tij e kishin rrethuar të dërguarin e Allahut ﷺ për ta mbrojtur. Mutimi e tha hapur te Kurejshët se ai e kishte marrë në mbrojtje Muhamedin. Kurejshët e pranuan që Muhamedi të ishte nën mbrojtjen e Mutimit.

Idhujtarët polemizojnë dhe kërkojnë argument

Pjesë e polemikave, që idhujtarët zhvilluan me të dërguarin e Allahut ﷺ ishte kërkesa që ai t'u sillte argumente. Këtë e bënin për hakmarrje. Kjo ndodhte shpesh dhe në kohë të ndryshme. Një herë u mbloodhën në Xhaminë e Shenjtë, u këshilluan me njëri-tjetrin dhe pastaj i dërguan fjalë të dërguarit të Allahut ﷺ që paria e gjindjes së tij ishte mbledhur që të flisnin me të. I dërguari i Allahut ﷺ i jepte rëndësi futjes së tyre në Islam. Kjo përmendet edhe në Kur'an: **“A thua ti do të shkatërrosh veten nga hidhërimi prej tyre, nëse ata (idhujtarët) nuk i besojnë këtij ligjërimi (Kur'anit)?”** (18:6) Ai shkoi menjëherë tek ata, sepse shpresonte që ata do të bëheshin myslimanë. Kur shkoi, ata i thanë: “Ti na ke thënë se të dërguarit kanë shenjë, se Musai kishte shkopin, Themudi kishte devenë, dhe Isai ngjallte të

vdekurit. Na e sill edhe ti ndonjë shenjë si të dërguarit e parë!”

Idhujtarët mendonin se nga vetitë e të dërguarve të Allahut ishin se ata kishin aftësi të bënin çudira e mrekulli kur të donin, ashtu siç kanë mundësi tërë njerëzit për të kryer punët e tyre të zakonshme. Prandaj i propozuan Profetit ﷺ që t’ua kthente atyre Safan¹ në flori, t’jua bënte malet fusha, ku të rridhnin lumenj, ose të ringjallte prindërit e tyre që të dëshmonin se ai ishte i dërguari i Allahut. Për këtë Allahu thotë: **“Ata thanë: “Nuk të besojmë ty (O Muhamed) derisa të na nxjerrësh prej tokës burime. Ose (nuk të besojmë derisa) të kesh kopshte me hurma e me rrush e të bësh që të rrjedhin vazhdimisht lumenjtë në to. Ose (nuk të besojmë) të bjerë mbi ne qielli copa-copa, ashtu si po mendon ti (se do të na dënojë Zoti), ose të na sjellësh Allahun dhe melekët para nesh. (Nuk të besojmë derisa) të kesh një shtëpi prej ari, ose të ngjitesh lart në qiell, por ne nuk të besojmë për ngjitjen tënde derisa të na sjellësh librin që ta lexojmë.” (17:90-93)**

Idhujtarët thanë se do të bëheshin myslimanë, nëse Profeti ﷺ do t’ua sillte ato që i kërkuan atij. Për këtë Allahu ka thënë: **“Ata (idhujtarët) u betuan**

¹ Safa – mal në Mekë (shënim i përkthyesit)

me një betim të fortë në Allahun se në qoftë se u vjen atyre ndonjë mrekulli do të besojnë...”

(6:109) Profeti ﷺ iu lut Allahut që t’ua tregonte gjërat që kërkuan. Atëherë, erdhi Xhibrili dhe e la Profetin ﷺ të zgjidhte: ose Allahu t’ua jepte atyre gjithçka kërkuan por atë që do ta mohonte Allahun pas kësaj ta dënonte si askënd në botë; ose, Allahu t’u hapte atyre portën e pendimit dhe të mëshirës. Profeti ﷺ i tha Xhibrilit: “Unë them që Allahu të lërë hapur portën e pendesës dhe të mëshirës.” Kur Profeti ﷺ mendoi kështu, Allahu i Madhëruar i zbriti ajetin ku i jepej përgjigje idhujtarëve për propozimet e tyre: **“Thuaj: “(O Muhamed) Subhan Allah (larg të metave është Allahu), a mos jam unë tjetër përveçse njeri i dërguar?”** (17:93) Kuptimi i ajetit është: Unë nuk kam mundësi të bëj gjëra të jashtëzakonshme dhe mrekulli, se fuqinë për gjëra të tilla e ka vetëm Allahu i Madhëruar, i Cili nuk ka asnjë shok ose ortak në fuqinë e Vet. Unë jam njeri, ashtu siç jeni edhe ju e nuk kam mundësi të bëj mrekulli, ashtu siç nuk keni mundësi as ju. Por ajo që më dallon mua nga ju është se jam i dërguari i Allahut e më zbret zbulesa, kurse ju nuk jeni të dërguar e nuk ju zbret gjë. Pra, dijeni se ato që kërkuan nga unë, nuk janë në dorën time dhe as në mundësinë time, ato janë në dorën e Allahut; po të dojë Ai ua shfaq juve ato që kërkuan dhe mua më

forcon me to ndaj jush, po të dojë Ai, ua vonon e nuk ua shfaq tani, sepse mund të jetë më mirë për ju. Allahu e përforcoi këtë përgjigje me suren “En’Am”: **“Thuaj: “Çështja e atyre mrekullive është tek Allahu. E ku e dini ju, ndoshta kur (mrekullitë) të vijnë, idhujtarët nuk do t’i besojnë”.** (6:109)

Kjo do të thotë se profetët dhe të dërguarit e Allahut nuk janë ata që sjellin gjërat e jashtëzakonshme dhe mrekullitë, por është Allahu, Ai që i sjell ato. Allahu shfaq mrekullitë në duart e profetëve dhe të dërguarve si respekt për ta dhe si përforcim për profetësinë dhe mesazhin e tyre. Allahu u tregoi idhujtarëve se edhe po t’ua tregonte ato ç’ka kërkuan idhujtarët përsëri nuk do të besonin, megjithëse u betuan shumë. Për këtë Allahu ka thënë: **“E, edhe sikur t’ju zbritnim ne atyre melekët, t’ju flisnin të vdekurit, të ngjallnim gjithçka përpara tyre, ata nuk do të besonin, vetëm në qoftë se donte Allahu, por shumica e tyre nuk e dinë (se besimi është dhuratë nga Allahu).”** (6:111) Dhe: **“Po sikur të kishte ndonjë Kur’an që të bënte të ecnin malet, të plasej toka, të flisnin të vdekuri?”** Jo, (ata nuk besojnë) se e tërë çështja i takon vetëm Allahut. **A nuk e kanë të qartë ata që besuan se sikur të donte Allahu do t’i drejtonte në rrugë të drejtë të gjithë njerëzit.”** (13:31) Në ajete të tilla Allahu i Madhëruar tregoi një ligj nga ligjet e Veta: **“Në**

qoftë se njerëzit kërkojnë ndonjë shenjë të caktuar e pasi të jepet ajo nuk i bësojnë asaj, dënohen pa u vonuar.” E, ligji i Allahut nuk ndryshon e nuk zëvendësohet asnjëherë. Allahu e dinte se shumica e Kurejshëve do të besonin më vonë, prandaj nuk ua solli shenjat që ata propozuan.

Hëna ndahet më dysh

Kur Kurejshët e panë se i dërguari i Allahut ﷺ nuk iu përgjigj me shenjat që i propozuan, menduan se të vazhdonin t’i kërkonin shenjat atij do të ishte mjete më i mirë për ta mposhtur atë dhe për ta bërë të heshtte. Kështu do të bindnin njerëzit se Muhamedi ishte shpifës dhe jo i dërguar. Prandaj, ata ndërmorën një hap tjetër. Vendosën që t’i kërkonin Profetit ﷺ që ta vendoste ai vetë, duke shpresuar që mrekullia të mos ndodhte. Kështu njerëzit do të shikonin paaftësitë e tij dhe nuk do ta besonin. Erdhën dhe i thanë: “A mund të na tregosh ndonjë shenjë, që ne të kuptojmë se ti je i dërguari i Allahut?” Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ i kërkoi Zotit të vet që t’u tregonte atyre ndonjë shenjë. Allahu i Madhëruar ua ndau atyre hënën në dy pjesë: njëra pjesë u duk sipër malit të Ebu Kubejshit ndërsa tjetra më poshtë; midis dy pjesëve të Hënës u duk mali Hira. I dërguari i Allahut ﷺ u tha atyre: “Dëshmoni!”. Kurejshët e shikuan krejt qartë këtë mrekulli dhe për një kohë të gjatë mbetën gojëhapur, por përsëri nuk

besuan, madje, thanë: “Kjo është magjia e Ebu Kebishes. Vërtet, Muhamedi na bëri magji neve.” Mirëpo u çua një burrë dhe tha: “Në qoftë se Muhamedi ju ka bërë magji juve, ai nuk mund që t’u bëjë të gjithë njerëzve. Prandaj prisni, derisa t’ju vijnë udhëtarët.” Erdhën udhëtarët në Mekë dhe Kurejshët i pyetën për hënën e ndarë në dysh. Ata u përgjigjën: “Po, e kemi parë”. Megjithëkëtë Kurejshët vazhduan në mosbesim dhe shkuan pas dëshirave të tyre.

Ndarja e hënës në dysh erdhi si një parapërgatitje për një shenjë edhe më të madhe. Ajo ishte Israja dhe Miraxhi. Shikimi i hënës, që ndahet në dy pjesë, me syrin e vërtetë, e bënë edhe më të lehtë për mendjet pranimin e Israsë dhe të Miraxhit. Sidoqoftë, Allahu e di më mirë.

Israja dhe Miraxhi

Israja është udhëtimi që Muhamedi ﷺ bëri brenda një nate prej Mekës deri në shtëpinë e Shenjtë¹. Miraxhi është ngjitja e tij, po atë natë në Botën e Lartë qiellore. Këtë udhëtim Profeti ﷺ e ka bërë me trupin e tij të nderuar dhe me shpirtin e tij të pastër. Israja është përmendur në Kur’an në suren “Isra”. Allahu thotë: “**Larg të metave është Ai, që e**

¹ Shtëpia e Shenjtë (*Bejtul Makdis*) – Xhamia “Aksa”. Në Palestinë. (*shënim i përkthyesit*).

kalon robin e Vet në një pjesë të natës, prej mesxhidi Haramit (Qabes) gjer në Mesxhidil Aksa (Bejtul Mekdis) rrethinën e së cilës e kemi bekuar (ia bëmë këtë udhëtim Muhamedit) për t'i treguar atij disa nga argumentet tona. Vërtetë Ai (Allahu) është Dëgjues (i fjalëve të Muhamedit), Shikues (i punëve të Muhamedit).” (17:1)

Sipas disa dijetarëve Miraxhi është përmendur në suren “En Nexhm”, prej ajetit të shtatë deri në ajetin tetëmbëdhjetë. Dijetarët e tjerë kanë thënë se në këto ajete nuk është përmendur Miraxhi, por diçka tjetër.

Dijetarët Islamë kanë mendime të ndryshme për kohën kur ka ndodhur Israja dhe Miraxhi. Disa kanë thënë se ka ndodhur në vitin, kur Muhamedi ﷺ u bë profet. Dikush ka thënë se është bërë në vitin e pestë të profetësisë. Është thënë edhe se kjo mrekulli ka ndodhur më 27 të muajit Rexhep, në Vitin e dhjetë të profetësisë. Dikush ka thënë që ka ndodhur në 17 të Ramazanit në vitin e 12 të profetësisë. Sipas një mendimi tjetër kjo ka ndodhur në Muharrem; dikush tjetër ka thënë, më 17 Rabiul Euelit, në vitin e 13 të profetësisë.

Sipas versioneve të vërteta, ngjarja ndodhi kështu: Xhibili erdhi në Mesxhidi Haram me një kafshë pak më të madhe se gomari dhe më të vogël se mushka. Kafsha e hidhte thundrën aq sa mund të

arrijë shikimi i njeriut. Profeti ﷺ i hipi asaj dhe bashkë me Xhibrilin vajtën tek Shtëpia e Shenjtë. E lidhën kafshën aty, ku e kishin lidhur edhe profetët e tjerë. Pastaj Profeti ﷺ hyri në xhami dhe fali dy rekatë namaz duke u bërë imam i të gjithë profetëve të tjerë. Pastaj Xhibrili i solli një enë me verë dhe një enë me qumësht dhe i la Profetit ﷺ, të zgjidhte. Profeti ﷺ zgjodhi qumështin dhe Xhibrili i tha: “Zgjodhe të natyrshmen. Ti dhe umeti¹ yt u udhëzuar për në rrugë të drejtë. Sikur të kishe marrë verën, do ta kishe çuar në humbje tërë umetin tënd.”

Profeti ﷺ me Xhibrilin u ngjitën për në qiellin e kësaj bote. Xhibrili kërkoi të hapej dera, dera u hap dhe Profeti ﷺ pa Ademin, babain e njerëzimit. E përshëndeti atë me “Selam!”. Ai ia ktheu përshëndetjen, e mirëpriti me shumë respekt dhe pranoi se Muhamedi ishte profet. Në të djathtë ishin ca hije të cilat kur Profeti ﷺ i shikonte, qeshnin; këta ishin shpirtrat e të gëzuarve. Në të majtë ishin ca hije, që kur i shikonte, qanin; këta ishin shpirtrat e fatkeqëve. Pastaj u ngjitën në qiellin e dytë. Xhibrili kërkoi t’u hapeshin dyert, ato u hapën. Aty Profeti ﷺ pa Jahjan, birin e Zekerijas dhe Isanë, birin e Merjemes, nënat e të cilave ishin motra. I përshëndeti “Selam!” dhe

¹ *Ymeti* – Bashkësia Islame.

ata ia kthyen përshëndetjen, e pritën shumë mirë dhe pranuan se Muhamedi ishte profet. Pastaj u ngjit në qiellin e tretë. Në qiellin e tretë Profeti ﷺ takoi Jusufin, të cilit i ishte dhënë gjysma e bukurisë (që i është dhënë pejgamberit tonë). E përshëndeti me “Selam!”. Ai ia ktheu përshëndetjen, e priti shumë mirë dhe pranoi se Muhamedi ishte profet. Pastaj u ngjit në qiellin e katërt. Në qiellin e katërt Profeti ﷺ takoi Idrisin. E përshëndeti me “Selam!”, ai ia ktheu përshëndetjen, e priti shumë mirë dhe pranoi se Muhamedi ishte profet. Pastaj u ngjit në qiellin e pestë. Në qiellin e pestë Profeti ﷺ takoi Harunin, birin e Imranit ﷺ, e përshëndeti edhe atë me “Selam!” Ai ia ktheu përshëndetjen, e priti shumë mirë dhe pranoi se Muhamedi ishte profet. Pastaj u ngjit në qiellin e gjashtë. Në qiellin e gjashtë Profeti ﷺ u takua me Musain, birin e Imranit (paqja qoftë mbi të!) e përshëndeti me “Selam!”. Ai ia ktheu përshëndetjen, e priti shumë mirë dhe pranoi se Muhamedi ishte profet. Kur Profeti ﷺ e kaloi qiellin ku ishte Musai (paqja qoftë mbi të!), Musai qau. Dikush nga melekët i tha: “Përse po qan?” “Qaj, - tha Musai,- sepse nga Ymeti i një djali që u dërgua profet pas meje do të hyjnë në Xhenet më shumë se sa nga Ymeti im.” Pastaj Xhibrili me Profetin Muhamed ﷺ u ngjitën në qiellin e shtatë. Atje Profeti ﷺ takoi Ibrahimin (paqja qoftë mbi të!) e

përschëndeti me “Selam!”. Ai ia ktheu përschëndetjen, e priti shumë mirë dhe pranoi që Muhamedi ishte profet. Ibrahim i kishte mbështetur shpinën te “Bejtul Ma’muri”, ku hyjnë çdo ditë 70 mijë melekë. Ata hynin aty një herë të vetme. Më pas, Profeti ﷺ u ngjiti tek Sidretul Munteha (pema e vetmuar). Gjethet e saj ishin si veshë elefanti, frutat e saj si shtamba të mëdha. Aty erdhi një dyshek prej ari. Me urdhrin e Allahut, pemën e mbuloi diçka e çuditshme. Ajo ndryshoi krejtësisht e asnjë krijesë e Allahut nuk mund ta përshkruajë bukurinë e saj. Pastaj, Profeti ﷺ u ngjiti drejt Allahut të Madhëruar. U afrua tek Ai dy kutë a më shumë. Dhe Allahu i shpalli rob të vet. I caktoi detyrë atij dhe umetit të tij 50 namaze në një ditë dhe natë. Profeti ﷺ u kthye. Kur arriti te Musai (paqja qoftë mbi të!), ky e pyeti: “Për çfarë të urdhëroi Zoti yt?” Ai i tha: “**Më urdhëroi të fal 50 namaze.**” Musai i tha: “Ymeti yt nuk ka mundësi ta kryejë këtë detyrë. Prandaj ktheu tek Zoti yt dhe kërkoi që t’i pakësojë.” Profeti ﷺ, u kthye nga Xhibrili, i cili ia bëri me shenjë të shkonte, në qoftë se dëshironte. Atëherë Profeti ﷺ u kthye tek Allahu dhe Ai ia zbriti 10 namaze. Pastaj Profeti ﷺ kaloi nga Musai (paqja qoftë mbi të!) dhe ky e pyeti. Profeti ﷺ i tregoi, por Musai i bëri përsëri shenjë që të kërkonte prap prej Allahut pakësim të namazeve. Kështu vazhdoi Profeti ﷺ duke shkuar nga Musai

tek Allahu i Madhëruar, derisa Allahu i caktoi pesë namaze. Më pas Profeti ﷺ kaloi përsëri nga Musai i cili i bëri shenjë përsëri që të shkonte tek Allahu dhe t'i kërkonte edhe më pakësim të namazeve. Musai tha: “Unë i kam provuar Benu Israilët me detyra edhe më të lehta se pesë namazet por u treguan të dobët dhe i braktisën.” “Kam turp t'i kërkoj Zotit të m'i pakësojë edhe më namazet – i tha Profeti ﷺ, por unë kënaqem dhe bindem.” Pasi Profeti ﷺ u largua, iu bë thirrje nga Allahu: “E kam caktuar përfundimisht detyrën për ju, ua kam lehtësuar robërve të Mi detyrën fetare. Unë u caktova atyre të falin 5 namaze në një ditë dhe natë por shpërblimin do ta kenë sa për 50. Fjala Ime nuk ndryshohet më!”

Profeti ﷺ u kthye brenda asaj nate në Mekë. Në mëngjes i njoftoi njerëzit për çfarë i kishte treguar Allahu nga argumentet e Tij të mëdha. Mirëpo, idhujtarët e përgënjeshtroan edhe më shumë dhe i shtuan mundimet e fyerjet ndaj tij. Dikush prej tyre fishkëllente e dikush vinte dorën në kokë i habitur dhe njëheraz duke e mohuar atë që dëgjuan. Disa të tjerë shkuan tek Ebu Bekri dhe i thanë çfarë i kishte treguar Profeti ﷺ. Ebu Bekri u tha: “Nëse Profeti ﷺ ka thënë ashtu është plotësisht e vërtetë.”

- A e beson ti këtë?, - iu kthyen ata.
- Unë i besoj atij për gjëra edhe më larg mendjes se kjo. Unë i besoj atij për Zbulesën

që i vjen nga qielli mëngjes e mbrëmje.
Atëherë Ebu Bekri u quajt “Es Siddik” (që
është shumë i çiltër).

Femohuesit nisën ta provokonin Profetin ﷺ. Ata
i kërkuan që t’u tregonte pamjen e shtëpisë së
shenjtë, të cilën ai nuk e kishte parë kurrë më parë.
Allahu ia çeli pamjen e ai filloi t’u tregonte atyre për
të. Ai ua përshkroi atyre xhaminë derë për derë dhe
vend për vend. Këshu, ata nuk mundën të përgën-
jeshonin prandaj thanë: “Përsa i përket përshkrimit,
tha të vërtetën.”

Idhujtarët e pyetën Muhamedin ﷺ për një vargan
që do të vinte nga Shami dhe ai ua tregoi me saktësi
numrin e deveve që ishin në atë vargan, për kohën
kur do të vinte vargani në Mekë dhe deven që ecte
përpara. Dhe ashtu qe vërtet, por idhujtarët nuk
deshën tjetër veç mohimit.

Në mëngjes erdhi Xhibrili dhe i mësoi të
dërguarit të Allahut mënyrën e faljes së pesë
namazeve dhe kohët e tyre. Më parë namazi ka qenë
dy rekatë në mëngjes dhe dy rekatë në mbrëmje.

Islami u shpallet fiseve dhe individëve

Pasi Allahu e urdhëroi që të bënte thirrjen për në Islam haptas, i dërguari i Allahut ﷺ e bëri zakon që, në kohën e Haxhit dhe gjatë ditëve kur arabët kishin panairët e tyre, të shkonte te fiset e tyre dhe t'i ftonte në Islam.

Në kohën e paditurisë (para Islamit), ndër tregjet e arabëve, tre që ndodheshin afër Mekës ishin më të famshëm: Ukadhi, Mexheni dhe Dhul Mexhazi. Ukadhi ishte fshat. Ai ndodhej midis Nahles dhe Taifit. Aty arabët bënë tregëti që në fillim të muajit Dhul Ka'de e deri në ditën e njëzetë të atij muaji. Pastaj shkonin në Mixhen dhe bënë tregëti deri në fund të muajit Dhul Ka'de. Mixheni është në luginën Merrudhdhahram, poshtë Mekës. Dhul Mexhazi ndodhet përpara malit të Arafatit, pra, prapa "Xhebelurr Rrahme" (Malit të Mëshirës). Atje arabët ngritën tregje qysh në fillim të muajit Dhul Hixhxe e deri në ditën e tetë të atij muaji. Pastaj merreshin me detyrat e haxhit.

Disa prej atyre të cilëve i dërguari i Allahut ﷺ u kërkoi që ta strehonin dhe ta ndihmonin, ishin: Benu Amir ibn Sa'sa, Benu Meharib ibn Hasfa, Benu Fizare, Gassan, Murreh, Benu Hanifë, Benu Selime, Benu Abas, Benu Nasir, Benu Al Bikai, Kindeh,

Kelib, Benu Harith ibn Ka'b, Adharah, Hadharimah. Mirëpo askush prej tyre nuk iu përgjigj kërkesës së tij. Mënyrat se si ia kthyen ishin të ndryshme. Dikush nuk pranoi me të mirë. Dikush vuri si kusht që, po ta pranonte, ta strehonte dhe ta ndihmonte, të ishte udhëheqës pas tij. Dikush tjetër tha: "O Muhamed! Familja dhe të afërmit të njohin më mirë ty, prandaj nuk të kanë ardhur pas." Dikush tjetër ia ktheu shëmtuar. Ndër të gjitha Benu Hanifët, ithtarët i Musejlejme Kedhabit qenë më të këqinj të (nga ato që refuzuan).

Besimtarët që nuk ishin nga Meka

Atëherë, kur thirrja për në Islam po kalonte kohë të vështira në Mekë, Allahu i Madhëruar kishte vendosur që të besonin disa burra që nuk ishin vendës. Ata burra ishin si një grimcë rrezeje në errësirë. Nga ata janë:

1. **Suejd ibn Samiti.** Ishte poet, i zgjuar; ishte nga banorët e Jethribit (Medines) dhe quhej El Kamil (i ploti), për nderin e tij dhe për poezinë e tij. Suejdi erdhi në Mekë për Haxh ose për Umre dhe i dërguari i Allahut ﷺ e ftoi për në Islam. Suejdi i paraqiti të dërguarit të Allahut ﷺ urtësinë e Lukmanit, kurse i dërguari i Allahut ﷺ i paraqiti atij Kur'anin. Ai u bë mysliman dhe tha: "Kjo fjalë është e mirë." Ai u vra në një luftë që u

bë mes fisit Aus dhe Hazrexh, ditën e biathit (ditën zbritjes së profetësisë).

2. **Ijas ibn Muadhi.** Ishte një djalë i ri nga banorët e Jethribit. Erdhi në Mekë në fillim të vitit të 11-të të profetësisë, me një delegacion të fisit Eus, që kërkonin të bëheshin aleatë me Kurejshët kundër fisit Hazrexh. I dërguari i Allahut ﷺ shkoi tek ata, i ftoi për në Islam dhe u këndoi pjesë nga Kur'ani. Atëherë, Ijasi i tha: “Për Zotin, ky Kur'an është më i mirë se ajo që thoni ju.” Në atë çast, Ebu Hajsiri, njëri nga anëtarët e delegacionit, i hodhi dhé në fytyrë Ijasit dhe i tha: “Na lër rehat! Ne kemi ardhur këtu për tjetër gjë.” Ijasi heshti. Pasi u kthye në Jethrib, nuk vonoi shumë dhe ai vdiq. Por, para se të vdiste, Ijasi thoshte vazhdimisht, La ilahe il-lallah, Allahu Ekber, Elhambu lil-lah, subhanallah, këshu që njerëzit e fisit të tij u bindën se ai vdiq mysliman.
3. **Ebu Dherr El Gafariu.** Ai mori vesh se Muhamedi ﷺ ishte profet i dërguar nga Allahu, kur Suuejd ibn Samiti dhe Ijas ibn Muadhi përqaftuan Islamin. Prandaj, Ebu Dherri dërgoi vëllain e vet në Mekë që të shikonte se si qëndronte e vërteta e pastaj të

kthehej e ta njoftonte. Vëllai i tij shkoi në Mekë dhe u kthye, por nuk solli gjë. Atëherë Ebu Dherri u nis vetë. Shkoi në Mekë e hyri në Xhaminë e Shenjtë. Aty qëndroi rreth një muaj. Pinte ujë zemzemi i cili zëvendësonte edhe bukën edhe ujin. Ai nuk pyeste njeri për Profetin ﷺ sepse trembej mos i ndodhte gjë. Pastaj, e mori Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe hyri me të tek i dërguari i Allahut ﷺ. Ebu Dherri kërkoi nga i dërguari i Allahut ﷺ që t'i tregonte ç'ishte Islami dhe ai ia tregoi. Ebu Dherri e përqafoi Islamin menjëherë. Pastaj shkoi te Xhamia e Shenjtë dhe tha: "Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut dhe se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij." Në atë çast iu sulën Kurejshët dhe e rrahën për vdekje, mirëpo e shpëtoi Abbasi. Në mëngjesin e ditës së nesërme, Ebu Dherri shkoi përsëri në Shtëpinë e Shenjtë dhe dëshmoi, ashtu siç kishte dëshmuar ditën e kaluar. Kurejshët e rrahën rëndë përsëri, ashtu siç e kishin rrahur ditën e kaluar. Por Abbasi përsëri e shpëtoi, ashtu siç e kishte shpëtuar ditën e mëparshme. Pastaj, Ebu Dherri shkoi atje ku banonin njerëzit e fisit

të tij, Benu Gaffarët dhe, kur emigroi Profeti ﷺ në Medine, emigroi edhe ai atje.

4. **Tufejl ibn Amru Beusiu.** Ishte poet, i zgjuar dhe kryetar i fisit të vet Deus, banonte në anë të Jemenit. Tufejli erdhi në Mekë në vitin e 11-të të profetësisë. Banorët e Mekës i dolën përpara dhe e paralajmëruan që të mos e besonte Profetin ﷺ. Tufejli i zuri veshët me pambuk, për të mos e dëgjuar Profetin ﷺ kur hyri në Xhaminë e Shenjtë, Profeti ﷺ ishte kthyer nga Kabja dhe po falte namaz. Aty Tufejli dëgjoji diçka nga Kur'ani. I pëlqeu shumë e tha me vete: “Unë jam intelektual dhe poet. E dalloj qartë të mirën nga e keqja. Ç'më pengon mua ta dëgjoj këtë njeri, çfarë thotë? Po të jetë gjë e mirë, e pranoj; po të jetë e keqe, nuk e pranoj.” Kur i dërguari i Allahut u kthye në shtëpinë e vet, Tufejli i shkoi pas, i hyri në shtëpi dhe i kërkoi Profetit ﷺ që t'ia tregojë çështjen plotësisht. Atëherë, Profeti ﷺ i foli për Islamin e i këndoi Kur'an. Tufejli u bë mysliman dhe pohoi dëshminë e vërtetë, pastaj tha: “Mua më binden njerëzit e fisit tim, e unë po kthehem tek ata e do t'i ftoj në Islam, prandaj lute Allahun që të bëjë një argument. Profeti ﷺ iu lut Allahut për të.

Kur Tufejli u afrua te njerëzit e vet, i ndiçoi fytyra si llambë. Tufejli iu lut Allahut që ta hiqte dritën nga fytyra e tij dhe ta shfaqte në një vend tjetër. Atëherë, drita kaloi në shtëpinë e tij kur ai shkoi tek njerëzit e vet dhe i ftoi ata në Islam. U bënë myslimanë babai dhe gruaja e tij, ndërsa njerëzit e tjerë u nuk u bënë atë çast. Por, kur pas marrëveshjes së Hudejbijes, Tufejli emigroi për në Medine, pati me vete shtatëdhjetë (thuhet edhe; tetëdhjetë) myslimanë nga njerëzit e tij.

5. **Dhamad el Ezdiu.** Ishte prej fisit Ezd, me origjinë nga Jemeni. Dhamadi lutej për shërimin e njerëzve nga çmenduria, xhindet dhe djajtë. Erdhi në Mekë dhe dëgjoi mendjelehtët që thoshnin se Muhamedi ﷺ ishte i çmendur. Prandaj, vajti tek ai për ta shëruar. Por, Profeti ﷺ i tha: “Falënderimi i takon vetëm Allahut. Atë falenderojmë dhe vetëm Atij i kërkojmë ndihmë. Atë që Allahu e udhëzon në rrugë të drejtë, askush nuk mund ta largojë; atë, që Allahu e ka lënë në humbje, askush nuk mund ta udhëzojë në rrugë të drejtë. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut, që është Një e s’ka shok dhe se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij.” Dhamadi

kërkoi t'i përsëriteshin këto fjalë tri herë, pastaj tha: “Kam dëgjuar fjalët e falltarëve, të magjistarëve dhe të poetëve, por nuk kam dëgjuar kurrë si fjalët e tua. Me të vërtetë, fjalët që the, kanë një det kuptimesh. Jepma dorën të të jap besën, se kam përqafuar Islamin.”

Islami në Medine

Në vitin e 11-të të profetësisë e pranuan Islamin edhe gjashtë të tjerë nga njerëzit e Jethribit dhe që të gjithë nga fisi Hazrexh. Ato ishin: Es'ad ibn Zarare, Auf ibn Harith ibn Rif'a (Auf ibn Afirai), Rafia ibn Malik ibn Axhlani, Kutba ibn Amir ibn Hatib, ukbe ibn Amir ibn Nadi, Xhabir ibn Abdullah ibn Rabij.

Në vitin e 11-të të profetësisë këta të gjashtë shkuan në Mekë për Haxh, bashkë me të tjerët. Banorët e Jethribit kishin dëgjuar nga jehudinjtë në luftra e në grindje që thoshin: “Ka ardhur koha që të dalë një profet. Ne do t'u vrasim me atë profet, ashtu siç u vra Adi dhe Iremi.” Një natë kur haxhinjtë ndodheshin në fundin e Minasë, kaloi andej i dërguari i Allahut ﷺ. I dëgjoji duke folur, u afrua tek ata dhe i pyeti: “Kush jeni ju?” Ata i thanë: “Jemi nga fisi Hazrexh”.

- Ju jeni aleatë me jehudinjtë?, - iu kthye Profeti ﷺ.
- Po.
- A nuk doni të rrini ca, që të bisedoj me ju?
- Përse jo?

U ulën me të dhe Profeti ﷺ ua shpjegoi mirë e mirë të vërtetën e Islamit, u këndoi Kur'an dhe i ftoi për në rrugën e Allahut të Madhëruar. Ata i thanë njëri-tjetrit: “Ju e dini për Zotin, se është ky Profeti, për të cilin kanë paralajmëruar jehudinjtë. Prandaj, le t'i besojmë atij, para se të na e kalojnë jehudinjtë.” Njerëzit e fisit Hazrxh nxituan për të përqafuar Islamin dhe i thanë Profetit: “Ne kemi lënë njërëzit tanë në Jethrib me armiqësi dhe sherre midis tyre. E nëse Allahu do t'i bashkojë ata me fjalën tënde, nuk ka burrë më të lartë se ti në botë.” Kështu, ata e përqafuan Islamin dhe i premtuan Profetit ﷺ se do të merreshin me thirrjen për në fenë e tij dhe se do të takoheshin me të përsëri në Haxhin e vitit të ardhshëm.

Besëlidhja e parë e Akabesë

Vitin tjetër, që ishte viti i 12-të i profetësisë, kur erdhi koha e Haxhit, mbërritën në Mekë 12 burra, nga të cilët dhjetë ishin nga fisi Hazrexh dhe dy nga fisi Eus. Nga ata të dhjetë të fisit Hazrexh, pesë kishin qenë në Mekë edhe vitin e kaluar, përveç

Xhabir ibn Abdullah ibn Raibit. Pesë të tjetër ishin: Muadh ibn Harith (Muadh ibn Afrai), Dhekuan ibn Abdul Kajsi, Ubabe ibn Samiti, Jezit ibn tha'lebe, Abas ibn Ubabe ibn Nadhe. Dy vetët e fisit Eus ishin Ebu Hejthim ibn Tihani dhe Uuejm ibn Saide. Këta dy veta u ulën me të dërguarin e Allahut ﷺ në AQabenë e Minasë dhe Profeti ﷺ u mësoi atyre Islamit. U tha: “Ejani e më jepni besën se nuk do t’i vini Allahut shok, se nuk do të vidhni, se nuk do të bëni imoralitet, se nuk do të vrisni fëmijët tuaj, se nuk do të shpifni e nuk do të më kundërshtoni mua në punë të mira. Kush bën diçka nga këto, është punë e Allahut: në dashtë Ai e dënon dhe në dashtë Ai, e fal.” Dëgjuesit, të gjithë një zëri i dhanë besën Profetit ﷺ.

Në Jethrib bëhet thirrja për në Islam

Kur njerëzit, që dhanë besën u kthyen për në Jethrib, Profeti ﷺ dërgoi me ta edhe Mus’ab ibn Umejrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) që t’u këndonte atyre Kur’anin dhe t’u mësonte fenë. Kur arritën atje, Mus’ab ibn Umejri shkoi tek Ebu Umame Es’ab ibn Zarare dhe të dy u morën me përhapjen e Islamit. Një herë, kur ata të dy ishin në një kopësht, kryetari i fisit Eus, Sa’ad ibn Muadhi i tha birit të xhaxhait të vet, Usejd ibn Hadhari: “A nuk po shkon tek ata dy burra, që kanë ardhur këtu dhe na shpërfillin njerëzit tanë të pafuqishëm. Mos i

lër ta bëjnë atë punë që kanë nisur.” Usejdi mori heshtën dhe u drejtua nga ata të dy. Sa e pa Es’adi i tha Mus’abit: “Ky që po vjen te ne, është i madhi i njerëzve të vet dhe të është drejtuar ty, prandaj foli çiltërisht për Allahun!”

Usejdi erdhi. Qëndroi në këmbë përpara të dyve dhe tha: “Përse keni ardhur ju të dy këtu? Ju po na shpërfillni njerëzit tanë të pafuqishëm. Largohuni që këtej nëse u dhimbset vetja!” “Përse nuk rri pak që të dëgjosh atë që themi, - i tha Mus’abi; nëse të pëlqen pranoje; nëse nuk të pëlqen, ne nuk do të flasim më për gjëra, që nuk të pëlqejnë”. “Mirë the!, - i tha Usejdi. E nguli heshtën në tokë dhe u ul. Mus’abi i foli atij për Islamin dhe i këndoi atij pjesë nga Kur’ani. Usejdi e pëlqeu Islamin, e përqafoi atë dhe dëshmoi të vërtetën. Pastaj, Usejdi u kthye tek njerëzit e vet dhe u mundua që të dërgonte Sa’ad ibn Muadh in tek ata të dy. “Unë fola me dy burra, - tha ai, dhe për Zotin, nuk pashë ndonjë të keq tek ata. Unë i ndalova dhe ata më thanë: “Bëjmë si të duash ti.” Pastaj Usejdi i tha Sa’adit: “Thuhet se njerëzit e fisi Beni Harithe kanë dalë për të vrarë Es’ad ibn Zarare sepse ai është djali i tezes sate. Ata duan të të turpërojnë ty.” Sa’adi u zemërua dhe ashtu i zemëruar u çua e shkoi tek ata të dy. Mus’abi veproi me të, ashtu siç veproi më parë me Usejdin. Sa’adin e udhëzoi Allahu për në Islam, ai e përqafoi Islamin dhe dëshmoi të vërtetën. Më pas u kthye tek njerëzit

e vet dhe tha: “O Benu Abdul Eshhel! Si më njihni mua ju?” Ato i thanë: “Ti je i pari ynë dhe më i mençuri ynë.” “Unë nuk do të flas me burrat tuaja dhe gratë tuaja, - foli ai; derisa ju t’i besoni Allahut dhe të dërguarit të Tij.

Në mbrëmje nuk mbeti burrë e grua pa përqaftuar Islamin, përveç njërit që quhej El Usajrim. Ai e përqafoi Islamin më vonë, në luftën e Uhudit. Ai u bë mysliman dhe ra në rrugën e Allahut, pa pasur mundësi të bënte edhe një sexhde të vetme për Allahun. Mus’ab ibn Umejri u kthye në Mekë, para se të vinte koha e Haxhit duke sjellë tek Profeti ﷺ sihariqe dhe fitore për Islamin.

Besëlidhja e dytë në Akabe

Në kohën e Haxhit, në vitin e 13-të të profetësisë erdhën shumë nga populli i Jethribit, myslimanë dhe idhujtarë. Myslimanët kishin vendosur të mos e linin të dërguarin e Allahut të sillej maleve të Mekës. Për këtë u lidhën me të fshehurazi dhe vendosën që të bënin një mbledhje të fshehtë në mes të Teshrikut, natën, pranë Xhemrei Akabesë. Kur erdhi koha, myslimanët fjetën ashtu të veshur, bashkë me njerëzit e tyre. Kur kaloi një e treta e natës, ata u zgjuan dhe i bënë shenjë njëri-tjetrit që të largoheshin një nga një. Më pas shtatëdhjetë e tre burra u mblodhën tek AQabeja; gjashtëdhjetë e dy nga fisi Hazrexh dhe njëmbëdhjetë nga fisi Eus. Me ta ishin

edhe dy gra; njëra quhej Nesibe, bija e Ka'bit nga fisi Benu Nexhar, tjetra ishte Esmaja, bija e Amrusit, nga fisi Benu Selime. I dërguari i Allahut ﷺ shkoi tek ata bashkë me xhaxhain e vet, Abbas ibn Mutalibin i cili ishte ende në fenë e fisit të vet, por donte që të merrte pjesë në punët e djalit të vëllait të vet, Muhamedit ﷺ dhe të sigurohej për të.

I pari e mori fjalën Abbasi: “I dërguari i Allahut ﷺ është i nderuar në popullin e vet dhe i mbrojtur në vendin e vet. Në qoftë se mendoni se do ta mbani fjalën për çka u ka thirrur ai dhe ta mbroni nga ata që e kundërshtojnë, jeni burra dhe keni mirësi nga Allahu për përgjegjësinë që do të merrni; përndryshe lëreni atë që tani.”

E mori fjalën Berai ibn Ma'ruri: “Ne do ta mbajnë fjalën dhe çiltërsinë. Ne flijojmë shpirtrat tanë për të dërguarin e Allahut, prandaj fol o i dërguari i Allahut dhe merr për veten tënde dhe për Zotin tënd ç'të duash!” Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ foli, këndoi pjesë nga Kur'ani, i thirri për në Islam dhe për në rrugën e Zotit të vet. Ai vuri disa kushte:

1. Të adhuroni vetëm Allahun dhe të mos i vini shok askënd dhe asgjë. Kur ata e pyetën: “Për çfarë të të japim besën ty”, pastaj ai i tha që:

2. Të dëgjonin dhe të bindeshin, në punë dhe në dembeli.
3. Të jepnin nga pasuria e tyre në kohë të vështirë dhe në kohë të qetë.
4. Të urdhëronin për punë të mira dhe të ndalonin nga punët e këqija.
5. Të zbatonin fenë për hir të Allahut dhe të mos trembeshin nga qortimet e dikujt për këtë.
6. Të ndihmonin Profetin ﷺ kur të shkonte tek ata, ta mbronin atë siç mbronin veten e tyre, gratë e tyre dhe fëmijët e tyre. Kështu, do të hynin në Xhenet. Në kuptimin e Ubades thuhet: “Ne i dhamë fjalën Profetit ﷺ se punët do t’i ndërmernte ai, që ishte më i aftë.”

Berai ibn Ma'ruri i dha dorën të dërguarit ﷺ dhe i tha: “Po! Për atë Zot, që të ka dërguar me të vërtetën, ne do të mbrojmë ty, ashtu siç mbrojmë nderin tonë. Ne, për Zotin, jemi bij të luftës dhe armët i kemi trashëguar brez pas brezi”. Fjalën e ndërpreu Ebu El Hejtham ibn Tihani: “O i dërguari i Allahut! Midis nesh dhe burrave që dhanë fjalën, ka besë dhe lidhje dhe këtë besë do ta mbajmë, por na thuaj, nëse Allahu bën që të triumfosh ti, kur të kthehesh përsëri tek populli yt dhe të na braktisësh ne, ç’do të ndodhë?”

I dërguari i Allahut ﷺ buzëqeshi: “Gjaku është gjak dhe vdekja është vdekje¹. Unë jam i juaji dhe ju jeni të mitë. Unë luftoj atë që luftoni ju dhe bëj paqe me atë që bëni ju.”

Në atë çast të vështirë, u çua Abas ibn Ubade ibn Nadile: “A e dini se për çfarë po i jepni besën këtij burri?, - tha ai. Po jepni besën që do të luftoni kundër lëkurëkuqëve e kundër lëkurëzinjve; ndoshta do t’ju humbin pasuritë tuaja dhe do t’u vritet paria juaj. Nëse mendoni se po t’ju vijnë këto vështirësi të mëdha, do ta dorëzoni Muhamedin ﷺ atëherë, dorëzoheni që tani e mos i jepni siguri se do ta mbroni, ndryshe do t’ju mbetet turp i madh në këtë botë dhe në Botën Tjetër. Nëse merrni përsipër ta mbroni atë dhe nëse u shkatërrohet pasuria, edhe nëse të parët tuaj vriten, atëherë mbrojeni atë. Për Zotin, kjo është më e mirë për ju në këtë botë dhe në Botën Tjetër”. “Ne e marrim në mbrojtje Profetin ﷺ - iu përgjigjën ata- dhe nëse pasuritë tona humbasin, edhe nëse paria jonë vritet, por ç’mbetet për ne o i dërguari i Allahut?” “Xheneti, iu përgjigj ai” “Na jep pra dorën tënde, - iu drejtuan ata,- të të japim besën tonë.

¹ Profeti ﷺ thotë që jeta e tij është lidhur me jetën e tyre dhe vdekja e tij është lidhur me vdekjen e tyre. *(shënim i përkthyesit).*

Ai u dha dorën dhe ata u çuan t'i japin besën. Es'ad ibn Zarare ia dha dorën duke thënë: “Prisni pak o njerëzit e Jethribit! Ne nuk i lodhëm devetë tona vetëm për të ardhur këtu. Ne të gjithë e dinim se ky është i dërguari i Allahut. Ta nxjerrim atë sot nga Meka do të thotë t'u largohemi të gjithë arabëve; do të thotë të vriten më të mirët prej nesh; do të thotë se shpatat do të vringëllojnë egërsisht. Nëse ju i duroni të gjitha këto, merreni në mbrojtje Profetin ﷺ, dhe për këtë do të keni shpërblim të madh nga Allahu. E nëse keni frikë për veten tuaj, lëreni atë, sepse ky do të jetë shfajësim më i mirë për ju tek Allahu.” “O Sa'ad, - ju kthyen ata- largoje dorën tënde, për Zotin ne nuk e lëmë këtë Beslidhje kurrë.”

Ata u çuan një nga një dhe i dhanë besën Profetit ﷺ e Sa'ad ibn Zarare (sipas thënies më të saktë) që i pari që i dha besën. (thuhet edhe se i pari ka qenë Ebu Hejthem ibn Tihani. Dikush tjetër ka thënë se i pari që Berra ibn Ma'ruri) Dy gratë e dhanë besën me fjalë, pa i dhënë dorën Profetit ﷺ.

Dymbëdhjetë komandantët

Pas Besëlidhjes, i dërguari i Allahut ﷺ kërkoi prej tyre që të caktonin dymbëdhjetë komandantë, të cilët të merrnin përgjegjësinë. Ata caktuan nëntë veta nga fisi Hazrekh dhe tre nga fisi Eus. Nga fisi Hazrekh ishin; Sa'ad ibn Ubade ibn Delime, Es'ad

ibn Zarare ibn Adis, Sa'ad ibn Rabia ibn Amru, Abdullah ibn Revaha bin Tha'lebe, Rafia ibn Malik ibn Axhlani, Berai ibn Ma'rur ibn Sahar, Abdullah ibn Amru ibn Haram, Ubejde ibn Samid ibn Kajsi, Mundhir ibn Hanisi. Nga fisi Eus ishin; Usejd ibn Hudari ibn Semak, Sa'ad ibn Hajthime ibn Harith, Rifa'a ibn Abdul, Mundhir ibn Zubejri (thuhet edhe Ebul Hejthem ibn Tihani). Pasi u bë zgjedhja e tyre, Profeti ﷺ u tha: “Ju jeni dorëzanë për popullin tuaj, ashtu siç ishin hauarijunët¹, për Isanë, birin e Merjemes. Edhe unë jam dorëzanë i popullit tim.” Ata u përgjigjën: “Po!”

Besëlidhja e dytë në AQabe është në të vërtetë besëlidhja më e madhe dhe më e rëndësishme në jetën e Profetit ﷺ. Ajo ndryshoi rrjedhën e ngjarjeve dhe vijën e historisë.

Kur u larguan njerëzit, një nga djajtë mori vesh për besëlidhjen. Ai filloi të bërtiste me sa fuqi kishte. Kurrë nuk ishte dëgjuar një thirrje e tillë. Britma e tij ishte: “O banorë të këtyre shtëpive! A e dini se ç'bën Muhamedi dhe ata që kanë dalë nga feja bashkë me të? Ata u mblodhën për t'ju luftuar.” I dërguari i Allahut ﷺ iu përgjigj: “O armik i Allahut! Beto hem për Allahun, se do t'i laj hesapet me ty.” Pastaj, Profeti ﷺ i urdhëroi shokët e besëlidhjes që të

¹ Dishepujt e Isait (Paqja qoftë mbi të!).

shkonin tek plaçkat e tyre. Ata shkuan atje dhe fjetën deri në mëngjes.

Në mëngjes, Kurejshët erdhën tek çadrat e njerëzve të Jethribit, për të kundërshtuar vendimin që ishte marrë. Aty idhujtarët e Jethribit, të cilët kishin ardhur me ata që dhanë besën, thanë se nuk ishte i vërtetë lajmi për beslidhjen dhe se nuk kishte ndodhur gjë. Myslimanët, që në mbrëmjen e kaluar u ngritën nga gjumi fshehurazi për të shkuar në mbledhjen e Besëlidhjes, heshtën. Kurejshët u besuan idhujtarëve të Jethribit dhe u kthyen të dëshpëruar në shtëpitë e tyre.

Më në fund, Kurejshët u siguruan se lajmi i Besëlidhjes ishte i vërtetë. Kalorësit Kurejshë nxituan të kërkonin banorët e Medines dhe në vendin e quajtur Edhahir arritën Sa'ad ibn Ubadën dhe Mundhir ibn Amru. Mundhiri ishte shumë i shpejtë dhe nuk e kapën dot. Sa'adin e kapën, e lidhën, e rrahën dhe e tërhoqën për flokësh, derisa e futën në Mekë. Aty e shpëtuan Mut'ami ibn Adit dhe Harith ibn Harbi, sepse Sa'adi u ishte bërë dorëzanë për varganin që ishte në Medine. Ensarët¹ deshën të ktheheshin përsëri në Mekë për të shpëtuar Sa'adin, por ja, Sa'adi u duk në rrugë. Ata vazhduan rrugën për në Medine dhe arritën shëndoshën e mirë.

¹ *Ensarët* – vendësit myslimanë të Medines.

Myslimanët shpërngulen në Medine

Pas Besëlidhjes së dytë të Akabesë, të gjithë myslimanët nisën të shpërnguleshin në Medine. Disa nga shokët e Profetit ﷺ ishin shpërngulur atje përpara Besëlidhjes. Profetit ﷺ i qe shfaqur në ëndërr vendi ku do të shpërnguleshin myslimanët dhe për këtë ai u tha: “Kam parë në ëndërr se u shpërngula nga Meka në një tokë ku kishte hurma. Unë kujtova se ishte Jamami ose Hexheri, por ajo ishte Medina, Jethribi!” Në një kumtim tjetër thuhet: “Mua më është treguar vendi i shpërnguljes suaj midis dy malesh. Ai vend do të jetë ose Hexheri ose Jethribi.”

I pari që u shpërngul në Medine ishte Ebu Seleme Muhazumi, bashkëshorti i Ummu Selemes. Ai u nis me të shoqen dhe të birin, por njerëzit e së shoqes i thanë asaj të mos shkonte me Ebu Selemen në Medine. Njerëzit e Ebu Selemes nuk e lanë të ëmën të merrte birin e saj me vete. Kështu Ebu Seleme shkoi vetëm në Medine. Kjo ndodhi një vit përpara besëlidhjes së Akabesë. Afërsisht pas një viti u lirua edhe bashkëshortja e Ebu Selemes. Ajo shkoi pas tij në Medine. Pas Ebu Selemes, u shpërngulën edhe Amir ibn Rabia me të shoqen Lejlën, bijën e Ebu Hathmes dhe Abdullah ibn Ummi Mektumit.

Pas Besëlidhjes së Akabesë, myslimanët filluan të emigronin fshehurazi për në Medine, sepse u

trembeshin Kurejshëve. Ata vazhduan kështu, derisa emigroi Umer ibn Hatabi i cili doli hapur kundër Kurejshëve dhe askush prej tyre nuk guxoi t'i dilte përpara. Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) arriti në Medine me njëzet nga sahabët e Profetit ﷺ.

Kështu myslimanët u shpërngulën të gjithë në Medine. Atje u kthyen edhe ata që kishin emigruan në Habeshe (Abisini) e në Mekë nuk mbeti njeri tjetër përveç Ebu Bekrit, Aliut, Suhejb ibn Harithes dhe pak veta nga ata që ishin të pafuqishëm dhe nuk mundën të shpërnguleshin. Ndërkohë Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u përgatit për të emigruar por i dërguari i Allahut ﷺ i tha: “Mos u nxito! Unë besoj që Allahu të më japë leje për emigrim.” Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i tha: “Vërtet beson për këtë?” “Po.”, - iu përgjigj i dërguari i Allahut ﷺ. Atëherë Ebu Bekri u përmbajt me qëllim që të shoqëronte të dërguarin e Allahut. Përgatiti dy devetë e veta më të mira, të cilat i ushqente çdo ditë me gjethe samiri¹. Kështu Ebu Bekri u bë gati për të emigruar.

¹ Një lloj bime që jepte fuqi për devetë. (*shënim i përkthyesit*)

Kurejshët vendosin të vrasin të dërguarin e Allahut

Kurejshët u tërbuan kur panë se myslimanët gjetën një vend të sigurtë e të mbrojtur. Ata e konsideruan shpërnguljen dhe tubimin e myslimanëve në Medine rrezik për fenë e tyre, për qenien e tyre dhe për tregtinë e tyre. U mbledhën në shtëpinë e këshillimit, të enjten, në mëngjesin e njëzet e gjashtë të Saferit, të vitit të 14-të të profetësisë, për të studiuar planet e asgjësimit të atij rreziku e sidomos, tani që i zoti i thirrjes për në Islam, Muhamedi ﷺ ndodhej ende në Mekë dhe kishin frikë mos u ikte që andej nga çasti në çast. Në atë mbledhje erdhën më të njohurit e parisë së Kurejshëve. Erdhi edhe djalli, në pamjen e një plaku nga Nexhdi dhe kërkoi leje për të hyrë. E lejuan.

U shtrua çështja dhe filluan diskutimet. Ebu el Esuedi tha:

- Ta nxjerrim nga trualli ynë, të rregullojmë punët tona e të mos i kushtojmë rëndësi se ku shkon ai.
- Plaku i Nexhdit, djalli, tha:
- Ju e shikoni që Muhamedi flet mirë; ai flet ëmbël dhe ndikon në zemrat e njerëzve. Po e latë të lirë, ai mund të shkojë në vendbanimet arabe dhe njerëzit do të tubohen rreth tij. Ata do të bashkohen me të, do të vijnë t'ju

pushtojnë ju dhe do të bëjnë me ju ç'të duan.
Shikoni për ndonjë mendim tjetër.

- Ebu Bateriu:
- Ta burgosim e t'ia mbyllim derën, derisa të vdesë.
- Plaku i Nexhdit:
- Për Zotin, në qoftë se e burgosni Muhamedin, do të marrin vesh shokët e tij, të cilët e duan atë më shumë se prindërit dhe fëmijët e tyre; unë kam frikë mos ju vërsulen, e nxjerrin atë nga burgu, e ju mposhtin për së keqi. Prandaj, shikoni ndonjë mendim tjetër.

I mallkuari, Ebu Xhehli:

- Unë kam një mendim që juve ende nuk ju ka rënë në mend. Të zgjedhim nga secili fis në Mekë një djalë të ri, të fuqishëm, me prejardhje të mirë e të shkathët. Secilit prej tyre t'i japim një shpatë të mprehtë dhe le ta godasin Muhamedin si një trup i vetëm e ta vrasin atë. Kështu gjaku i tij do të shpërndahet nëpër fise dhe Benu Abdu Menafët nuk mund të bëjnë luftë me të gjithë Kurejshët. Ata do të mjaftohen me dëmshpërblimin dhe ne do t'ua japim atë.

Plaku i Nexhdit:

- “Fjalë është fjala e këtij burri. Nuk ka mendim, si ky që u tha.” Të gjithë e pranuan

këtë mendim. Ata u shpërndanë dhe u përgatitën për zbatimin e këtij vendimi.

Vendimi i Kurejshëve dhe vendimi i Allahut të Madhëruar

Mbledhja ishte tepër e fshehtë; kështu do të ishin edhe lëvizjet e përditshme të Kurejshëve. Nuk duhej të ndryshonin zakonet a veprimet e njerëzve, me qëllim që të mos e nuhaste askush erën e komplotit dhe të rrezikut. Askujt nuk do t'i shkonte ndërmend që në errësirën e natës do të kishte një të keqe të tillë.

Kështu do të vepronin Kurejshët, me qëllim që t'i mashtronin njerëzit. Por ata nuk mund të mashtronin Allahun. Allahu ua mbylli rrugën, kur ata nuk e prisnin. Xhibrili zbriti, e njoftoi Profetin ﷺ për komplotin e Kurejshëve dhe e lejoi që të shpërngulej. I caktoi edhe kohën kur do të nisej dhe i tregoi planin e kundërpërgjigjes ndaj kurthit të Kurejshëve: “Sonte mos fli në shtratin ku ke fjetur më parë”, - i tha Xhibrili.

I dërguari i Allahut ﷺ doli nga shtëpia në mes të ditës, kur njerëzit po pushonin nëpër shtëpitë e tyre dhe shkoi tek Ebu Bekri Es Sidiku. Aty caktoi planin për emigrim. Përgatiti mirë dy devetë dhe pagoi Abdullah ibn Urejkt el Lejthin, që ishte në fenë e Kurejshëve, për ta pasur si udhërrëfyes, sepse ai i

njihte shumë mirë rrugët. Profeti ﷺ dhe Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) e lanë të takoheshin me të në malin Theur pas tri netësh. I dërguari i Allahut ﷺ vazhdoi punën e tij të përditshme si zakonisht, në mënyrë që askush të mos e kuptonte se ai po përgatitej të emigronte e për çfarëdo pune tjetër e të mbrohej nga ajo që kishin vendosur Kurejshët.

I dërguari i Allahut ﷺ e kishte bërë zakon të flinte në fillim të natës, pas namazit të jacisë, kurse në gjysmën e funditë të natës shkonte te xhamia e shenjtë dhe falte namazin e natës. Atë natë Profeti ﷺ la Aliun në shtratin e vet dhe i tha atij se nuk do t'i ndodhte asgjë e keqe. Kur ra nata dhe njerëzit ranë në gjumë, erdhën komplotistët fshehurazi tek shtëpia e të dërguarit të Allahut ﷺ dhe e rrethuan atë. Aty, në shtratin e të dërguarit të Allahut ﷺ panë Aliun (Allahu qoftë i kënaqur me të!) të mbështjellë më një pelerinë të gjelbër. Menduan se ishte Muhamedi ﷺ dhe filluan të krenoheshin e të mburrëshin. Pritën sa të çoheshin e t'i vërsuleshin e ta vrisnin. Allahu i Madhëruar ua dha idhujtarëve përgjigjen e kurthit që kurdisën kundër Profetit ﷺ duke thënë: **“Ata që nuk besuan thurnin kurthe kundër teje, të të ngujonin ty, të të vrisnin ose të të dëbonin. Ata bënë plane dhe Allahu i agjësonte. Se Allahu është më i miri asgjësues i dredhive.”** (8:30)

Dalja e Profetit ﷺ nga shtëpia

I dërguari i Allahut ﷺ doli nga shtëpia e vet, kur idhujtarët e kishin rrethuar atë, hodhi ca dhé mbi kokat e tyre duke kënduar ajetin: **“Ne kemi vënë përpara tyre e prapa tyre mbulesë dhe ua kemi zënë sytë, prandaj ata nuk shohin.”** (36:9) Allahu ua mori shikimin atyre dhe ata nuk e kuptuan se ç’ndodhi. I dërguari i Allahut ﷺ shkoi tek shtëpia e Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur me të!), dolën nga dera e prapme dhe arritën në shpellën e malit të Theurit, rreth tetë kilometra larg nga shtëpia, në drejtim të Jemenit, para se të lindte dielli.

Tri net në shpellën e Theurit

Profeti ﷺ dhe Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) arritën te shpella. I pari hyri Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!), me qëllim që në qoftë se kishte ndonjë rrezik, ta pësonte ai dhe jo i dërguari i Allahut ﷺ. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) gjeti aty shumë vrime, të cilat i zuri me cepat e pelerinës së tij, përveç dy a tri vrimave të cilët i zuri me këmbë. Pas tij, hyri i dërguari i Allahut dhe fjeti në prehër të Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Pas pak Ebu Bekrin e pickoi diçka në këmbë, por ai nuk lëvizi. Mirëpo lotët e dhembjes i binin në fytyrë Profetit ﷺ. Ai u zgjua dhe e pyeti Ebu Bekrin: **“Çfarë ke?”** **“Diçka më**

kafshoi, - iu përgjigj ai, e unë do të flijoja nënë e baba për ty.” Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ i vuri pak pështymë në yendin e kafshuar dhe atij i pushoi dhembja.

Ata qëndruan në shpellë tri net. Me ta flinte edhe Abdullah ibn Ebu Bekri, i cili ishte një djalë shumë i zgjuar dhe i shkathët. Në mëngjes ai dilte nga shpella dhe e zinte agimi tek Kurejshët, duke lënë të kuptohej se kishte bujtur në Mekë. Abdullahu i dëgjonte planet e Kurejshëve dhe e njoftonte pejgamberin ﷺ dhe Ebu Bekrin, kur binte errësira. Amir ibn Fehera ishte skllavi i Ebu Bekrit. Ai ruante delet dhe u sillte qumësht në shpellë natën. Para se të dilte drita, ecte me delet mbi gjurmët e Abdullah ibn Ebu Bekrit.

Djemtë e Kurejshëve priten deri në mëngjes rreth shtëpisë së Profetit ﷺ që ai të çohet nga gjumi dhe të dilte nga shtëpia. Në mëngjes u çua Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) nga shtrati i të dërguarit të Allahut ﷺ dhe ra në duart e tyre. Ata e pyetën për të dërguarin e Allahut dhe ai u tha: “Nuk di gjë për të”. Atëherë, ata e rrahën, e tërhoqën deri në Qabe dhe e mbajtën një orë, por nuk u bëri dobi. Pastaj vajtën tek shtëpia e Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe pyetën bijën e tij Esmanë, por ajo u tha: “Nuk e di.” Atëherë, Ebu Xhehli i ndyrë e goditi atë fort, sa asaj i ra vathi i veshit. Pastaj

dërguan njerëz në çdo anë, që të kërkonin Profetin ﷺ dhe Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!). I premtuan njëqind deve çdo njeriu që do t'i sillte ata të dy, të gjallë ose të vdekur. Njerëzit që kërkonin, arritën deri te hyrja e shpellës. Ata u afruan aq pranë, sa që sikur ndonjëri prej tyre të ulte kokën, do t'i shikonte ata të dy në shpellë. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i pa ata dhe u trondit shumë, sepse mendonte për të dërguarin e Allahut ﷺ. Mirëpo, i dërguari i Allahut i tha: “O Ebu Bekër! Si shqetësohesh ti për dy veta kur Allahu është i treti i tyre? Mos u tremb! Allahu është me ne”.

Rrugës për në Medine

Natën e së hënës në fillim të muajit Rabiul Euel në vitin e parë të Hixhrit erdhi udhërrëfyesi Abdullah ibn Erikat Lejthi me dy deve tek mali Theur, ashtu siç e kishin lënë. I dërguari i Allahut ﷺ bashkë me Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u nisën që andej. Ata i shoqëroi edhe Amr ibn Fehire. Udhërrëfyeni ndoqi një rrugë që shkelej rrallë. I drejtoi ata për në jug, në drejtim të Jemenit, derisa u larguan shumë; pastaj, drejtë perëndimit, nga bregu i Detit të Kuq, pastaj drejtë veriut në afërsi të bregdetit.

Ata udhëtuan atë natë dhe të nesërmen deri në gjysmën e ditës, kur rruga nuk kishte më njerëz.

Profeti ﷺ pushoi nën hijen e një shkëmbi ndërsa Ebu Bekri hetonte rreth e qark. Aty erdhi një bari me delet e tij. Ebu Bekri i kërkoi ca qumësht. Ai i moli delet dhe u dha qumësht. Kur u zgjua Profeti ﷺ, Ebu Bekri i dha qumësht derisa ai u kënaq. Pastaj, nisën udhëtimin përsëri. Ditën e dytë të udhëtimit arritën në dy stanet e Ummu Ma'bedit, në vendin e quajtur Kadid, rreth 130 km larg Mekës. E pyetën nëse kishte diçka për të ngrënë. Ajo kërkoi ndjesë: nuk kishte asgjë për të ngrënë sepse delet ishin duke kullotur larg. Pranë stanit ishte një dele e rraskapitur që nuk mund të shkonte me të tjerat dhe nuk kishte asnjë pikë qumësht. I dërguari i Allahut ﷺ i kërkoi leje Ummu Ma'bedit që ai ta milte vetë delen. Ajo i dha leje Profetit ﷺ dhe kur e moli ai, ajo dha aq qumësht sa u mbush një enë e madhe të cilën mezi e mbanin disa vetë. Profeti ﷺ i dha nga ai qumësht nënës së Ma'bedit derisa ajo nuk desh më. Pastaj, ai u dha shokëve të vet dhe ata u ngopën. E në fund Profeti ﷺ piu vetë. Ai e moli përsëri delen, e mbushi enën me qumësht, ia la Ummu Ma'bedit dhe pastaj u larguan.

Erdhi burri i saj. U habit kur shikoi tërë atë qumësht dhe e pyeti të shoqen, si është puna. Ajo ia tregoi ngjarjen dhe ia përshkroi Profetin ﷺ që nga koka deri te këmbët, i tregoi hollësisht se si fliste ai e çdo gjë tjetër që kishte të bënte me të. “Për Zotin, -

tha ai, ky është ai që kërkojnë Kurejshët. Këtë kam dashur ta shoqëroj unë, po e gjeta mundësinë do ta bëj këtë gjë”: Ditën e tretë njerëzit e Mekës dëgjuan një zë që vinte nga ana e poshtme e shkonte deri në anën e sipërme të saj. Ata ndoqën zërin, por nuk e panë kush ishte ai që fliste. Zëri thoshte:

Allahu, Zoti i njerëzve i shpërbleftë sa më mirë

Ata të dy, që kaluan çadrat e Ummu Ma’bedit!

Ata të dy kanë ardhur me mirësi dhe me të kanë shkuar

Vërtetë është i lumtur, ai që Muhamedin ka shoqëruar.

O fisi i Kusajit, sa ju kanë ikur juve me largimin e tij;

Ju kanë ikur mirësi, që s’mund t’i bëjë askush përveç tij.

Le të gëzohen fisi i Ka’bit për vajzën e tyre

Ajo myslimanët i ndihmoi në çdo mënyrë.

Profeti ﷺ me Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) kaluan Kadidin, atyre iu ishte vënë pas Suraka ibn Malik ibn Xha’shin el Mudlixhi, i cili shpresonte në shpërblimin e Kurejshëve. Hipur mbi kalë Suraka po ecte me shpejtësi në drejtim të tyre. Kur u afrua disi tek ata, kali i Surakës rrëshqiti dhe

ai ra nga kali. Pastaj u çua dhe hodhi fall¹: t’i godiste apo jo? Por falli nuk i doli ashtu siç dëshironte ai. Megjithatë Suraka nuk pyeti për fallin, por i hipi kalit dhe u nis. U afrua tek ata aq shumë sa dëgjonte këndimin e Kur’anin nga i dërguari i Allahut, i cili nuk po shikonte rreth e qark; kurse Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) vështronte sa majtas-djathtas. Kalit të Surakës i humbën këmbët në tokë deri në gjunjë dhe Suraka ra nga kali. E tërhoqi kalin dhe ai u çua; por me vështirësi ia nxorri këmbët nga toka. Pas shumë përpjekjesh, kali i nxorri këmbët plotësisht. Nga dheu i këmbëve të kalit u çua një pluhur që u ngrit në qiell si tym. Suraka hodhi fall përsëri. I doli ajo që urrente dhe në zemër i hyri një trishtim i madh. Ai e kuptoi se i dërguari i Allahut ﷺ do të triumfonte prandaj u thirri atyre: “Më prisni, se nuk do t’ju bëj asgjë të keqe!” Profeti ﷺ dhe Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u ndalën dhe e pritën atë. Suraka i foli Profetit ﷺ për çfarë kishin vendosur Kurejshët dhe çfarë donin t’u bënin atyre. Suraka i tregoi Profetit ﷺ ushqimin e plaçkat që

¹ Arabët e asaj kohe vendosnin për ta kryer ose jo një punë, sipas fallit a shortit. Ata merrnin një copë metalike e cila nga një anë ishte shkruar “Bëje!” kurse nga ana tjetër “Mos e bëj!”. E hidhnin copën metalike në ajër dhe në qoftë se ajo binte nga ana ku qe shkruajtur “Bëje!” e bënin punën; në qoftë se binte në anën e kundërt, nuk e bënin. (*shënim i përkthyesit*).

kishte me vete: “Merr sa të duash”, - i tha. Por Profeti ﷺ nuk mori asgjë prej tij. Profeti ﷺ i kërkoi Surakës që të mos u thoshte gjë njerëzve në Mekë për të dhe për Ebu Bekrin. Pastaj Suraka kërkoi që të shkruhej një dëshmi (që Muhamedi nuk do ta dëmtonte, sido që të vinte puna) dhe Profeti ﷺ e urdhëroi Amër ibn Fehiren ta shkruante atë. Ai e shkroi në një copë lëkurë të regjur. Suraka u kthye për në Mekë. Kë takonte në rrugë nga ata, që kërkonin Muhamedin u thoshte: “Unë u them me saktësi që Muhamedi nuk ka kaluar këndeje”. Kështu, ndjekësit ktheheshin mbrapsht. Në rrugë Profeti ﷺ takoi Burejde ibn Hasib el Semiun (Allahu qoftë i kënaqur me të!) me shtatëdhjetë kalorës. Ata të gjithë u bënë myslimanë. Në Batn Rijm, Profetin ﷺ dhe Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i takoi Zubejr ibn Auami me një vargan myslimanësh që po vinte nga Shami (Siri). Zubejri i veshi të dy me rroba të bardha.

Qëndrimi në Kuba

Ditën e hënë më tetë të muajit Rabiul Euel në vitin e 14-të të profetësisë dhe vitin e parë të Hixhretit (emigrimit), Profeti ﷺ qëndroi në Kuba. Sa e dëgjuan që i dërguari i Allahut ﷺ ishte nisur nga Meka, njerëzit e Medines dilnin çdo mëngjes në Harre për ta pritur atë dhe qëndronin në atë vend derisa shtrëngonte vapa. Një ditë pasi pritën gjatë, u

kthyen në shtëpitë e tyre. Porsa hynë nëpër shtëpi, rastisi që një burrë jehudi, i cili kishte një punë të tijën në një nga kodrat e Medines, papritmas pa të dërguarin e Allahut ﷺ dhe shokët e tij. Ata ishin veshur me rroba të bardha dhe sa vinin e dukeshin më qartë. Jehudiu nuk e përmbajti veten dhe thirri me zë të lartë: “O arabë! Ja fati juaj që prisni!” Myslimanët menjëherë kapën armët. U dëgjuan zhurmat dhe fjalët e tyre: “Allahu Ekber!” (Allahu është më i Madhi). Brohorisnin nga gëzimi për ardhjen e të dërguarit të Allahut ﷺ dhe si vetëtima dolën për ta takuar në anën tjetër të Harresë.

I dërguari i Allahut ﷺ u takua përzemërsisht me myslimanët dhe bashkë me ta vazhdoi rrugën nga e djathta. Pastaj, së bashku shkuan dhe qëndruan tek Benu Amru ibn Aufi, në Kuba.

I dërguari i Allahut ﷺ u ul dhe ndenji në heshtje. Erdhën ensarët (banorët vendas) që nuk e kishin parë ndonjëherë të dërguarin e Allahut ﷺ dhe përshëndetën Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!), sepse mendonin që ai ishte i dërguari i Allahut ﷺ, meqenëse atij i kishin filluar thinjat në kokë por, kur i ra dielli të dërguarit të Allahut ﷺ u çua Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!), i bëri hije me pelerinën e vet, e atëherë, njerëzit e njohën të dërguarin e Allahut ﷺ.

I dërguari i Allahut ﷺ qëndroi në Kuba, te Kulthum ibn Hedmi, thuhet edhe se ka qëndruar tek Sa'ad ibn Hajthème. Në Kuba ka qëndruar katër ditë. Gjatë atyre ditëve, ngriti Xhaminë e Kubasë dhe aty ka falur namazet. Ditën e pestë të qëndrimit, që ishte ditë e xhuma, me lejen e Allahut, i dërguari i Allahut ﷺ hipi në deve me Ebu Bekrin pas dhe shkoi te dajat e tij te fisi Beni Nexhar. Njerëzit e atij fisi erdhën për ta pritur me nderim dhe secili prej tyre mbante me vete shpatë.

Kështu, Profeti ﷺ ecte drejt Medines, ndërsa njerëzit shkonin anash tij. Kur arriti tek fisi Beni Salim ibn Auf, ishte koha e namazit të xhumasë. U mblodhën rreth njëqind veta në luginën Kuba dhe Profeti ﷺ fali me ta namazin e Xhumasë.

Profeti ﷺ hyri në Medinë

Profeti ﷺ u drejtua për në Medinë. Shumë njerëz kishin dalë nëpër rrugë për ta pritur. Ushtonin shtëpitë dhe rrugët nga zëri i njerëzve “Allahu Ekber, Elhamdulillah, Subhanallah” (Allahu është më i Madhi; Falënderimi i takon Allahut; Allahu është larg të metave). Dolën edhe gratë, fëmijët, të rinjtë e të rejtat. Ata këndonin:

Lindi hëna e plotë përmbi ne

Nga vendi, ku njerëzit përcjellim ne,

E kemi detyrë Allahun të falenderojmë
Për sa kohë që në botë të rrojmë
O profet, i dërguar nga Allahu për ne,
Na ke ardhur me fenë që do të ndjekim ne.

Sa herë që i dërguari i Allahut kalonte pranë ndonjë shtëpie ensarësh, njerëzit e shtëpisë e kapnin devenë e tij për kapistre dhe thoshin: “Eja qëndro këtu, sepse je i mbrojtur plotësisht.” Ai do t’ua kthente: “Lëreni devenë të ecë në rrugën e saj, sepse ajo është e urdhëruar (të qëndrojë aty ku të ketë vendosur Allahu).” Kur deveja arriti tek vendi ku do të ndërtohej më vonë xhamia e Profetit ﷺ, ra në gjunjë. Por Profeti ﷺ nuk zbriti prej saj, derisa ajo u çua dhe eci edhe pak. Pastaj, deveja shkoi majtas e djathtas dhe u kthye e u ul mu te vendi ku pati rënë në gjunjë. Aty Profeti ﷺ i zbriti devesë. Njerëzit i luteshin që ta merrnin secili për të banuar në shtëpinë e vet. Ebu Ejub Ensariu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i mori plaçkat e Profetit ﷺ i pari, i futi në shtëpinë e vet dhe Profeti (dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!) tha: “Njeriu shkon pas plaçkës së vet”. Es’ad ibn Zarare u kujdes për devenë e Profetit ﷺ. Ai e kapi atë prej kapistre dhe e çoi në shtëpinë e tij.

Atje ku ishte Profeti ﷺ vinin çdo natë nga tre a katër dhe secili kërkonte ta merrte te shtëpia e vet.

Emigrimi i Aliut (Allahu qoftë i kënaqur me të!)

Ali ibn Ebi Talibi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) qëndroi në Mekë tri ditë pas emigrimit të Profetit ﷺ, sepse dorëzoi gjërat që njerëzit e Mekës i kishin lënë amanet të dërguarit të Allahut ﷺ. Pastaj u nis në këmbë për në Medine. U takua me të dërguarin e Allahut ﷺ në Kuba.. Pastaj shkoi tek Kulthum ibn Hedmi për të ndenjtur.

Emigrimi i njerëzve të familjes së Profetit ﷺ

Pasi i dërguari i Allahut ﷺ u vendos në Medine, dërgoi Zejd ibn Harithin dhe Ebu Rafiun në Mekë. Ata vajtën tek Fatimja dhe Ummu Kulthumi, dy bijat e të dërguarit të Allahut ﷺ. Shkuan edhe te nëna e besimtarëve, Seudja dhe tek Ummu Emejni e Usame ibn Zejdi. Bashkë me ta doli nga Meka Abdullahu, djali i Ebu Bekrit, me familjen e Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur me të!): Ummu Rumanin, Esmanë dhe Aishen.

Shpërngulja e tyre ka ndodhur gjashtë muaj pas emigrimit të të dërguarit të Allahut ﷺ.

Emigrimi i Suhejbit

Suhejbi u shpërngul pas të dërguarit të Allahut ﷺ. Kur deshi të emigronte për në Medine e bllokuan

idhujtarët e Mekës. Ai u la atyre tërë pasurinë që kishte në Mekë dhe ata e liruan. Pasi arriti në Medine, ia tregoi ngjarjen të dërguarit të Allahut ﷺ, i cili tha: “Ke bërë një tregti me fitim o Ebu Jahja!”¹

Myslimanët e pafuqishëm

Idhujtarët nuk i lanë disa myslimanë të emigr-onin. I munduan shumë dhe përdorën çdo mjet për t’i kthyer nga feja e tyre. Ndër ta qenë: Uelid ibn Uelidi, Ajash ibn Ebu Rabia dhe Hisham ibn Asi. Kur falte namazet, i dërguari i Allahut ﷺ i lutej Allahut për ta. Ai i lutej Allahut, gjithashtu që t’i ndëshkonte Kurejshët, që nuk i linin myslimanët të shpërnguleshin. Prej kësaj lutjeje vjen edhe lutja e kunutit². Më pas, disa myslimanë bënë një veprim të guximshëm, i nxorrën ata nga kthetrat e femohuesve (kafirave) dhe ata emigruan në Medine.

Klima e Medines

Pasi myslimanët u vendosën në Medine, filluan të mallohen e të mërzhiten shumë, sepse ishin ndarë nga toka dhe shtëpitë, ku ishin lindur dhe ishin rritur. Veç kësaj, në Medine kishte sëmundje. Kështu, i

¹ Ebu Jahja (babai i Jahjait). Arabët e thërristin njëri-tjetri me emrin e fëmijë së parë. (*shënim i përkthyesit*).

² Duaja e kunutit- lutje, të cilën profete ﷺ e bënte sa herë që myslimanët ndodheshin në vështirësi a në fatkeqësi. (*shënim i përkthyesit*).

zunë ethet dhe sëmundje të tjera. Prandaj, i dërguari i Allahut ﷺ iu lut Allahu këshu: “O Allahu im! Na e bëj të dashur Medinën, si Mekën, ose dhe më shumë se Mekën dhe bëj që të mos ketë sëmundje në të! Begatoje në masat dhe peshat e shitblerjes (jepi furnizim të bollshëm). Largoji ethet e këtij vendi dhe hidhi në Xhahfe!” Allahu i Madhëruar ia pranoi lutjen të dërguarit të Vet ﷺ, myslimanëve iu larguan sëmundjet dhe ata e deshën Medinen ashtu si Mekën.

Veprimet e të dërguari të Allahut ﷺ

Pasi i dërguari i Allahut ﷺ u vendos në Medinen e Ndritur, nisi të bashkërendonte punët e fesë dhe të dynjasë, duke vazhuar thirrjen në Islam.

Hapi i parë që ndërmori i dërguari i Allahut ﷺ në këtë rrugë, qe ndërtimi i xhamisë së tij. Për këtë, bleu ngastrën, ku deveja e tij pati rënë në gjunjë. Ngastra ishte pronë e dy jetimëve. Toka ishte afërsisht 100 kutë e gjerë dhe 100 kutë e gjatë. Aty ndodheshin varret e idhujtarëve. Kishte gropa, hurma dhe një lloj akacie. U hoqën varret, u sheshuan gropat, u prenë hurmat dhe pemët dhe filloj ndërtimi i xhamisë. Themelet ishin afërsisht tre kutë të gjera. Mbi to u ngritën muret me qepriç dhe baltë. Dy shtyllat e portës u ndërtuan me gurë, tavani me lëkurë palme dhe kolonat e xhamisë u bënë me dru palme. Toka u shtrua me rërë. Xhamia u bë me tri

porta. Kibla¹ shihte në veri, në drejtim të shtëpisë së Shenjtë. I dërguari i Allahut punonte vetë, mbante gurë dhe tulla bashkë me muhaxhirët dhe ensarët, madje ua shtonte vrullin, kur bënte ndonjë shaka e flistë me ta. Në anë të xhamisë, Profeti ﷺ ndërtoi dy dhoma me tulla. Tavanin e bëri me lëkurë palmash dhe me dru hurme. Njëra dhomë ishte për Sueden, bijën e Zunias, tjetra për Aishen, bijën e Ebu Bekrit², ai nuk ishte i martuar me të tjera veç tyre në atë kohë.

Ezani

Myslimanët filluan të vinin me grupe për të falur namazet e pesë kohëve, por nuk dinin të përcaktonin kohën e namazit. Disa vinin para kohe, disa të tjerë vinin pas kohe. Për këtë, i dërguari i Allahut ﷺ u këshillua me myslimanët, se si të caktonin një shenjë, me të cilën të dinin kohën e namazit. Njëri tha: “Të ndezim një zjarr, që, kur të shikohet, njerëzit ta dinë që është koha e namazit.” Një tjetër tha: “T’i biem borisë.” Tjetri tha: “Të bjerë këmbana.” Ndërsa Umeri (Allahu qoftë i kënaqur më të!) tha: “A nuk po dërgoni një burrë për të thirrur: “Namazi me

¹ Drejtimi sipas të cilit falen myslimanët. (*shënim i përkthyesit*)

² Në atë kohë, Profeti ﷺ ishte i martuar vetëm me këto të dyja. Ai u martua me Aishen (paqja e Allâhut dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!), pasi erdhi në Medine, në muajin Sheual, vitin e parë të Hixhrit.

xhemat.” Profeti ﷺ e pranoi këtë mendim dhe e zbatoi atë.

Abdullah ibn Zejd ibn Abdur-Rab-bihil Ensariu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) e pa ezanin në ëndërr. Erdhi menjëherë dhe ia tregoi të dërguari të Allahut ﷺ dhe Profeti ﷺ tha: “Kjo ëndërr është e vërtetë”. Urdhëroi Abdullahun që të takonte Bilalin dhe t’i thoshte që ai të thërriste ezanin, sepse Bilali kishte më shumë zë sesa Abdullahu. Umeri e dëgjoi ezanin dhe erdhi menjëherë duke tërhequr për toke pelerinën e tij dhe duke thënë: “Për Zotin, unë kështu e kam parë në ëndërr ezanin.” Kështu u përforcua ëndrra dhe ezani u bë që atë ditë një nga shenjat e Islamit.

Vëllazërimi midis muhaxhirëve dhe ensarëve

Nga mirësjellja dhe bujaria që kishin ensarët, haheshin me njëri-tjetrin se kush t’i merrte më parë muhaxhirët (ardhësit) në shtëpi për t’i strehuar dhe për t’i respektuar. Për këtë Allahu ka thënë: “**Ata që kanë shtëpinë (Medinen) dhe imanin (besimin) i duan ata (muhaxhirët) që emigruan dhe nuk kanë smirë për të mirat e tyre, ato (ensarët) i japin edhe atë, për të cilën kanë nevojë vetë.**” (59:9)

Kjo dashuri midis muhaxhirëve dhe ensarëve u shtua edhe më shumë, kur i dërguari i Allahut ﷺ i vëllazëroi ata midis tyre. Kështu çdo ensar u bë vëlla me një muhaxhir. Ata ishin 45 ensarë dhe 45

muhaxhirë. Vëllazërimi do të thoshte që pas vdekjes të trashëgonin njëri-tjetrin dhe jo njerëzit e fisit të vet. Më vonë ky rregull u anulua, por mbeti në fuqi vëllazërimi midis muhaxhirëve dhe ensarëve. Beslidhja e këtij vëllazërimi u bë në shtëpinë e Enes ibn Malikut.

Nga dashuria që kishin ensarët për vëllezërit e tyre muhaxhirë, i sollën hurma Profetit ﷺ që t'i ndante midis tyre dhe muhaxhirëve, por Profeti ﷺ nuk pranoi. Atëherë, ato thanë: “Ju, o muhaxhirë na ndihmoni t'u shërbejmë hurmave dhe frutat t'i ndajmë midis nesh e jush.” Këtë propozim e pranoi Profeti ﷺ.

Sa'ad ibn Rabia kishte pasuri më shumë se të tjerët dhe i tha vëllait të vet, mërgimtarit AbduRrahman ibn Auf (Allahu qoftë i kënaqur me të!): “Ta ndajmë pasurinë time në dy pjesë të barabarta, njëra për mua dhe tjetra për ty. Unë kam dy gra, më thuaj cila të pëlqen; Unë e ndaj dhe pasi të mbarojë ajo afatin e pritjes, martohu ti.” “Allahu ta bekoftë, familjen dhe pasurinë tënde, - ia ktheu Abdurrahmani. Mbaj për vete se janë tuat, por më trego ku është tregu juaj?” Ato i treguan tregun e Benu Kajnukas. AbduRrahmani shkoi atje, u mor me tregti dhe kur u kthye që andej, solli me vete kos dhe gjalpë. Nuk kaluan shumë ditë dhe ai fitoi ca para me tregti. Pastaj u martua me një grua nga ensarët.

Formimi i shoqërisë dhe i bashkësisë Islame

Vëllazërimi ishte lidhje midis Muhaxhirëve dhe Ensarëve. Pasi u grumbulluan në Medine, myslimanët u bënë bashkësi (umet) e veçantë. Për rrjedhojë kishin nevojë për një organizim shoqëror, kishin nevojë të njihnin detyrat dhe të drejtat shoqërore e në rradhë të parë, duhej të dilnin në pah veprat që i bënin myslimanët një bashkësi të pavarur nga të tjerët.

Në Medine ishin edhe dy bashkësi të tjera përveç myslimanëve, që ndryshonin nga ata, në çëshje besimi, feje, interesash, kërkesash, ndjenjash, prirjesh etj. Ata ishin idhujtarët dhe jehudinjtë. Prandaj Profeti ﷺ bëri një besëlidhje midis myslimanëve dhe idhujtarëve dhe një besëlidhje tjetër midis myslimanëve dhe jehudinjve. Për këtë u shkrua dokumenti, sipas të cilit u vendos si vijon:

1. Myslimanët Kurejshë dhe jethribas si dhe të tjerët pas atyre, që bashkohen e luftojnë kundër armiqve të Islamit, janë një bashkësi e vetme.
2. Shlyerja e dijetit (paratë e gjakut) dhe lirimi i robërve të tyre besimtarë të bëhet si më parë; po kështu, ata të ndihmojnë besimtarët për lirimimin e robërve dhe shlyerjen e dijetit.
3. Të gjithë myslimanët, si një trup i vetëm, të mbajnë qëndrim kundër atij që bën keq,

grabitësit dhe të padrejtit, sikur të jetë ai edhe bir i ndonjërit prej tyre.

4. Besimtari nuk vritet për hir të femohuesit. Besimtari nuk do ta ndihmojë femohuesin kundër besimtarit.
5. Besa është e njëjtë për të gjithë; myslimani më i dobët merr në mbrojtje dhe besë kë të dojë dhe nuk lejohet që të pritët në besë.
6. Jehudinjtë që pasojnë myslimanët, duhet të ndihmohen dhe të përkrahen.
7. Paqja e myslimanëve është një.
8. Ai që vret një besimtar me dashje ndëshkohet me vrasje, përveçse kur të afërmit e viktimës janë të një mendjeje që vrasësi të mos vritet. Besimtarët e kanë për detyrë të ngrihen të gjithë kundër vrasësit.
9. Nuk lejohet që besimtarët ta ndihmojnë shpifësin ose ta strehojnë atë.
10. Kur besimtarët kanë mosmarrëveshje për diçka, i drejtohen Allahu dhe Profetit ﷺ për zgjidhjen e saj.

Profeti ﷺ u tregoi myslimanëve të drejtën e vëllazërimit Islam dhe i nxiti ata për bashkëpunim e përkrahje ndërmjet tyre. Ky vëllazërim ndërmjet myslimanëve u vlerësua si më i larti që ka njohur historia. Idhujtarët shkonin në rrënim; numri i tyre

po pakësohej, sepse shumica e tyre, me gjithë zotërinjtë dhe të parët e tyre u bënë myslimanë. Ata nuk kishin mundësi të qëndronin përballë myslimanëve. Profeti ﷺ u mori besën idhujtarëve: “Asnjë idhujtar në Medine të mos marrë në mbrojtje as pasurinë e ndonjë Kurejshi dhe as Kurejshin vetë. Nuk do të ndihmohet askush kundër besimtarëve myslimanë.” Me këtë besëlidhje që vendosi Profeti ﷺ me idhujtarët, mbaroi ajo nga e cila mund të kishin frikë myslimanët. Besëlidhja mes jehudive dhe Profetit ﷺ u bë për çështjet që vijojnë:

1. Ata konsiderohen si një bashkësi me besimtarët, por ata kanë fenë e tyre dhe myslimanët kanë fenë e vet. Jehudinjtë duhet të kenë ekonominë e tyre; edhe myslimanët të kenë ekonominë e tyre.
2. Midis myslimanëve dhe jehudive të ketë ndihmë dhe bashkëpunim kundër atij, që i shpall luftë kësaj besëlidhjeje dhe kundër atij që sulmon Medinen. Secila palë të mbrojë vendin ku banon.
3. Midis myslimanëve dhe jehudive të ketë dashamirësi dhe mirësjellje, e jo krime e faje.
4. Asnjë prej palëve të mos ndëshkohet për fajin e palës tjetër.
5. Të ndihmohet ai, të cilit i është bërë padrejtësi.

6. Jehudinjtë duhet të shpenzojnë bashkë me myslimanët, për sa kohë vazhdojnë të marrin pjesë në luftë.
7. Jethribi është i shenjtë për ata, që e kanë pranuar këtë besëlidhje.
8. Për zgjidhjen e çdo mosmarrëveshje midis tyre, ata do t'i drejtoheshin Allahut dhe të dërguarit të Tij.
9. Nuk duhet të merret në mbrojtje asnjë nga Kurejshtët dhe asnjë që i mbron ata.
10. Këtë akt besëlidhjeje mund ta prishë vetëm ai që është mëkatar a i padrejtë.

Me këtë besëlidhje u rregulluan idhujtarët dhe jehudinjtë që banonin në Jethrib dhe u bënë një bashkësi. Këshu, Medina dhe rrethinat e saj u bënë “shtet” i pavarur, por fjala udhëheqëse u takonte myslimanëve dhe kryetari i atij shteti ishte i dërguari i Allahut ﷺ. I dërguari i Allahut ﷺ bashkë me myslimanët e shtuan gjithnjë e më shumë thirrjen për tek Allahu. I dërguari i Allahut shkonte si në kuvendet e myslimanëve, ashtu edhe në ato të jomyslimanëve, u këndonte atyre ajetet e Allahut dhe i ftonte ata për tek Allahu. Ai pastronte nga besimet e kota dhe veset e liga çdo njeri që i besonte Allahut. Profeti ﷺ vazhdoi t’u mësonte atyre librin e Allahut dhe sunetin.

Provokimet e Kurejshëve

Ndërkohë që Profeti ﷺ po rregullonte punët e Medines dhe po organizonte jetën e saj, duke shpresuar që ai me myslimanët të gjenin një vend të sigurtë, ku të punonin për fenë e tyre Islame, pa ndonjë kundërshtim ose provokacion, befasohet nga disa kurthe të Kurejshëve për t'i larguar myslimanët nga Medina. Kurejshët u shkruan idhujtarëve të Jethribit që të luftonin kundër myslimanëve për t'i nxjerrë ata nga Medina. Ata i kërcënuan se do t'i vrisnin dhe do t'u merrnin gratë nëse nuk i përzinin ose nuk i vrisnin myslimanët që ishin në Medine. E në të vërtetë, idhujtarët e jethribët filluan ta zbatonin porosinë e Kurejshëve. Por, atyre u vajti menjëherë i dërguari i Allahut ﷺ dhe i këshilloi derisa ata u tëhoqën dhe u shpërndanë.

Kurth tjetër i Kurejshëve kundër myslimanëve: Sa'ad ibn Muadhi (Allahu qoftë i kënaqur me të!), kryetari i fisit Eus në Mekë, shkoi në Mekë për të kryer ritin e umres. Ai bëri tauaf në shtëpinë e shenjtë (Qaben) bashkë me Ebu Safuan Umej ibn Alefi e ndërkohë rastisi në Ebu Xhehlin i cili sa njohu Sa'adin, e kërcënoi: "Ju po e vizitoni Qaben, të sigurtë nga çdo e keqe, por keni strehuar ata të pafetë (ata që e kanë braktisur idhujtarinë). Për Allahun, sikur të mos ishe me Ebu Safuanin, nuk do të ktheheshe shëndoshë tek familja jote." Ky qe një

paralajmërim për myslimanët që të mos vinin në xhaminë e shenjtë. Ai ishte gjithashtu një sinjal që idhujtarët do t'i vrisnin myslimanët, po t'i gjenin brenda kufirit të truallit të tyre në Mekë.

Idhujtarët Kurejshë kishin lidhje me jehudinjtë e Jethribit, edhe jehudinjtë ashtu siç qe thënë në Ungjill nga Isai, ishin gjarpërinj të lindur nga nëpërkat dhe merreshin me nxitjen e armiqësive të vjetra midis fisit Eus dhe fisit Hazrexh. Kështu, myslimanët i rrethoi rreziku nga brenda e nga jashtë. Madje puna shkoi deri atje sa që sahabët nuk flinin kurrë pa qenë të armatosur. Ata e mbrojtën të dërguarin e Allahut ﷺ, derisa Allahu i zbriti këtë ajet: **“Allahu të mbron ty (O Muhamed) prej njerëzve (prej armiqve)...”** (5:67) Atëherë i dërguari i Allahut ﷺ tha: “O njerëz! Largohuni nga unë (e mos më mbronni) sepse Allahu më ka siguruar mbrojtjen.”

Ligjshmëria e luftimit

Në ato rrethana të rrezikshme, Allahu i Madhëruar i zbriti ajetin Profetit ﷺ me të cilin e lejonte të luftonte kundër Kurejshëve. Më vonë, me ndryshimin e kushteve, ky lejim u çua edhe më tej, derisa u bë detyrë për të luftuar kundër armiqve; pra, u bë detyrë për myslimanët që të luftonin kundër Kurejshëve dhe të tjerëve që luftonin kundër Islamit. Po

përmendim shkurtimisht si u çua më tej leja për luftë, para se të tregojmë hollësitë e ngjarjeve.

1. Myslimanët u urdhëruan që t'i konsideronin idhujtarët agresorë, sepse ata e filluan agresionin. Kështu myslimanët kishin të drejtë që të luftonin kundër tyre dhe t'ua merrnin pasurinë vetëm atyre që luftonin kundër myslimanëve dhe jo kundër idhujtarëve të tjerë arabë.
2. Myslimanët duhej të luftonin të gjithë ata idhujtarë arabë që furnizonin Kurejshët e bashkoheshin me ta. Myslimanët ishin të detyruar të luftonin cilindo që i cënonte ata, edhe pse nuk ishin nga Kurejshtët.
3. Myslimanët do të luftonin edhe hebrenjtë që kishin shkruar besëlidhjen me të dërguarin e Allahut ﷻ në qoftë se tradhëtonin e ktheheshin me idhujtarët. Duhej të prishej menjëherë besëlidhja që thyhej nga armiqtë.
4. Myslimanët duhet të luftojnë kundër ithtarëve të Librit (të krishterëve, jehudinje etj.), që e fillonin luftën të parët kundër myslimanëve, derisa ata të paguanin xhizjen të bindur e me dorën e vet.
5. Të mos luftohej ai njeri që përfaqonte Islamin, qoftë idhujtjar, i krishter, jehudi, etj. Ai që bëhej mysliman, ishte i

papreکشëm si në veten e tij ashtu edhe në pasurinë e tij, ndërsa gjykimi i tij i takon Allahut.

Çetat dhe operacionet ushtarake

Më lart u pa se i dërguari i Allahut ﷺ dhe myslimanët kishin marrë masa mbrojtëse qysh në fillim. Ata kishin vendosur roje dhe flinin armëngjeshur. Kur erdhi leja prej Allahut për të luftuar, i dërguari i Allahut ﷺ filloi të organizonte njësi ushtarake. Si komandant caktonte njërin prej shokëve të vet. Ndonjëherë dilte edhe vetë Profeti ﷺ. Qëllimi i organizimit të këtyre çetave ishte:

1. Të zbuloheshin lëvizjet e armikut dhe të siguroheshin rrethinat e Medines, që myslimanët të mos ziheshin në befasi.
2. Të ushtrohej presion ndaj Kurejshëve duke treguar gatishmërinë e myslimanëve në vendet ku i shikonin varganet e tyre, që ata të kuptonin rrezikun që i kanosej tregëtisë së tyre, pasurisë së tyre, dhe vetë atyre, në qoftë se sulmonin myslimanët. Kurejshët ose duhet të hiqnin dorë nga rruga e keqe, ku kishin hyrë dhe t'i linin myslimanët të qetë e të lirë për të përhapur Islamit, ose të zgjidhnin rrugën e luftës kundër myslimanëve. Por kështu, Kurejshët do të

humbnin së pari, rrugën e tregtisë së tyre, sepse ajo kalonte në anën e Medines dhe së dyti do të merrnin ndëshkimin e së keqes dhe të agresionit të tyre, sepse Allahu do t'i ndihmonte robtë e Vet besimtarë. Kjo është thënë disa herë në Kur'an.

3. Të bëhej marrëveshja për aleancë me fiset e tjera.
4. Të shpallej mesazhi i Allahut dhe të përhapej thirrja për në Islam me fjalë dhe me vepër.

Çeta e parë që ngriti i dërguari i Allahut ﷺ quhej "Seful Bahri" (çeta e bregdetit). Komandant të saj caktoi Hamzan, Birin e Ebu Talibit. Çeta përbëhej prej 30 burrash mërgimtarë. Çeta u nis në muajin e Ramazanit në vitin e parë të Hixhretit: ajo vazhdoi marshimin derisa arriti në bregun e Detit të Kuq, nga ana e Isit. Atje takoi një vargan të Kurejshëve, që po vinte nga Shami. Vargani përbëhej prej 300 burrash dhe kryhesohej nga Ebu Xhehli. Të dyja palët u vunë përballë njëra-tjetrës dhe gati shpërtheu luftë. Por, ndërhyri Mexhd ibn Amru Xhiheniu dhe palët u larguan. Ajo që çeta e parë me mision ushtarak në historinë e Islamit. Flamuri i saj ishte i bardhë. Ai ishte flamuri i parë që u lidh në historinë e Islamit. Flamurin e asaj çete e mbajti Ebu Murthed Kinaz ibn Husejn Ganeviu.

Çeta të tjera Islame u dërguan herë pas here. Kështu, në muajin Sheual Profeti ﷺ dërgoi Ubejd ibn Harithin me 60 burra muhaxhirë deri në Batni Rabig. Atje ata u gjendën ballë për ballë me Ebu Sufjanin dhe 200 burra. U këmbyen disa qitje me shigjeta por nuk u bë luftë. Në muajin Dhul Ka'de Profeti ﷺ dërgoi Sa'ad ibn Ebu Kajsin me 20 burra muhaxhirë deri në Kharar, që ndodhet afër Rabigit por nuk zbuloi ndonjë kurth të ngrehur nga armiqtë. Në muajin Sefer, në vitin e dytë të Hixhrit i dërguari i Allahut ﷺ doli vetë me një kompani prej 70 burrash muhaxhirë dhe shkoi deri në Ebua Uedan, por nuk takoi njeri nga armiqtë. Aty lidhi kontratë besëlidhjeje, garancie dhe ndihme reciproke me Amr ibn Mahshi Dhamariun. Kjo qe kompania e parë me të cilën doli vetë i dërguari i Allahut ﷺ. Në muajin Rabiul Euel, po në vitin e dytë të Hixhrit, i dërguari i Allahut ﷺ doli përsëri me një kompani prej 200 vetash muhaxhirë dhe shkoi në Beuat, nga ana e Riduajit por nuk hasi në armik. Po në atë muaj Keziz ibn Xhabir Fihriu sulmoi kullotat e Medines dhe rrëmbeu ca bagëti, për këtë arsye doli i dërguari i Allahut ﷺ me 70 muhaxhirë për ta kapur grabitësin. Shkoi deri në Safuan nga ana e Bedrit, por Kezizi iku dhe shpëtoi. Kjo kompani quhej “kompania e parë e Bedrit”. Në muajin Xhemadil Ula ose Xhemadil Uhra, në vitin e dytë të Hixhretit, Profeti

ﷺ doli me 150-200 muhaxhirët dhe shkoi deri në Dhul Ashire për t'i dalë para një vargani Kurejshësh që po shkonte për në Sham. Por vargani kishte disa ditë që ishte larguar. Në Dhul Ashire i dërguari i Allahut ﷺ bëri një kontratë mossulmimi me fisin Beni Mudlixh. Në muajin Rexhep, po në vitin e dytë të Hixhretit, Profeti ﷺ dërgoi Abdullah ibn Xhahsh Esdiun me 12 burra nga muhaxhirët, derinë në Nahla që ndodhet midis Mekës dhe Taifit, që të sillnin ndonjë lajm për varganin e Kurejshëve. Mirëpo, myslimanët e sulmuan varganin dhe vranë një burrë, zunë robër dy të tjerë dhe grabitën varganin. Profeti ﷺ nuk i pëlqeu fare ky veprim dhe u zemërua shumë, i liroi dy robërit, i pagoi dijetin (paratë e gjakut) atij që u vra. Kjo ngjarje ndodhi ditën e fundit të muajit Rexhep, prandaj idhujtarët bënë zhurmë se gjoja myslimanët kishin shkelur respektimin e muajit të Shenjtë. Atëherë Allahu i Madhëruar zbriti këtë ajet: **“Të pyesin (ty) për luftën në muajin e shenjtë, thuaj: “Të luftosh në atë (muaj) është mëkat i madh, por të pengosh nga rruga e Allahut, të mos i besosh Atij, të pengosh të vizitohet xhamia e shenjtë (Kabja) dhe t'i dëbosh banorët e saj jënë mëkate edhe më të mëdha tek Allahu. E provokimi (kundër myslimanëve) është (faj) edhe më i madh se vrasja...” (2:217)**

Në muajin Shaban, në vitin e dytë të Hixhretit, Allahu i Madhëruar e ktheu Kiblen nga Bejtul Mekdisi, në Qaben e Nderuar, çka i dërguari i Allahut ﷺ e priste me padurim¹. Pasi erdhi urdhri prej Allahut që myslimanët të ktheheshin nga Kabja, u zbuluan disa mashtrues hipokritë dhe jehudinj, të cilët ishin bërë myslimanë sa për sy e faqe. Të atillë njerëz e braktisën Islamit dhe kështu u pakësuan rradhët e myslimanëve.

Këto qenë lëvizjet ushtarake që bëri i dërguari i Allahut ﷺ dhe myslimanët për të ruajtur qetësinë e Medines dhe të rrethinave të saj, si edhe për ta kuptuar Kurejshët idhujtarë pasojën e keqe, nëse nuk do t'i ndalonin të këqijat e tyre kundër myslimanëve. Mirëpo, në vend që të hiqnin dorë nga agresionet e intrigat e tyre, idhujtarët e shtuan më shumë mendjemadhësinë dhe mburrjen. Prandaj ata gjetën ndëshkimin që meritonin në luftën e Bedrit, ndëshkim i cili qe tepër i hidhur për ta.

Lufta e madhe e Bedrit

Kjo qe e para luftë që e bëri të qartë dallimin midis Kurejshëve idhujtarë dhe myslimanëve. Shkaku i luftës është sa vijon: Profeti ﷺ po

¹ Pra Allahu i urdhëroi myslimanët që të drejtoheshin me fytyrë nga Kabja kur të falnin namazit dhe jo më nga Bejtul Mukadesi, siç qenë kthyer më parë.

vigjëlonte për varganin që kaloi për në Sham kur ai pati dalë në Dhul Ashire. Profeti ﷺ dërgoi dy burra derinë Haura që ishte në Sham, për t'i sjellë ndonjë lajm për varganin. Dy burrat vrojtuan të fshehur. Sapo panë varganin e Kurejshëve të kalonte, u kthyen në Medine dhe lajmëruan të dërguarin e Allahut ﷻ. Profeti ﷺ organizoi 313 myslimanë (thuhet edhe 314 ose 317). Nga ata 82 (thuhet edhe 83 ose 86) veta ishin muhaxhirë, 61 ishin prej fisit Eus dhe 170 vetë prej fisit Hazrexh. Mirëpo ata nuk ishin pajisur plotësisht me mjetet e vevojshme për luftë. Kishin me vete vetëm dy kalorës dhe shtatëdhjetë deve. I dërguari i Allahut ﷻ bëri gati një flamur të bardhë dhe ia dha Mus'ab ibn Umejrit. Për muhaxhirët flamurin e mbante Ali ibn Ebu Talibi, kurse për ensarët e mbante Sa'ad ibn Muadhi. Profeti ﷻ la zëvendës në Medine Ibn Ummu Mektumin. Më pas, në vend të tij dërgoi në Medine Ebu Lubabe ibn Abdul Mundhir, nga Reuhaja.

Doli i dërguari i Allahut ﷻ nga Medina bashkë me myslimanët për të shkuar në Bedër, që ndodhej 155 kilometra në jug-lindje të Medines. Bedri rrethohet nga male të larta në çdo anë, kishte vetëm tri rrugë kalimi; njëra në jug, Uduetul Kusra, tjetra në veri, Uduetul Dunja; një rrugë tjetër kalimi në veri-lindje nga ku vinin njerëzit e Medines. Rruga kryesore e varganeve nga Meka në Sham kalonte

brenda këtij vendi të rrethuar me male, të quajtur Bedr. Aty kishte banesa, puse dhe hurma ku pushonin udhëtarët dhe qëndronin për disa orë ose për disa ditë. Myslimanët e kishin shumë të lehtë që t'i zinin ato rrugëkalime, pasi të kishte hyrë vargani në atë vend të rrethuar me male; kështu armiku do të detyrohej të dorëzohej por, ishte e domosdoshme që armiku të mos e merrte vesh aspak që myslimanët kishin dalë për t'i bllokuar atje. Pra, vargani i udhëtarëve Kurejshë të shkonte në Bedr pa ditur gjë. Për këtë arsye, i dërguari i Allahut ﷺ nuk mori menjëherë rrugën e Bedrit. Rruga që ndoqi ai të nxirrte më pas në drejtim të Bedrit.

Vargani i Kurejshëve kishte 1000 deve të ngarkuara me mall, që kushtonte jo më pak se 50 mijë dinarë¹. Kryetari i tij ishte Ebu Sufjani; me vete kishte 40 burra. Ebu Sufjani ishte i zgjuar dhe ruhej. Ai pyeste çdo njeri që vinte ose që shkonte rrugës për lëvizjen e myslimanëve. Kur ishte jo shumë larg Bedrit, Ebu Sufjani mori vesh se myslimanët kishin dalë nga Medina, prandaj e ndryshoi drejtimin e varganit për nga perëndimi, që të marshonte anës së bregut e ta linte krejtësisht rrugën e Bedrit. Ndërkohë, Ebu Sufjani pagoi një burrë që të shkonte

¹ *Dinar* – njësia monetare bazë në kohën e të dërguarit të Allahut (Paqja e Allahut dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!), e barabartë me 3 e ½ gram ar. (*shënim i përkthyesit*)

sa më parë në Mekë dhe t'i lajmëronte idhujtarët që myslimanët kishin dalë nga Medina e nuk dihej se çfarë do të bënin. Lajmëtari shkoi në Mekë dhe njoftoi ç'i tha Ebu Sufjani. Idhujtarët u përgatitën me të shpejtë dhe u nisën. Nga paria e tyre mbeti në Mekë vetëm Ebu Lehebi. Idhujtarët Kurejshë morën me vete edhe njerëz nga fiset e tjera të Mekës. Mbetën pa ardhur vetëm Benu Adijët.

Ushtria idhujtare mbërriti në vendin e quajtur Xhuhfe. Ndërkohë mbërriti edhe letra e Ebu Sufjanit i cili lajmëronte se kishte shpëtuar me gjithë varganin dhe u kërkonte që të ktheheshin përsëri në Mekë. Por Ebu Xhehli nuk e pranoi një gjë të tillë, nga mburrja dhe mendjemadhësia që kishte. Kështu, nga ajo ushtri u kthye e u nis për në Mekë vetëm fisi Benu Zahra, 300 veta. Ata i urdhëroi për t'u kthyer miku dhe kryetari i tyre. Aḥnes ibn Sherik Thekafiu. Të tjerët, 1000 veta vazhduan marshimin e tyre, derisa qëndruan afër Uduetu Kasuasë, jashtë Bedrit, në një fushë të gjerë, prapa maleve që rrethojnë Bedrin. Në rrugë e sipër, i dërguari i Allahut ﷻ e mori vesh që idhujtarët e Mekës kishin dalë për të luftuar, prandaj u këshillua me myslimanët. U çua Ebu Bekri dhe foli shumë bukur. U çua Umeri dhe foli shumë bukur. Pastaj u çua Mikdadi: "Për Zotin, o i dërguari i Allahut, - tha ai, ne nuk themi ashtu siç i thanë Benu Israilët Musait (paqja qoftë mbi të!): **"Shko pra ti e Zoti yt dhe luftoni, sepse ne po**

rrimë këtu,” (5:24) “Ne djathtas teje dhe majtas teje, para teje dhe prapa teje.” I dërguari i Allahut ﷺ u gëzua dhe i ndriçoi fytyra nga këto fjalë.

“Më tregoni o Myslimanë, ç’mendim keni?”, - iu drejtua i dërguari i Allahut ﷺ. U çua Sa’ad ibn Muadhhi, kryetari i ensarëve dhe tha: “Më duket se po na drejtohesh neve o i dërguari i Allahut. Unë betohem për Zotin që të ka dërguar ty me të drejtë profet se, sikur të na urdhërosh të hyjmë ne det, ne do të futemi menjëherë të gjithë. Nesër, ne jemi gati t’i bëjmë ballë armikut bashkë. Ne jemi durimtarët në luftë dhe të vendosur e të patundur kundër armikut. Ndoshta Allahu do të ta tregojë ty trimërinë tonë që ti të gëzohesh. Prandaj, marsho o i dërguar bashkë me ne, drejtë të mirave të Allahut! Për Zotin, që të ka dërguar ty profet, sikur t’i lodhim devetë tona edhe deri në Berkul Gimad¹, ne do të vijmë pas teje.” I dërguari i Allahut ﷺ u gëzua dhe tha: “Marshoni dhe gëzohuni se Allahu i Madhëruar më ka premtuar fitoren mbi njërin prej dy grupeve². Për Zotin, më duket sikur po e shikoj që tani vendin, ku do të vriten ata.”

¹ Një vend shumë larg Bedrit, pranë Habeshesë.

² Dy grupet ishin: grupi që shoqëronte varganin dhe grupin që vinte nga Meka për ta mbrojtur varganin. Profeti ﷺ do të luftonte vetë me njërin prej dy grupeve. (*shënim i përkthyesit*).

Pastaj, Profeti ﷺ me myslimanët u nisën për në Bedër dhe arritën natën, përnjëherë me idhujtarët. Profeti ﷺ me forcat myslimane qëndroi brenda Bedrit, afër Uduetur Dunjas, por Habbab ibn Mundhiri i propozoi që të qëndronin tek uji, që ishte më afër armikut. Kështu, myslimanët do të merrnin ujë për vete dhe njëheraz, do të shteronin pusët ekzistuese dhe armiku do të ngelte pa ujë. Këtë mendim e pëlqeu i dërguari i Allahut ﷺ dhe ashtu u veprua. Myslimanët ndërtuan një tendë, e cila do të ishte selia e Profetit ﷺ dhe i caktuan roje disa djem nga ensarët, nën udhëheqjen e Sa'as ibn Muadhrit. I dërguari i Allahut ﷺ mobilizoi ushtrinë dhe caktoi fushën e betejës. Herë-herë bënte shenjë me dorë dhe thoshte: “Këtu do të vritet ky armik dhe atje do të vritet filani nesër, në dashtë Allahu.”

Profeti ﷺ shkoi dhe fali namaz gjatë te trunqut i një peme. Edhe myslimanët pushuan atë natë, duke pasur besim në fitoren. Allahu i Madhëruar zbriti shiun, siç thuhet në Kur'an: **“Dhe kur Ai (Allahu) ju kaploi me një shi kotje (gjumë), që ishte siguri nga ana e Tij, ju lëshoi shi nga qielli për t'ju pastruar, lagroi prej jush ndyrësirën e shejtanit, që të fuqizojë bindjen në zemrat tuaja dhe që t'ju forcojë këmbët tuaja.”** (8:11)

Në mëngjesin e ditës së xhuma, më 17 të muajit Ramazan, në vitin e dytë të Hixhretit, të dyja ushtritë

ishin përballë njëra-tjetrës. I dërguari i Allahut ﷺ bëri këtë lutje: “O Allah! Ata janë Kurejshët idhujtarë që kanë ardhur këtu si mburracakë, për të të sfiduar Ty dhe për të përgënjeshtuar të dërguarin Tënd. O Allah! Më jep ndihmën që më ke premtuar! O Allah! Thyjeji e mposhti idhujtarët këtë paradite!” Profeti ﷺ drejtoi rreshtat e ushtrisë myslimane dhe i urdhëroi që të mos e fillonin luftën derisa t’u vinte urdhri prej tij. “Kur t’ju afrohen juve, - tha, - i godisni me shigjeta, por mbani rezervë ca nga shigjetat tuaja dhe mos i kapni shpatat, derisa ata t’ju vërsulen ju.” Pastaj Profeti ﷺ shkoi tek tenda e tij bashkë me Ebu Bekrin dhe iu lut Allahut shumë për fitoren me këto fjalë: “O Allah! Nëse sot Ti do ta zhdukësh këtë grup (myslimanësh), nuk do të adhurohesh kurrë më. O Allah! Në qoftë se Ti do, nuk adhurohesh pas kësaj dite kurrë më.” Aq gjatë e vazhdoi lutjen, sa i ra mëngorja nga supet. Ebu Bekri ia vuri atë përsëri dhe tha: “Të mjafton kjo lutje ty, o i dërguari i Allahut, sepse me të vërtetë, i je lutur dhe i ke kërkuar shumë.”

Idhujtarët komandoheshin nga Ebu Xhehli. Ai e filloi lutjen e vet kështu: “O Allah! Ata na kanë ndarë nga fafesi, na kanë sjellë një fe, që në nuk e njohim. Prandaj mposhti sa më parë, o Allah! Atë që është më i dashur tek Ti dhe më i pëlqyer pranë Teje, ndihmoje sot!”

Dueli dhe beteja

Në fushën e betejës dolën tre veta nga kalorësit më të mirë të idhujtarëve: Utbeu, Shejbe (dy djemtë e Rabias) dhe Uelid ibn Utbe. Dolën për të bërë duel me myslimanët. Nga myslimanët dolën tre djem nga ensarët. Mirëpo idhujtarët thanë: “Ne duam të bëjmë duel me bijtë e xhaxhait tonë.” Atëherë dolën: Ubejde ibn Harithi, Hamzai dhe Aliu. Filloi dueli. Hamzai vrau Shejben, Aliu vrau Uelidin. U këmbyen goditjet midis Ubejdes dhe ibn Utbes. Të dy ranë në tokë. Aliu dhe Hamzai iu vërsulën përsëri ibn Utbes dhe e vranë. Ubejden e morën ashtu me këmbë të këputur. Pas katër a pesë ditësh ai vdiq në Safra duke u kthyer për në Medine.

Idhujtarët u hidhëruan shumë nga përfundimi i duelit dhe të tërbuar sulmuan rreshtat e myslimanëve si një trup i vetëm. Myslimanët qëndronin në pozicionet e tyre, duke mbrojtur veten dhe duke thënë “Ehad” “Ehad” (Një, Një). Për një çast i dërguari i Allahut ﷻ u kot pak, pastaj ngriti kokën dhe tha: “Gëzohu o Ebu Bekër, se erdhi ndihma e Allahu. Këtu është meleku Xhibril i cili ka marrë kalin e vet për freri dhe po e tërheq duke ngritur pluhur.”¹ Pastaj

¹ Vërtet, Allahu i ndihmoi myslimanët atëherë me një mijë melekë të rreshtuar.

i dërguari i Allahut ﷺ doli i veshur me një këmishë hekuri dhe këndoi ajetin: “(Kurejshët idhujtarë) **do të pësojnë disfatë dhe do të kthehen mbrapsht.**” (54:45) Mori një dorë guriçka dhe ua hodhi idhujtarëve drejt e në fytyrë nga larg, duke thënë: “U nxifshin fytyrat e idhujtarëve!” Dhe, për çudi secilit prej tyre i ra diçka nga ato guriçka në sy dhe në hundë. Për këtë Allahu ka thënë: “...(Në të vërtetë) **ti nuk i gjuajte, por Allahu i gjuajti...**” (8:17)

I dërguari i Allahut ﷺ i urdhëroi myslimanët të hidheshin në sulm kundër idhujtarëve. Myslimanëve iu rrit morali e sulmuan me tërë vrullin, sepse e kishin të dërguarin e Allahut në rresht të parë përballë armikut. I çanë rreshtat e armikut dhe ua prenë kokat shumë idhujtarëve. Ata kishin edhe ndihmën e melekëve, të cilët i godisnin idhujtarët në çdo anë. I këputej koka ose këmba njeriut dhe nuk dihej kush e godiste. Kështu vazhdoi beteja, derisa idhujtarët u thyen. Disa idhujtarë u vranë, disa morën arratinë; të tjerë u zunë rob. Në betejë kishte vajtur edhe djalli në pamjen e Suraka ibn Malik ibn Xhu'shumit, për t'i fuqizuar idhujtarët dhe për t'i nxitur ata në luftë kundër myslimanëve. Por, sa shikoi melekët, djalli u kthye mbrapsht, iku në drejtim të Detit të Kuq dhe hyri në det.

Vrasja e Ebu Xhehlit

Ebu Xhehli ishte midis një grupi idhujtarësh, që e mbronin me shpatat e tyre si gardh. Në rreshtat e myslimanëve, pranë Abdurrahman ibn Aufit, ishin dy djem të vegjël nga ensarët. Njëri prej tyre tha fshehurazi nga shoku i tij: “O xhaxha! Ma trego Ebu Xhehlin!” Abdurrahmani e pyeti: “Pse? Çfarë do të bësh me të?” “Kam marrë vesh, - iu përgjigj ai,- se e ka sharë të dërguarin e Allahut. Për Zotin, që ka shpirtin tim në dorë, po ta shikoj, nuk do ta lë pa e vrarë.” Edhe djali tjetër i tha Abdurrahmanit të njëjtën gjë. Kur u ballafaquan të dyja palët, Abdurrahmani e pa Ebu Xhehlin duke shëtitur midis rreshtave të idhujtarëve dhe ua tregoi dy djemve. Njëri e goditi në kërci të këmbës, dhe atij i fluturoi këmba, ashtu siç fluturon bërthama e ullirit, kur shtypet. Tjetri e shtriu përtokë dhe e la në frymën e fundit. Pastaj të dy djemtë shkuan tek i dërguari i Allahut ﷺ dhe i thanë: “Shikoji shpatat tona.” Profeti ﷺ u tha: “Ju, të dy ë keni vrarë atë.” Ishin Muadhi dhe Miuedhi, bijtë e Afrait. Miuedhi ra dëshmor në të njëjtën luftë, kurse Muadhi jetoi deri në kohën e Khalifit Uthman (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Profeti ﷺ i dha Muadhit pasurinë e Ebu Xhehlit.

Pasi mbaroi beteja, njerëzit dolën për të kërkuar Ebu Xhehlin, Abdullah ibn Mes’udi e gjeti atë me

shpirt ndër dhëmbë. I vuri këmbën në qafë dhe e kapi për mjekre, që t'ia priste kokën.

- A të poshtëroi Allahu ty, o armik i Allahut?, - i tha.

Ebu Xhehli:

- Me çfarë më poshtëroi Allahu mua? S'e më vure këmbën mbi trupin tim për të më vrrarë? Kush e fiton luftën sot?

Abdullah ibn Mes'udi:

- Allahu dhe i dërguari i Tij.

Ebu Xhehli:

- I je ngjitur një të përpjete të vështirë, o bari i vogël delesh.

Atëherë Abdullah ibn Mes'udi ia preu kokën dhe vajti tek i dërguari i Allahut ﷺ dhe i tha: “Allahu Ekber” (Allahu është më i Madhi). Falënderimi i takon Allahut që e vërtetësoi premtimin e Vet, e ndihmoi robin e Vet dhe i theu armiqtë.” Pastaj shtoi: “Ky (Ebu Xhehli) ishte faraoni i kësaj bashkësie.”

Dita e dallimit të së mirës nga e keqja

Është dita kur u zhvillua lufta e Bedrit, më 17 të muajit të Ramazanit. Beteja behej midis femohuesve dhe besimtarëve. Aty, njeriu luftonte kundër xhaxhait të vet, babait të vet, djalit të vet, vëllait të vet, dajës së vet, a të tjerëve prej të afërmeve të vet.

Në atë betejë Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) vrau dajën e vet, As ibn Hashimin dhe Ebu Bekri u ndesh me djalin e vet, Abdurrahmanin. Myslimanët zunë rob Abasin, xhaxhanë e të dërguarit të Allahut ﷺ. Kështu, u ndërpre lidhja farefisnore ndërmjet njerëzve dhe Allahu e lartësoi fjalën e besimit mbi fjalën e mohimit dhe e dalloj të vërtetën nga e shtrembra. Prandaj ajo ditë u quajt “Dita e Dallimit”.

Të vrarët

Në atë betejë u vranë 14 burra nga myslimanët; gjashtë nga muhaxhirët dhe tetë nga ensarët. Ata u varrosën në fushën e Bedrit dhe varret e tyre njihen edhe sot. Nga idhujtarët u vranë 70 vetë dhe 70 të tjerë u zunë rob. Shumica e tyre ishin nga paria e Kurejshëve. Nga ata, 24 kufoma u tërhoqën dhe u hodhën në një pus të pisët në Bedër. I dërguari i Allahut ﷺ qëndroi në Bedër tre ditë dhe kur u përgatit që të kthehej që andej, vajti tek pusi, qëndroi në cep të tij dhe i thirri të vrarët idhujtarë me emrat e tyre dhe të baballarëve të tyre: “O filan, bir i filanit! O filan, bir i filanit! A do t’ju pëlqente (tani) që t’i ishit bindur Allahut dhe të dërguarit të tij? Ne vërtetë e gjetëm ndihmën që na kishte premtuar Zoti ynë. Po ju, a e gjetët dënimin që ua kishte premtuar Zoti juaj! Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i tha: “O i dërguari i Allahut! A po u flet trupave pa shpirt?”

Ju nuk dëgjoni më mirë se ata, - iu përgjigj Profeti ﷺ, por vetëm se ata nuk përgjigjen:”

Lajmi i betejës në Mekë dhe në Medine

Lajmi i thyerjes së idhujtarëve arriti në Mekë. Ata i theu dhe i poshtëroi Allahu. Me qëllim që të mos u bëhej qejfi myslimanëve, idhujtarët e ndaluan vajtmin për të vrarët e tyre. Esad ibn Muttalibit i ishin vrarë tre djem në Bedër, prandaj ai donte të vajtonte me zë për ta. Natën dëgjoi zërin e një gruaje që po vajtonte dhe mendoi se ishte dhënë leja për të vajtuar të vrarët. Prandaj dërgoi djalin e vet për të hetuar. I biri shkoi atje dhe mori vesh që gruaja po vajtonte për devenë e vet që i kishte humbur. Atëherë ai nuk e përmbajti veten dhe thuri...:

Po qan për një deve të humbur?!

Gjumin pagjumësia ka mundur.

Jo, ajo nuk po qan për devenë,

Qan për Bedrin; të pafat qemë.

Në Medine, njerëzit morën vesh për betejën nga dy lajmëtarë, të dërguar nga Profeti ﷺ: Abdullah ibn Reuahai dhe Zejd ibn Harithe. I pari njoftoi pjesën e sipërme të Medines, i dyti pjesën e poshtme të saj. Jehuditë kishin përhapur fjalë të gënjeshtërtë në Medine. Por, kur shkoi atje lajmi i fitores, u gëzuan tërë myslimanët dhe u tund tërë Medina nga brohoria e njerëzve: La ilahe il Allah (Nuk ka Zot

tjetër përveç Allahu), Allahu Ekber (Allahu është më i Madhi). Krerët e myslimanëve, dolën përpara në rrugët e Bedrit dhe uruan të dërguarin e Allahut ﷺ për fitoren.

I dërguari i Allahut ﷺ në Medine

I dërguari i Allahut ﷺ u kthye në Medine me ndihmën e Allahut, me plaçkë lufte dhe robër. Kur arriti afër Safras, Allahu i zbriti Ajetin, që tregon urdhërin e ndarjes së plaçkës së luftës. Prandaj, ai mori një të pestën e plaçkës së luftës, pjesën tjetër e ndau në mënyrë të barabartë midis luftëtarëve.

Më pas urdhëroi që të vritej Nadir ibn Harithi. Ali ibn Ebu Talibi ia preu kokën. Kur Profeti ﷺ arriti në Arki Dhaubija, urdhëroi që të vritej Ukbe ibn Muiti, të cilin e vrau Asim ibn Thabit el ensariu (thuhet edhe se e ka vvarë Ali ibn Ebu Talib).

Krerët e myslimanëve që kishin dalë për ta uruar, e takuan të dërguarin e Allahut ﷺ në Rauhar. Pastaj e shoqëruan atë deri në Medine. Shumë njerëz u bënë myslimanë, madje edhe Abdullah ibn Ubeji (kryetari i dyfytyrakëve) dhe shokët e tij u shfaqën sikur u bënë myslimanë.

Robërit e luftës

Pasi i dërguari i Allahut ﷺ u vendos në Medine, u këshillua me sahabët për robërit e luftës. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) shfaqti mendimin që të merren paratë (fidje), për lirimin e tyre. Ndërsa, Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dha mendimin që ata të vriten. I dërguari i Allahut ﷺ vendosi që të mos vriteshin robërit e luftës, por të merreshin para prej tyre për t'i liruar. Për secilin shuma ishte nga 4000 a 3000 deri në 1000. E disa nga robërit e luftës dinin të lexonin e të shkruani prandaj si fidje u caktua që secili nga ata t'u mësonte shkrim e lexim 10 djemve myslimanë. Për disa të tjerë, Profeti ﷺ urdhëroi që të liroheshin pa paguar fidje.

Zejnebja, bija e të dërguarit të Allahut ﷺ dërgoi një gjerdan, për lirimin e burrit të saj, Ebu el Asi. Hatixhja ia kishte dhënë asaj dhuratë martese, kur u martua me Ebu El Asin. Kur e pa i dërguari i Allahut ﷺ gjerdanin, i erdhi keq dhe iu lut sahabëve që Ebu el Asi të lirohej pa paguar fidje. Ata e pranuan këtë dhe Profeti ﷺ e liroi atë, por me kusht që ta linte Zejneben të largohej nga Meka. Ebu el Asi e pranoi këtë kusht dhe Zejnebja emigroi në Medine.

Vdekja e Rukijes dhe martesja e bijës tjetër të Profetit ﷺ

Rukija, bija e Profetit ﷺ që e sëmure, kur ai u nis për në Bedër. Ajo ishte e martuar me Uthman ibn Afanin (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Prandaj, Profeti ﷺ e urdhëroi Uthmanin që të qëndronte në Medine e të kujdesej për Rukijen e sëmure dhe i tha se do të kishte shpërblim njëlloj si ata që merrnin pjesë në luftën e Bedrit. Profeti ﷺ la edhe Usama ibn Zejdin. Por Rukija vdiq para se të kthehej i dërguari i Allahu ﷺ në Medine. Usama ibn Zejdi ka thënë: “Na erdhi lajmi për fitoren e myslimanëve në Bedër, kur po mbulonim me dhe Rukijen, bijën e të dërguarit të Allahut ﷺ.

Pasi u kthye i dërguari i Allahut ﷺ në Medine dhe u qetësua, i dha Uthmanit për grua vajzën tjetër, Ummu Kulthumin. Prandaj Uthmani është quajtur i zoti i dy dritave. Ummu Kulthumi jetoi me Uthmanin, derisa vdiq, në muajin Sha’ban, në vitin e 9-të të Hixhretit dhe u varros në varresat e Medines (El Bekia).

Idhujtarët dhe aleatët e tyre u hidhëruan shumë nga ndihma dhe fitorja që Allahu u dha myslimanëve në Bedër, prandaj filluan të kurdisnin plane për të goditur myslimanët dhe për t’u hakmarrë ndaj tyre.

Mirëpo Allahu i asgjësoi kurthet e tyre dhe me mirësinë e Vet, i fuqizoi myslimanët.

Një javë pas kthimit të myslimanëve nga lufta e Bedrit ose në muajin Muharrem të vitit të 3-të të Hixhretit, u mbledhën njerëzit e fisit Beni Selim për të luftuar kundër Medines. Kur e morën vesh myslimanët këtë, u futën në shtëpitë e njerëzve të fisit Beni Selim, u morën plaçkë e gjë e u kthyen në Medine shëndoshë e mirë. Më pas komplotuan Umejri ibn Ueheb Xhumehiu dhe Safuan ibn Umeja për të vrarë Profetin ﷺ. Për këtë Umejri shkoi në Medine, por u kap nga myslimanët. Profeti ﷺ i tregoi (se dinte) për komplotin e tij dhe Umejri u bë mysliman.

Lufta e Benu Kajnukas

U zbulua plani i jehudinjve të fisit Beni Kajnuka për sherr dhe armiqësi kundër myslimanëve. I dërguari i Allahut ﷺ i këshilloi që të hiqnin dorë nga plani i tyre djallëzor, por ata i thanë: “O Muhamed! Mos të të gënjejë mendja! Ti luftove kundër ca njerëzve të fisit Kurejsh, që nuk e njihnin mjeshtërinë e betejës. Po të luftosh kundër nesh, do ta shohësh se jemi ne njerëzit e sprovuar në luftë.” I dërguari i Allahu e duroi këtë përgjigje. Por ata i shtuan ngacmimet e tyre kundër myslimanëve, derisa në tregun e tyre shkaktuan një ngatërresë dhe u vra një mysliman dhe një jehudi. Atëherë, ditën e

shtunë, në mes të muajit Sheual, në vitin e 2-të të Hixhretit, i dërguari i Allahut ﷺ i rrethoi ata. Pas 15 ditësh, në fillim të muajit Dhul Ka'de ata u dorëzuan. I dërguari i Allahut i internoi ata në Sham, në Idhreatë. Pas njëfarë kohe shumica e tyre vdiqën.

Lufta e Suejkut

Pas luftës së Bedrit, Ebu Sufjani premtoi se nuk do ta lante trupin me ujë derisa ta asgjësonte Muhamedin ﷺ. Për këtë qëllim ai u nis nga Meka me 200 kalorës dhe sulmoi Aridin, në anë të Medines. Idhujtarët Kurejshë, me Ebu Sufjanin në krye prenë, dogjën e shkatërruan plantacionet e hurmave, vranë dy burra e pastaj u larguan.

U njoftua për këtë i dërguari i Allahut ﷺ. Ai doli menjëherë në ndjekje të tyre, por ata kishin ikur. Në ikje e sipër kishin hedhur në rrugë peksimet dhe ushqime të tjera, që të lehtësonin barrën e të iknin sa më shpejt. Myslimanët i ndoqën deri në Karkaretu el Keder, por idhujtarët ishin larguar edhe prej andej. Myslimanët e morën peksimetin që kishin lënë idhujtarët, prandja ajo betejë e mori emrin “Beteja e Suejkut” dhe beteja e “Karkaretu el Keder”.

Vrasja e Ka'b ibn el Eshrefit

Ka'bi ishte prozator dhe poet jehudi, një nga armiqtë më të mëdhenj të myslimanëve. Ai qesëndiste të dërguarin e Allahut ﷺ dhe shokët e tij

(sahabët), merrte nëpër gojë gratë e tyre, lavdëronte armiqtë e tyre dhe i nxiste ata kundër myslimanëve. Pas luftës së Bedrit, ai vajti tek Kurejshët dhe i nxiti ata që të luftojnë kundër myslimanëve. Për këtë ai u recitonte atyre strofa vjershe, u thoshte:

Ju jeni në rrugë më të drejtë se ata, Ai nuk mori mësim nga ndodhia e fisit Kajnuka. Atëherë i dërguari i Allahut ﷺ u tha shokëve të vet: “Kush e vret Ka’ab ibn Eshrefin?” U çua Muhamed ibn Meslemja, Adad ibn Beshiri, Ebu Naile, Harith ibn Eusi dhe Ebu Abis ibn Xhebiri. Komandant u caktua Muhamed ibn Meslemja, i cili i kërkoi të dërguarit të Allahut ﷺ që ta lejonte t’i thoshte Ka’abit diçka. Muhamed ibn Meselemja vajti tek Ka’abi dhe i tha: “Vërtet, ky burrë, -duke folur për Profetin ﷺ, - na ka kërkuar neve të japim zekatin dhe na ka sjellë vështirësi e mundime.” Ka’abi u gëzua nga fjalët e Muhamed ibn Meslemes dhe i tha: “Për Zotin, ju ka mërzhitur.” Pastaj, Muhamed ibn Meslemja i kërkoi hua Ka’abit ca ushqime dhe ca hurma dhe derisa t’i shlyente huanë t’i linte peng armën e tij. Ka’abit i vajti edhe Ebu Naili dhe bëri të njëjtën bisedë me të. Pastaj Ebu Naili i tha: “Kam ca shokë që mendojnë si unë. Dëshiroj t’i sjell ata këtu tek ti, që t’u shesësh (ushqime etj) dhe t’i ndihmosh.” Ka’abi e pranoi propozimin e Ebu Nailit.

Natën e 14-të të Rabiul Evelit në vitin e 3-të të Hixhretit ata i shkuan Ka'abit të armatosur dhe i thirrën tek dera. Ka'abi u çua dhe zbriti poshtë për të hapur derën. Ai sapo ishte martuar. E shoqja i tha: “Ku po del në këtë orë? Unë dëgjova një zë, që mu duk sikur ndillte gjak.” Ai nuk ua vuri veshin fjalëve të saj. Zbriti. Kur hapi derën dhe i pa ata me armë, nuk u shqetësua, sepse qe bërë marrëveshje më parë midis tyre.

Njerëzit e armatosur nisën të ecnin bashkë me të. Donin të gjenin rastin dhe ta vrisnin. Ebu Naili e lavdëroi për erën e mirë të parfumit që kishte vënë dhe i kërkoi leje që të afronte hundën në kokën e tij. Ka'abi i dha leje, ashtu duke u mbajtur fodull e duke u mburrur. Ebu Naili i mori erë, i vuri dorën te koka dhe u tha shokëve të vet që t'i merrnin erë gjithashtu. Pas pak, i kërkoi leje përsëri që t'i merrte erë dhe bëri ashtu si herën e parë, i kërkoi për të tretën herë leje t'i merrte erë dhe si ia kapi kokën tha: “Bjerini armikut të Allahut!” Atëherë, vringëlluan shpatat mbi të me tërbim dhe Muhamed ibn Meslemeja i vuri një gurëthyes¹ në fyt dhe i mëshoi fort derisa ai i doli nga qafa. Në atë çast Ka'abi bërtiti me një zë kaq të keq e të fortë sa i tmerroi ata që ishin rrotull tij dhe ra i vdekur. U ndezën dritat nëpër shtëpitë e

¹ *Gurëthyes* – mjet pune i arabëve të asaj kohe, në trajtën e kazmës, me të cilin ata thyenin gurë. (*shënim i përkthyesit*).

idhujtarëve. Ata tentuan që ti kapnin njerëzit, që vranë Ka'b ibn Eshrefin, por myslimanët u kthyen në Medine shëndoshë e mirë. Në këtë mënyrë u shua zjarri i intrigave, që i shqetësoi gjatë myslimanët dhe nëpërkat jehude u fshehën nëpër vrimat e tyre për një farë kohe.

Çeta e Kirdes

Në muajin Xhemadiul Ahir në vitin e tretë të Hixhretit, Kurejshët dërguan një vargan për në Sham nga rruga e Irakut, i cili kalonte nga Nexhdi, por jo afër Medines. Varganin e udhëhiqte Safuan ibn Umeja. Këtë e mori vesh i dërguari i Allahut ﷺ dhe dërgoi Zejd ibn Harithin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) me 100 kalorës. Vargani po pushonte te një burim në vendin e quajtur Kirde, në Nexhd. Zejdi me kalorësit të vet iu vërsul dhe e pushtoi varganin me të gjithë pasurinë që kishte, ndërsa varganarët ikën të gjithë. Myslimanët kapën udhërrëfyesin e idhujtarëve, Furat ibn Hajanin, i cili u bë mysliman. Plaçka që morën myslimanët kapte vlerën 100 mijë dinarë dhe humbja e varganit me gjithë pasurinë që kishte, qe goditja më e dhembshme që pësuan Kurejshët pas luftës së Bedrit.

Lufta e Uhudit

Ndërkohë që po përgatiteshin për hakmarrje kundër myslimanëve për atë që pësuan në luftën e Bedrit, Kurejshët pësuan goditje tjetër, me humbjen e varganin në Kirde. Ata u tërbuan edhe më keq. Prandaj, nxituan përgatitjen e tyre për të grumbulluar vullnetarë. Mblodhën zekatë dhe caktuan poetë për t'i nxitur njerëzit. Ushtria idhujtare prej tremijë luftëtarësh, u pajis me tremijë deve, dyqind kuaj dhe shtatëqind parzmore. Kishin me vete edhe një numër të konsiderueshëm grash, për të nxitur dhe përhapur shpirtin e trimërisë dhe të entuziazmit. Komandanti i përgjithshëm i ushtrisë ishte Ebu Sufjani. Flamurin e mbanin trimat e fisit Benu Abdul Dar.

Ushtria u nis gjithë zemërim e mllef. Vazhdoi lëvizja, derisa mbërriti në rrethinat e Medines dhe zuri vend në Kanat afër maleve Ajnejn dhe Uhud. Ishte ditë e xhuma, më gjashtë të muajit Sheual, viti i tretë i Hixhretit.

Një javë para se të shkonte atje ushtria Kurejshe, Profeti ﷺ e mori vesh këtë gjë. Prandaj, ai krijoi njësitë ushtarake, për të parapritur çdo sulm të mundshëm dhe për të mbrojtur Medinen. Profeti ﷺ kishte mendimin që myslimanët të mbroheshin brenda Medines; nëpër rrugë të luftonin burra, sipër

shtëpive gratë. Këtë mendim e pranoi kryetari i dyftyrakëve Abdullah ibn Ubej. Ai synonte të rrinte në shtëpinë e vet, të mos merrte pjesë në luftime dhe të mos akuzohej se kishte ikur nga lufta. Mirëpo, të rinjtë e Medines kishin mendimin që të dilnin jashtë Medines dhe të luftonin kundër idhujtarëve hapur. Ata ishin shumë entuziastë dhe e kërkuan këtë me këmbëngulje. Mendimi i tyre u pranua dhe ushtria myslimane u nda në tre regjimente; regjimenti i parë, i përbërë nga Muhaxhirët, flamurin e të cilit e mbante Mus'ab ibn Umejri; regjimenti i dytë, i fisit Eus, flamurin e të cilit e mbante Usejd ibn Hudjri; regjimenti i tretë, i fisit Hazrexh, flamurin e të cilit e mbante Habbab ibn Mundhiri. Pas namazit të pasditës (ikindisë) ushtria myslimane u drejtua nga mali i Uhudit. Të vegjlit u ndaluan të merrnin pjesë në luftë, u bë përjashtim vetëm me Rafia ibn Hadixhin, sepse ai ishte mjeshtër në qitjen me shigjetë. Mirëpo, Samura ibn Xhundubi ﷺ tha: “Unë jam më i fuqishëm se Rafiai. Unë e rrëzoj atë.” Profeti ﷺ i urdhëroi djemtë që të bënin mundje. Samura e rrëzoi Rafiain dhe Profeti ﷺ e lejoi edhe atë të merrte pjesë në luftë.

Në Shejhejnë ushtria fali namazin e akshamit (perëndimit) dhe të jacisë (mbrëmjes). Profeti ﷺ qëndroi aty me gjithë ushtrinë, por caktoi pesëdhjetë burra për të ruajtur kampin. Në fundin e natës, para

se të dilte drita, ushtria u nis. Namazin e agimit e falën në Shaut. Aty, Abdullahu ibn Ubeju me 300 veta që kishte me vete, tradhëtoi dhe u kthye mbrapsh. Për këtë arsye filloi një farë tronditje dhe luhatje në fiset Benu Selme dhe Benu Harithe. Edhe ata qenë gati duke u kthyer, por Allahu ua forcoi besimin dhe ata qëndruan. Në fillim numri i myslimanëve ishte një mijë, por pasi iku Abdullah ibn Ubeju me 300 veta, mbetën 700.

I dërguari i Allahut ﷺ bashkë me ushtrinë myslimane shkuan drejtë malit Uhud, nga një rrugë e shkurtër, që e linte armikun në anën e perëndimit. Qëndruan në majën, ky hynte gryka e një përroi duke i kthyer shpinën luginës së Uhudit. Në këtë mënyrë, armiku mbeti si një perde ndërmjet myslimanëve dhe Medines. Atje Profeti ﷺ organizoi ushtrinë. Ai caktoi 50 burra me harqe që të qëndronin në malin Ajnejn, i cili njihet me emrin mali i Qitësve. Profeti ﷺ i urdhëroi ata që të mbronin malin dhe t'i mbronin myslimanët nga prapa. U tha në mënyrë të prerë që të mos e linin pozicionin e tyre, derisa t'u vinte urdhri i tij, edhe po ta fitonin myslimanët betejën edhe po ta humbisnin atë. Komandant i tyre u caktua Abdullah ibn Xhubejr ensariu.

Edhe idhujtarët e mobilizuan ushtrinë e tyre dhe dolën në sheshin e betejës. Gratë e tyre i nxisnin burrat, duke hyrë midis rreshtave, duke u rënë

dajreve, duke u kënduar heronjve e duke u recituar vjersha:

Përpara o burra, se do të përqafohemi,

Do të shtrojmë jastëkët e do të gëzohemi,

Nëse ikni mbrapsht, do të ndahemi,

Do të ndahemi përgjithmonë e më nuk do të bashkohemi.

Për komandantët e ushtrisë gratë thoshin:

Luftoni, o trima të Abdu Darit çdo mysliman,

Sepse jeni të mbrojtur nga çdo anë,

Luftoni e godisni armiqtë pa mëshirë.

Dueli dhe beteja

Të dyja ushtritë iu afruan njëra-tjetrës. Doli Talha ibn Ebu Talha Abderiu, flamurtari i idhujtarëve dhe më trimi i kalorësve Kurejshë, hipur mbi deve dhe bëri thirrje për duel. I doli përpara Zubejr ibn Auami (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe u vërsul si luan e hipi mbi devenë e tij. E kapi, e përplasi në tokë dhe e theri me shpatën e vet. I dërguari i Allahut ﷻ dhe myslimanët thanë: “Allahu Ekber (Allahu është më i Madhi).

Pastaj, shpërtheu beteja. Halid ibn Uelidi, që ishte nga kalorësit e idhujtarëve u mundua tri herë t'i godiste myslimanët nga prapa, por e goditën qitësit që kishte caktuar i dërguari i Allahut ﷻ. Myslimanët

e forcuan sulmin e tyre kundër flamurtarëve të idhujtarëve, derisa i vranë të gjithë. Ishin njëmbëdhjetë luftëtarë. Flamujt e tyre mbetën për tokë. Myslimanët e fuqizuan, gjithashtu sulmin e tyre edhe në pikat e tjera, derisa i shpartalluan rreshtat e idhujtarëve. Gjatë betejës treguan trimëri të rrallë Ebu Duxhaneja dhe Hamzai (Allahu qoftë i kënaqur me ta!)

Gjatë këtij sulmi u vra Hamza ibn Abdul Mutalibi (Allahu qoftë i kënaqur me të!), luani i Allahut dhe luani i të dërguarit të Tij. Atë e vrau Uahshi ibn Harbi, i cili ishte skllav abisinas, mjeshtër në goditje me heshtë. Pronari i tij, Xhubejr ibn Mut'aimi i kishte premtuar se do ta lironte, po të vriste Hamzanë, sepse Hamzai i kishte vrarë xhaxhanë, Tuajme ibn Adjin, një vit më parë në Bedër. Uahshi u fsheh prapa një shkëmbi dhe priti të kalonte Hamzai. Ndërkohë, kur Hamzai i preu kokën idhujtarit Suba ibn Arfitas, Uahshi e goditi befasisht. Heshta e goditi në bark dhe i doli midis këmbëve. Hamzai (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ra në tokë dhe nuk mundi të çohet derisa vdiq aty.

Idhujtarët u kthyen e nisën të ikin. Ikën edhe gratë që ishin me ta. Myslimanët i ndoqën pas; morën armë e plaçkë lufte. Në atë çast qitësit, që pati caktuar Profeti (Allahu qoftë i kënaqur me të!) të qëndronin roje e të mbronin mysliimanët nga prapa, bënë gabimin e rëndë. Dyzet veta prej tyre zbritën

nga qafa e malit dhe ranë në sheshin e betejës për të marrë plaçkë luftime, edhe pse ata kishin urdhër të prerë nga Profeti ﷺ që të qëndronin me çdo kusht në pozicionet e tyre. Halid ibn Uelidi shfrytëzoi rastin dhe i sulmoi ata dhjetë veta që kishin mbetur në Malin e Qitësve dhe i vrau. Pastaj, doli rrotull malit derisa i shkoi në shpinë myslimanëve dhe nisi t'i rrethonte ata. Kalorësit e Halidit lëshuan zë dhe idhujtarët e tjerë e kuptuan dhe u kthyen përsëri kundër myslimanëve. Flamurin e tyre e ngriti një nga gratë idhujtare. Ata i mblodhën forcat rreth flamurit për sulm kundër myslimanëve. Kështu, myslimanët u ndodhën midis dy zjarresh.

Sulmi i idhujtarëve kundër të dërguari të Allahut ﷺ dhe përhapja e lajmit për vrasjen e tij.

I dërguari i Allahut (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ishte në prapavijën e myslimanëve. Me të ishin shtatë veta nga ensarët dhe dy nga muhaxhirët. Kur pa kalorësit e Halidit, Profeti ﷺ doli prapa malit dhe i thirri shokët e vet me zërin e tij të lartë: “O robtë e Allahut! Ejani tek unë!” Zërin e tij e dëgjuan idhujtarët, sepse ata, siç duket qenë më afër tij sesa myslimanët. Kështu, u grumbulluan idhujtarët me nxitim në drejtim të zërit, e sulmuan të dërguarin e Allahut (Allahu qoftë i kënaqur me të!) me tërbim e u përpoqën ta vrisnin atë, përpara se të arrinin myslimanët. Atëherë, i dërguari i Allahut tha: “Kush

i prapëson idhujtarët, do të ketë Xhenetin, do të jetë shoku im në Xhenet.” Në atë çast, doli një burrë nga ensarët, i prapësoi idhujtarët dhe ra duke luftuar kundër tyre. Ata prapë u sulën. I dërguari ﷺ përsëriti prapë fjalën e tij. Pas tij doli një burrë tjetër nga myslimanët i cili gjithashtu i prapësoi idhujtarët dhe luftoi, derisa u vra. Pastaj një i tretë, i katërti, i pesti, i gjashti, i shtati. Që të gjithë u vranë. Rreth të dërguari të Allahut mbetën vetëm dy myslimanë: Talha ibn Ubejdullahu dhe Sa’ad ibn Ebu Uekasi. Idhujtarët e përqendruan sulmin kundër të dërguarit të Allahut ﷺ dhe atë e goditi një gur e ai u rrëzua në njërën ije. Iu thye, gjithashtu një dhëmballë në pjesën e poshtme të nofullës së djathtë dhe iu plagoz buza e poshtme. U plagos edhe në kokë e në fytyrë. E goditën me shpatë mbi parzmorë, aq sa parzmorja iu fut në trup. E goditën edhe me shpatë në qafë; nga kjo e fundit vuajti një muaj. Meqë kishte veshur dy parzmorë shpata e armikut nuk arriti në trup.

Idhujtarët arritën ta plagosnin të dërguarin e Allahut ﷺ edhe pse dy shokët e tij bënë të pamundurën për ta mbrojtur atë. Sa’ad ibn Uekasi qëlloi me shigjeta kundër idhujtarëve, derisa Profeti ﷺ i dha të tijën dhe i tha: “Qëlllo, për ty do të flijoja nënën dhe babanë tim.” Edhe Ebu Talha ibn Ubejdullahu luftoi i vetëm, sa për të gjithë grupin që u vra më parë, derisa mori 35-39 plagë. Talha e

mbrojti Profetin ﷺ me dorën e vet, derisa e goditën në gishta dhe dora iu paralizua. Kur e goditën në gishtat e dorës, Talha tha: “E pësova”. “Sikur të kishe thënë: “Bismilahi” (Me emrin e Allahut), - i tha Profeti ﷺ do të të ngrinin melaiket dhe njerëzit do të rrinin e do të shikonin.”

Gjatë asaj ore të vështirë, zbritën melekët Xhibrili dhe Mekaili dhe luftuan kundër idhujtarëve, pastaj erdhën disa myslimanë tek Profeti ﷺ dhe e mbrojtën me tërë fuqinë. I pari qe Ebu Bekër Es Sidik. Më pas, edhe Ebu Ubejde ibn Xherahu. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) shkoi i pari tek i dërguari i Allahut ﷺ, por qe Ebu Ubejdja ai, që ia hoqi hallkën e zinxhirit të helmetës së Profetit ﷺ¹ duke ia tërhequr me dhëmbë. E atëherë, Ebu Ubejdes i ra një dhëmb. Kur i hoqi rrethin tjetër, Ebu Ubejdes i ra edhe një dhëmb tjetër. Ata shkuan me Profetin ﷺ tek Talha ibn Ubejdullahu dhe e mjekuan atë. Erdhën edhe Ebu Duxhaneja, Mus'ab ibn Umejri, Umejri ibn Hatabi, Ali ibn Ebu Talibi dhe të tjerë. U shtua edhe numri i idhujtarëve të cilët i fuqizuan sulmet e tyre kundër myslimanëve. Por myslimanët treguan heroizëm të rrallë. Disa qëllonin

¹ Profetit ﷺ i kishte hyrë në mish një nga hallkat e zinxhirit që mbante mbi kokë helmetën, nga goditja që kishte marrë; prandaj ajo duhej hequr sa më parë. *(shënim i përkthyesit)*

me shigjeta, disa mbronin, disa luftonin dhe disa ruanin Profetin ﷺ. Mus'ab ibn Umejri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) mbante flamurin në dorën e djathtë, por idhujtarët e goditën dhe ia prenë atë. E kapi flamurin me dorën e majtë, por edhe atë ia prenë. Pastaj e goditën në gjoks dhe në qafë derisa ra. Ai, që e vrau ishte Abdullah ibn Kamie. Duke vrarë Mus'abin kujtoi se kishte vrarë të dërguarin e Allahut ﷺ sepse Mus'abi i ngjante shumë Profetit ﷺ. Prandaj, ibn Kemi u kthye tek idhujtarët dhe thirri me zë të lartë: “Muhamedi u vra.” Lajmi u përhap me shpejtësi. Me përhapjen e këtij lajmi u pakësuan ca sulmet e idhujtarëve, sepse ata menduan se ia kishin arritur qëllimit dhe e bënë atë që kishin dëshiruar.

Qëndrimi i myslimanëve pas këtij rrethimi

Kur myslimanët e panë se filluan të rrethoheshin, u shkrehën, u tronditën dhe nuk arritën dot të kishin një qëndrim të vetëm. Dikush mori nga jugu, derisa arriti në Medine. Dikush tjetër iku në majë të malit Uhud dhe u bashkua me kampin e myslimanëve. Por shumica e myslimanëve mbetën brenda rrethimit. Ata qëndruan në pozicionet e tyre dhe mbronin shokët që luftonin kundër idhujtarëve agresorë. Megjithatë rradhët myslimane u ngatërruan, sepse nuk mbeti ndër ta ndonjëri që t'i udhëhiqte me një

farë rregulli. Madje, puna shkoi deri atje, sa të përlesheshin të parët me të pasmit e tyre. E kështu, El Ejmeni, babai i Hudhejfes u vra nga vetë myslimanët. Kur myslimanët dëgjuan lajmin e vrasjes së të dërguarit të Allahut ﷺ, disave u fluturoi mendja, u thyen moralisht dhe u dobësuan aq sa deshën ta braktisin luftën. Por pati myslimanë të tjerë që thanë: “Luftoni o vëllezër myslimanë dhe vdisni në rrugën Islame, ashtu siç ka vdekur i dërguari i Allahut ﷺ.”

Ndërkohë, kur myslimanët ishin shumë të hidhëruar e të dobësuar, Ka’ab ibn Maliku (Allahu qoftë i kënaqur me të!) vuri re papritur të dërguarin e Allahut ﷺ që po vinte tek ata. E njohu nga sytë e tij, sepse fytyra ishte e mbuluar me helmetën e hekurt. Atëherë, Ka’abi thirri me zë të lartë: “O myslimanë! Gëzohuni! Ja ku po vjen i dërguari i Allahut.” Sapo dëgjuan këtë zë, myslimanët u kthyen tek ai. Rreth të dërguarit të Allahut ﷺ u mblodhën 30 burra. Atëherë Profeti ﷺ bashkë me ta çau rrugën midis idhujtarëve, e shpëtoi ushtrinë e vet të rrethuar dhe e tërhoqi për në grykën e malit. Idhujtarët u përpoqën që ta pengonin atë të tërhiqej, por dështuan plotësisht. Gjatë asaj përpjekjeje u vranë dy veta.

Në sajë të kësaj tërheqjeje shpëtuan myslimanët, por pasi e paguan shtrenjtë gabimin e qitësve, të cilët nuk zbatuan urdhërin e të dërguarit të Allahut ﷺ.

Në grykën e Malit Uhud

Pasi dolën nga rrethimi dhe zunë vendet në grykën e malit, myslimanët patën disa fërkime të veçanta e të lehta me idhujtarët. Por idhujtarët nuk guxuan të përparonin për një sulm të përgjithshëm. Ata qëndrun pak në fushën e betejës, masakruan të vrarët, u prenë veshët, hundët, dhe organet gjenitale. Disave ua çanë barkun. Hindi, bija e Uthes i çau Hamzait barkun, i shkuli mëlçinë dhe filloi ta hante. Por meqë nuk mundi ta përtypte, e pështyu. I mori atij gjithashu veshët dhe hundën dhe i vari si gjerdan. Ubej ibn Halef shkoi duke u mburrur në grykën e malit, për të vrarë Profetin ﷺ. Kur u afrua, Profeti ﷺ e goditi me heshtë në kockën e supit, në një hapsirë midis parzmores dhe helmetës së tij. Ai u rrotullua me kalin e tij disa herë, pastaj u kthye te Kurejshët duke pëllitur si dem. Kur arriti në Serife afër Mekës, vdiq nga plaga. Më pas erdhën disa idhujtarë të tjerë, të cilët i udhëhiqnin Ebu Sufjani dhe Halid ibn Uelidi dhe u ngjitën në një anë të malit. Por Umer ibn Hattabi bashkë me një grup muhaxhirësh luftuan kundër tyre dhe i zbritën nga mali. Ka të dhëna që trgojnë se Sa'as ibn Ebu Uekasi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) vrau tre idhujtarë. Numri i idhujtarëve të vrarë arriti 22 vetë. (Thuhet se ishin 37). Ndërsa nga myslimanët u vranë 70 vetë: 41 nga fisi Hazrexh, 24 nga fisi Eus, 4 veta nga

Muhaxhirët dhe një nga jehudinjtë¹. Pas përpjekjes së fundit që bëri Sufjani dhe Halid ibn Uelidi, idhujtarët nisën të përgënjeshtonin për t'u kthyer në Mekë.

I dërguari i Allahut ﷺ arriti në grykën e malit. Pasi u qetësua aty, i vajti Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) me ca ujë të malit Uhud që të pinte, por i dërguari i Allahut ﷺ nuhati që uji kishte një farë ere dhe nuk piu, por vetëm lau fytyrën dhe hodhi pak në kokë. Mirëpo, filloi t'i rridhte gjak pa pushuar nga plaga që kishte në kokë. Atëherë Fatimja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dogji një copë rrogos dhe hirin e saj ia vuri sipër plagës dhe kështu u ndalua gjaku. Pastaj, erdhi Muhamed ibn Meslemeja ﷺ me ca ujë të mirë dhe Profeti ﷺ piu dhe iu lut Zotit që t'i bënte mirësi atij. Ai e fali namazin e drekës (ylesë) ulur. Edhe myslimanët e falën ulur. Më pas erdhën gratë e muhaxhirëve dhe të ensarëve, ndër to: Aishja, Ummu Ejmeni, Ummu Selemi dhe Ummu Seliti të cilat mbushnin ujë dhe u jepnin të plagosurve (Allahu qoftë i kënaqur me të gjitha ato!).

¹ Ka edhe një varjant, që jep të dhëna të tjera.

Dialog dhe vendim

Pasi u përgatitën idhujtarët plotësisht për t'u kthyer, doli Ebu Sufjani në malin e Uhudit dhe thirri me zë: “A është në mes jush Muhamedi?” Myslimanët nuk iu përgjigjën. Ai pyeti përsëri: “A është me ju biri i Ebu Kahafes (Ebu Bekri)?” Ata nuk iu përgjigjën. Ebu Sufjani thirri përsëri: “A është në mes jush Umer ibn Hatabi?” Myslimanët nuk iu përgjigjën, sepse Profeti ﷺ nuk i lejoi. Atëherë, Ebu Sufjani thirri me zë: “Këta që përmenda paskan vdekur.” Atëherë, Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) nuk e përmbajti dot veten, por u çua dhe tha: “O armiku i Allahut! Të gjithë ata që përmende ti, janë gjallë. Allahu la të gjallë ata, prej të cilëve ti do të pikëllohesh.” Pastaj, Ebu Sufjani tha: “Disa nga të vrarët tuaj u masakruan e unë nuk e urdhërova këtë, prandaj nuk më pikëllon.” Pastaj shtoi: “Lartësohu, o Hebel!” Atëherë, Profeti ﷺ u mësoi që t'i përgjigjeshin atij kështu: “Allahu është më i Lartësuar dhe më i Madhëruar.” “Ne kemi Uzzanë, - foli Ebu Sufjani, ndërsa ju nuk e keni atë.” Profeti i mësoi ata kështu: “Allahu na ndihmon neve, ndërsa ju askush.” Ebu Sufjani: “Sot qe dita jonë, në Bedër dita juaj dhe lufta vazhdon.” Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ia ktheu: “Nuk jemi në barazim. Të vrarët tanë janë në Xhenete, ndërsa të vrarët tuaj janë në zjarr.” Ebu Sufjani: “Kështu thoni ju. Vërtet?! Atëherë ne

qenkemi të humbur e të dështuar¹. Por më thuaj, për Zotin, o Umer, a e kemi vrarë Muhamedin.” Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i tha: “Jo, tani ai po dëgjon fjalët e tua.” Ebi Sufjani: “Ti je më i çiltër dhe më mirëbërës për mua se sa ibn Kemia.” Pastaj Ebu Sufjani e ngriti zërin dhe tha: “Vitin që vjen le të takohemi në Bedër.” Atëherë i dërguari i Allahut ﷺ urdhëroi një nga sahabët që t’i thoshte Ebu Sufjanit: “Po, le të jetë ky një premtim midis nesh dhe teje.”

Idhujtarët kthehen në Mekë kurse myslimanët në Uhud fillojnë të kërkojnë të plagosurit dhe të varrosin dëshmorët

Ebu Sufjani u kthye tek ushtria e vet dhe u nisën. Ai kishte hipur mbi deve dhe kalin e mbante anash. Kjo tregonte që ata synonin të ktheheshin në Mekë. Qe mirësi nga Allahu që myslimanëve nuk u doli asnjë nga idhujtarët që t’i ndalonin gjatë rrugës për në Medine. Allahu i drejtoi idhujtarët për në Mekë. Vërtet, Allahu ndërhyu mes njeriut dhe zemrës së tij.

Myslimanët zbritën në fushën e betejës. Ata kërkonin të plagosurit dhe të varrët. Disa i çuan dëshmorët deri në Medine, por i dërguari i Allahut ﷺ urdhëroi që t’i kthenin ata përsëri te vendi, ku

¹ Ebu Sufjani përpiket të vërë në lojë shokët e Profetit (Paqja e Allahut dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!). (*shënim i përkthyesit*).

ishin vrrarë. Ata u varrosën atje, me rrobat e tyre, pa i larë dhe pa ua falur namazin e xhenazes. Madje janë futur edhe tre veta në një varr. Ka rastisur që edhe dy dëshmorë i kanë mbështjellë me një rrobë, midis tyre kanë vënë ca bar, ndërsa në varr kanë vënë më parë atë njeri që dinte më shumë Kur'an përmendsh, prandaj Profeti tha: “Unë do të jem dëshmues për ta në Ditën e Gjykimit”. Ndërkohë, gjetën tabutin e Handhale ibn Ebu Amrit diku në një cep, i cili pikonte ujë dhe Profeti ﷺ tha: “Me siguri, atë po e lajnë melaiket.” Ngjarja e Handhalit është kjo: “Handhali, sapo ishte martuar. Kur ishte me gruan e vet dëgjoi thirësin që i ftonte njerëzit për luftë. E la të shoqen menjëherë dhe shkoi në sheshin e betejës. Aty luftoi kundër idhujtarëve, derisa u vra. Por ishte i palarë se kishte fjetur me gruan e s’pati kohë të lahej. Prandaj pas vdekjes së tij e lanë melaiket. Dhe ai u quajt “i larë nga Melaiket”. E qefini i Hamzait qe një pelerinë. Kur i mbulonin kokën, i dilnin këmbët jashtë; kur i mbulonin këmbët, i dukej koka. Prandaj mbi këmbët i vunë ca bar dhe me atë pelerinë e varrosën. Po kështu vepruan edhe me Mus’ab ibn Umejrin.

Kthimi në Medine

Pasi i dërguari i Allahut ﷺ dhe mulsimanët mbaruan punë me varrimin e dëshmorëve dhe lutjet për ta, u kthyen përsëri në Medine. Gratë, që u ishin

vrarë të afërmit të tyre dolën në rrugë dhe takuan të dërguarin e Allahut ﷺ. Ai i ngushëlloi dhe iu lut Allahut për ta. Erdhi edhe një grua nga fisi Benu Dinar, së cilës i ishin vrarë burri, vëllai dhe babai i saj. Kur i treguan për njerëzit e vrarë, ajo pyeti si ishte i dërguari i Allahut ﷺ. Ata i thanë: “Mirë është, lavdëruar qoftë Allahut!” “Ma tregoni që ta shikoj”, - iu drejtua ajo. Kur e pa Profetin ﷺ, tha: “Po të jesh ti mirë, çdo fatkeqësi është e vogël për mua.”

Myslimanët qëndruan në gjendje shtetrrethimi. Ata ruanin Medinen dhe të dërguarin e Allahut ﷺ. Ishin të dërrmuar nga plagët, nga lodhja, nga hidhërimi dhe dhembja që kishin. Megjithatë, Profeti ﷺ e pa të domosdoshme që të ndiqeshin lëvizjet e armikut, që po të përpiqej t'i kthehej Medines, t'i dilte përpara dhe ta asgjësonin.

Lufta e Hamrual Esedit

Ditën e nesërme, në mëngjes, u bë thirrje ndër myslimanët që t'i dilnin përpara armikut¹. Por nuk duhet të dilte askush, përveç atyre që kishin marrë pjesë në Uhud. Myslimanët kësaj thirrje iu përgjigjën të gjithë. U nisën. Vazhduan marshimin deri në Hamraul Esed, rreth trembëdhjetë kilometra larg Medines dhe atje vendosën çadrat.

¹ Kishte fjalë se idhujtarët kishin dalë për të sulmuar Medinen.

Idhujtarët erdhën deri në Reuha, 58 kilometra larg Medines. Ata bënë plane dhe këshilloheshin me njëri-tjetrin që t'i vërsuleshin Medines. Por mjeroheshin, gjithashtu që u doli nga dora rasti i volitshëm në Luftën e Uhudit, pët t'i asgjësuar myslimanët.

Në Hamraul Esed shkoi Ma'bid ibn Ebu Ma'bed Huzaiu, i cili ishte dashamirës i të dërguarit të Allahut ﷺ. Ai e ngushëlloi Profetin ﷺ për atë, që pësoi në Uhud. I dërguari i Allahut ﷺ e porositi atë që të shkonte te Ebu Sufjani dhe t'i thoshte se myslimanët ishin të fuqishëm.

Ebu Ma'bedi shkoi dhe i takoi idhujtarët në Reuha, ku qenë tubuar për të mësyre Medinen. “Mos shko andej, - u tha, - sepse do të humbisni me myslimanët. Muhamedi ka dalë me një ushtri aq të madhe, sa që kurrë ndonjëherë nuk e kam parë. Prandaj, unë mendoj që të mos niseni për në Medine, derisa pararoja e tyre të dalë përpara këtyre kodrave.”

Kur idhujtarët dëgjuan këto fjalë, u thyen moralisht dhe u kthyen. Ebu Sufjani u mjaftua me një luftë psikologjike. Ai caktoi njerëz që t'u thoshnin myslimanëve: “(Idhujtarët) **kanë grumbulluar forca të mëdha ndaj jush, prandaj kijini frikë ata.**” Këto fjalë të rreme Ebu Sufjani i përhapi,

që myslimanët të mos e ndiqnin më tej. Kështu, ai u nis me nxitim për në Mekë.

Myslimanëve nuk u bëri përshtypje fare ky kërcënim. Madje atyre iu shtua besimi në Allahun dhe thanë: **“Ne na mjafton Allahu. Sa mbrojtës i mirë është Ai!”**

Myslimanët qëndruan në Hamratul Esed deri ditën e mërkurë. Pastaj u kthyen në Medine. Për këtë Allahu ka thënë: **“Dhe ata (myslimanët) u kthyen (për në Medine), pa i gjetur asnjë e keqe dhe fituan begati e mirësi të mëdha nga Allahu, madje arritën edhe kënaqësinë e Tij, Allahu është Dhurues i Madh.”** (3:174)

Ngjarje dhe luftëra

Ajo që i goditi myslimanët në Luftën e Uhudit, ndikoi për keq në famën dhe prestigjin e tyre. Armiqtë morën zemër kundër myslimanëve dhe u përgatitën për t'i asgjësuar ata. Për këtë arsye ndodhën edhe ngjarje, disa prej të cilave nuk ishin në dobi të myslimanëve. Po përmendim disa nga ato, që janë të rëndësishme.

Ngjarja e Raxhia

Disa burra nga Adhali dhe Karija erdhën tek i dërguari i Allahut ﷺ dhe i thanë se ishin bërë myslimanë. Pastaj i kërkuan që t'i dërgonte misio-narë, që t'u mësonin të tjerëve fenë dhe Kur'anin. I

dërguari i Allahut ﷺ u çoi dhjetë veta nga sahabët (shokët e vet). Kryetar caktoi Asim ibn Thabitin. Kur arritën sahabët në Raxhia, idhujtarët u bënë pabesi. Ata thirrën kundër tyre Benu Lahjanët, të cilët ishin nga fisi Hudhejl. Erdhën afërsisht 100 shigjetarë prej tyre e i rrethuan ndërsa myslimanët ishin në një vend të lartë. Idhujtarët i dhanë besën myslimanëve: po të zbrisnin poshtë, nuk do t'i vrisnin. Por Asimi nuk pranoi të zbriste. Prandaj, bashkë me shokët e vet luftoi kundër idhujtarëve. Shtatë myslimanë u vranë. Mbetën edhe tre. Idhujtarët u dhanë përsëri fjalën atyre se nuk do t'i vrisnin, po të zbrisnin poshtë dhe të dorëzoheshin. Të tre myslimanët, zbritën te kafirat; por kafirat i sulmuan në mënyrë të pabesë; i kapën dhe i lidhën. Njëri nga ata të tre tha: “Ky veprim i kafirave është fillimi i pabesisë.” Ai nuk pranoi të shkonte me ta: Atëherë idhujtarët e pabesë e vranë edhe atë. Me dy të tjerët shkuan në Mekë. Ata ishin Hubejb ibn Adji dhe Zejneb ibn Dethineji. Kafirët i shitën ata në Mekë si skllëvër. Mirëpo Hubejbi kishte vranë Harith ibn Amir ibn Neufilin në Luftën e Bedrit, prandaj atë e bleu e bija (thuhet edhe vëllai) e Harithit. Ca kohë e mbajtën në burg. Pastaj e nxorrën dhe e morën për në Ten'im, për ta vranë. Hubejbi fali dy rekatë namaz dhe iu lut Allahut që t'ia merrte hakun atyre të pabesëve. Ndër të tjera tha: “Unë nuk e kam për gjë, në qoftë se vritem duke

qenë mysliman. Nuk e kam për gjë, se në ç'tokë vritem. Këtë sakrificë e bëj për hir të Allahut. E në dashtë Allahu, Ai më shpëton nga gjakatarët.” Atëherë, Ebu Sufjani i tha: “A gëzohesh ti, të kishim Muhamedin këtu dhe t'i prisnim kokën atij, ndërsa ti të shkoje tek familja jote?” Hubejbi iu kthye: “Për Zotin, unë nuk gëzohem të shkoj te familja ime e Muhamedit t'i ngulet qoftë edhe një gjemb në këmbë, atje ku është.” Pastaj Ukbe ibn Harith ibn Amir e vrau Hubejbin, sepse i kishte vrarë babanë. Ndërsa Zejd ibn Dethinei pati vrarë Umeje ibn Mahrithin në luftën e Bedrit. Prandaj atë e bleu ibn Umeje Safuani dhe e vrau për të atin e vet. Para se ta vrisnin, edhe Zejdit i thanë, ashtu siç i kishte thënë Ebu Sufjani Hubejbit. Por edhe Zejdi u përgjigj ashtu si Hubejbi, duke shprehur dashamirësinë më të madhë për Profetin ﷺ. Kurejshët dërguan njerëz që të sillnin në Mekë një pjesë të trupit të Asimit, por Allahu dërgoi grerëzat, të cilat e mbrojtën trupin e tij. Kur ishte gjallë Asimi, i kishte dhënë fjalën Allahut, që të mos e prekte asnjë idhujtar, gjatë jetës së tij. Prandaj Allahu e ruajti atë pas vdekjes; nuk i la idhujtarët t'ia preknin trupin.

Tragjedia e pusit të Maunes

Gjatë ditës së ngjarjes së Raxhias ndodhi edhe një tragjedi tjetër më e hidhur. Ebu Bera'a Amir ibn Maliku shkoi tek i dërguari i Allahut ﷺ në Medine. I

dërguari i Allahut ﷺ e thirri për në Islam, por ai nuk u bë mysliman dhe as nuk u largua nga Medina por tha se populli i Nexhdit (krahinë malore afër Mekës) i përgjigjeshin atij për t'u bërë myslimanë, në qoftë se i dërguari i Allahut u dërgonte atyre ca myslimanë si misionarë për t'i thërritur në Islam. “Unë jam dorëzanë për misionarët myslimanë, - i tha Ebu Berai Profetit ﷺ dhe nuk i prek kush.” Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ u dërgoi atyre 70 veta nga sahabët, që dinin mirë Kur'an për t'i ftuar në Islam. Ata shkuan bashkë me Ebu Berain. Qëndruan për të pushuar te pusi i Maunes. Hiram ibn Melhani shkoi me letrën e të dërguarit të Allahut ﷺ, tek armiku i Allahut, Amir ibn Tufejli. Ai nuk e shikoi fare letrën, por urdhëroi një idhujtar dhe e goditi Hiram in me heshtë pas shpine. Heshta i doli përpara. Hiram tha: “Allahu Ekber (Allahu është më i Madhi). Fitova, për Zotin e Qabes.” Armiku i Allahut, Amër ibn Tufejli kërkoi që t'i vinin në ndihmë njerëzit e fisit Beni Amir, por ata nuk iu përgjigjën ftesës për të sulmuar myslimanët, sepse ishin në besën e Ebu Beraiut. Atëherë, Amiri kërkoi ndihmë nga fisi Benu Selime, që t'i vrisnin myslimanët që kishin shkuar atje si misionarë. Nga ai fis iu përgjigjën disa barqe, si ai Ra'li, Kauni dhe Asi. Ata u tubuan, i rrethuan shokët e Profetit ﷺ, dhe i vranë të gjithë, me përjashtim të Ka'ab ibn Zejdit dhe Amër ibn Umeje

Dhamiriu. Ka'ab ibn Zejdi ishte plagosur dhe idhujtarët menduan se ishte vrarë. Kështu ai mbeti midis të vrarëve duke u përpëlitur, por jetoi. Më pas, ai u vra në luftën e hendekut. Amër ibn Umeje Dhamiriu ishte në marrëdhënie pune me Mundhir ibn Ukbenë. Kur pa ca shpendë që silleshin rrotull mbi vendin e ngjarjes, e kuptoi çfarë kishte ndodhur. Prandaj, Mundhiri zbriti poshtë dhe luftoi kundër idhujtarëve derisa u vra. Kurse Amër ibn Umeja u zu rob. Idhujtarët njoftuan Amir ibn Tufejlin se robi ishte nga fisi Mudar. Amri ishte nga ai fis dhe Amiri e liroi, sepse kishte tek e ëma një robëreshë nga ai fis. Kështu Amru ibn Umeja shpëtoi dhe u kthye për në Medine. Por, kur po kthehej, në Karkara gjeti dy burra nga fisi Benu Kilab. Mendoi se ishin armiq, prandaj i vrau që të dy. Mirëpo ata kishin pasur besë mossulmimi me të dërguarin e Allahut ﷺ. Kur Amri arriti në Medine dhe i tha të dërguarit të Allahut ﷺ se i kishte vrarë ata dy burra në rrugë, i dërguari i Allahut ﷺ ia ktheu: “Ti ke vrarë dy njerëz që unë u kisha dhënë garanci, dhe unë do t’u paguaj dijetin.” I dërguari i Allahut ﷺ u hidhërua shumë për ç’kishte ndodhur në Rexhia dhe te pusi i Maunes. Të dyja këto ngjarje të hidhura ndodhën brenda një muaji. Ishte muaji Sefer, viti i katërt i Hixhretit. Thuhet se lajmi i ngjarjeve kishte arritur tek i dërguari i Allahut ﷺ në një natë, dhe ai i ka mallkuar vrasësit

e pabesë 30 ditë me rradhë në namazin e mëngjesit, derisa Allahu i zbriti ajetin që tregonte se çfarë thanë sahabët që u vranë: **“Njoftoni njerëzit tanë se ne e takuam Zotin tonë, i Cili u kënaq me ne dhe ne u lumturuam me atë.”** Atëherë, Profeti ﷺ e ndërpreu mallkimin për katilët. Ai nuk e këndoi më lutjen e Kunitit.

Lufta e Beni Nedirit

Beni Nedirët kurdisën një komplot kundër myslimanëve. Komploti që edhe më i ndyrë se ai që ndodhi në Adhal dhe Karre. Madje, edhe më i keq se ai që bënë të pabesët kundër shokëve të Profetit ﷺ në Maune.

Benu Nedirët i kërkuan të dërguari të Allahut ﷺ që të vinte tek ata në një vend dhe të dëgjonin prej tij Kur'anin dhe shpjegime për Islamin; pastaj të diskutonin dhe në qoftë se bindeshin, do t'i besonin. U nënshkrua marrëveshja. Mirëpo, njerëzit e këqinj vendosën me njëri-tjetrin që, secili prej tyre të merrte me vete një thikë nën rrobat e veta dhe kështu ta sulmonin të dërguarin e Allahut ﷺ befasisht dhe ta vrisnin atë. I dërguari i Allahut ﷺ e mori vesh këtë komplot, prandaj vendosi që t'i dëbonte ata. Thuhet edhe se kur u kthye Amru ibn Umeje Dhamiriu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe e lajmëroi për vrasjen e dy burrave nga fisi Beni Kilabët, i dërguari

• bashkë me një grup sahabësh shkuan tek ata me qëllim që ta ndihmonin sipas marrëveshjes që ishte mes tyre. Thanë: “Ta bëjmë këtë o babai i Kasimit? Ulu këtu derisa ta mbarojmë nevojën tënde!” U ul në anën e një muri duke pritur derisa u veçuan me njëri-tjetrin. Shejtani i nxiti derisa thanë: “Kush prej jush po e merr këtë gur, të ngjitet mbi mur e t’ia lëshojë në kokë?” U ngrit në këmbë fatkeqi i tyre, Amër ibn Xhehashiu. Në këtë moment zbret Xhibrili i cili e lajmëroi të dërguarin për kurthin e tyre. U largua Profeti me shpejtësi, duke u drejtuar për në Medine. Pasi e ndoqën shokët e tij, i lajmëroi ata për planin e tyre dhe vendosi që t’i largojë ata prej aty.

Profeti ﷺ dërgoi tek ta Muhamed ibn Meslemen, që t’u thoshte: “Dilni nga Medina dhe mos banoni më aty, sepse jeni të dëbuar që këtej dhe nuk keni afat më shumë se dhjetë ditë. Kujtdo që të gjendet këtu pas dhjetë ditësh do t’i pritët koka.” Pas këtij njoftimi ata u bënë gati për të ikur, por kryetari i dyfytyrakëve, Abdullah ibn Ubeji u dërgoi fjalë: “Qëndroni dhe mos ikni nga Medina, sepse unë kam dy mijë veta që do të hyjnë nëpër fortifikatat tuaja dhe do të luftojnë deri në vdekje për t’u mbrojtur juve.” Për këtë Allahu ka thënë: **“A nuk e ke ditur se ata që u bënë dyfytyrakë, u thoshin vëllezërve të vet, nga ithtarët e librit, që nuk kishin besur: “Në qoftë se ju dëboheni edhe ne do të dalim me ju për (t’ju ndihmuar në) punën tuaj; ne kurrë nuk**

do t'i bindemi askujt, Allahu dëshmon se ata janë gënjeshtarë.” (El Hashër 11)

Abdullahu u tha atyre se do t'i ndihmonin fisi Kurejdha dhe fisi Gadsfan. Kështu, Beni Nedirët pandehën se do të ishin të fuqishëm dhe nuk dolën nga Medina, por i thanë të dërguarit të Allahut ﷺ: “Ne nuk dalim e nuk largohemi nga Medina, prandaj ti bëj ç'të duash.” Atëherë i dërguari i Allahut ﷺ bashkë me sahabët tha: “Allahu Ekber.” Profeti ﷺ la përgjegjës ibn Mektumin në Medine. Flamurin ia dha Aliut dhe u nis për Benu Nudejrët. I rrethoi menjëherë, por ato u strehuan në fortifikatat e tyre dhe filluan t'i gjuanin myslimanët me shigjeta dhe me gurë. Ato kishin si mbrojtje edhe palmat që rrethoshnin fortifikatat e tyre. Atëherë Profeti ﷺ urdhëroi që t'i prisnin dhe t'i digjinin palmat. Jehudinjtë u thyen moralisht dhe Allahu lëshoi trishtim në zemrat e tyre. Pas gjashtë netësh, kërkuan të dorëzoheshin (thuhet edhe pas 15 netësh; thuhet se u kanë thënë se do të dilnin nga Medina). Edhe fisi Kurejdha hoqi dorë prej tyre; edhe kryetari i dyftytyrakëve e aleatët e tyre i tradhëtuan. Për këtë Allahu ka thënë: **“Ata (dyftytyrakët) janë si djalli, kur i thotë njeriut: “Mos e prano besimin!” E, kur njeriu ta ketë mohuar Zotin, ai (djalli) tërhiqet dhe thotë: “Unë largohem prej teje; unë kam frikë Allahun, Zotin e gjithësisë.”** (59:16)

I dërguari i Allahut ﷺ i lejoi ata të merrnin me vetë çfarë të donin nga plaçkat dhe pasuritë që kishin, me përjashtim të armëve. Ata morën sa mundën, madje hoqën edhe dyer, e kapakët e dritareve nga shtëpitë e tyre. Kështu, prishën e shkatërruan sa mundën e morën me vete aq sa mundën. Për këtë, Allahu ka thënë: **“Ai (Allahu) është që në dëbimin e parë i nxorri prej shtëpive të tyre ata nga ithtarët e librit, të cilët nuk besuan e ata menduan se fortifikatat e tyre do t’i mbronin prej ndëshkimit të Allahut, por Allahu u erdhi atyre nga nuk e kishin menduar dhe në zemrat e tyre hodhi frikën, ashtu që me duart e veta dhe me duart e besimtarëve të rrëzonin shtëpitë e veta; pra merrni përvojë o ju të zotët e mendjes!”** (59:2)

Shumica e jehudive dhe paria e tyre shkuan e zunë vend në Hajber. Një grup prej tyre shkuan në Sham (Siri). I dërguari i Allahut ﷺ ua pjestoi tokat dhe shtëpitë e tyre muhaxhirëve të parë. Përveç atyre ai u dha edhe Ebu Dexhanes dhe Sehl ibn Hanifit që ishin nga ensarët, sepse qenë të varfër. Me një pjesë të asaj pasurie që lanë jehudinjtë Profeti ﷺ ushqueu familjen një vit. Pjesën që mbeti e përdori për armatimin dhe përgatitjen e kuajve të municionit si forcë në rrugën e Allahut, për ta përdorur kundër armikut. Gjithsej, nga jehudinjtë që u dëbuan, u gjetën 50 parzmorë, 50 helmata dhe 340 shpata.

Lufta e premtuar e Bedrit

U përmend më parë se Ebu Sufjani pati premtuar në betejën e Uhudit se do të luftonin kundër myslimanëve vitin që vinte. Prandaj, në vitin e katërt të Hixhrit, porsa hyri muaji Shaban, i dërguari i Allahut ﷺ shkoi në Bedër, sipas fjalës që i pati dhënë Ebu Sufjanit. Atje qëndroi tetë ditë duke pritur Ebu Sufjanin. I dërguari i Allahut ﷺ kishte me vete një mijë e pesëqind luftëtarë dhe dhjetë kalorës. Flamulin ia dha Ali ibn Ebu Talibit. Në Medinë la zëvendës Abdullah ibn Reuahan.

Ebu Sufjani u nis nga Meka me dy mijë luftëtarë dhe pesëdhjetë kalorës. Kur arriti në Merrudhahran, pushoi në Mixheni (vend me ujë, i njohur në atë krahinë). Meqë, që kur u nis nga Meka, ishte i trishtuar dhe i frikësuar shumë, u tha shokëve të vet: “Nuk është në dobinë tuaj që të luftoni kundër myslimanëve, përveç se kur të jetë një vit bollëku e të rri në hije të pemëve e të pini qumësht. Në këtë vit gjërat janë shtrenjtë dhe nuk na bie mirë të shkojmë në Bedër për luftë. Prandaj, unë po kthehem në Mekë, edhe ju kthehuni!” Asnjëri nuk e kundërshtoi, kështu që ushtria e tij u kthye.

Gjatë qëndrimit në Bedër, myslimanët shitën tërë atë pasuri që kishin me vete dhe fituan dyfishin e asaj që fitohej zakonisht. Pastaj, u kthyen në Medinë gjithë krenari.

Tashmë, çdo armik ua kishte frikën. Situata ishte e qetë dhe siguria mbizotëronte në çdo anë. Kështu kaloi më shumë se një vit dhe armiqtë nuk guxonin të bënin asnjë lëvizje kundër myslimanëve.

I dërguari i Allahut ﷺ e shfrytëzoi këtë situatë qetësie dhe arriti të siguroi kufinj të më të largët. Ndaj, në muajin Rabi'u Euel në vitin e pestë të Hixhretit ai shkoi në Duametul Xhundul, për të marrë masa ndaj atyre që u prisnin rrugën udhëtarëve e i grabisnin. Kështu, siguria dhe paqja u vendos në çdo anë.

Lufta e Hendekut

I dërguari i Allahut ﷺ dhe myslimanët nisën të merreshin me përhapjen e fesë Islame dhe qetësimin e gjendjes, pasi në saj të masave që mori i dërguari i Allahut ﷺ që nga Lufta e Benu Nedirit nuk ndodhi asnjë ballafaqim me armikun gjatë një viti e gjysëm. Por ja që jehudinjtë, për të cilët Mes'hiu Isai (paqja qoftë mbi të!) ka thënë: “Ata janë gjarpërinj dhe këlyshë nëpërkash”, nuk i lanë myslimanët që të pushonin e të qetësoheshin. Jehudinjtë pa u vendosur mirë në Hajber dhe pa u qetësuar ende aty, nisën të sajnin komplete dhe të lëviznin nën rrogosë, derisa mundën të tërhiqnin ushtrinë e Armerimit (e përbërë nga fiset arabe) dhe ta hidhnin kundër popullit të Medines.

Historianët islamë tregojnë se njëzet burra nga paria e jehudinjve shkuan tek Kurejshët dhe u bënë prapagandë që t'i nxisnin në luftë kundër Medines, duke u premtuar se do t'i ndihmonin kundër myslimanëve. Kurejshët e pranuan propozimin. Pastaj jehudinjtë shkuan tek fisi Gatfan dhe u folën ashtu si Kurejshëve. Edhe ata pranuan që të shkonin në Medine e të luftonin kundër myslimanëve. Pastaj shkuan te fiset e tjera arabe e u bënë thirrje që të luftonin kundër myslimanëve të Medines. Edhe nga ato fise, një pjesë e madhe e pranuan propozimin. U mbloodh një ushtri dhe ajo filloi lëvizjen sipas një plani të bashkërenduar fshehtas. Të gjithë vazhduan marshimin drejt Medines me qëllim që të arrinin atje në të njëjtën kohë.

Këshillimi për hendekun

Posa arriti lajmi i tubimit dhe i lëvizjes së ushtrisë armike për në Medine, i dërguari i Allahut ﷻ u këshillua me shokët e vet se si të mbroheshin. Selman Farisiu propozoi që të hapej një hendek i gjerë rreth Medines. Propozimi u miratua njëzëri.

Meqenëse Medinen e rrethoshnin shkëmbinj të zinj nga lindja, perëndimi dhe jugu e ushtria armike nuk e kishte për mbarë të hynte aty, përveçse nga ana e veriut, i dërguari i Allahut ﷻ pëlqeu anën e ngushtë midis lagjeve perëndimore dhe lindore, afërsisht dy kilometra larg. I bashkoi të dyja lagjet,

duke hapur një hendek të madh. Hendeku filloi në anën e perëndimit nga veriu i malit Sel'a dhe arriti në lindje te një kep i zgjatur nga shkëmbinjtë e lagjes lindore, te vendi i quajtur kodra e dy pleqve (Utumish Shejhejni).

Çdo dhjetë burrave u kishte caktuar të gërmonin dyzet kutë hendek. Bashkë me ta mori pjesë edhe i dërguari i Allahut ﷺ në hapjen e hendekut dhe në transportimin e dheut. Sa herë që myslimanët e kërkonin të dërguarin e Allahut ﷺ ai u përgjigjej dhe sa herë që ai i kërkonte ata i përgjigjeshin. Gjatë hapjes së hendekut myslimanët përballuan shumë vështirësi sidomos nga të ftohtit e madh dhe nga uria e madhe. Ndodhte që sillej nga një grusht elb, i hidhnin ca yndyrë dhe e hanin ashtu, duke e përcjellë me vështirësi. Në bark, secili kishte lidhur nga një gur, për të frenuar urinë. U ankuan tek i dërguari i Allahut ﷺ. Por i dërguari i Allahut ﷺ zbuloi barkun e vet: ai kishte lidhur dy gurë nga uria.

Gjatë hapjes së endekut ndodhën disa mrekulli. Xhabiri, kur shikoi se i dërguari i Allahut ﷺ kishte shumë uri, nuk duroi më; theri një dele që e kishte në shtëpi, e shoqja bloi me mokër tetë grushta elb dhe i thirri fshehtas të dërguarin e Allahut ﷺ bashkë me disa sahabë, që të hanin. I dërguari i Allahut ﷺ ua shtroi të gjithëve ushqimin. Ishin një mijë veta.

Hëngrën dhe u ngopën. Kusia mbeti plot e brumi nuk mbaroi.

Motra e Nu'man ibn Beshirit shkoi me një grusht hurma te babai dhe te daja e vet. I dërguari i Allahut ﷺ i hodhi ato mbi një rrobë dhe thirri të gjithë njerëzit që po hapnin hendekun. Ata hëngrën dhe u kthyen në punë e hurma mbetën plot; ato dilnin nga cepat e rrobës.

Aty, ku punonte Xhabiri me shokët e vet, doli një copë shkëmb që nuk e copëtonin dot. Prandaj njoftuan të dërguarin e Allahut ﷺ. Ai erdhi, aty goditi me kazmën që kishte në dorë dhe e bëri copë-copë, si kokrriza rëre që nuk mbaheshin në dorë. Edhe Beraiut dhe shokëve të tij u doli në hendek një copë shkëmb. I dërguari i Allahut ﷺ aty tha “Bismilah” e goditi shkëmbin fort me kazmë, u këput një copë dhe shkëmbi nxori dritë. Profeti ﷺ tha: “Allahu Ekber”. Pastaj vazhdoi: “Mua më janë dhënë çelësat e Shamit, madje unë tani po shikoj pallatet e kuq të atij vendi.” E goditi shkëmbin për së dyti dhe dha sihariqin që myslimanët do të çlironin Persinë. E goditi për të tretën herë dhe përgëzoi se do të çlironin edhe Jemenin. Pastaj, shkëmbi u bë copë-copë.

Midis dy skajeve të hendekut

Kurejshët dhe aleatët e tyre shkuan në Medine me një ushtri prej katër mijë vetësh. Ata kishin treqind kalorës dhe një mijë deve. Komandant kishin Ebu Sufjanin. Flamurin e tyre e mbante Uthman ibn Talha ibn Ebu Talha el Ebderiu. E gjithë ushtria shkoi e u përqendrua atje ku grumbulloheshin rrjedhat e ujrave, në Ruma, midis Xherafit dhe Zegabit. Dhe fisi Gatfan me pasurinë e tij nga Nexhdi vajti në Medine, me gjashtë mijë veta dhe qëndruan në fund të Nakmiut, për anë të malit Uhud. Kuptohet se vajtja e ushtrisë armike e përbërë nga shumë fise në muret e Medines qe një sprovim i fuqishëm dhe ngjallte frikë te myslimanët. Për këtë Allahu ka thënë: **“Kur ata (idhujtarët) u erdhën juve edhe prej së larti edhe prej së poshtmi dhe shikimet tuaja u shtangën dhe zemrat arritën në fyt e ju sajonin mendime të llojlojta për Allahun; atëherë u sprovuan besimtarët dhe u tronditën nga një dridhje e fortë.”** (33:101) Por Allahu i fuqizoi dhe i ndihmoi besimtarët. Për këtë Allahu ka thënë: **“E kur myslimanët e panë ushtrinë aleate thanë: “Kjo është ajo që Allahu dhe i dërguari i Tij na premtan neve e Allahu dhe i dërguari i Tij thanë të vërtetën. Ajo ushtria e armikut që panë vetëm ua shtoi atyre besimin dhe mbështetjen.”** (33:22) Ndërsa, dyfytyrakët dhe ata që në zemrat e tyre kanë sëmundje (të dyshimit dhe të mohimit)

thonë: **“Allahu dhe i dërguari i Tij nuk na premtuan tjetër vetëm se mashtrim!”** (33:12)

I dërguari i Allahut ﷺ la ibn Mektumin zëvendës në Medine. Gratë dhe fëmijët i vendosi nëpër kodrat e saj dhe doli me tre mijë myslimanë përballë armikut. Shpinat i kthyen nga mali i Sel'a, të cilin e kishin si fortifikatë. Hendeku ishte midis myslimanëve dhe femohuesve (kafirave).

Idhujtarët u nisën drejtë Medines. Por, ata u befaskan kur u afruan te myslimanët, sepse gjetën një hendek të gjerë që i ndante me ta. Ata u shastisën. Komandanti i tyre, Ebu Sufjani tha: “Ky është një kurth që arabët deri më sot nuk e kanë ditur e as e kanë praktikuar nëpër luftra.”

Idhujtarët filluan të silleshin rreth hendekut me shumë zemërim e inat. Ata kërkonin ndonjë pikë ku të kalonin hendekun dhe të nisnin sulmin kundër myslimanëve. Por myslimanët i goditën ata me breshëri shigjetash dhe nuk i lanë idhujtarët që të afroreshin e të depërtonin te myslimanët, që ta mbushnin hendekun me dhe e ta bënë rrugë kalimi. Pas shumë përpjekjesh idhujtarët u detyruan ta rrethoshnin Medinen, por ata nuk ishin përgatitur për një rrethim të tillë. Prandaj, ditën mundoheshin që me çdo mënyrë, të kalonin hendekun, por myslimanët i përballonin ata gjatë vijës së hendekut, duke i goditur me gurë etj. Mirëpo idhujtarët i shtonin

vazhdimisht sulmet e tyre kundër myslimanëve. Ndërkohë myslimanëve, meqë ishin shumë të zënë me mbrojtjen u ngelën pa falur namazet gjatë ditës. Ata nuk kishin mundësi që t'i falnin ato ndryshe veçse pas perëndimit, ose afër perëndimit të diellit. Në atë kohë nuk ishte ligjëruar mënyra e faljes së namazit, kur njeriu është në luftë ose ka frikë nga armiku etj.

Një ditë, gjatë zhvillimit të luftës doli një grup kalorësish idhujtarë, ndër të cilët Amru ibn Abdul Udi, Ikrime ibn Ebu Xhehli, Dhirrar ibn Haebi etj., synuan një vend të ngushtë të hendekut dhe u futën. Ata silleshin me kuajt e tyre në sheshin midis hendekut dhe malit të Sel'asë, duke u krenuar por, u doli Aliu me ca myslimanë dhe u zunë pritë aty ku u futën në hendek. Amru ibn Abdu Udi i cili ishte shumë guximtar dhe mundës, kërkoi që t'i dilte një nga myslimanët për të bërë duel. Aliu e nxiti shumë, derisa ai zbriti nga kali dhe filluan duelin. U sollën e u sollën rrotull nëpër shesh, duke iu vërsulur njëri-tjetrit, derisa Aliu e vrau atë. Të tjerët u kthyen sepse u trishtuan dhe u trembën së tepërmi. Ikrima e la edhe shpatën përtokë dhe iku. Ndërsa Neufil ibn Abdullahu u rrëzua në hendek dhe u vra nga myslimanët. Gjatë goditjeve, që u shkëmbyen, u vranë nga të dyja palët. Nga idhujtarët u vranë dhjetë veta ndërsa nga myslimanët gjashtë. Në atë betejë u godit edhe Sa'ad ibn Muadhi me një shigjetë në sy.

Por ai iu lut Allahut që të mos vdiste, në qoftë se kishte mbetur gjë ende nga lufta e Kurejshëve; në qoftë se nuk kishte mbaruar lufta, kërkoi të vdiste nga ajo plagë. Pastaj, në lutjen që i bëri Allahut tha: “O Allah! Mos më vdis derisa të gëzohem mbi Beni Kurejdhët.”

Pabesia e fisit Kurejdha dhe ndikimi i saj në rrjedhën e luftës

Fisi Beni Kurejd kishte lidhur besë mossulmimi me të dërguarin e Allahut ﷺ siç u përmend edhe më lart. Mirëpo në luftën e hendekut, Hujej ibn Ahtabi, i cili ishte kryetar i fisit Benu Nadir, vajti te Ka’ab ibn Esedi (kryetar i fisit Beni Kurejdha) dhe e nxiti atë për ta thyer besën që kishte lidhur me të dërguarin e Allahut ﷺ. Kështu, Ka’abi e theu besën dhe kaloi në anën e Kurejshëve dhe të idhujtarëve.

Fisi Kurejdha banonte në jug të Medines, ndërsa myslimanët jetonin në veri të saj. Mirëpo nuk kishin ndonjë pengesë natyrore e njerëzore midis fisit Kurejdha dhe grave e fëmijëve të myslimanëve, prandaj rreziku ishte tepër i madh. Këtë gjë e mori vesh i dërguari i Allahut ﷺ. Prandaj dërgoi Mesleme ibn Eslimin me dyqind veta dhe Zejd ibn Harithen me treqind veta për të mbrojtur fëmijët dhe të miturit e myslimanëve. Profeti ﷺ dërgoi gjithashtu Sa’ad ibn Muadhin dhe Sa’ad ibn Ubaden me disa burra

nga ensarët që të vërtetonin të dhënat. Kur shkuan atje i gjetën jehudinjtë më dhëlpërakë se asnjëherë tjetër. Jehudinjtë filluan t'i shanin hapur myslimanët dhe ta shprehnin hapur armiqësinë e tyre, të fyenin të dërguarin e Allahut ﷺ duke thënë: “Kush është i dërguari i Allahut? Ne nuk kemi më me Muhamedin as besë e as marrëveshje.” Shokët e Profetit ﷺ u kthyen e i thanë atij: “Fisi Kurejdha e ka thyer besën, ashtu si Adalët dhe Karrët me shokët e Raxhias¹.” Myslimanët e kuptuan këtë gjë dhe u frikësuan shumë. Për këtë Allahu ka thënë: **“Kur ata (idhujtarët) u erdhën jeve edhe për së larti edhe për së poshtmi dhe shikimet tuaja u shtangën dhe zemrat arritën në fyt, e ju sajoni mendime të llojlojta për Allahun; atëherë u sprovuan besimtarët dhe u tronditën nga një dridhje e fortë.”** (33:101) Tek disa njerëz filloi të duket dyfytyrësia. Dikush tha: “Muhamedi na pati premtuar se do të hanim thesaret e Kisrait (mbretit të Persisë) dhe të Carit. Por ne nuk jemi të sigurtë nga armiku edhe për të shkuar të kryer nevojën”. Disa dyfytyrakë të tjerë thanë: **“Allahu dhe i dërguari i Tij nuk na premtuan tjetër veçse mashtrim.”** (33:12) Ndërsa një grup tjetër dyfytyrakësh thanë: **“O banorë të Jethribit, nuk ka qëndresë për ju,**

¹ *Adalët dhe Karrët* – fiset që luftuan kundër myslimanëve në Raxhia.

prandaj kthehuni...!” (33:13) Një grup prej tyre u përpoqën të iknin. Prandaj, i kërkuan leje Profetit ﷺ, duke mashtruar: **“Shtëpitë tona janë të pambrojtura. Shtëpitë e tyre nuk ishin të pambrojtura, por ata nuk donin tjetër vetëm se të iknin.”**

(33:13) I dërguari i Allahut ﷺ deshi të dërgonte një njeri tek Ujejne ibn Hasini, që të vendoste paqe me të, me kusht që ata (idhujtarët) të merrnin një të tretën e frutave të Medines dhe të tërhiqeshin e të largoheshin Ujejne dhe fisi Gatfan. Mirëpo, propozimin nuk e pranuan dy krerët e ensarëve – Sa’as ibn Meadhi dhe Sa’ad ibn Ubade. Ata thanë: “Ne (myslimanët e Medines) dhe ata (idhujtarët) ishim më parë në idhujtari dhe ata nuk guxonin të hanin frutat e Medines, qoftë edhe një. Por tani që Allahu neve na nderoi me Islamin dhe na bëri krenar me ty, a mund t’u japim atyre, nga pasuritë tona? Beto hemi për Allahun se atyre (idhujtarëve) nuk do t’u japim gjë tjetër përveç shpatës.” I dërguari i Allahut e vlerësoi mendimin e atyre të dyve.

Mashtrimi i Kurejdhëve dhe përfundimi i luftës

Allahu ka punët e Veta në krijesat që ka krijuar. Në ato kushte të rënda që ishin myslimanët, erdhi në Medine Naim ibn Mes'ud Eshxhaiu. Ai ishte nga Gatfani. Ishte miku i Kurejshëve dhe i jehudinjve. “O i dërguari i Allahut!, - iu drejtua ai të dërguarit të Allahut ﷺ. Unë jam bërë mysliman dhe njerëzit e popullit tim nuk e dinë se jam bërë mysliman. Prandaj, më urdhëro çfarë të duash.” Profeti ﷺ i tha: “Ti je një njeri i vetëm. E çfarë mund të bësh! Por shko e mashtroi ata, në qoftë se mundesh, sepse lufta është mashtrim.”

Naimi shkoi te fisi Kurejdha. Kur e panë Naimin, e nderuan, sepse e dinin se ai ishte miku i tyre idhujtar. Naimi tha:

- Ju e dini ç'dashuri kam për ju dhe ç'besim kam te ju. Do t'ju them një fjalë, por mos ia tregoni askujt.
- Fol.
- Ju e patë se çfarë i ndodhi fisit Benu Kajnuka dhe fisit Benu Nedhir, - nisi të flasë ai. Ju jeni aleatë të fisit Kurejshë dhe të fisit Gatfanë, por ata nuk janë si ju, sepse ju jeni këtu në Medine, që është vendi juaj,

këtu keni pasurinë tuaj, fëmijët tuaj dhe gratë tuaja; pra ju nuk mund t'i çoni ata gjetiu. Ndërsa ata i kanë larg pasuritë, gratë dhe fëmijët e tyre; në qoftë se ata gjejnë një rast të volitshëm për t'i sulmuar myslimanët, e shfrytëzojnë atë; e nëse jo, kthehen te vendi i tyre dhe ju lënë ju këtu e Muhamedi hakmerret me ju si të dojë.

- Si të veprojmë?
- Mos luftoni me ata, derisa t'ju japin pengjet.
- Mirë e the.

Naimi u drejtua te Kurejshët. U takua me krerët e tyre dhe u tha:

- Ju e dini miqësinë me ju dhe dashamirësinë time për ju.
- Po, e dimë.
- Unë do t'ju them diçka, por mos ia tregoni askujt.
- Si të na këshillosh ti, ashtu do të veprojmë.
- Jehudinjtë janë penduar pse e thyen besën që kishin me Muhamedin dhe kanë frikë se ju do të ktheheni (për në Mekë) dhe ata do t'i lini atje (në Medine) me atë (Muhamedin). Ata (jehudinjtë) i kanë dërguar fjalë Muhamedit se do të marrin pengje prej jush dhe do t'ia japin atij e

pastaj do të miqësohen me të kundër jush dhe ai (Muhamedi) do të jetë i kënaqur kështu. Prandaj, ruhuni nga jehudinjtë dhe në qoftë se ju kërkojnë pengje, mos ua jepni.

Naimi vajti tek fisi Gatfanë edhe atyre iu tha, siç u kishte thënë Kurejshëve.

Hyri dyshimi dhe përçarja në zemrat e idhujtarëve. Ebu Sufjani dërgoi një delegacion te fisi Kurejdha dhe i ftoi që ditën e nesërme të fillonin luftën kundër myslimanëve, por ata i thanë: “Nesër është dita e shtunë dhe çdo fatkeqësi që na ka rënë ne, na ka goditur vetëm e vetëm pse nuk e kemi respektuar këtë ditë. Përveç kësaj, ne nuk marrim pjesë me ju në luftë kundër myslimanëve, derisa të na jepni pengje nga ana juaj që të mos na lini këtu vetëm e të shkoni në vendin tuaj”. Kurejshët dhe Gatfani thanë: “Për Allahun, të vërtetën paska thënë Naimi!”. Kurejshët dërguan një njeri tek jehudinjtë që t’u thoshte: “Ne nuk ju lemë peng juve asnjëri, por dilni e luftoni (kundër myslimanëve).” Atëherë, edhe jehudinjtë thanë: “Për Allahun, drejt paska thënë Naimi!” Kështu u thye vendosmëria e Kurejshëve dhe e Jehudinjve.

Myslimanët i luteshin Allahut: “O Allah! Na i mbulo turpësitë tona e na siguro nga trishtimet tona!” Edhe Profeti ﷺ iu lut Allahut: “O Allah! Ti që e ke zbritur Librin, Ti që je i shpejtë në llogari:

thyeji grupet aleate! O Allah! Thyeji dhe shpartalloi ata!”

Allahu i dërgoi një erë dhe një ushtri melekësh, të cilët i tronditën armiqtë dhe lëshuan trishtimin në zemrat e tyre. Era ua përmbysi çadrat dhe enët e gatimit. Edhe të ftohtët i zuri për së keqi, saqë nuk zinin vend asgjëkundi. E pasi e panë veten keq, nisën përgatitjet për të ikur.

I dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Hudhejfen tek armiqtë, që t'i sillte njoftime për ta. Hudhejfja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) shkoi në mes tyre dhe u kthye, por nuk e ndjeu fare të ftohtin. Madje atij iu duk sikur ishte në banjë, si ata që lahen me ujë të nxehtë. U kthye tek i dërguari i Allahut ﷺ, e njoftoi atë që armiqtë kishin ikur dhe u shtri të flerë. Kur zbardhi dita, myslimanët panë sheshin e luftës, ku qenë qafirët. Aty tashmë nuk kishte njeri.

Për këtë Allahu ka thënë: **“Allahu i zbrapsi ata, që nuk besuan me mllëfin e tyre e ata nuk arritën asnjë të mirë. Dhe Allahu ua largoi luftën besimtarëve. Allahu është i Fuqishëm, Ngadhënjyes.”** (33:25)

Lufta filloi në muajin Sheual, në vitin e pestë të Hixhretit dhe përfundoi gati pas një muaji, në muajin Dhul Ka'ade. Ajo që përpjekja më e madhe që bënë armiqtë e Islamit, për t'i goditur dhe asgjësuar përfundimisht Medinen, Islamin dhe myslimanët.

Por, Allahu i shkatërroi kurthet e tyre dhe i ktheu ato mbi vetë ata. Ky qe dështimi i qafirave me të gjitha këto forca, që do të thotë se grupet e vogla të shpërndara nuk mundeshin t'i drejtoheshin Medines. I dërguari ﷺ ka lajmëruar për këtë duke thënë: “Tani do t'i luftojmë dhe nuk do të na sulmojnë. Ne do të shkojmë tek ata.”

Lufta e Beni Kurejdhas

I dërguari i Allahut ﷺ u kthye nga lufta e hendekut dhe hoqi armët dhe rrobat e luftës. Kur po lahej në shtëpinë e Ummu Sélemes, i erdhi Xhibrili dhe e urdhëroi të nisej menjëherë bashkë me myslimanët për te fisi Beni Kurejdha. Xhebraili i tha: “Unë do të eci përpara teje, do t'i tund fortifikatat e tyre dhe do të lëshoj frikë në zemrat e tyre.” Kështu, Xhibrili shkoi përpara me një grup melekësh.

I dërguari i Allahut ﷺ njoftoi njerëzit: “Çdo mysliman i dëgjueshëm e i bindur të mos e falë sot namazin e ikindisë në tjetër vend, përveç te fisi Beni Kurejdha.” Flamurin ia dha Ali ibn Ebu Talibit dhe e nisi me një grup myslimanësh për te Beni Kurejdhet. Në Medine la zëvendës Ibn Ummi Mektumin. Sa panë Aliun, Beni Kurejdhet e shanë të dërguarin e Allahut ﷺ. Myslimanët që mbetën u nisën menjëherë për të shkuar atje.

Në rrugë e sipër erdhi koha për të falur namazin e ikindisë. Disa e falën në rrugë; disa nuk e falën, derisa arritën te Beni Kurejdha. I dërguari i Allahut ﷺ u nis më pas me një grup myslimanësh, muhaxhirë dhe ensarë dhe shkuan e qëndruan pranë një pusi të Beni Kurejdhëve, që quhej Ene.

Allahu futi frikë në zemrat e Beni Kurejdhëve. Ata hynë në fortifikatat e tyre për t'u mbrojtur dhe nuk guxuan të luftonin. Myslimanët i rrethuan. Rrethimi zgjati dhe ata kërkuan të këshilloheshin me disa myslimanë që i njihnin. Prandaj i kërkuan të dërguarit të Allahut që t'u dërgonte Ubu Lubaben. Ai e dërgoi atë. Porsa e panë Lubaben, burrat u çuan dhe u tubuan tek ai, ndërsa gratë e fëmijët nisën të qanin para tij. Ebu Lubabes i erdhi keq për ta. Ata i thanë: "A të biem nën gjykimin e Muhamedit?" "Po", - u tha dhe bëri me shenjë te fyti i vet, sikur u thoshte se do t'i thernin. Por pas pak i ra ndërmend se me atë shenjë ai tradhëtoi Allahun dhe të dërguarin e Tij. Prandaj u kthye, shkoi në xhaminë e Profetit ﷺ dhe pasi e lidhi veten pas një shtylle, u betua se nuk do të pranonte ta zgjidhte askush tjetër, përveç të dërguarit të Allahut ﷺ. Kur e mori vesh i dërguari i Allahut ﷺ tha: "Sikur të vinte tek unë, do të kërkoja falje për të, por meqë ai veproi kështu do ta lemë, derisa të vendosë Allahu për të."

Meqë zgjati rrethimi, Beni Kurejdhët u thyen moralisht dhe pas njëzet e pesë netësh pranuan t'i nënshtroheshin vendimit të të dërguarit të Allahut ﷺ: gratë dhe fëmijët të ndaheshin nga burrat. Kështu u veprua. Prastaj, fisi Eus, që ishte aleat me jehudinjtë e fisit Benu Kurejdha, kërkoi nga Profeti ﷺ që të tregohej i mirë ndaj tyre, ashtu siç ishte treguar me Beni Kajnukët – aleatët e fisit Hazrexh. Por Profeti ﷺ tha: “A jeni të kënaqur që të gjykojë për ta një burrë nga ju?” “Po”. – thanë ata. “Ai që do të gjykojë për Beni Kurejdhët, - tha Profeti ﷺ, - është Sa'ad ibn Muadhi.” “Mirë, - iu përgjigjën ata, - si të gjykojë ai, ashtu le të bëhet.”

Në atë kohë Sa'ad ibn Muadhi ishte në Medine, sepse ishte plagosur në Luftën e Hendekut. E sollën hipur mbi një gomar. Kur u afrua tek i dërguari i Allahut ﷺ, u tha atyre: “Ngrihuni për zotërinë tuaj!” Ata u mblodhën rreth tij dhe i thanë: “O Sa'ad! Bëju mirë miqve të tu!” Ai rrinte në heshtje dhe nuk u përgjigjej. Kur ata i thanë ashtu shumë herë, ai ua ktheu: “Vërtet, erdhi koha për Sa'adin që, për hir të Allahut, të thotë të vërtetën dhe të mos ketë frikë se do ta qortojë ndonjë.” Kur dëgjuan këto fjalë nga ai, disa prej tyre u kthyen në Medine, kurse të tjerët u bënë gati për të vajtur. Sa'adi pushoi së foluri dhe mori vesh se Kurejdhët do ta pranonin gjykimin e tij. Ai gjykoi kështu: “Të vriten burrat; gratë dhe fëmijët

të merren robër, kurse pasuria e tyre të ndahet ndër myslimanët.” Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ tha: “Vërtet, ke gjykuar siç ka gjykuar Allahu mbi shtatë qiej.” Ky gjykim ishte edhe sipas sheriatit jehudi!

Menjëherë pas vendimit të Sa’ad ibn Muadhrit, Beni Kurejdët u dërguan në Medine dhe u mbyllën në shtëpinë e bijës së Harithit – një grua nga Beni Nexharët. U hapën disa hendeqe në tregun e Medines, u çuan atje pjesë-pjesë dhe u prenë kokat. Jehudinjtë ishin katërqind veta. (Thuhet edhe se kanë qenë gjashtëqind – shtatëqind veta.) Bashkë me ta u vra edhe Hujeji ibn Ahtabi, kryetar i fisit Beni Nudair, i cili bënte pjesë në njëzet vetat e parisë së jehudinjtëve. Ata u patën dhënë zemër Kurejshëve dhe Gatfanëve për të bërë luftën e Hendekut. Hujeji kishte shkuar tek Kurejdët dhe i kishte nxitur ata që të thyenin besën. Jehudinjtë i prenë në besë myslimanët në orën më të vështirë të jetës së tyre. Jehudinjtë e fisit Kurejdha i kishin vënë kusht Hujejit që të qëndronte me ta, që çdo gjë që t’u ndodhte atyre, t’i ndodhte edhe atij. Prandaj Hujeji qëndroi në fortifikatat e tyre si gjatë rrethimit ashtu dhe kur jehudinjtë u dorëzuan, derisa u vranë bashkë me të.

Disa nga fiset Kurejdha u bënë myslimanë, para se të pranonin vendimin e Sa’adit, prandaj ata nuk i preku dënimi. Disa të tjerë e braktisën luftën dhe e pranuan Islamin, kur u thirrën për në Islam. Nga

gratë e tyre u vra vetëm njëra, sepse ajo pati vrarë Halad ibn Suuejdin. Myslimanët grumbulluan armët e pasuritë që lanë jehudinjtë: ishin një mijë e pesëqind shpata, treqind koraca, dy mijë heshta, pesëqind helmata, pesëqind mburoja, enë, deve dhe plaçka të tjera. Të gjitha këto, bashkë me palmat dhe robërit u ndanë. Këmbësorit iu dha si shpërblim një pjesë; kurse kalorësve tri pjesë: një pjesë për vete dhe dy pjesë për kalin.

Robërit e luftës u dërguan në Nexhd. Atje u grumbulluan edhe armët. Në ndarjen e robërve, Profeti ﷺ zgjodhi Rejhanen, bijën e Zejd ibn Amru ibn Hanafes. Thuhet se Profeti ﷺ e ka marrë Rejhanen robëreshë. Thuhet gjithashtu se ai e liroi atë dhe pastaj u martua me të. Rejhaneja ka vdekur pas haxhit të lamtumirës.

Pasi përfundoi çështja e fisit Kurejdha, ia pranuan kërkesën Sa'adit që të rrinte në një tendë në xhaminë e Profetit, që Profeti ﷺ ta shihte nga afër. Kur i kaloi sipër një dele dhe i lëndoi plagën, atij i rrodhi shumë gjak dhe vdiq. Xhenazen e tij e kanë mbajtur melekët bashkë me myslimanët. Për vdekjen e tij është tundur Arshi i Mëshiruesit.

Kaluan gjashtë net që Ebu Lubabes i vinte e shoqja dhe e zgjidhte për të falur namazin dhe pastaj ai kthehej e lidhej përsëri. Pranimi i pendimit i zbriti të dërguari të Allahut ﷺ në shtëpinë e Ummu

Selemes (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo shkoi dhe e lajmëroi menjëherë që Allahu ia kishte falur fajin. Atëherë, njerëzit shkuan që ta zgjidhnin Ebu Lubaben, por ai nuk pranoi të zgjidhej derisa ta zgjidhte vetë i dërguari i Allahut ﷺ. Dhe, Profeti ﷺ e zgjidhi atë, kur shkoi për të falur namazin e mëngjesit.

Pas luftës së Beni Kurejdhas, myslimanët ndërmoren një varg veprimesh ushtarake. Më poshte jepen ato më të rëndësishmet.

Vrasja e Ebu Rafi' Selam ibn Ebul Hakikut

Ai ishte tregtari më i madh i popullit të Hixhazit dhe kryetar i jehudinëve të Hajberit. Ai ishte edhe një nga organizatorët dhe nxitësit më të mëdhenj të grupeve të ndryshme të njerëzve kundër popullit të Medines.

Pasi mbaroi lufta e Hendekut dhe e Kurejdhas, pesë veta nga fisi Hazrexh morën përsipër që të vrisnin Ebu Rafiun. Kështu do të ishin të nderuar, ashtu siç u nderuan njerëzit e fisit Eus kur vranë Ka'ab ibn Eshrafin.

Ata shkuan te banesa e tij, nga ana e Hajberit, kur po perëndonte dielli. Komandanti i tyre, Abdullah ibn Atiku u tha shokëve: “Ju rrini këtu, kurse unë do të shkoj t'i marr me të mirë rojet, ndoshta më lenë të hyj.” U nis. Kur u afrua tek dera u mbështoll me rrobën e vet e bëri sikur po kryente

nevojën. Roja i tha me zë të ulët: “O rob i Allahut! Po deshe të hysh, hyr, sepse dua të mbyll derën.” Abdullahu ibn Atiku hyri dhe u fsheh, derisa njerëzit ranë në gjumë. Mori çelësat e dyerve dhe i hapi ato që ta kishte të lehtë për të ikur, po ta lypte nevoja. Pastaj u drejtua nga shtëpia e Ebu Rafiut. Sa herë që hapte ndonjë derë e mbyllte atë nga brenda që, edhe po ta shikonin njerëzit të mos arrinin deri tek ai, derisa të vriste Ebu Rafiun. Arriti tek shtëpia e tij e nuk e dinte nga të shkonte. Abdullahu i thirri: “O Ebu Rafiun!” Ai u zgjat. “Kush është ai që më thirri?”, - pyeti ai. Atëherë, Abdullahu u lëshua në drejtim të zërit dhe e goditi fort me shpatë, por nuk e mori vesh nëse e zuri shpata apo jo. Prandaj, doli që andej nëpër errësirë dhe pastaj vajti tek ai përsëri. Por duke e ndryshuar zërin e vet: “O Ebu Rafia! Ç’ishte ai zë?” Rafia: “Sa keq! Një burrë këtu në shtëpi më goditi me shpatë.” Atëherë, Abdullahu e goditi atë prapë sa e trulloi, por nuk e vrau plotësisht. Ia vuri shpatën në bark dhe i rëndoi sipër më tërë peshën, derisa shpata i doli pas shpine. Pastaj Abdullahu doli, duke i hapur dyert një e nga një. Megjithëse ishte natë me hënë, Abdullahu nuk po shikonte mirë; kujtoi se po prekte tokë dhe hodhi këmbën, por ra nga shkallët dhe e theu atë. E lidhi menjëherë me çallmën e vet e u fsheh te dera. Kur këndoi këndesi, doli një burrë mbi murin e ndërtesës dhe tha: “Po shpall vdekjen e Ebu Rafias, tregtarit të

popullit të Hixhazit.” Abdullahu e kuptoi se ai kishte vdekur dhe shkoi tek shokët e vet e ashtu së bashku u nisën për te Profeti ﷺ. Kur arritën tek ai dhe i treguan se Ebu Rafia ishte vrarë, i dërguari i Allahut ﷺ ia fërkoji këmbën Abdullahut dhe ajo iu shërue plotësisht, sikur të mos kishte pësuar asgjë.

Thumame ibn Ethalini, kryetari i fisit Jemame, kapet rob

Thumame e urrente të dërguarin e Allahut ﷺ dhe Islamit më shumë se të gjithë femohuesit e tjerë. Prandaj, në muajin Muharrem, në vitin e gjashtë të Hixhretit, u maskua dhe doli për të vrarë Profetin ﷺ me urdhër të Musejleme Kedhabit.

Profeti ﷺ dërgoi Muhamed ibn Meslemen me tridhjetë kalorës për të luftuar fisin Beni Bekr ibn Kilab, në një anë të Dharisë, shtatë net larg Medines, në rrugën që shkon për në Basra. Kur myslimanët po ktheheshin, e gjetën Thumamen në rrugë. E kapën rob, e sollën në Medine. Dhe e lidhën në një shtyllë të xhamisë. Profeti ﷺ kaloi andej. “Çfarë ke ti o Thumame?” – i tha Profeti ﷺ. “Kam gjithë të mirat, o Muhamed!, - ia ktheu ai. Në qoftë se ti më vret, vret një njeri që do t’i merret haku; në qoftë se më liron, liron një njeri që falenderon. Po të duash pasuri, kërko të të jap sa të duash.” Profeti ﷺ e la

atë dhe iku. Ditën e dytë Profeti ﷺ kaloi aty dhe e pyeti si ditën e parë. Ai i dha të njëjtën përgjigje. Po kështu edhe ditën e tretë. Pastaj, Profeti ﷺ tha: “Lëshojeni Thumamen! E lëshuan. Ai u la dhe u bë mysliman. “Për Zotin, - tha ai,- deri tani nuk kishte mbi tokë njeri më të urryer sesa ti për mua. Por tani je më i dashur për mua se të gjithë njerëzit e tjerë. Nuk ka pasur fe mbi dhé më të urryer për mua sesa feja jote, por tani ajo është bërë më e dashur për mua se të gjitha fetë e tjera.” Thumamja shkoi në Mekë, për të kryer Umren, por Kurejshët e qortua pse ishte bërë mysliman. Ai u tha: “Për Zotin, juve nuk do t’ju vijë më asnjë kokërr gruri nga Jemeni, derisa të urdhërojë i dërguari i Allahut. E në të vërtetë ai e ndaloi shitjen e grurit për banorët e Mekës. Ata ranë ngushtë dhe i shkruan një letër të dërguarit të Allahut ﷺ, ku i lypën për hir të farefisit t’i shkruante letër Thumames që të lejonte shitjen e grurit për ta. Profeti ﷺ ashtu veproi.

Lufta e Benu Lahjanit

Njerëzit e fisit Benu Lahjanit i patën vrarë myslimanët në Rexhia dhe kishin hyrë thellë në tokën e Hixhazit, deri në kufinj të Asfanit. Por i dërguari i Allahut ﷺ e la për më vonë punën e tyre. Pasi aleatët që sulmuan myslimanët dështuan dhe Profeti ﷺ u qetësua nga sulmet e armiqve, la ibn

ummu Mektumin zëvendës në Medine dhe në muajin Rabiul Euel në vitin e gjashtë të Hixhretit doli bashkë me dyqind veta nga shokët e tij, ndër të cilët njëzet kalorës dhe nxitoi për të arritur në Batin Garran, një luginë midis Emexhit dhe Esfanit, atje ku qenë vrarë shokët e tij. Aty iu lut Allahut që t'i mëshironte të vdekurit.

Profeti ﷺ me shokët qëndruan aty dy ditë. Benu Lahjanët kishin ikur nëpër male dhe nuk u gjend asnjë njeri. Profeti ﷺ dërgoi dhjetë kalorës në Asfan, që ta merrnin vesh Kurejshët që myslimanët ishin gjithmonë syhapur dhe të përgatitur e të trembeshin. Kalorësit shkuan deri në Kurai Gamim. Pas katërmbëdhjetë netësh, i dërguari i Allahut ﷺ u kthye në Medine.

Patrulla e Isit dhe futja në Islam e Ebu el Asit – bashkëshorti i Zejbes, vajzës së të dërguarit të Allahut

Në muajin Xhemadel Ula, në vitin e gjashtë të Hixhretit i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Zejd ibn Harithin me njëqind e shtatëdhjetë kalorës, për të kapur një vargan të Kurejshëve që po vinte nga Shami. Varganin e kryesonte Ebu el As ibn Rabia, bashkëshorti i Zejbes, vajzës së të dërguarit të Allahut ﷺ. Myslimanët e kapën varganin dhe varganarët i zunë rob. Ebu El Asi shpëtoi dhe vajti në

Medine, e u strehua te Zejnebja. Ai kërkoi të shkonte tek i dërguari i Allahut ﷺ dhe t'i thoshte që t'ia kthente pasurinë e varganit. Zejnebja ia kërkoi këtë gjë Profetit ﷺ dhe ai urdhëroi që t'u kthehej atyre i gjithë malli, që nga gjëja më e vogël.

Ebu el Asi ishte një nga burrat e Mekës që njiheshin për tregti, pasuri dhe ruajtjen e amanetit. Ai u kthye në Mekë dhe ua dha të zotëve gjithçka që ia kishin lënë amanet. Pastaj u bë mysliman dhe emigroi në Medine. Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ ia ktheu Zejneben me nigjahun e parë. Këtë bashkim familjar e bëri pasi kishin kaluar mëse tre vjet dhe ende nuk kishte zbritur ajeti që i ndalonte myslimanët të martoheshin me femohuesit. Prandaj kishte mbetur në fuqi nikahu i parë i Zejnebes me Ebu El Asin.

Gjatë kësaj periudhe i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi disa patrulla, të cilat ndikuan shumë në kapjen e armikut dhe shuarjen e sherrit të tij. Kështu, u vu qetësia dhe Islami u shtri edhe në vendet më të largëta.

Lufta e Beni Mustalikut

Beni Mustalikët ishin një degë e fuqishme e fisit Huza. Ata ishin aleatët e Kurejshëve. Të gjithë degët e tjera të këtij fisi ishin miq dhe dashamirës të të dërguarit të Allahut ﷺ.

Të dërguarit të Allahut ﷺ i erdhi lajmi se Beni Mustalikët ishin përgatitur për luftë kundër tij. Prandaj Profeti ﷺ dërgoi Burejd ibn Hasibin që ta vërtetonte mirë lajmin dhe pasi erdhi në përfundimin se lajmi ishte i vërtetë, la Zejd ibn Harithin zëvendës në Medine. (Është thënë edhe se Profeti la zëvendës një njeri tjetër, dhe tjetri më pas la zëvendës Zejd ibn Harithin). Ai u përgatit me shpejtësi dhe doli për t'i ndaluar Beni Mustalikët. Profeti ﷺ mori me vete shtatëqind veta nga sahabët. Në atë kohë Beni Mustalikët qëndronin në një vend me ujë që quhej Merisia¹. Merisia ndodhej në anën e Kadidit dhe shtrihej deri në bregdet.

Beni Mustalikët ishin përgatitur plotësisht për të sulmuar myslimanët. Myslimanët i sulmuan. Vranë një pjesë të tyre dhe zunë robër fëmijët dhe gratë e tyre. Ua morën dhe pasuritë. Ndër robërit e luftës ishte dhe Xhujerija bija e Harith ibn Ebu Dhirarit, që ishte kryetari i Beni Mustalikëve. Por, pasi i dërguari i Allahut ﷺ shkoi në Medine, e liroi atë dhe pasi ajo u bë myslimane u martua me të. Myslimanët liruan njëqind robër të fisit Benu Mustalike. Ata u bënë myslimanë dhe thanë: “Ne jemi krushqit e të

¹ Lufta njihet edhe me emrin “Lufta e Merisias”

dërguarit të Allahut ﷺ. Xhuviejrija ishte më e mira e grave në fisin e vet¹.

Kjo luftë ka ndodhur në muajin Sha'ban, në vitin e gjashtë të Hixhretit. (Është thënë edhe se ka ndodhur vitin e pestë të Hixhretit.) Gjatë luftës ndodhën dy ngjarje të dhimbshme të cilat i shfrytëzuan dyfytyrakët për të shkaktuar ngatërresa dhe trazira në bashkësinë Islame, madje edhe në shtëpinë e Profetit ﷺ.

1. Ngjarja e parë. Qe fjala e kreut të dyfytyrakëve, Abdullah ibn Ubejd: “Në qoftë se do të kthehemi në Medine, më të fortët kanë për t'i përzënë prej saj më të dobtit.” Arsyeja që Abdullah ibn Ubej tha ashtu, ishte se një burrë nga aleatët e muhaxhirëve dhe një tjetër nga aleatët e ensarëve u grindën tek uji i Merisiqas. Aty muhaxhiri e goditi ensarin. Atëherë, ensariu thirri: “Ku jeni o ensarë?” Edhe muhaxhiri thirri: “Ku jeni o muhaxhirë?” Por ndërhyri menjëherë i dërguari i Allahut ﷺ dhe u tha: “A po filloni zënkat e padijes (xhahilijeti), kur unë jam në mes jush? Lëreni atë (kohën e padijes), se ajo është e ndyrë.” Atëherë, njerëzit e lanë grindjen dhe u kthyen në rrugën e drejtë, pa bërë zhurmë.

¹ Martesa e saj me të dërguarin e Allahut ﷺ qe faktori kryesor, që i bëri myslimanët të lirojnë njëqind robër nga fisi Benu Mustalik.

Në luftë merrte pjesë edhe një grup dyfytyrakësh që nuk kishin marrë pjesë në asnjë luftë tjetër më parë. Ndër ta ishte dhe kreu i tyre, Abdullah ibn Ubeji, i cili kur e mori vesh grindjen, u zemërua dhe tha: “Vërtet, kështu kanë vepruar muhaxhirët?! Për Zotin, me ne dhe me muhaxhirët po ndodh si me të parin tonë, kur tha: “Ushqeje qenin të të hajë ty.” Për Zotin, kur të kthehemi në Medine, të fortit kanë për t’i përzënë prej saj më të dobëtit.” Me “më të fortin” kishte parasysh veten e vet dhe me “më të dobëtin” (Zoti na ruajtë!) kishte për qëllim të dërguarin e Allahut ﷺ. Abdullah ibn Ubeji nisi ta sajonte ngatërrësën. Ai u tha shokëve të vet: “Këtë e bëtë ju vetë. Ju i pranuat ata në vendin tuaj, ju i ndatë me ta pasuritë tuaja. Kurse po të mos i kishit pranuar, ata do të gjenin shtëpi të tjera, jo shtëpitë tuaja.” Kur kreu i dyfytyrakëve foli ato që foli, ndodhej aty edhe një djalë, besimtar i fortë, i cili quhej Zejd ibn Erkami. Ai nuk i duroi dot fjalët e zbrazëta të dyfytyrakut. Prandaj, shkoi menjëherë tek i dërguari i Allahut ﷺ dhe e njoftoi. Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ thirri Abdullah ibn Ubejin dhe e pyeti çfarë kishte folur kundër muhaxhirëve. Ai u betua se nuk kishte thënë asgjë nga ato që i përcillte Profeti ﷺ. Për këtë arsye Allahu i Madhëruar zbriti suren “El Munafikun” dhe i turpëroi dyfytyrakët përgjithmonë deri në Ditën e Gjykimit.

Djali i kreut të dyfytyrakëve, Abdullah ibn Ubej (edhe ai e kishte emrin Abdullah) ishte besimtar i çiltër. Ai qëndroi në një rrugë që çonte në Medine me shpatë në dorë dhe i tha babait të vet: “Për Zotin, ti nuk do të kalosh këtu, derisa të japë leje i dërguari i Allahut ﷺ, sepse ai është i nderuari (i forti), kurse ti je i poshtëruari (i dobëti).” Kjo gjë i shkoi në vesh të dërguarit të Allahut ﷺ dhe ai i dërgoi fjalë që i biri ta lejonte babain dhe ai e la të lirë. Me këtë veprim urtësie të Profetit ﷺ u shua edhe kjo ngatërresë.

2. Ngjarja e dytë: Fjala e shpifur e dyfytyrakëve.

Kur po kthehej nga lufta, Profeti ﷺ qëndroi afër Medines me gjithë ushtrinë. Pasi ndenjën ca, dha urdhër që të niseshin natën me të dërguarin e Allahut ﷺ. Pati shkuar në luftë edhe Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Por, natën, kur po nisej ushtria, ajo pati dalë më tej për të bërë nevojën dhe kur u kthye aty ku patën qëndruar për pushim, pa se kishte humbur varësen e qafës. U kthye atje ku i pati rënë që ta kërkonte. Varësen e gjeti, mirëpo ushtria që nisur për në Medine. Kishin ngarkuar në deve tendën e Aishes duke menduar se ajo ishte brenda. Ata nuk e kuptuan që dikush mungonte, sepse kur u ngrit tenda mbi deve ishin shumë veta. Kur Aishja u kthye në vendin ku pushoi ushtria nuk gjeti asnjëri.

Ajo qëndroi aty duke menduar se ata do të kuptonin se ajo mungonte dhe do të ktheheshin për ta kërkuar në vendin, ku kishin pushuar. Ndërkohë atë e zuri gjumi, meqë ishte e lodhur. Njëri nga sahabët Safuan ibn Mutal Selemiu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) kishte fjetur në prapavijë të ushtrisë. Ai e kishte zakon të flinte shumë, kështu që u zgjua me vonesë, dhe mori rrugën nga kishte kaluar ushtria. Në rrugë e sipër pa një njeri që flinte. U afrua. E njohu që ishte Aishja, sepse e kishte parë atë para se të vinte ajeti për vendosjen e hixhabit, (mbulesës së kokës). “Vërtetë, të Allahut jemi dhe tek ai do të kthehem, kjo është bashkëshortja e të dërguarit të Allahut”, - tha ai, e nuk foli asnjë fjalë tjetër. Në atë çast Aishja u zgjua dhe mbuloi fytyrën e vet. Atëherë Safuani afroi devenë tek ajo, e uli devenë dhe Aishja hipi në të. Ai e mori përdore kapistrën e devesë dhe eci përpara. Ecën e ecën derisa arritën ushtrinë, që po pushonte në Nahru Dhahire.

Kur Abdullah ibn Ubej, armiku i Allahut, dëgjoji për ngjarjen, gjeti çastin që ta villte tërë dyfytyrësinë dhe mërinë e tij. Ai shpifë kundër tyre dhe nisi ta tregonte ngjarjen gjithandej, duke e mbushur me plot gjëra të paqena, ashtu siç i pëlqente atij. Shokët e tij grumbulloheshin dhe i dëgjonin prej tij ato sajesa. Dhe kur shkuan në Medine, i përhapën gënjeshtret e Abdullah ibn Ubejit, derisa nga ato shpifje u mashtruan edhe disa myslimanë.

Kur arriti në Medine, Aishja ﷺ u sëmur dhe sëmundja i zgjati rreth një muaj. Medina ziente nga fjalët e shpifësve, ndërsa ajo nuk dinte gjë. Por diçka e bënte të dyshonte, sepse ajo nuk po shikonte të njëjtën mirësjellje dhe përkujdesje prej të dërguarit të Allahut ﷻ, siç e kishte shikuar më parë, kur sëmurej. I dërguari i Allahut ﷻ hynte tek ajo, përshëndeste me “Selam!”, pastaj pyeste “Si je?” dhe kthehej e nuk rrinte me të.

Gjatë gjithë asaj kohe i dërguari i Allahut ﷻ qëndroi në heshtje. E, meqenëse zbulesa iu vonua ca, ai u këshillua me shokët e vet. Ali ibn Ebu Talibi dha mendimin që ta divorconte Aishen, por këtë mendim nuk e shprehu drejtpërdrejt, ndërsa, Usama dhe të tjerët i thanë që ta mbante se Aishja ishte e pastër si ari.

I dërguari i Allahut ﷻ hipi në minber¹ dhe kërkoi ndihmë kundër atij burri, helmi i të cilit kishte arritur deri në familjen e tij. Ishte fjala për Abdullah ibn Ubejin. Atëherë, kryetari i fisit Eus kërkoi ta vrisnin atë. Abdullah ibn Ubej ishte i fisit Hazrexh. Kështu që kryetari i fisit Hazrexh nuk deshë që ai të vritej. Atëherë, nisi grindja midis dy fiseve derisa ndërhyri i dërguari i Allahut ﷻ dhe i qetësoi ata.

¹ *Minber* – foltore, vendi ku imami mban hytben.

Një ditë Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) doli, pasi u bë natë për nevojat e saj. Sapo ishte përmirësuar nga sëmundja. Me të shkoi edhe nëna e Musatahut, e cila u pengua dhe u rrëzua. Atëherë ajo u lut kundër djalit të saj Musatahut. Aishja nuk e la të lutej ashtu. Aty, nëna e Musatahut i tregoi Aishes fjalën që ishte përhapur për të, madje ajo i tha Aishes se edhe biri i saj, Musatahu ishte nga ata që fliste ashtu si të tjerët.

Aishja u kthye, i kërkoi leje të dërguarit të Allahut dhe vajti tek prindërit e saj. Kur mori vesh shpifjen që ishte ngritur kundër saj nisi të qante me dënese. Qau aq shumë sa që dy net e dy ditë nuk vuri gjumë në sy dhe nuk iu thanë sytë nga lotët. Prindërit e saj kujtuan se i ishin shqyer mëlçitë.

Në mëngjesin e natës së dytë vajti tek ajo i dërguari i Allahut ﷺ u ul pranë saj, tha dy dëshmitë¹ dhe u shpreh: “O Aishe! Unë kam marrë vesh për ty kështu. Por në qoftë se ti je e pafajshme, Allahu do ta tregojë pafajësinë tënde. Në qoftë se je njollosur me faj, kërkoi falje Allahut dhe ktheu nga Ai, sepse kur njeriu e pranon fajin që ka bërë e kthehet nga Allahu, Allahu ia pranon teuben (pendimin).”

¹ Zakonisht, Profeti ﷺ e fillonte fjalën e tij me dy dëshmitë: La ilahe il-lallah Muhamed resulullah (nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut dhe Muhamedi është i dërguari i tij). (*shënim i përkthyesit*)

Atëherë, Aishja i ndërpreu lotët dhe u tha prindërve që t'i përgjigjeshin të dërguarit të Allahut ﷺ por ata nuk dinin se çfarë t'i thoshin. Atëherë, Aishja tha: “Për Allahun, unë e di se ju i keni dëgjuar ato fjalë dhe se ato kanë hyrë në shpirtrat tuaj, saqë ju i besoni si të vërteta. Por, unë po t’ju them se jam e pafajshme dhe Allahu e di se unë jam e pafajshme, ju nuk do të më besoni. Sikur ta pranoj sa për sy e faqe ndonjë gjë të paqenë, do të besonin e përsëri Allahu e di se unë jam e pafajshme. E unë, për Zotin, mund të them vetëm siç tha babai i Jusufit: durim të fortë.” Pastaj u kthye dhe u shtri. Por zbriti zbulesa në kohën që duhej. I dërguari i Allahut ﷺ u gëzua, buzëqeshi dhe fjalët e para që tha, qenë: “Sa për Allahun oj Aishe, Ai të shfajësoi.” Nëna e saj i tha: “Çohu për të (për të dërguarin e Allahut)!” “Për Zotin, nuk i çohem, ia ktheu Aishja, unë nuk falënderoj tjetër përveç Allahut.”

Fjala që Allahu zbriti për shfajësimin e Aishes, janë dhjetë ajete nga surja “En Nur” Allahu i Madhëruar thotë: **“Vërtet ata që trilluan, janë një grup prej jush, ju mos kujtoni se fjalët e tyre janë në dëmin tuaj, përkundrazi ato do të jenë në dobinë tuaj. Secilit prej tyre do t’i takojë dënimi sipas pjesëmarrjes në mëkat, e atij, ai që barti pjesën më të madhe (të shpifjes) i takon dënimi i madh...”** (24:11)

I dërguari i Allahut ﷺ doli përpara njerëzve dhe u foli atyre. Ai u lexoi atyre çfarë kishte zbritur për pafajësinë e Aishes. Kur u kthye, urdhëroi të fshikulloheshin dy burra besimtarë të çiltër dhe një grua besimtare e çiltër, secilit tetëdhjetë rripa. Dy burrat ishin Hasan ibn Thabit dhe Mistah ibn Eththathe, kurse gruaja ishte Humne, bija e Xhahshit. Ata dhe ajo qenë lëkundur dhe përfshirë në mëkat. Kurse kreu i dyfytyrakëve nuk u dënua në këtë botë; ai do të qëndrojë përpara Allahut në Ditën e Gjykimit, atë Ditë, kur nuk do të bëjë dobi as pasuria e as fëmijët, përveçse zemra e pastër.

Umrja e Hudejbijes

Profeti ﷺ pa në ëndërr sikur ishte në Medine dhe bashkë me shokët e tij hyri në Xhaminë e Shenjtë: të gjithë të sigurt, disa me koka të qethura tërësisht, disa pjesërisht. I njoftoi myslimanët se donte të shkonte për Umre, kërkoi që të dilnin edhe malësorët që ishin rreth tij, por ata u ndalën. Ata menduan se i dërguari i Allahut ﷺ dhe besimtarët nuk do të ktheheshin më tek të afërmit e tyre dhe i thanë të dërguarit të Allahut se ishin tepër të zënë me punët e tyre e me njerëzit e tyre. Ata i thanë të dërguarit të Allahut ﷺ që të kërkonte falje për ta.

Një të hënë të muajit Dhul Ka'ade, në vitin e gjashtë pas Hixhretit doli i dërguari i Allahut ﷺ me

një mijë e katërqind muhaxhirë dhe ensarë. Ata morën me vete kurbanin që theret në Mekë, ditën e kurbanit (El Hedj), që njerëzit ta shihnin se ai nuk po shkonte në luftë, por për Umre. Kur arriti në Dhul Halife, i vuri qaforen devesë dhe u vuri shenjë kafshëve që kishte marrë për t'i therur në Qabe, pastaj veshi ihramin. Pastaj ecën, derisa arritën në Asafan. Pararoja erdhi dhe u tha se Kurejshët ishin mbledhur për luftë dhe për të mos i lënë myslimanët të shkonin në Shtëpinë e Shenjtë. Ndëkohë, Kurejshët kishin arritur në Dhul Tuua. Ata dërguan Halid ibn Uelidin me dyqind kalorës në Kiraul Ganim, afër Asafanit, për të zënë rrugën që të çonte në Mekë. Habeshinjtë u mblodhën që t'i ndihmonin. Atëherë, Profeti ﷺ i pyeti shokët e tij: të luftonte me grupet habeshite aty, apo të ecte drejt Mekës e kush përpiquej ta pengonte rrugës, ta luftonte. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) tha: “Ne kemi ardhur për Umre, jo për të luftuar, por kush del mes nesh e Shtëpisë së Shenjtë, do ta luftojmë.” Profeti ﷺ e pranoi këtë mendim. Halidi i pa myslimanët, kur po falnin namazin e drekës, duke bërë ruku e sexhde dhe tha: “Kështu janë pa mendje po t'i sulmojmë:” Vendosën t'i sulmonin gjatë namazit të pasdrekës (ikindisë). Atëherë, midis namazit të drekës dhe pasdrekës Allahu ligjëroi namazin e frikës dhe Halidit i iku rasti.

I dërguari i Allahut zgjodhi një rrugë tjetër dhe jo rrugën e tyre. Ai i ra djathtas, për në pjesën e poshtme

të Mekës, derisa arriti Thenijetel Merar, pranë Hudejbijes. Kur arritën aty, deveja e të dërguarit të Allahut ﷺ ra në gjunjë. U munduan ta çonin, por ajo nuk u çua. Atëherë disa myslimanë thanë “U boshatis Kasuaja,” kurse i dërguari i Allahut ﷺ tha: “Nuk është boshatisur, sepse nuk e ka zakon ta bëjë këtë.” Deveja nuk ulej gjithmonë ashtu. Atë e pengoi ajo që kishte penguar elefantin e Ebrehesë vite më parë. I dërguari i Allahut ﷺ tha: “Për Zotin, sikur Kurejshët të më kërkonin ndonjë plan, me të cilin të lartësonin atë që ka shenjtëruar Allahu, unë do t’ua pranoja atë.” Pastaj, ai i grahu devesë e ajo u çua e vazhduan të ecnin, derisa qëndruan në Hudejbije.

Erdhi Budejl ibn Uaraka Huzaiu, me një grup njerëzish nga fisi Huza, të cilët ishin dashamirës të të dërguarit të Allahut ﷺ. Budejli e njoftoi të dërguarin e Allahut ﷺ se Kurejshët ishin përgatitur për të luftuar dhe për t’i penguar atë dhe myslimanët që të vizitonin shtëpinë e shenjtë. I dërguari i Allahut ﷺ i tha Budejlit se po shkonin në Mekë vetëm për të kryer Umren dhe jo për luftë. Ai tha, gjithashtu, se ishte i gatshëm për të bërë armëpushim dhe paqe me ta. “Por, në qoftë se Kurejshët nuk do ta pranonin as njërën as tjetrën, atëherë unë do të luftoj kundër tyre, derisa të vdes ose Allahu të më japë fitoren ngadhënjimtare.”

Çfarë u vendos midis të dërguarit të Allahut ﷺ dhe Kurejshëve

Pasi u kthye Budejli në Mekë, i njoftoi Kurejshët për çka u kishte thënë i dërguari i Allahut ﷺ. Por ata dërguan Mukriz ibn Afsin tek i dërguari i Allahut ﷺ dhe i dërguari i Allahut ﷺ i tha ashtu, siç i kishte thënë Budejlit. Pastaj Kurejshët dërguan tek ai kryetarin e zezakëve, Halis ibn Ikrimen. Kur ai u afrua tek myslimanët, i dërguari i Allahut ﷺ u tha atyre: “Ky që po vjen tek ne është një nga njerëzit që i respekton kurbanët, prandaj çohuni dhe respektojeni.” Myslimanët u çuan dhe pritën Halisin me “Lebejke Allahume lebejk.” Kur i shikoi Halisi myslimanët kështu, tha: “I madhëruar është Allahu. Këta duhen lejuar të vizitojnë Shtëpinë e Shenjtë. Te Shtëpia e Shenjtë vijnë lloj-lloj njerëzish, me kafshë e me gomerë, e të ndalohen këta, me në krye të birin e Abdul Mutalibit! Për Zotin e Shtëpisë së Shenjtë se Kurejshët do të rrezikohen në qoftë se e ndalojnë Muhamedin.” Halisi shkoi te Kurejshët dhe u tha ashtu siç u përmend më sipër. Kur Kurejshët i dëgjuan ato fjalë prej tij, i thanë: “Ulu këtu, se ti je beduin dhe nuk i kupton mashtrimet.”

Kurejshët dërguan Urue ibn Mes’ud Thekafiun për të folur me të dërguarin e Allahut ﷺ, por i dërguari i Allahut ﷺ i tha atij ashtu, siç i pati thënë

Budejlit: “O Muhamed! A mendon ti – vijoi Urueja, ta fitosh këtë beteje dhe ta shfarosësh kombin tënd?! Por, a ke dëgjuar nga ndonjë arab që t’i ketë zhdukur njerëzit e vet përpara teje? E, edhe po të ndodhi e kundërta që ti të thyhesh, unë shoh rreth teje vetëm njerëz pa vlerë, të gatshëm që të të braktisin ty dhe të ikin menjëherë.” Ebu Bekri u zemërua, e shau atë, i tha një fjalë shumë poshtëruese, pastaj i tha: “A kujton ti se do të ikim e do të braktisim të dërguarin e Allahut ﷺ?” Urueja nuk mundi t’ia kthejë Ebu Bekrit, sepse Ebu Bekri i kishte bërë nder atij më parë. Urueja prekte mjekrën e të dërguarit të Allahut ﷺ, kur fliste, por Mugire ibn Shibe ia godiste dorën me dorezën e shpatës dhe i thoshte: “Largoje dorën nga mjekra e të dërguarit të Allahut.” “O i pabesë!, - ia ktheu Urueja Mugires,- a nuk ishe ti më i pabesë?”

Mugireja ishte bir i vëllait të Urues. Më parë kishte vrarë disa njerëz dhe u kishte marrë pasurinë. Këtë kishte parasysh Urueja, kur i tha se ishte i pabesë. Por më vonë ai erdhi dhe u bë mysliman. E, Profeti ﷺ nuk i pranoi atij asgjë tjetër, përveçse të bëhej mysliman. Urueja e pa se sa shumë e nderonin Profetin ﷺ dhe kur u kthye, u tha Kurejshëve: “O populli im! Unë kam qenë i dërguar tek mbretërit, te Kisrai (në Persi), Cari (në Rusi) e Nexhashiu (në Abisini), por betohem për Allahun se nuk kam parë ndonjë mbret që ta respektojnë e ta nderojnë shokët

e vet, ashtu si e nderojnë shokët e Muhamedit, Muhamedin. Për Allahun edhe sikur ai të kollitej e të nxirrte këlbazë e t'i binte ndonjërit në dorë, ai do ta fërkonte me të fytyrën dhe lëkurën e trupit. Unë pash që kur ai i urdhëronte ata për ndonjë punë, ata vraponin kush e kush ta bënte i pari. Edhe kur merrte abdes, ata sa nuk vriteshin për ujin e Abdesit të tij. Kur fliste ai, ata e ulnin zërin dhe nuk ia ngulnin vështrimin, sepse kishin respekt për të. Ai ju ka paraqitur ju një plan të drejtë, prandaj pranojeni atë.”

Natën, shtatëdhjetë-tetëdhjetë të rinj të papjekur Kurejshë zbritën nga mali i Ten'imit dhe shkuan te kampi i myslimanëve. Ata deshën të asgjësonin përpjekjet për paqe. Por myslimanët i kapën ata dhe ia paraqitën të dërguarit të Allahut ﷺ. Ai i fali ata dhe i la të lirë. Kjo gjë ndikoi shumë që Kurejshët të frikësoheshin dhe të prireshin të vendosnin për paqe. Për këtë Allahu ka zbritur ajetin: **“Dhe Ai (Allahu) është që i pengoi ata (idhujtarët të luftojnë) kundër jush dhe ju pengoi ju (të luftoni) kundër tyre brenda në Mekë, pasi ua dha fitoren kundër tyre. E, Allahu mbikqyr atë që ju bëni.”** (48:24)

Dërgimi i Uthman ibn Affanit te Kurejshët dhe Besëlidhja e Riduanit

Myslimanët vendosën të dërgonin një njeri tek Kurejshët që t'ua përforconte çështjen se Profeti ﷺ me shokët e vet nuk kishte ardhur atje për tjetër gjë, përveçse që të kryente Umren. Ai që u dërgua atje ishte Uthman ibn Affani (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Profeti ﷺ e urdhëroi atë që të shkonte te besimtarët dhe besimtarët e pafuqishme në Mekë dhe t'i përgëzonte se çlirimi i Mekës ishte afër dhe se Allahu do ta ngadhënjente fenë e vet e se askush në Mekë nuk do të kishte më frikë pse besonte e kishte iman (besim).

Uthmani vajti në Mekë dhe hyri aty me besën që i dha Eban ibn Seid el Emeui. Atje shpalli fjalën për të cilën ishte dërguar. Kurejshët i propozuan që të bënte tauaf rreth Shtëpisë së Shenjtë (Qabes) por ai nuk pranoi që të bënte tauafin në një kohë kur i dërguari i Allahut ﷺ ishte ndaluar të vinte aty. Kurejshët e izoluan Uthmanin. Ndoshta deshën ta mbanin atje, sa të këshilloheshin me njëri-tjetin dhe ta dërgonin bashkë me përgjigjen që do t'i jepnin të dërguarit të Allahut ﷺ. Mirëpo ndër myslimanët u përhap lajmi se Uthmani ishte vrarë, por vrasja e një të dërguari do të thoshte shpallje lufte. Kur e dëgjoji i dërguari i Allahut ﷺ këtë lajm, tha: “Ne nuk do të

largohemi që këtej, derisa t'i mposhtim ata.” I thirri myslimanët aty nën një pemë, që t'i jepnin besën për të luftuar kundër armiqve. Myslimanët u tubuan menjëherë pranë tij dhe i dhanë besën me entuziazëm se do të luftonin deri në vdekje dhe se nuk do të largoheshin kurrë nga beteja. I dërguari ﷺ shtrëngoi duart dhe tha: “Kjo besëlidhje është për Uthmanin”. Mirëpo, sa mbaroi besëlidhja, erdhi Uthmani (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Për këtë besëlidhje Allahu i Madhëruar zbriti ajeti: **“Vërtet, Allahu që i kënaqur¹ me besimtarët, kur ata nën hijen e asaj peme të zotoheshin ty dhe Ai e dinte se ç’kishin në zemrat e tyre, prandaj u dhuroi qetësimin dhe shpejt i shpërbleu me fitore.”** (48:18)

Paqja

Kurejshët e morën vesh besëlidhjen që bënë myslimanët dhe për këtë u frikësuan shumë. Prandaj nxituan dhe dërguan Suhejl ibn Amrin, për të nënshkruar paqen me të dërguarin e Allahut ﷺ. Suhejli shkoi atje dhe bisedoi gjatë. I dërguari i Allahut ﷺ pranoi kushtet që vijojnë:

¹ Allahu që i kënaqur me besimtarët, prandaj kjo besëlidhje mori emrin “Bejatu Riduan” (Marrëveshja e kënaqësisë) (shënim i përkthyesit)

1. I dërguari i Allahut ﷺ bashkë me myslimanët të ktheheshin atë vit dhe të mos hynin në Mekë, kurse vitin e ardhshëm të vinin në Mekë dhe të qëndronin dy ose tre ditë, pa armë me vete përveç shpatës në këllëf.
2. Të mos bëhej luftë midis dy palëve për dhjetë vjet.
3. Kush të dëshironte, të hynte në besën e Muhamedit, le të hynte dhe kush dëshironte të hynte në besën e Kurejshëve, le të hynte.
4. Të kthehej te Kurejshët kushdo që do të strehohej tek myslimanët. Kushdo nga myslimanët që strehohej te Kurejshët të mos kthehej te myslimanët.

I dërguari i Allahut ﷺ thirri Aliun dhe i diktoi: “Bismilahirr-rrahmanirr-rrahim (me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit)” Por Suhejli tha: “Por ne nuk e dimë ç’është i Gjithëmëshirshmi. Shkruaje kështu: “Me emrin, tënd o Allah...”” I dërguari i Allahut ﷺ e urdhëroi Aliun që ta shkruante ashtu. Pastaj i diktoi: “Kjo është paqja, për të cilën vendosi Muhamedi, i dërguari i Allahut.” Por Suhejli tha: “Sikur ta dinim se ti je i dërguari i Allahut, nuk do të pengonim ty të vije tek shtëpia e Shenjtë dhe nuk do të të luftonim. Prandaj, shkruaje kështu: “E vendosi Muhamedi, i biri i Abdullahut.””

Profeti i tha: “Por unë jam i dërguari i Allahut, edhe në qoftë se ju nuk më pranoni.” Pastaj e urdhëroi Aliun që ta fshinte “I dërguari i Allahut” dhe të shkruante: “Muhamedi, biri i Abdullahut”. Mirëpo Aliu u lëkund t’i fshinte ato fjalë. Prandaj i fshiu vetë Profeti ﷺ me dorën e tij të nderuar.

Marrëveshja për paqe u shkrua në dy kopje, njëra për Kurejshët dhe tjetra për myslimanët.

Kthimi i Ebu Xhendelit

Kur po shkruiej marrëveshja erdhi Ebu Xhendeli, biri i Suhejl ibn Amrit, përfaqësuesit të Kurejshëve, i lidhur në pranga. Ai vinte nga Meka ku Kurejshët e mbanin të lidhur. Suhejli kërkoi që i biri të kthehej në Mekë, por Profeti ﷺ i tha: “Ne ende nuk e kemi përfunduar dokumentin për paqen”. “Atëherë, nuk e nënshkruaj këtë paqe me ty”, - ia ktheu Suhejli. Profeti ﷺ i tha: “Jepi leje atij për mua.” Suhejli i tha: “Jo!” Dhe e goditi të birin dhe ai bërtiti me zë të lartë: “O myslimanë! A të kthehem tek idhujtarët që të më venë në provë mua që të le fenë time?” “Bëj durim dhe kërkoi që Allahu të të shpërblejë, - ia ktheu Profeti ﷺ, sepse Allahu do të bëjë rrugëdalje dhe shpëtim për ty dhe për myslimanët e pafuqishëm që janë me ty.” Umer ibn Hatabi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u kthye, në mënyrë që doreza e shpatës së tij të ishte pranë Ebu Xhendelit. Umeri

(Allahu qoftë i kënaqur me të!) tregon më vonë: “Dëshiroja që ai ta merrte shpatën dhe ta vriste të atin.” Por Ebu Xhendeli nuk e bëri këtë dhe çështja u mbyll kështu.

Myslimanët e përfundojnë Umren dhe nuk u vjen mirë që u nënshkrua marrëveshja

Pasi u nënshkrua akti i paqes, i dërguari i Allahut ﷺ u tha myslimanëve: “Çohuni dhe therni kurbanët që keni sjellë!” Mirëpo, asnjë nuk u çua për ta zbatuar këtë urdhër. Ai e përsëriti urdhrin tri herë, por përsëri nuk u çua njeri. Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ hyri tek Ummu Selemeja dhe i foli asaj për atë që ndodhi me sahabët. Ajo i propozoi që të ngrihej ai i pari, ta therte kurbanin e vet (devenë që kishte sjellë për kurban), të rruante kokën dhe të mos i fliste asnjërit. Dhe Profeti ﷺ ashtu veproi. Madje, ai theri devenë e Ebu Xhehlit, e cila kishte në hundë një vath argjendi. Ai e bëri këtë që t’i zemëronte¹ idhujtarët. Kur e panë se ai e theri kurbanin e vet dhe e rruajti edhe kokën, të gjithë sahabët u çuan, i rruajtën kokat e tyre dhe i therën kurbanët. Por, ishin shumë të mërzhitur që nuk e zbatuan urdhërin e

¹ Deveja që theri Profeti ﷺ ishte marrë si pré lufte pasi ishte vvarë Ebu Xhehli në luftën e Bedrit, e cila qe një nga humbjet më të mëdha të idhujtarëve. (*shënim i përkthyesit*)

Profetit me herën e parë. Çdo deve dhe lopë bëhej kurban për shtatë persona.

Myslimanët qenë të mërzhitur për dy arsye:

E para, sepse ata ishin kthyer pa shkuar në Mekë dhe pa kryer Umren; e dyta, sepse nuk kishte barazi midis dy palëve – myslimanëve dhe idhujtarëve: Myslimanët duhej t'i kthenin ata njerëz (myslimanë) që vinin nga Meka në Medine, ndërsa Kurejshët nuk i kthenin ata që iknin nga Medina në Mekë. Mirëpo, i dërguari i Allahut ﷺ i qetësoi ata për arsyen e parë, ai u tha se do ta kryejmë Umren vitin e ardhshëm, sepse ëndrra që kishte parë, ishte e vërtetë, ajo do të përmbushej dhe se në këtë pjesë të marrëveshjes ishin respektuar ndjenjat e të dyja palëve; ndërsa për arsyen e dytë, ai i qetësoi ata kështu: “Kush ikën nga ne bëhet i pafe dhe Allahu e ka larguar atë nga myslimanët; kush vjen tek ne nga ata, Allahu do t'i japë rrugëdalje dhe shpëtim.”

Profeti ﷺ ishte largpamës. Një grup myslimanësh, ende vazhdonin të qëndronin në Habeshë (Etiopi). Ata nuk përfshiheshin në këtë marrëveshje, që ishte bërë me Kurejshët. Kështu, kishte mundësi për të burgosurit (të penguarit) e Mekës që të strehoheshin tek ata. Megjithatë, marrëveshja, me kushtet që kishte, ndikoi shumë në zemrat e myslimanëve, sepse dukej sikur ishte në favor të idhujtarëve, derisa Umer ibn Hatabi (Allahu qoftë i

kënaqur me të!) shkoi tek i dërguari i Allahut ﷺ dhe i tha: “O i dërguari i Allahut!” A nuk jemi ne në fenë e vërtetë dhe a nuk janë ata në të pavërtetën?” Ai iu përgjigj: “Po.” (Ne jemi në të vërtetën dhe ata janë në të pavërtetën). Umeri iu drejtua përsëri: “A nuk janë të vrarët tanë në Xhenete ndërsa të vrarët e tyre në Xheheneme?” “Po, ashtu janë.” – ia ktheu Profeti ﷺ. Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i tha përsëri: “Atëherë, pse të jemi ne inferiorët dhe pse të kthehemi pa dhënë Allahu gjykimin e vet për ne dhe për ata.” Profeti ﷺ i tha: “O biri i Hatabit! Unë jam i dërguari i Allahut dhe nuk e kundërshtoj atë. Ai do të më ndihmojë mua dhe nuk do të më largojë nga e vërteta.” Ashtu, shumë i zemëruar, Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) shkoi tek Ebu Bekri es Sidiku e i tha çfarë i kishte thënë të dërguarit të Allahut ﷺ. Ebu Bekri iu përgjigj atij, ashtu siç i ishte përgjigjur i dërguari i Allahut ﷺ dhe pastaj shtoi: “Përmbaju udhëzimit të Profetit sa të jesh gjallë, sepse, për Zotin, ai është në të vërtetën.” Pastaj Allahu zbriti disa ajete të sures “El Fet’h”: **“Ne të dhamë një fitore të sigurtë..”** (48:1)

I dërguari i Allahut ﷺ i çoi fjalë Umerit (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Profeti ﷺ këndoi ajetet e sures “El Feth”. Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) tha: “O i dërguari i Allahut! Vërtetë fitore do të

ketë për ne?” “Po”, - iu përgjigj Profeti ﷺ. Umeri u qetësua dhe u kthye.

Më vonë Umeri u pendua për çfarë kishte thënë dhe për këtë bëri disa vepra të mira, nuk pushoi së dhëni sadaka (sadaka), së agjëruari, së faluri namaz të vullnetshëm dhe së liruari robër, derisa shpresoi faljen e Allahut dhe mirësinë e Tij.

Çështja e grave emigrante

Pasi u nënshkrua akti i paqes me Kurejshët dhe myslimanët hoqën dorë nga Umra për atë vit, erdhën disa besimtarë e besimtare nga Meka në Medine. Por të afërmit e tyre, që ishin të pafe (kafirët), i kërkuan të dërguarit të Allahut ﷺ që t’ua kthente. I dërguari i Allahut ﷺ nuk e pranoi këtë kërkesë, për arsye se ata nuk përfshiheshin në marrëveshjen e paqes. Për këtë Allahut ka thënë: **“O ju që besuat, kur t’ju vijnë juve besimtarët e shpërngulura (prej Mekës), provoni besnikërinë e tyre, ndonëse Allahu e di më së miri besimin e tyre; në qoftë se e vërtetoni se ato janë besimtare, atëherë mos i ktheni ato te jobesimtarët, sepse as ato nuk janë të lejuara për ta dhe as ata nuk janë të liruar për to e ju u jepni atyre (jobesimtarëve) atë që kanë shpenzuar për to (për këto gra, nigjah). Ju nuk keni pengesë të martoheni me to, pasi t’ua jepni vlerën e nigjahut. Mos i mbani nën nigjah idhujtaret...”** (60:10) Kështu, Allahu i ndaloi gratë besimtare për të pafetë

dhe gratë idhujtare për besimtarët. I dërguari i Allahut ﷺ i vinte në provë ato gra, ashtu siç e kishte urdhëruar Allahu: **“O pejgamber, kur të të vijnë besimtare të që të japin besën se nuk do t’i shoqërojnë askënd e asgjë Allahut, se nuk do të vjedhin, se nuk do të bëjnë kurvëri, se nuk do t’i vrasin fëmijët e tyre, se nuk do të gënjejnë për atësinë e fëmijës së tyre dhe se nuk do të kundërshtojnë në atë që i urdhëron, atëherë, prano zotimin e tyre dhe lutju Allahut t’i falë ato, sepse Allahu është mëkatfalës dhe Mëshirues.”** (60:12)

Kështu, asaj gruaje që i kishte lexuar këto kushte, Profeti ﷺ i thoshte: “Po ta marr besën (se do t’i plotësosh kushtet).” Besën e merrte vetëm me fjalë, pa u dhënë dorën fare dhe nuk i kthente më besimtare tek idhujtarët. Edhe myslimanët i lëshuan gratë e tyre, që ishin idhujtare dhe kështu u bë ndarja midis myslimanëve dhe burrave të tyre idhujtarë.

Hyrja e fisit Huza në besën e myslimanëve

Fisi Huza paraqëlqeu që të ishte me të dërguarin e Allahut ﷺ në këtë besëlidhje. Prandaj, ata hynë në besën e tij. Qysh në kohën e Padijes (para Islamit) ata ishin aleatë të fisit Beni Hashim. Ndërsa, fisi Benu Biker hyri në besën e Kurejshëve dhe qe shkak për çlirimin e Mekës, siç do të shpjegohet më pas.

Zgjidhja e çështjes së të pafuqishmëve

Një nga myslimanët që kishin mbetur në Mekë, Ebu Besiri, mundi të ikte nga Meka dhe të shkonte në Medine. Kurejshët dërguan dy burra tek Profeti ﷺ që ta kthenin Ebu Besirin të Mekë dhe Profeti ﷺ ua dorëzoi atë, sipas marrëveshjes. Mirëpo, kur arritën në vendin e quajtur Dhul Halife, Ebu Besiri e vrau njërin nga dy burrat që po e kthenin në Mekë. Tjetri u kthye menjëherë tek Profeti ﷺ e i tha: “Shoku im u vra nga Ebu Besiri dhe unë jam i vrarë, po të më zërë ai.” Pas pak erdhi Ebu Besiri, por Profeti ﷺ e ndaloi atë. Ebu Besiri e pa që Profeti ﷺ do ta kthente përsëri tek idhujtarët (sipas marrëveshjes që kishin), prandaj ai doli dhe shkoi në breg të detit. Atje kishte shkuar me Ebu Xhendelin; pra ai u bashkua me të. Kështu, kushdo që bëhej mysliman nga Kurejshët, shkonte të bashkohej me të në breg të detit. Në këtë mënyrë, u bënë myslimanë një grup i mirë i Kurejshëve dhe ata filluan të pengojnë çdo vargan të Kurejshëve që shkonte për në Sham: e sulmonin varganin dhe i merrnin pasurinë. Pasi e panë veten ngushtë, Kurejshët i dërguan fjalë Profetit ﷺ, ku i luteshin atij që, për hir të Allahut dhe të fafesisit, t’i merrte në Medine njerëzit që rrinin në breg të detit, sepse ata nuk do t’i kërkonin më po të ktheheshin në Medine. Profeti ﷺ u

dërgoi fjalë atyre që të vinin. Ata erdhën në Medine dhe çështja u zgjidh.

Ndikimi i paqes

Vendosja e paqes pati një ndikim të madh për përparimin e thirrjes Islame, sepse myslimanët patën rastin që të takoheshin me të gjithë arabët e t'i ftonin për tek Allahu. Kështu, shumë e shumë njerëz filluan të përqafojnë Islamin, aq sa gjatë dy vjetëve u bënë myslimanë aq sa nuk ishin bërë gjatë nëntë vjetëve të marra së bashku. Të mëdhenjtë e Kurejshëve e paria e tyre, si Amru ibn Asi, Halid ibn Uelidi dhe Uthman ibn Talha erdhën tek i dërguari i Allahut ﷺ të bindur dhe myslimanë të devotshëm dhe dëshmuar: “Nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut dhe Muhamedi është i dërguari i Allahut.” I dhanë besën Muhamedit se do të zbatonin ligjet e Islamit dhe se do të flijonin çdo gjë për Islamin, madje edhe jetën. Ata do të shkrinin tërë talentin dhe aftësitë e tyre për Islamin.

Kur ata erdhën në Medine, Profeti ﷺ tha: “Vërtet, Meka dërgoi te ne pjesët më të mira të mëlçisë së saj.”

Letra mbretërve dhe princërve

Pasi u kthye i dërguari i Allahut ﷺ nga Umra e Hudejbijes dhe pasi kishte vendosur paqen me Kurejshët e ishte i sigurtë nga ana e tyre, u nisi letra

mbretërve e princërve, ku u bënte thirrje që të pranonin Islamin, e u rikujtoi përgjegjësinë e madhe që kishin. Letrat qenë si më poshtë.

1. Profeti ﷺ i shkruan Nexhashit (As Hame ibn Ebxhir), mbret i Habeshesë

“Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit”

Kjo letër është prej Profetit Muhamed, dërguar Nexhashi Ashamit, të madhit të Habeshesë.

Paqja qoftë mbi atë që ndjek rrugën e drejtë, që i beson Allahut dhe të dërguarit të Tij. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut, që është Një e nuk ka shok. Ai nuk ka as bashkëshorte e as bir. Dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Unë po të bëj thirrje të pranosh Islamin. Unë jam i dërguari i Allahut, prandaj bëhu mysliman që të shpëtosh. **“O itharë të librit¹, ejani të bashkoheni me ne në një fjalë mesh nesh dhe jush: “të mos adhurojmë askënd dhe asgjë tjetër përveç Allahut, të mos i bëjmë Atij shok, të mos e konsiderojmë njëri-tjetrin zota përveç Allahut. E në qoftë se nuk pranojnë ju**

¹ Teuratit dhe Ungjillit. (*shënimi i përkthyesit*)

thoni¹: “Dëshmoni pra, se ne jemi myslimanë (besojmë Një Zot!)” Nëse ti nuk do ta pranosh Islamin, do të ngarkohesh me fajin e tërë të krishterëve të popullit tënd.

Profeti ﷺ e dërgoi letrën me Amru ibn Umeje Dhamiriun. Sa e mori Nexhashiu atë, e vlerësoi, zbriti nga froni dhe u bë mysliman përpara Xhaferr ibn Ebu Talibit. Pastaj ai i shkroi Profetit ﷺ se ishte bërë mysliman dhe i kishte dhënë besën atij. Më vonë, Nexhashiu² bëri martesën e Ummu Habibes, që ishte e bija e Ebu Sufjanit, me Profetin ﷺ. Ummu Habibja konsiderohet nënë e besimtarëve. Nexhashiu pagoi katërqind dinarë për prikën e saj. Pastaj i dërgoi Ummu Habiben dhe emigrantët që ishin tek ai, me dy anije, bashkë me Amru ibn Umeje Dhamiriun, por Profeti ﷺ pati qenë në Hajber.

Nexhashiu vdiq në muajin Rexheb, në vitin e nëntë të Hixhretit. Profetit ﷺ i erdhi keq. Ai kujtoi të mirat e tij ditën e vdekjes dhe ia fali namazin e xhenazes në mungesë. Nexhashiun e zëvendësoi një

¹ Këtu Allahu i Madhëruar u drejtohet myslimanëve. Profeti ﷺ ka shkruar në letrën e Nexhashiut një nga ajetet e Kur'anit, ajetin 64 të sures “Al Imran”. (shënim i përkthyesit)

² Në Islam femra nuk lejohet të martohet pa lejen e atij që e ka nën kujdes. Kur nuk ka kujdestar, atëherë ajo kalon nën kujdesin e kryetarit të vendit ku jeton. (shënim i përkthyesit)

Nexhashi tjetër dhe Profeti ﷺ i dërgoi letër edhe atij. Në letër i bënte thirrje për në Islam, por nuk i dihet nëse u bë mysliman apo jo.

2. Profeti ﷺ i dërgon letër Mukaukasit, mbretit të Aleksandrisë

“Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mishirëplotit”

Letër nga Muhamedi, robi i Allahut dhe i dërguari i Tij, dërguar Mukaukasit, që është i madhi i kopteve. **“Paqja qoftë mbi atë që ndjek rrugën e drejtë. Unë të thërras në Islam. Bëhu mysliman që të shpëtosh. Bëhu mysliman që të të shpëtojë ty Allahu dy herë. E në qoftë se nuk e pranon Islamin, do të ngarkohesh me fajin e të gjithë koptëve.**

“O ithtarë të librit, ejani të bashkoheni me ne një fjalë: të mos adhurojmë askënd dhe asgjë tjetër përveç Allahut, të mos i bëjmë atij shok, të mos e konsiderojmë njëri-tjetrin zota përveç Allahut!” “E në qoftë se nuk pranojnë, ju thoni: “Dëshmoni pra, se ne jemi myslimanë (besuam në në Zot)!”

Profeti ﷺ e dërgoi letrën me Hatib ibn Beltanin. Porsa mbërriti atje, ai i dha letrën mbretit dhe i foli atij për Islamin. Mukakasi e nderoi letrën, e vendosi në një çantë prej fildishi, e vulosi atë dhe e ruajti me

shumë kujdes. Pastaj, i shkroi një letër Profetit ﷺ si vijon: “Pranoj se një profet do të vinte, por kam menduar se ai do të vinte në Sham.” Mukakasi nuk u bë mysliman. Ai i dhuroi Profetit dy skllave-Marien dhe Sirinen. Ai i dhuroi Profetit ﷺ edhe rroba dhe një mushkë që thirrej “Dyldyl”. Profeti ﷺ mori për vete Marien dhe mushkën, ndërsa Sirinen ia dhuroi Hasan ibn Thabitit.

3. Profeti ﷺ i dërgoi letër Kisra Epruizit, mbretit të Persisë.

“Nga Muhamedi, i dërguari i Allahut për Kisran, të madhin e Persisë. Paqja qoftë mbi atë, që ndjek rrugën e drejtë, që i beson Allahut dhe të dërguari të Tij. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut dhe se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Unë të thërras ty për në Islam me ftesën e Allahut. Unë jam i dërguari i Allahut për të gjithë njerëzit, për të paralajmëruar atë, që është i gjallë dhe për dënimin që i pret jobesimtarët¹. Bëhu mysliman që të shpëtosh. E në qoftë se nuk e pranon Islamin, do të ngarkohet ty faji i të gjithë zjarradhuertesve.”

¹ (36:70)

Profeti ﷺ e dërgoi letrën me Abdullah ibn Hudhafe Es Sehmiun. E urdhëroi atë që t'ia jepte të madhit të (Bahrejnit) dy deteve e ai t'ia jepte Kisrait. Mirëpo, kur shkoi letra atje, Kisrai e grisi dhe tha: “Një rob pa vlerë nga nënshtetasit e mi e shkruan emrin e tij përpara emrit tim!” Kur e mori vesh Profeti ﷺ se ai e kishte grisur letrën, tha: “Allahu ia gristë sundimin” dhe vërtetë ndodhi ashtu siç tha Profeti ﷺ. Ushtria e Kisrait u kthye me turp përpara bizantinëve. I biri, Shiruviu, e vrau atë dhe i mori mbretërinë. Atje vazhdoi përçarja dhe korrupsioni, derisa ushtria islame e çliroi atë vend në kohën e khalifit Umer ibn Hatabi (Allahu qoftë i kënaqur me të!).

4. Profeti ﷺ i shkruan Kajserit, mbretit të Bizantit

“Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit”

Letër nga Muhamedi, robi i Allahut dhe i dërguari i Tij, për Herakliun, më të madhin e bizantinëve: “Shpëtimi dhe paqja qofshin për atë që ndjek rrugën e drejtë. Bëhu mysliman që të shpëtosh. Bëhu mysliman që Allahu të të japë shpërblimin dy herë. Në qoftë se ti nuk e pranon Islamin, do të mbash përsipër fajin e tërë bizantinëve.

“O ithtarë të librit, ejani të bashkohemi në një fjalë të vetme mes nesh dhe jush: “Të mos adhurojmë askënd dhe asgjë tjetër përveç Allahut, të mos i bëjmë Atij shok, të mos e konsiderojmë njëri-tjetrin zota përveç Allahut! E në qoftë se nuk pranojnë, ju thoni: “Dëshmoni pra, se ne jemi myslimanë!”

Profeti ﷺ e dërgoi letrën me Dihjet ibn Halife Kalbiun. E urdhëroi atë që letrën t’ia jepte mbretit të Basras, e ky t’ia jepte Kajserit.

Atëherë, sapo kishte ardhur nga Himsi¹ te Bejtul Mukadesi me këmbë. Ai e bëri atë udhëtim me këmbë për të falenderuar Allahun që i dha atij fitoren kundër Persianëve. Pasi mori letrën e Profetit ﷺ, Kajseri dërgoi njerëzit e vet që t’i sillnin një burrë nga arabët, që e njihte mirë Profetin ﷺ. Ata kërkuan dhe gjetën Ebu Sufjanin, që ishte me një vargan tregtar të Kurejshëve. I sollën varganarët te Herakliu dhe mbreti i ftoi të hynin tek ai. Aty ishte edhe paria e Bizantinëve. Ata hynë dhe Herakliu i pyeti se cili prej tyre ishte më i afërmi i Profetit ﷺ. Iu përgjigjën se më i afërmi i tij ishte Ebu Sufjani. Atëherë Herakliu e afroi Ebu Sufjanin pranë vetes, ndërsa njerëzit e tjerë i uli prapa tij, pastaj tha: “Unë do ta pyes këtë (Ebu Sufjanin) për atë (Profetin). E

¹ *Himsi* – vend në Palestinë.

në qoftë se do të më gënjejë, ju përgënjeshtrojani.”
Ebu Sufjani nuk e gënjeu Herakliun, sepse i vinte turp ta bënte një gjë të tillë.

Herakliu: Çfarë prejardhje ka ai?

Ebu Sufjani: Prejardhjen e ka të mirë.

Herakliu: A e ka thënë dikush atë që thotë ai?¹

Ebu Sufjani: Jo.

Herakliu: Kush e ndjek atë, paria apo të pafuqishmit?

Ebu Sufjani: Atë e ndjekin të pafuqishmit.

Herakliu: Ata shtohen apo pakësohen?

Ebu Sufjani: Ata shtohen.

Herakliu: A e ka braktisur ndonjëri fenë e tij pasi është bërë mysliman, meqë nuk i pëlqen ajo fe?

Ebu Sufjani: Jo.

Herakliu: A e akuzonit si gënjeshtar, para se të thoshte ato që thotë tani?

Ebu Sufjani: Jo.

Herakliu: A tërhiqet?

Ebu Sufjani: Jo.

Këtu Ebu Sufjani futi një fjalë të dyshimtë, duke thënë: “Jemi në një kohë kur nuk dimë se ç’do të bëjë.”

¹ Se është profet. (*shënim i përkthyesit*)

Herakliu: A e keni luftuar?

Ebu Sufjani: Po.

Herakliu: Si e luftonit atë?

Ebu Sufjani: Lufta midis nesh ka qenë e vazhdueshme; herë ka fituar ai e herë kemi fituar ne.

Herakliu: Për çfarë ju urdhëron ai?

Ebu Sufjani: Ai na thotë: “Adhurojeni Allahun dhe mos i bëni shok atij, lëreni atë që thonë prindërit tuaj.” Ai na urdhëron të falim namazin, të jemi të çiltër, të jemi të ndershëm dhe ta shikojmë njëri-tjetrin.

Në përgjigje të kësaj Herakliu tha: “Ti (o Ebu Sufjan) the se ai (Muhamedi) është me prejardhje të mirë dhe fisi i tij është i mirë. Në të vërtetë, kështu kanë qenë të dërguarit e Zotit; ata vinin nga dera më e mirë e popullit të tyre.

Ti the se askush nga ju nuk ka mëtuar (pretenduar) për profet përpara tij. E, unë them se po të kishte mëtuar dikush ashtu, do të thosha se ky (Muhamedi) mund të jetë një burrë që dëshiron të plotësojë atë fjalë që është thënë para tij.

Ti the se nga prindërit e tij nuk ka qenë asnjëri mbret. E, unë them se sikur njëri nga prindërit e tij të kishte qenë mbret, ndoshta ky burrë kërkon mbretërinë e babait të vet.

Ti the se nuk e keni akuzuar ndonjëherë për gënjeshtër. Unë kuptova se ai nuk mund të jetë i çiltër me njerëzit dhe të gënjejë për Allahun.

Ti the se atij i shkon pas vegjësia. Me këtë unë kuptova se ai është profet i vërtetë, sepse vegjësia është pasuesja e profetëve.

Ti the se ithtarët e tij shtohen (nga dita në ditë); kështu ndodh edhe me besimin, derisa të plotësohet.

Ti the se kush bëhet mysliman, nuk e braktis më atë fe. Vërtet, kështu është besimi, kur hyn në zemër.

Ti the se ai nuk e thyen besën. Vërtet, të tillë janë të gjithë profetët.

Ti the se ai ju urdhëron që të adhuroni Allahun e të mos i vini shok Atij askënd e asgjë, të mos i adhuroni idhujt e të falni namazin, të jeni të drejtë e të ndershëm. Në qoftë se fjala jote për atë njeri është e vërtetë, unë them se ai do të sundojë vendin që është nën këmbët e mia. E kam ditur se do të dilte ai njeri, por nuk e kam menduar se do të dilte nga vendi juaj.

Kajseri e përfundoi fjalën e vet kështu: “Sikur ta dija se do të mbërrija tek ai, do të mundohesha të vij, të takohesha me të dhe po të isha tek ai, unë do t’ia laja këmbët atij.” Pastaj kërkoi letrën e peygamberit ﷺ dhe e lexoi. Sapo Herakliu lexoi letrën, nisi zhurma në mes të parisë; u ngritën zërat e u shtuan fjalët. Atëherë, Herakliu i nxori Ebu Sufjanin dhe

shokët e tij nga salla. Pasi doli, Ebu Sufjani u tha shokëve të vet: “A e shikoni se sa lart iu rritën vlerat Ibën Ebi Kebshes (kishte për qëllim Muhamedin), saqë edhe mbreti i romakëve e pati frikë atë.”

Ebu Sufjani e përfundoi tregimin e tij kështu: “Qysh atëherë, besoi se Profeti do të triumfonte, derisa deshi vetë Allahu dhe e pranoi Islamin Herakliu.”

Herakliu i dha Dihjetit parà dhe veshje si dhuratë për Profetin. Pastaj shkoi në Hums.¹ Mbodhi parinë e romakëve në një katedrale të madhe, urdhëroi që të mbylleshin dyert dhe u tha: “O romakë! Po të doni të keni shpëtim e mbarësi e të vazhdojë sundimi juaj, besojeni dhe pasojeni këtë profet.” Në atë çast ata hovën si gomerë të egër tek dyert që të ikin, por i gjetën të mbyllura. E kur Herakliu e pa reagimin e tyre negativ, tha: “Kthejinin ata tek unë!” Ata vajtën tek ai: “Unë ju thash juve ashtu,- foli Herakliu,- për të provuar qëndrueshmërinë në fenë tuaj e këtë gjë e pashë.” Atëherë, ata u kënaqën dhe u përulën (duke i rënë në sexhde atij).

Nga kjo ngjarje shihet se Herakliu e njohu Profetin me të gjitha vetitë e tij. Mirëpo atë e mposhti lakmia për mbretërinë dhe nuk u bë dot mysliman. Kështu, ai u ngarkua me fajin e vet dhe

¹ Qytet në Sham. (shënim i përkthyesit)

me fajin e të gjithë nënshtetasve të vet, siç ka thënë Profeti ﷺ.

Në rrugë për në Medine, Dihjet ibn Halife Kalbiut i dolën përpara disa hajdutë nga fisi Benu Xhidhamë, të cilët e grabitën dhe ia morën të gjitha paratë dhe plaçkat. Kur mbërriti në Medine, ai shkoi tek Profeti ﷺ dhe i raportoi për gjithçka që kishte ndodhur, që kur kishte dalë prej Medines derisa u kthye. Kur Profeti ﷺ mësoi për sjelljen e keqe të hajdutëve ndaj të dërguarit të tij, dërgoi menjëherë Zejd ibn Harithin me pesëqind luftëtarë kundër tyre, të cilët e ndëshkuan atë fis hajdutësh ashtu siç e meritonin; i vranë, u morën pasurinë, u morën për një mijë deve dhe pesë mijë dele e u kapën rob njëqind gra e fëmijë. Ndërsa, Zejd ibn Rifa el Xhidhamiu, që ishte njëri nga kryetarët e tyre shkoi me nxitim në Medine. Ai vetë ishte bërë mysliman; edhe njerëzit, që sundonte ai, ishin bërë myslimanë. Ata e patën ndihmuar Dihjetin kur hajdutët i prenë rrugën. E Profeti ﷺ ia ktheu atij prenjë e robërit (gratë e fëmijët) që i patën marrë myslimanët.

1. I dërguari i Allahut ﷺ i shkroi edhe Harith ibn Ebu Shemir Gasaniut, që ishte princ i Damaskut i emëruar nga Kajseri

“Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit”

“Nga Muhamedi, i dërguari i Allahut, për Harith ibn Shemirin. Paqja dhe shpëtimi qofshin për atë që ndjek rrugën e drejtë, i beson Allahut dhe është i çiltër në besimin e tij. Unë të bëj thirrje për në Islam, që të besosh në Allahun, që është Një e nuk ka shok, sepse kështu sundimi yt do të vazhdojë (e do të jeshë i shpëtuar).”

Profeti ﷺ e dërgoi letrën me Shuxh ibn Ueheb Esiun që ishte prej fisit Benu Esd ibn Huzejme. Porsa e lexoi letrën e Profetit ﷺ Harithi e flaku tej atë dhe tha: “Kush është ai që mund të ma heqë mua mbretërinë?” Pastaj nisi të përgatitej për të dërguar ushtrinë kundër myslimanëve dhe i tha Shuxha ibn Uehebit: “Njoftoje shokun tënd për çfarë po shikon!” Para se të luftonte Harithi, mori mendimin e Kajserit, por Kajseri nuk qe i një mendjeje me të. Atëherë, Harithi i dha Shuxha ibn Uehebit veshje e para dhe e përcolli atë me të mirë.

2. Profeti ﷺ i shkroi letër edhe princit të Basras.

Profeti ﷺ i shkroi letër, princit të Basras me të cilën e thërriste në Islam. Letrën e dërgoi me Harith ibn Umejr Ezediun. Kur ai arriti në Moute, në jug të Jordanisë i doli përpara Sharhabil ibn Amër Gasaniu dhe i preu kokën. Ky qe veprimi më armiqësor ndaj të dërguarve të Muhamedit ﷺ. Asnjë i dërguar tjetër përveç Harth ibn Umejr Ezediut nuk i ishte vrarë të

dërguarit të Allahut ﷺ. Kjo ngjarje solli betejën e Meutes për të cilën do të flitet më pas.

3. Profeti ﷺ i shkroi letër edhe Hudhe ibn Aliut, princit të Jemames

“Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit”

“Nga Muhamedi, i dërguari i Allahut, për Hudhe ibn Aliun. Paqja qoftë mbi atë që ndjek rrëgën e drejtë. Dije se feja ime do të triumfojë ku ka shkelur këmbë njeriu dhe thundër kali. Prandaj, bëhu mysliman që të shpëtosh dhe unë do të të lë ty ta vazhdosh sundimin.”

Profeti ﷺ e dërgoi letrën me Selit ibn Amru Amiriun. Princi i Jemames, e nderoi të dërguarin e Profeti ﷺ dhe i dha dhurata ndër të tjera, edhe veshje. Në përgjigje ai i shkroi Profetit ﷺ kështu:

“Shumë e mirë dhe shumë e bukur është ajo, në të cilën na fton ti! Unë do t’i flas popullit tim dhe do të këshillohem me ta. Arabët ma kanë frikën mua, prandaj më lër në dorë një pjesë të punës tënde, që të të vij pas.”

Kur e mori vesh i dërguari i Allahut ﷺ këtë fjalë, tha: “Edhe një copë tokë po të më kërkonte nuk do t’ia kisha dhënë. Iu shkatërroftë, iu shkatërroftë ç’ka në dorë ai.”

Hudha vdiq kur i dërguari i Allahut po kthehej nga çlirimi i Mekës.

4. I dërguari i Allahut ﷺ i shkroi letër Mundhir ibn Saiut, mbretit të Bahrejnit

Profeti ﷺ e dërgoi letrën me Alae ibn Hadhremiun. Porsa shkoi atje i dërguari i Profetit ﷺ, Mundhiri dhe disa veta nga banorët e Bahrejnit u bënë myslimanë, ndërsa disa të tjerë mbetën në fenë e tyre: Jehudinjtë dhe Mexhuzët.

Mundhiri i shkroi letër të dërguarit të Allahut ﷺ, ku kërkonte përgjigje fetare si të vepronte. Profeti ﷺ i ktheu përgjigje si vijon: **“Myslimanët le t’i mbajnë pasuritë dhe pronat ashtu siç i kishin, ndërsa jehudinjtë dhe mexhuzëtve merrja xhizjen. E përsa kohë që të jesh i aftë (për të punuar), nuk do të të heqim nga detyra që ke.”**

5. I dërguari i Allahut ﷺ u shkroi mbretërve të Amanit, Xhejferit dhe vëllait të tij

“Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit”

“Nga Muhamedi, i dërguari i Allahut. Për Xhejferin dhe Abdiun, të bijtë e Xhelendiut. Paqja qoftë mbi atë, që ndjek rrugën e drejtë. Unë ju bëj thirrje për në Islam. Bëhuni myslimanë që të shpëtoni (në të dy jetët). Unë jam i dërguari i Allahut për të gjithë njerëzit për të paralajmëruar

atë që është i gjallë dhe për dënimin që i pret jobesimtarët.¹ Në qoftë se ju do ta pranoni Islamin, unë do t'ju lë të sundoni. Në qoftë se nuk do ta pranoni Islamin, sundimi juaj është shkatërruar, sepse kalorësia (Islame) do të shkelë mbi tokat tuaj dhe profetësia ime do të triumfojë mbi mbretërinë tuaj.”

Profeti ﷺ e dërgoi letrën me Amru ibn Asin. Posa shkoi në Aman, Amru ibn Asi takoi Abdi ibn Xhelandiun. Ky e pyeti se për çfarë bën thirrje Profeti Islam. Ai iu përgjigj: “Profeti bën thirrje të besohet që Allahu është Një dhe nuk ka shok, të mos adhurohet asgjë tjetër dhe askush tjetër përveç Allahut dhe të besohet se Muhamedi është rob i Allahut dhe i dërguari i Tij.” Pasi u zhvillua një dialog midis tyre, Abdiu e pyeti Amrin se për çfarë urdhëronte Profeti Muhamed. Amru i tha: “Ai urdhëron t’i bindemi Allahut. Ai urdhëron, gjithashtu, për punë të mira, për të shikuar farefisën dhe lufton armiqtësinë, kurvërinë, alkoolin, adhurimin e gurëve, të idhujve dhe të kryqit.” Abdiu tha: “Sa ftesë e mirë është kjo! Sikur të ishte i një mendjeje vëllai im do të shkonim dhe do të besonim Muhamedin e do ta pranonim profetësinë e tij. Mirëpo vëllai im është i dhënë shumë pas mbretërisë së vet, saqë nuk besoj të pranojë të jetë i varur nga Muhamedi.” Amru i tha:

¹ (36:70)

“Po, nëse vëllai yt bëhet mysliman, i dërguari i Allahut do ta lërë përsëri atë që të jetë sundimtar i popullit të vet e ta marrë zekatin nga të pasurit e t’ua japë të varfërve.” Abdiu i tha: “Vërtet, ky është moral mirë.” Pastaj Abdiu e pyeti Amrin për hollësitë e zekatit dhe ai ia tregoi ato. Por, kur i foli për bagëtitë që duhen dhënë, Abdiu tha: “Unë mendoj se populli im nuk do të jetë i një mendjeje për këtë.”

Abdiu e çoi Amrin tek vëllai i vet, Xhejferi. Pasi e lexoi letrën e të dërguarit të Allahut ﷺ, ky ia dha atë Abdiut dhe e pyeti Amrin se çfarë kishin bërë Kurejshët. A ishin bërë myslimanë? Amri i tha se ata ishin bërë myslimanë dhe se po të bëhej edhe Xhejferi do të shpëtonte (në të dyja jetët). Në qoftë se Xhejferi nuk bëhej mysliman, atëherë kalorësia myslimane do të shkelte mbi vendin e tij për luftë.

Xhejferi i tha: “Dua të mendohem deri të nesërmen.” Të nesërmen ai u tregua kokëfortë dhe në fillim nuk pranoi. Megjithatë, më pas u veçua me të vëllain për t’u këshilluar. Ditën tjetër, Xhejferi dhe vëllai i tij, Abdiu u bënë myslimanë. Ata u bënë përkrahës të atij që la zëvendës Amri.

Letra tek Abdiu dhe Xhejferi është dërguar pas çlirimit të Mekës. Ndërsa, letrat e tjera janë dërguar pasi u kthye Profeti ﷺ nga Hudejbija.

Myslimanët dhe pjesa tjetër e shoqërisë

Paqja e Hudejbijes qe një marrëveshje që shënoi ndalimin e luftës për 10 vjet. Në saj të asaj paqeje, i dërguari i Allahut ﷺ u siguria nga armiku më i madh në gadishullin Arabik, fisi Kurejsh. Profetit ﷺ iu dha mundësia të hiqte qafe armiqtë më të ndyrë, më të pabesë dhe më dinakë, që nxitën të gjithë aleatët (në Luftën e Hendekut) në luftë kundër myslimanëve.

Jehudinjtë ishin përqendruar në Hajber dhe prapa tij, në drejtim të veriut. Në kohën kur Profeti po përgatitej për të shkuar në luftë kundër tyre, ndodhi një ngjarje e vogël, që u quajt lufta e pyllit.

Lufta e pyllit

I dërguari i Allahut ﷺ kishte dërguar disa deve qumështi të kullosnin në anë të pyllit, pranë malit të Uhudit. Me devetë ishte edhe shërbëtori i tij, Ribau, bariu dhe Seleme ibn Ekuej. AbdurrRahman ibn Ujene Fizariu i sulmoi, vrau bariun dhe i mori të gjitha devetë. Seleme kishte një kalë të Ebu Talhas. Ai ia dha kalin Ribaut që të shkonte me nxitim në Medine dhe të njoftonte mbi ngjarjen, ndërsa vetë qëndroi mbi kodër, u kthye nga Medina dhe thirri me sa fuqi kishte: “O shokë, ndihmë!” E përsëriti tri herë thirrjen. Pastaj iu vu prapa grabitësve duke i

qëlluar me shigjeta dhe duke thirrur: “Merre shigjetën, unë jam biri i Ekuejit dhe sot është dita e hakmarrjes.” Kështu, nuk pushoi së godituri me shigjeta. Befas, një kalorës u kthye nga ai, u ul pranë një peme dhe e goditi Selemiun. Grabitësit hynë në një grykë të ngushtë të malit, por Selemiu u doli sipër dhe filloi t’i godiste me shigjeta. Nuk pushoi së qëlluari derisa i detyroi t’i linin devetë. Selemiu vazhdoi t’i ndiqte e t’i qëllonte me shigjeta, derisa ata i hodhën tridhjetë pelerina dhe tridhjetë heshta sepse donin ta lehtësonin ngarkesën, që të iknin sa më shpejt. Selemiu i vinte mallit grumbuj të vegjël gurësh përsipër që t’i shihte ku ishin.

Grabitësit u ulën të pushonin në ngushticën e Thenijas, kurse Seleme ibn Ekuej qëndroi në majën e një kepi. Atje iu ngjitën katër vete nga grabitësit. Seleme u tha. “A më njihni mua? Unë jam biri i Ekuejit. E, po t’ia vë syrin ndonjërit prej jush e kap menjëherë dhe e le të vdekur përtokë. E askush nga ju nuk më kap dot mua kurrë.” Nuk kaloi shumë kohë dhe Seleme pa kalorësit e të dërguarit të Allahut ﷻ që po kalonin përmes pemëve. I pari ishte Ahrumi, pastaj vinte Katadeja e më pas Mikdadi. Ata erdhën aty. Ahrumi u ndesh me Abdurr-Rahmanin dhe ia vrau kalin. Abdurr Rrahmani e goditi Ahrumin dhe e vrau; pastaj hipi në kalin e Ahrumit, por mbërriti Ebu Katadeja dhe e vrau Abdurr Rrahmanin, duke e goditur me shpatë. Të

tjerët ikën, por kalorësit e të dërguarit të Allahut ﷺ i ndoqën pas. Me ta vraponte edhe Seleme ibn Ekueji. Para se të perëndonte dielli, arritën në Dhi Kird, në një grykë mali, ku kishte ujë. Aty armiqtë kishin zbritur të pinin ujë. Seleme i përzuri andej, duke i goditur me shigjeta. Në mbrëmje, ai dhe kalorësit takuan të dërguarin e Allahut ﷺ. I thanë: “O i dërguari i Allahut! Armiqtë janë shumë të etur, prandaj sikur të më dërgosh mua edhe tek njëqind prej tyre do t’i kapja ata dhe bagëtitë e tyre.” I dërguari i Allahut ﷺ i tha: “O biri i Ekuejit, ti i mposht ata, prandaj tani sillu më urtë.” Pastaj, shtoi: “Tani ata do të qëndrojnë tek fisi Benu Gatfan.” Më pas, Profeti ﷺ ndau shpërblimin e luftës për kalorësit. Seleme ibn Ekuejit i dha shpërblimin edhe si kalorës edhe si këmbësor dhe e mori pas në devenë e vet, “Adhba”: “Më i miri i kalorësve tanë sot është Ebu Katadeja, - tha Profeti ﷺ, ndërsa më i miri i këmbësorëve është Ebu Selemeja.”

Kjo ngjarje ka ndodhur tri ditë përpara se të shkonte Profeti ﷺ në Hajber. Në Medine la zëvendës Ibn Ummu Mektumin, ndërsa flamurin ia dha Mikdadit.

Lufta e Hajberit

Në muajin Muharrem, në vitin e shtatë të Hixhretit, i dërguari i Allahut ﷺ u nis për në Hajber. Ata që nuk patën shkuar në Hudejbije, iu lutën që të merrnin pjesë në luftën e Hajberit. Por i dërguari i Allahut ﷺ i njoftoi njerëzit se ata që do të shkonin atje, mund të shkonin vetëm po të kishin dëshirë të luftonin kundër armikut, sepse plaçkë lufte nuk do t'u jepej atyre që nuk kishin qenë në Hudejbije. Prandaj në Hajber, shkuan vetëm ata që i kishin dhënë besën Profetit ﷺ te pema në Hudejbije. Ishin një mijë e katërqind veta. Në Medine, Profeti ﷺ la zëvendës Siba ibn Arifta Gifariun.

Profeti ﷺ vazhdoi rrugën e njohur për në Hajber. Por kur kishte bërë afërsisht gjysmën e rrugës zgjodhi një drejtim tjetër, që të shkonte për në Hajber nga ana e Shamit. Kështu do t'ua bllokonte rrugën Hajberasve dhe ata nuk do të kishin mundësi të iknin në Sham. Natën e fundit Profeti ﷺ qëndroi afër Hajberit, por jehudinjtë ende nuk kishin kuptuar gjë. Sapo doli drita, Profeti ﷺ fali namazin e mëngjesit ashtu nëpër errësirë. Pastaj, ai dhe myslimanët u nisën në drejtim të banesave të Hajberit. Jehudinjtë kishin dalë në arat e tyre për të punuar, sepse ende nuk dinin asgjë. Por kur panë ushtrinë myslimane, u kthyen duke thërritur: “Muhamedi, uallahi, Muhamedi me ushtrinë e tij.”

Atëherë, Profeti ﷺ tha: “Allahu Ekber. Ne zbritëm në fushën e tyre. Sa mëngjes i keq do të jetë ky për ata (jehudinjtë) që u paralajmëruan.”

Hajberi ndodhej 171 kilometra në veri të Medines. Banorët e Atij vendi ishin ndarë në tri fise: Nutatët, Katibët dhe Shukët. Nutatët kishin tri kulla: Kulla e Naimit, Kulla e Sa'ad ibn Muadhrit dhe Kulla e Kalasë së Zubejrit; Shukët kishin dy kulla: kulla e Ubejit dhe kulla e Nezarit; Katibët kishin tri kulla: kulla e Kamusit, kulla e Vetihut dhe kulla e Sulalimit. Në Hajber kishte edhe kulla e kalà të tjera të vogla që nuk arrinin madhësinë e kullave që u përmendën më sipër për punë të forcës dhe të mbrojtjes.

Çlirimi i Nutatës

I dërguari i Allahut ﷺ e vendosi kampin ushtarak në lindje të kullave të Nutës në një largësi sa kapte rrezja e goditjes me shigjetë. Ai e filloi luftën, duke rrethuar kullën e Naimit. Ajo ishte një kullë e fuqishme, e lartë dhe e vështirë për t'iu ngjitur. Aty ishte edhe vija e parë e mbrojtjes së jehudinjve. Në atë kullë ndodhej edhe Murhibi, i cili numërohej sa për një mijë burra. Goditjet me shigjeta midis të dy palëve vazhduan për disa ditë. I dërguari i Allahut ﷺ u tha myslimanëve se Hajberi do të çlirohet së shpejti dhe tha: “Nesër, unë do t'ia jap flamurin një burri, që e do Allahu dhe i dërguari i Tij ﷺ. Atë natë

muhaxhirët dhe ensarët menduan se kujt do t'i jepej flamuri. Doli drita dhe Profeti ﷺ tha: “Ku është Aliu?” I thanë: “I dhembin sytë.” Profeti ﷺ i dërgoi një person dhe ai erdhi bashkë me Aliun. Profeti ﷺ i hodhi pak pështymë në sy, i bëri lutje Allahut për të dhe Aliu u shërua, sikur të mos kishte pasur dhembje fare. Profeti ﷺ ia dha flamurin dhe e urdhëroi që t'i thërriste jehudinjtë për në Islam. Po ta pranonin Islamin, nuk do të bëhej luftë, përndryshe do të bëhej luftë kundër tyre.

Jehudinjtë i kishin dërguar gratë dhe fëmijët e tyre tek kulla e Shukës natën dhe kishin vendosur të dilnin dhe të luftonin kundër myslimanëve në mëngjes. Kur shkoi Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) tek ata, i gjeti duke u përgatitur për luftë. Ai i thirri për në Islam por ata nuk pranuan, madje kundërshtuan prerazi. Atëherë, heroi i tyre, Murhibi kërkoi që të bënte duel dhe e tundte shpatën, duke thënë: “Vërtetë, e di Hajberi se Murhibi jam unë; jam trim i sprovuar, armët mbaj shtrënguar. Kur luftërat fillojnë ndizem dhe unë.”

Atij i doli për duel Amir ibn Ekuej, i cili tha: “Vërtetë, e di Hajberi se Amiri jam unë; jam trim i sprovuar, armët mbaj shtrënguar.” Nisën këmbimet e goditjeve të shpatave. Shpata e Murhibit ra në mburojën e Amirit. Amiri iu afrua me shpatën e vet, që t'ia këpuste kërcirin jehudiut, por meqë shpata e

tij ishte e shkurtër, nuk ia arriti dot. Murhibi iu kthye Amirit dhe e goditi në gju dhe nga ajo goditje vdiq më vonë. Profeti ﷺ ka thënë për Amirin: “Ai ka dy shpërblime sepse qe luftëtar i zellshëm. Rrallëherë ka ndodhur që ndonjë arab të ketë luftuar ashtu si ai.” Murhibit i doli në duel Aliu duke thënë: “Mua nëna më ka quajtur Hajda; luan i pyllit që të tremb, sa e sheh.” Aliu e goditi Murhibin dhe ia preu kokën. Pas Murhibit doli i vëllai, i cili kërkoi të bënte duel. Atij i doli Zubejr ibn Auami dhe e vrau. Pastaj u zhvillua një betejë shumë e ashpër ku u vranë shumë nga luftëtarët e jehudinjeve dhe ata u thyen moralisht, zbuluan pozicionet e tyre dhe myslimanët i ndoqën deri sa hynë me forcë në kullë. Myslimanët morën shumë plaçka lufte nga kulla e Naimit, si ushqime, hurma dhe armë. Jehudinjtë ikën tek kulla tjetër, kulla e Sa’abit që ishte pranë saj.

Myslimanët e rrethuan kullën e Sa’abit nën komandën e Habab ibn Mundhirit. Rrethimi vazhdoi tri ditë. Ditën e tretë, i dërguari i Allahut ﷺ iu lut Allahut që ta çlironte Hajberin dhe të fitonin plaçkën e luftës. Pastaj i urdhëroi myslimanët për sulm. Ata sulmuan me tërbim. U zhvilluan duele, pastaj beteja më e madhe dhe më e ashpër, e cila përfundoi me thyerjen e jehudinjeve. Kështu, para se të perëndonte dielli, myslimanët e çliruan kullën. Aty gjetën shumë pré lufte; në atë kullë kishte më shumë ushqime,

armë etj. se në të tjerat dhe myslimanët fituan shumë pasuri.

Myslimanët patën uri të madhe dhe disa prej tyre therën gomerët për mish. Por i dërguari i Allahut ﷺ i ndaloi ata ta hanin atë mish dhe urdhëroi që ta derdhnin enën ku zihej mishi.

Jehudinjtë u strehuan në kullat e Zubejrit dhe aty u mbrojtën shumë. Ajo ishte kulla e tretë dhe e fundit në truallin e Nutasë. Myslimanët i rrethuan ata. Ditën e katërt të rrethimit, një jehudi u tregoi myslimanëve një burim, prej të cilit jehudinjtë merrnin ujë. Myslimanët ua ndërprejnë rrugën atyre për në atë burim. Për këtë arsye jehudinjtë dolën dhe luftuan ashpër kundër myslimanëve, por më në fund u kthyen dhe ikën në Shuk. Atje u strehuan në kullën e Ubejit.

Çlirimi i Shukës

Myslimanët i ndoqën jehudinjtë dhe i rrethuan edhe në Shuk. Ata dolën nga kulla. Ishin përgatitur për të zhvilluar betejën më të ashpër. Doli njëri nga heronjtë e tyre, i cili kërkonte të bënte duel. Ai u vra sa u zhvillua dueli. Pastaj doli një trim tjetër, por edhe ai u vra, atë e vrau Ebu Duxhane Semak ibn Harsha ensariu. Sa e vrau atë, ensariu nxitoi të futej në kullë. Bashkë me të shkuan edhe myslimanët brenda kullës. Beteja vazhdoi një orë. Jehudinjtë ikën tek kulla e dytë, që quhej kulla e Nezarit, e cila

ishte e fundit në atë territor. Në kullën e Ubejit myslimanët morën shumë plaçkë luftime, si bagëti, ushqime etj.

Myslimanët përparuan dhe e rrethuan edhe kullën e Nezarit, e cila ishte në majë të malit e nuk kishte rrugë për t'u ngjitur atje. Atje jehudinjtë u mbrojtën shumë. Ata kishin bindje se myslimanët nuk do të mund të futeshin aty. Prandaj, kishin grumbulluar atje gratë e fëmijët. Qëndruan si kurrë më parë duke qëlluar myslimanët me gurë e shigjeta. Mirëpo myslimanët ndërtuan katapultën, me të cilën godisnin nga larg. Jehudinjtë u trembën shumë dhe ikën në Katiba, duke lënë në kullë çdo gjë që kishin. Myslimanët u futën në kullë dhe gjetën shumë pasuri si, enë bakri, qeramikë etj. I dërguari ﷺ tha: “Lajini enët dhe gatuani në to.”

Çlirimi i Katibas

Myslimanët përparuan dhe rrethuan kullën e Kamusit, që ishte e para kullë e Katibas. Rrethimi i saj vazhdoi 14 ditë (thuhet edhe njëzet ditë).

Thuhet se jehudinjtë kërkuan garanci që në qoftë se dilnin nuk do të vriteshin. Thuhet, gjithashtu se myslimanët e çliruan me forcë atë kullë dhe jehudinjtë ikën në dy kullat e tjera. Vetih dhe Selalim. Kur myslimanët i rrethuan ato, jehudinjtë thanë që në qoftë se myslimanët nuk do t'i vrisnin, ata do të largoheshin përfundimisht me gratë e fëmijët e tyre

nga Hajberi dhe territori i tij. Myslimanët u dhanë besën për këtë dhe i lejuan që të merrnin me vete nga pasuria e tyre aq sa të mbanin devetë që kishin, përveç arit dhe argjendit si dhe kuajve dhe armëve. Në qoftë se ata do të fshihnin gjë dhe do të merrnin nga ato që nuk lejoheshin, nuk do të kishin garanci ndaj myslimanëve. Në këto kushte jehudinjtë i dorëzuan të trija kullat (thuhet edhe dy). Myslimanët gjetën aty njëqind koraca, katërqind shpata, një mijë heshta, pesëqind harqe arabe si dhe disa fletë të Teuratit, të cilat ia dhanë dikujt që i kërkoi.

Nga jehudinjtë e thyen besën Kinan ibn Ebu Hakiku dhe vëllai i tij, të cilët kishin fshehur shumë ar, argjend e diamant, prandaj atyre iu hoq garancia dhe u vranë. Safia, bija e Huzej ibn Ahtabit ishte gruaja e Kinanit. Pas vdekjes së tij u mor si rob lufte.

Të vrarët e të dy palëve

Nga jehudinjtë u vranë nëntëdhjetë e tre veta ndërsa nga myslimanët thuhet se u vranë pesëmbëdhjetë veta (thuhet edhe gjashtëmbëdhjetë veta; thuhet edhe tetëmbëdhjetë veta.)

Ardhja e mërgimtarëve të Habeshesë – Ebu Hurejrës dhe Eban ibn Saidit

U kthyen mërgimtarët që ndodheshin në Habeshe me Amru ibn Umeje Dhamiriun, i cili pati dërguar letrën e të dërguarit të Allahut ﷻ te

Nexhashiu. Një pjesë e tyre u drejtua për në Hajber, ishin gjashtëmbëdhjetë burra, ndër ta edhe Xhaferr ibn Ebu Talibi dhe Musa el Eshariu (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Mërgimtarët u takuan me të dërguarin e Allahut ﷺ kur u çlirua Hajberi, përpara se të ndahej preja e luftës. Profeti ﷺ e puthi Xhaferrin dhe tha: “Për Zotin, unë nuk e di se me cilën nga dy ngjarjet të gëzohem, me çlirimin e Hajberit apo me ardhjen e Xhaferrit.” Kur u nda plaçka e Hajberit, Profeti ﷺ u dha një pjesë nga plaçka edhe mërgimtarëve që shkuan aty. Mërgimtarët e tjerë shkuan me gratë e fëmijët e tyre drejt e në Medine, pa kthyer në Hajber.

Pasi u çlirua Hajberi plotësisht, shkoi aty edhe Ebu Hurejra (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ebu Hurejra kishte shkuar në Medine dhe ishte bërë mysliman, pasi Profeti ﷺ ishte nisur për në Hajber. Pastaj, kishte kërkuar leje për të vajtur në Hajber. Meqenëse vaji atje, Profeti ﷺ i dha nga preja e Hajberit. Pas çlirimit të Hajberit shkoi atje edhe Eban ibn Seidi, i cili kishte dalë më përpara me një njësit në Nexhd. Pasi e kishte kryer detyrën e tij erdhi në Hajber, mirëpo atij dhe shokëve të tij nuk iu dha asgjë nga pasuria e Hajberit.

Pasi morën garancinë e mbrojtjes nga myslimanët, jehudinjtë sollën një propozim të ri para se të dëboheshin nga Hajberi: “O Muhamed! Na e

lër neve këtë tokë, që ta punojmë dhe t'i shërbejmë, sepse ne e dimë më mirë se ju natyrën e saj dhe të marrim gjysmën e prodhimit të saj. Profeti ﷺ e pranoi atë propozim, por me kusht që t'i dëbonin ata që andej kur të donte ai. Me këtë marrëveshje ata mbetën aty në Hajber, derisa më vonë i dëboi Umer ibn Hatabi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) sepse ndoqën rrugën e së keqes dhe të armiqësisë. I dërguari i Allahut ﷺ e ndau plaçkën e Hajberit në tridhjetë e gjashtë pjesë. Secila pjesë përfshinte në vetvete njëqind pjesë të tjera. Tetëmbëdhjetë pjesë i la për t'i përdorur në raste fatkeqësish për myslimanët. Gjysmën tjetër, që përfshinte tetëmbëdhjetë pjesë e ndau për luftëtarët: këmbësorit i dha një pjesë ndërsa kalorësit i dha tre pjesë - një pjesë për luftëtarin dhe dy pjesë për kalin e tij. Kalorës ishin dyqind veta, kështu që atyre u takuan gjashtë pjesë, ndërsa këmbësorë ishin një mijë e dyqind veta dhe atyre u takuan dymbëdhjetë pjesë.

Hajberi ishte i pasur me hurma dhe ushqime. Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ka thënë: "Kur u çlirua Hajberi, ne thamë: "Tani do të ngopemi me hurma." Kur u kthyen nga Hajberi në Medine, mërgimtarët ua kthyen ensarëve ato palma (hurma) që ua patën dhuruar atëherë, kur kishin ardhur aty nga Meka.

Delja e helmuar

Pasi u vendos qetësia dhe u hoq frika, jehudinjtë u kthyen përsëri në veprimet e tyre të ndyra dhe komplotuan për vrasjen e Profetit ﷺ. Për këtë, i dhuruan atij një dele të pjekur, të helmuar nga gruaja e Selam ibn Mishkemit, që ishte nga paria e jehudinjtë. Gruaja e dinte se Profetit ﷺ i pëlqente mishi i kofshës së prapme të deles, prandaj i hodhi shumë helm aty. I dërguari i Allahut ﷺ mori ca mish nga ajo pjesë dhe e kafshoi pak, pastaj e pështyu dhe tha: “Kjo dele është e helmuar.” I pyeti gruan dhe jehudinjtë. Ata e pranuan krimin që kishin bërë dhe thanë: “Ne thamë: “Po të jetë Muhamedi mbret, le të vdesë nga helmi dhe ne të shpëtojmë; po të jetë profet nuk do ta dëmtojë helmi.” Profeti ﷺ i fali jehudinjtë dhe gruan por, pas pak, Bishër ibn Bera ibn Maruri vdiq nga ai helm. Prandaj Profeti ﷺ urdhëroi që gruaja të dënohej me vdekje për krimin që kishte bërë.

Dorëzimi i banorëve të Fedikut

Fediku ishte një fshat në lindje të Hajberit, dy ditë larg tij. Sot njihet me emrin Hait. Pasi shkoi në Hajber, i dërguari i Allahut ﷺ çoi Mahisa ibn Mes’udin tek jehudinjtë e Fedikut për t’i thirrur në Islam. Ata e vonuan përgjigjen, por pasi dëgjuan se Hajberi ishte çliruar, u hyri frika dhe kërkuan që

Profeti ﷺ të vepronte me ta, ashtu siç veproi me banorët e Hajberit. Profeti ﷺ e pranoi kërkesën e tyre. Toka e Fedikut u caktua posaçërisht vetëm për të dërguarin e Allahut ﷻ dhe nga prodhimet e saj ushqejej familja e tij, mbaheshin të vegjëlit e fisit Benu Hashim dhe martoheshin të vejat e tyre.¹

Uadi Kurra

Pas Hajberit, i dërguari i Allahut ﷻ shkoi në Uadi Kurra. Banorët e Uadi Kurras ishin jehudinj. Profeti ﷺ i thirri për në Islam, por ata nuk u bënë myslimanë dhe as nuk u dorëzuan, por dolën për të bërë luftë. Nga ata doli për duel një burrë, të cilin e vrau Zubejr ibn Auami. Pastaj doli dhe një tjetër dhe atë e vrau po ai. Doli i treti. Atë e vrau Aliu. E, kështu u vranë njëmbëdhjetë burra nga ata. Sa herë që vritej ndonjë burrë prej tyre, Profeti ﷺ i thërriste ata për në Islam. Sa herë që Profeti ﷺ falte namazin i thërriste ata për në Islam, deri në mbrëmje.

Të nesërmen në mëngjes, kur dielli ende nuk ishte ngritur sa një heshtë, ata u thyen. Myslimanët morën shumë pré lufte aty. Pastaj, ata i kërkuan Profetit ﷺ që të vepronte me ta siç kishte vepruar me banorët e Hajberit dhe ai e pranoi këtë kërkesë të tyre.

¹ Gruaja paguante prikë kur martohesh. (shënim i përkthyesit)

Paqja me banorët e Timasë

Te jehudinjtë e Timasë arriti lajmi për Hajberin, Fedikun dhe Uadi Kurranë. Prandaj ata vendosën që të bënin paqe dhe të paguanin xhizjen. Kështu ata qëndruan të sigurtë në vendin e tyre.

Martesa e Profetit ﷺ me Safien

Safija, bija e Hujejb ibn Ahtabit u mor robëreshë. Me lejen e të dërguarit të Allahut ﷺ atë e mori si robëreshë Dihjet ibn Halife Kelbiu. Por shokët i thanë Profetit ﷺ: “O i dërguari i Allahut! Ajo është vetëm për ty, sepse është zonja e fiseve Kurejdha dhe Nudajr.”

I dërguari i Allahut ﷺ e thirri atë, i tregoi Islamin dhe ajo e pranoi dhe u bë myslimane. Profeti ﷺ e liroi dhe u martua me të. Prika e saj qe lirimi nga robëria. E çuan atë tek njëra nga gratë e Profetit ﷺ. Pasi u çlirua Hajberi dhe banorët e Fedikut dhe të Timasë iu bindën Profetit ﷺ, ai u nis për në Medine. Kur arriti në Sedu Sahbahe, bëri aktin e martesës. Dhe Profeti ﷺ fjeti me të atë natë, ai përgatiti për Safien lëng hurmash, qumësht dhe gjalp. Profeti ﷺ ndenji me Safijen tri ditë. Pastaj Profeti ﷺ u nis për në Medine. Atje mbërriti në fund të muajit Sefer ose në muajin e Rabiut Euelit, në vitin e shtatë të Hixhretit.

Lufta e Dhati Rikas

I dërguari i Allahut ﷺ u kthye nga Hajberi dhe u qetësua në Medine. Ndërkohë dëgjoi se ishin grumbulluar beduinët (banorët e zonave malore) e fiseve Benu Enmar dhe Thalebe e Muharib për luftë kundër myslimanëve. Prandaj, Profeti ﷺ la Uthman ibn Affanin zëvendës në Medine dhe u nis me shtatëqind sahabë në drejtim të Nahal, dy ditë larg nga Medina. Atje pa një ushtri të Gatfanëve. Të dyja palët u afruan dhe secila kërcënonte e frikësonte tjetrën, por lufta nuk filloi. Erdhi koha e namazit dhe i dërguari i Allahut ﷺ fali me një pjesë të ushtrisë dy rekatë namaz. Pastaj ata shkuan në front. Me pjesën tjetër ai fali edhe dy rekatë të tjerë dhe u bënë katër rekatë për të dhe për të tjerët dy rekatë. Ky quhej namazi i frikës¹.

Allahu hodhi frikë e trishtim në zemrat e armiqve, ushtria e tyre u shpërnda dhe i dërguari i Allahut ﷺ u kthye në Medine.

Kjo luftë u quajt lufta e Dhatu Rikas (lufta e peceve ose e copave), sepse toka e këtij vendi ishte me ngjyra të ndryshme, si copat e arnuara (në rroba). Po kështu është thënë se vendi ku ndodhi kjo, quhej kështu (Dhati Rika).

¹ Ky namaz falet edhe në mënyra të tjera që janë treguar në hadithe.

Kush të mbron ty nga unë

Njëra nga ngjarjet, që ka ndodhur në luftën e Dhatu Rikas, është edhe kjo. Një ditë, i dërguari i Allahut ﷺ zbriti të pushonte në hijen e një peme të dendur. Aty vari shpatën dhe ra të flinte. Njerëzit e tjerë u shpërndanë nëpër hijet e pemëve dhe fjetën. Ndërkohë, vajti një idhujtar dhe e kapi shpatën e të dërguarit të Allahut ﷺ, kur ai po flinte. Kur u zgjua pa idhujtarin me shpatë në dorë, që po i thoshte: “A ke frikë nga unë?” I dërguari i Allahut ﷺ i tha: “Jo.” “Kush të mbron ty tani nga unë?” – e kërcënoi përsëri idhujtari. “Allahu”, - ia ktheu i dërguari i Allahut ﷺ. Nga toni i zërit të Profetit ﷺ idhujtarit i ra shpata nga dora dhe e kapi i dërguari i Allahut ﷺ: “Po ty kush të mbron nga unë tani?”, - i tha i dërguari i Allahut ﷺ. Idhujtari tha: “Mos ma merr jetën.” Profeti ﷺ e ftoi atë për në Islam, por ai nuk u bë mysliman. Megjithatë, i dha besën Profetit ﷺ se nuk do të luftonte kurrë më kundër tij dhe se nuk do të bashkohej kurrë me ata që e luftonin. Atëherë Profeti ﷺ e la të lirë dhe ai shkoi tek njerëzit e vet e u tha atyre: “Vërtet, unë po vij tek ju nga ai njeri, që është më i miri i njerëzve.” Shumica e historianëve kanë thënë se kjo luftë ka ndodhur në vitin e katërt të Hixhretit, por më i saktë është viti i shtatë i Hixhretit,

pas çlirimit të Hajberit. Këtë e vërteton edhe fakti se Ebu Hurejra dhe Ebu Musa el Eshriu kanë qenë në atë luftë. E siç dihet, ata të dy kanë shkuar për herë të parë tek Profeti ﷺ menjëherë pas çlirimit të Hajberit, siç u shpjegua më sipër.

Është vërtetuar se i dërguari i Allahut ﷺ ka dërguar disa patrulla përpara dhe pas asaj lufte, për të siguruar rrugët, për të ndaluar agresorët dhe për të shpartalluar ushtritë armike që tuboheshin kundër Islamit. Nuk po i përmendim ato, që të mos zgjatemi.

Umrja Kaza¹

Në muajin Dhul Ka'ade, në vitin e shtatë të Hixhretit, i dërguari i Allahut ﷺ u nis për të kryer Umren, për të cilën ishte bërë marrëveshja në paqen e Hudejbijes: Në Medine la zëvendës Ebarhum Gifariun. Me vete mori gjashtëdhjetë deve. Përgjegjës për to caktoi Naxhi ibn Xhundub es Selemiun. Profeti ﷺ mori me vete edhe armë për t'u mbrojtur nga pabesia e Kurejshëve. Përgjegjës për armët caktoi Beshir ibn Sa'adin. Kishte me vete edhe njëqind kuaj, për të cilët caktoi përgjegjës Muhamed ibn Meslemen.

¹ *Kaza* – që bëhet jashtë kohës së përcaktuar. (*shënim i përkthyesit*)

Kur shkoi në Dhul Halife Profeti ﷺ veshi Ihramin dhe tha telbijen¹. Kështu vepruan edhe myslimanët bashkë me të. Pastaj, vazhduan rrugën. Kur arritën në Uadil Ja'xhexh, i grumbulluan armët. Profeti ﷺ la përgjegjës Eus ibn Huli ensariun me dyqind sahabë për to. Me vete morën vetëm nga një shpatë në këllëf.

Profeti ﷺ me sahabët hynë në Mekë nga Thenija Kidai, që shihej qartë nga Huxhuni. Profeti ﷺ qëndroi mbi devenë e tij kasvan. Myslimanët i mbanin shpatat në brez ashtu si Profeti ﷺ, edhe ata kënduan telbijen, derisa hynë në Mesxhidil Haram dhe Profeti ﷺ preku Gurin e Zi (El haxherul esued). Pastaj bëri tauafin rreth Qabes, bashkë me të edhe myslimanët, me supin e djathtë zbuluar, që tregon trimëri dhe forcë. Abdullah ibn Reuhaja, shkonte përpara të dërguarit të Allahut ﷻ me shpatë ngjeshur dhe thoshte:

¹ Telbije-Lebejkeallahume lebejke, lebejke la sherikeleke lebejk. Innelhamde uenni'mete leke uel mulk, la sherike lek. (O Allah, po i përgjigjem thirrjes Sate. Nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Teje. Vërtet, falënderimet dhe lavdërimet të perkasin vetëm ty. Sundimi të takon vetëm ty, *(shënim i përkthyesit)*).

“O bijtë e jobesimtarëve, mos ia zini rrugën atij¹

Sepse çdo mirësi është në të dërguarin e Allahut...”

Idhujtarët ishin ulur në malin e Kajkanin, që ndodhet në veri të Qabes dhe i thoshnin njëri-tjetrit: “Po vijnë njerëzit që i kanë zënë ethet e Jethribit.” Por, kur panë që myslimanët ecnin me të shpejtë, kur bënë tauaf, thanë: “Këta qënkan më të fortë se kushdo tjetër.” I dërguari i Allahut ﷺ i kishte urdhëruar myslimanët që të ecnin shpejt kur të bënë radhën e tretë të tauafit, që ta shikonin idhujtarët forcën e tyre; vetëm nga guri i zi deri tek këndi i Jemenit (Ruknul Jemani), që ndodhen në jug, në atë anë ku nuk i shikonin idhujtarët, tauafi do të bëhej ngadalë.

Pasi e mbaruan tauafin, Profeti bëri ecjen e shpejtë (Sajin) midis Safës dhe Meruas shtatë herë. Pastaj theri kurbanin e vet të Meruas dhe rruajti kokën. Kështu vepruan edhe myslimanët që ishin me të. Më pas, Profeti ﷺ dërgoi disa sahabë te lugina e Je’xhexhit që të kujdesëshin për armët dhe të vinin të kryenin veprimet për Umren, ato sahabë që kishin ngelur atje për të ruajtur armët. Kështu, Profeti ﷺ qëndroi në Mekë tre ditë, në atë ditë u martua me

¹ Të dërguarit të Allahut (*shënim i përkthyesit*)

Mejmunen, bija e Harith Hilaliut, e cila më parë kishte qenë gruaja e dëshmorit më të mirë, Hamza ibn Ebu Talibit; ajo ishte edhe tezja e Ibn Abasit. Pasi Profeti ﷺ i dërgoi fjalë asaj për fejesë, ajo la Abasin të kujdesej për punën e martesës. Abasi e martoi Mejmunen me Profetin ﷺ¹. Në mëngjesin e ditës së katërt, Profeti ﷺ e la Mekën e u nis për në Medine. Kur arriti në Serif, 14 kilometra larg Mekës, qëndroi aty. Mejmuneja u zbukurua dhe ai fjeti me të atë natë. Pastaj u kthye në Medine shumë i gëzuar, sepse Allahu ia plotësoi ëndrrën që kishte parë dhe e nderoi atë duke bërë tauaf rreth shtëpisë së Allahut (Qabes).

E habitshme është se Allahu kishte vendosur që Mejmuneja të vdiste dhe të varrosej në Serif.

Pasi u kthye i dërguari i Allahut ﷺ nga Umra e kazasë, dërgoi disa patrulla në anë të ndryshme, por më e rëndësishme ka qenë kompania e Meutës dhe ajo e Dhati Selasilit.

¹ Profeti ﷺ e kishte mbaruar Umren prandaj i lejohej të martohej. (shënim i përkthyesit)

Beteja e Mu'tetes **(Xhemadil Ula, viti i tetë i Hixhretit)**

Kur përmendëm më lart letrat që i dërguari i Allahut ﷺ ua dërgoi mbretërvet të asaj kohe, pamë se Shehrabil ibn Amru Gasaniu e vrau të dërguarin që Profeti ﷺ kishte çuar te mbreti i Basrasë, Harith ibn Umejrin dhe ajo vrasje konsiderohej shpallje lufte. Kur e mori vesh i dërguari i Allahut ﷺ vrasjen e Harithit, i erdhi shumë keq, prandaj përgatiti një ushtri prej tre mijë vetash. Komandant caktoi Zejd ibn Harithin. “Në qoftë se vritej Zejdi, - urdhëroi Profeti ﷺ, le të jetë komandant Xhaferri e në qoftë se vritet Xhaferri, le ta zëvendësojë atë Abdullah ibn Rauahaja.” Profeti ﷺ bëri një flamur të bardhë dhe ia dha Zejd ibn Harithit.

Profeti ﷺ i porositi luftëtarët që të shkonin te vendi ku ishte vrarë Haritha ibn Umejri dhe t'i thërrisnin njerëzit e atjeshëm në Islam; në qoftë se ata nuk do ta pranonin Islamin, le të luftohej kundër tyre. “Luftoni me emrin e Allahut, në rrugën e Allahut, - u tha Profeti ﷺ luftëtarëve,- luftoni ata që mohojnë Allahun, por mos jini të pabesë e mos e teproni e mos vrisni fëmijë e gra. Mos vrisni atë që është plak, as atë që është i izoluar në ndonjë manastir. Mos i pritni pemët dhe mos shembni asnjë ndërtesë.”

Profeti ﷺ e përcolli ushtrinë deri tek vendi, ku përcilleshin mërgimtarët dhe ata që largoheshin. Pastaj u nda me ta. Ushtria vazhdoi marshimin, derisa mbërriti në Meanë, vendi në jug të Jordanisë. Aty qëndroi për të pushuar. Pas pak, u mor vesh se Herakliu kishte mbërritur në vendin e quajtur Meab, me njëqind mijë romakë. Me ta ishin bashkuar edhe njëqind mijë të tjerë nga arabët e krishterë.

Për dy net myslimanët u këshilluan me njëri-tjetrin nëse t'i shkruanin letër Profetit ﷺ dhe t'i kërkohin ndihmë për të përballuar armikun, apo të hidheshin në luftë me aq forca sa kishin. Gjatë diskutimeve ibn Reuahaja i nxiti që të fillonin luftën: “Tani nuk mund ta urreni atë, që deri tani e keni dëshiruar (rënien shehid, dëshmor). Ne nuk luftojmë as se jemi shumë në numër, as se jemi më të fortë. Ne luftojmë sepse jemi në këtë fe, me të cilën Allahu na ka nderuar. Ne nuk do të kemi tjetër vetëm se një nga dy të mirat: ose do të vritemi e do të biem dëshmorë ose do të fitojmë mbi armikun.” “Të vërtetën tha Ibn Reuahaja”, - thanë të tjerët. Vendosën të luftonin. U nisën në vendin e quajtur Mu'te. U përgatitën për luftë.

Lufta filloi. U zhvillua një betejë shumë e ashpër. E çuditshme në historinë e njerëzimit; tre mijë luftëtarë myslimanë përballonin një armik prej dyqind mijë vetash. Tërë ai numër i madh njerëzish

të armatosur deri në dhëmbë sulmonin gjatë të gjithë ditës myslimanët, duke humbur shumë, megjithatë nuk po shikonin asnjë sukses.

Flamurin e myslimanëve e kishte Zejd ibn Harithi. Ai luftoi me heroizëm të madh, derisa më në fund u vra nga heshtat e armiqve dhe ra dëshmor në rrugën e Zotit të vet. Pastaj, flamurin e mori Xhaferr ibn Ebu Talibi. Edhe ai luftoi e luftoi, derisa u lodh dhe zbriti nga kali. Luftoi e luftoi, derisa iu pre dora e djathtë. E kapi flamurin me dorën e majtë dhe nuk pushoi së mbajhuri lart atë derisa iu këput edhe dora e majtë. Atëherë e mbajti flamurin me parakrahun e vet, derisa u vra. Ishte goditur me tetëdhjetë e ca goditje heshtash dhe shigjetash; të gjitha goditjet i kishte marrë në pjesën e përparme të trupit. Pastaj erdhi radha e Abdullah ibn Rauahas. Ai mori flamurin dhe u lëshua përpara. I zbriti kalit dhe luftoi me heroizëm, derisa u vra. Që flamuri të mos binte në tokë e mori Thabit ibn Ekrami. “Zgjidhni një komandant!, - iu tha ai myslimanëve. Dhe ata zgjodhën Halid ibn Uelidin. Tashmë flamuri i myslimanëve kaloi tek ai burrë që ishte shpatë nga shpatat e Allahut. Halidi ecte përpara drejt armikut dhe luftonte si nuk ishte parë ndonjëherë, derisa në dorën e tij u thyen nëntë shpata.

I dërguari i Allahut ﷺ po atë ditë i kishte njoftuar shokët e tij në Medine për vrasjen e tre komandantëve myslimanë dhe se udhëheqja e luftës

kishte kaluar tek Halid ibn Uelidi, të cilin e quajti shpatë nga shpatat e Allahut.

Në mbarim të ditës të dyja palët u kthyen në vendqëndrimet e tyre. Në mëngjesin e ditës tjetër, Halidi e ndryshoi formacionin e ushtrisë myslimane. Ushtarët që ishin në prapavijë, i nxorri në ballë të ushtrisë dhe ata që ishin përpara, i vuri prapa. Ata që ishin në të majtë i nxorri në të djathtë dhe ata që ishin në të djathtë, i nxorri në të majtë. Kështu, armiku kujtoi se myslimanëve u kishin ardhur forca të reja dhe u frikësua shumë. Pas një përleshjeje të lehtë, Halid ibn Uelidi filloi të tërhiqej bashkë me myslimanët. Armiku nuk pati guxim t'i ndiqte myslimanët, sepse kishte frikë mos po bënë ndonjë mashtrim për t'i sulmuar nga prapa. Kështu, myslimanët arritën në Mu'tet. Shtatë ditë qëndruan atje duke e përballur armikun. Pastaj të dyja palët u tërhoqën dhe u ndërpre luftimi. Kjo ndodhi sepse romakët kujtuan se myslimanëve po u vinin ndihma të njëpasnjëshme dhe se myslimanët po i mashtronin për t'i nxjerrë në shkretëtirë, ku do të kishin mundësi për të shpëtuar e kështu, lufta përfundoi me fitoren e myslimanëve.

Nga myslimanët u vranë dymbëdhjetë burra. Për të vranët e armikut nuk dihet me saktësi, por thuhet se janë vranë shumë prej tyre.

Çeta e Dhati Selasilit

Duke pasur parasysh qëndrimin e arabëve të Shamit në betejën e Mu'tetes, i dërguari i Allahut ﷻ vepronte me urtësi që të mos i lejonte që ata të ndihmonin romakët a të qëndronin në anën e tyre. Për këtë, ai dërgoi tek ata Amru ibn Asin me treqind sahabë, ndër të cilët tridhjetë ishin kalorës, për t'i bashkuar me myslimanët, sepse prindërit e tij ishin prej fisit Bela. Nëse ata nuk do të pranonin, atëherë, Amër ibn Asi do t'u jepte një mësim të mirë për qëndrimin e tyre në përkrahje të romakëve. Kur Amër ibn Asi u afrua, mori vesh se ata kishin tubuar një ushtri të madhë. Prandaj i kërkoi ndihmë të dërguarit të Allahut ﷻ. I dërguari i Allahut ﷻ e ndihmoi edhe me dyqind veta nga muhaxhirët dhe ensarët. Komandant për këta caktoi Ebu Ubejde ibn Xherahun. Amru ibn Asi ishte komandant i përgjithshëm dhe imam për namazin.

Ushtria myslimane kaloi Kudhanin dhe marshoi, derisa u takua me armikun. Sapo myslimanët u hodhën në sulm kundër armiqve, ata ikën dhe u shpërndanë.

Selasil quhej një copë tokë, ku ndodhej edhe një burim uji, prapa Uadi Kurrasë. Këtë emër mori ushtria që shkoi atje, sepse myslimanët zbritën për të pushuar në atë vend. Kjo ka ndodhur në muajin

Xhemadul Ahir, në vitin e tetë të Hixhretit, domethënë, një muaj pas betejës së Mu'tetes.

Çlirimi më i madh- çlirimi i Mekës së nderuar. Përgatitja dhe sekretit

Në muajin Ramazan, në vitin e tetë të Hixhretit, Allahu i Madhëruar ia bëri risk të dërgurit të vet çlirimin e Mekës dhe ky quhet çlirimi i madh. Me këtë çlirim Allahu e ndihmoi Islamin dhe të dërguarin e Vet, e shpëtoi “Shtëpinë” dhe “Vendin” e Vet, i përgëzoi kështu banorët e qiellit dhe bëri që njerëzit ta përqafojnë fenë e Allahut grupe-grupe.

Faktori që çoi në çlirimin e Mekës që sa vijon. Pasi u vendos paqja e Hudejbijes, Benu Bikret u bashkuan me Kurejshët. Në kohën e padijes (para Islamit) ata kishin gjaqe dhe hakmarrje me fisin Huza, por zjarri i tyre ishte shuar me shfaqjen e Islamit. Mirëpo, pas armëpushimit në Hudejbije, fisi Benu Bikër e shfrytëzoi këtë rast dhe e sulmoi fisin Huza pabesisht, natën, në muajin Shaban, në vitin e tetë të Hixhretit. Pastaj i përzunë Huzat në Mekë, ku edhe i luftuan. Për këtë i ndihmuan Kurejshët fshehurazi duke dërguar njerëz dhe armë. Fisi Huza kishte hyrë në besën e myslimanëve, kur u vendos paqja e Hudejbijes dhe një numër i mirë prej tyre ishin bërë myslimanë. Këta ia thanë të dërguarit të Allahut ﷺ. “Për Allahun, unë do t’ju mbroj ju, ashtu siç mbroj veten time”, - u tha ai atyre.

Kurejshët e kuptuan veprimin e keq që bënë dhe patën frikë pasojën e hidhur, që kishin thyer besën. Për këtë nxituan dhe dërguan Ebu Sufjanin në Medine që të ripërtërinte marrëveshjen e ta shtonte afatin e paqes. Porsa mbërriti në Medine, Ebu Sufjani shkoi tek e bija, nëna e besimtarëve – Ummu Habibe (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Kur u fut brenda, ai desh të ulej në shtrojën ku ulej i dërguari i Allahut ﷺ. Ajo e palosi shtrojën dhe e largoi. Atëherë Ebu Sufjani i tha asaj: “O bija ime! A më do mua më shumë se këtë dyshek apo do dyshekun më shumë se unë?” “Ai është dysheku i të dërguarit të Allahut ﷺ, - ia ktheu ajo-, e ti je një idhujtar i fëlliqur.” “Për Allahun, ty të paska goditur e keqja, pasi je larguar nga unë”, - tha i ati.

Erdhi i dërguari i Allahut ﷺ. Ebu Sufjani i foli pse kishte ardhur, por Profeti ﷺ nuk i ktheu asnjë përgjigje. Pastaj, Ebu Sufjani shkoi tek Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) që ai t'i fliste të dërguarit të Allahut ﷺ për çështjen në fjalë, por Ebu Bekri i tha se nuk mund ta bënte një gjë të tillë. Pastaj shkoi tek Umeri, por Umeri i foli ashpër. Pastaj shkoi tek Aliu, i cili i tha se nuk bënte të ndërhynte në një punë të tillë. Aliu i tha që të kthehej andej nga kishte ardhur dhe Ebu Sufjani ashtu veproi.

I dërguari i Allahut ﷺ ishte përgatitur për luftë. Për këtë i kishte urdhëruar edhe shokët e vet, madje, kishte njoftuar edhe beduinët që ishin rreth Medines. Por lajmin e kishte të fshehtë dhe iu lut Allahut: “O Allah, bëji Kurejshët që të mos shikojnë e të mos marrin vesh ç’bëhet, derisa ne të futemi në vendin e tyre.”

Me qëllim që çështja të mbahej tepër e fshehtë, Profeti ﷺ dërgoi Ebu Kataben në fillim të Ramazanit në Batni Idham, 58 kilimetra larg Medines, që njerëzit të kujtonin se ai synonte të shkonte në atë krahinë. Nga ana tjetër, Hatib ibn Ebu Bete u shkroi një letër Kurejshëve dhe i njoftoi për marshimin e të dërguarit të Allahut ﷺ drejt tyre në Mekë. Letrën ia dha një gruaje dhe i pagoi diçka, që t’ua jepte Kurejshëve. I dërguari i Allahut ﷺ u njoftua nga Allahu për këtë gjë dhe dërgoi Aliun, Mikdadin, Zubejrin dhe Murthhed Ganeuiun. Para se të niset, u tha: “Shkoni në vendin e quajtur Raudatul Han. Atje do të gjeni një grua e cila ka me vete një letër dhe merrjani.” Ata shkuan atje, e gjetën gruan dhe i kërkuan letrën por ajo tha: “Unë nuk kam letër.” “O do ta nxjerrësh letrën tani, o do të të zhveshim që ta gjejmë atë.”, - i thanë ata. Atëherë, ajo e nxorri letrën nga gërshetat e flokëve. Letrën ia sollën të dërguarit të Allahut ﷺ. “Çfarë është kjo, o Hatib?”, - i tha Profeti ﷺ. “Unë kam njerëz dhe të afërm dhe

një djalë në Mekë, - u shfajësua ai. Prandaj ua dërgova këtë letër Kurejshëve, që të më mbrojnë familjen që kam atje. Desha që të kisha ndihmë tek ata që të m'i mbronin të afërmit. Por unë nuk e kam braktisur Islamin dhe as nuk jam i kënaqur me kufrin (mosbesimin) e tyre.” Atëherë Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) tha: “O i dërguari i Allahut! Më ler mua mua t'ia pres kokën, sepse ai ka tradhëtuar Allahun dhe të dërguarin e tij dhe është bërë dyfytyrak.” Mirëpo, i dërguari i Allahut ﷺ tha: “Ai ka marrë pjesë në luftën e Bedrit. E ku e di ti o Umer që ndoshta Allahu i ka vështruar (me mëshirë) luftëtarët e Bedrin e u ka thënë: “Bëni çfarë të doni, unë ua kam falur:” Atëherë, Umerit (Allahu qoftë i kënaqur me të!) iu mbushën sytë me lot dhe tha: “Allahu dhe i dërguari i Tij, e dinë më mirë.”

Gjatë rrugës për në Mekë

Më dhjetë të muajit Ramazan, në vitin e tetë të Hixhretit, i dërguari i Allahut ﷺ la Medinen dhe u drejtua për në Mekë me 1000 myslimanë. Në Medine la zëvendës Ebu Rahm Gifariun. Kur Profeti ﷺ mbërriti në Xhahfe, e takoi atë ungji i vet, Abasi, me gjithë familjen, që ishin bërë myslimanë dhe po emigronin nga Meka në Medine. Kurse në Ebva e takuan djali i xhaxhait të vet Ebu Sufjan ibn Harithi dhe djali i hallës së tij Abdullah ibn Umeja. Profeti ﷺ nuk bisedoi me ata të dy, sepse prej tyre kishte

përjetuar shumë mundime e tallje. Mirëpo, Ummu Selemeja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i tha Profetit ﷺ: “Biri i ungit tënd dhe biri i hallës sate nuk janë më të këqinj të e njerëzve ndaj teje.” Pastaj, Aliu i tha Sufjanit: “Dili Profetit përpara dhe thuaji ashtu siç thanë vëllezërit e Jusufit për Jusufit: **“Për Allahun, është e vërtetë se Allahu të ka lartësuar ty mbi ne, kurse ne, vërtetë ishim fajtorë.”** (12:91) Ebu Sufjani i tha ashtu Profetit ﷺ. Atëherë, Profeti ﷺ iu kthye: **“Sot nuk ka qortim për ju. Allahu ju faltë! Ai është më Mëshiruesi i mëshiruesve.”** (12:92) Atëherë, Ebu Sufjani thuri disa vargje me të cilat lavdëronte Profetin dhe i kërkoi falje për çfarë kishte bërë më parë kundër tij.

Kur Profeti ﷺ arriti në vendin e quajtur Kadid, pa që agjërimi ishte i rëndë për njerëzit në atë udhëtim dhe vetë e çeli agjërimin. Urdhëroi edhe njerëzit e tjerë (luftëtarët) që ta prishin agjërimin, pastaj e vazhdoi marshimin deri në Merr Dhahranë. Në mbrëmje pushoi dhe urdhëroi ushtrinë të ndizte dhjetë mijë zjarre, nga një zjarr për çdo ushtar. Përgjegjës për garnizonin caktoi Umer ibn Hatabin.

Ebu Sufjani doli i frikësuar, duke pritur çfarë do të ndodhte sepse nuk dinte asgjë. Bashkë me të ishte edhe Hakim ibn Hizami dhe Budejl ibn Uarakai. Kur pa zjarret, Ebu Sufjani tha: “Nuk kam parë asnjëherë kaq zjarre dhe kaq ushtarë si sonte.” “Ata mund të

jenë fisi Huza.”, - i tha Budejli. “Fisi Huza janë shumë më pak dhe nuk mund të kenë kaq zjarre dhe kaq ushtri.”, - ia ktheu Ebu Sufjani.

Ebu Sufjani përpara të dërguarit të Allahut ﷻ

Abasi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) kishte hipur në mushkën e të dërguarit të Allahut ﷻ dhe po shkonte sa andej-këtej. Kur papritmas dëgjoi një zë, që e njohu: “Ebu Handhele?” Pastaj: “Ebul Fadli?” “Po, unë jam.”, - tha Abasi. “Tu bëshin kurban babai im dhe nëna ime, çfarë është kështu?”, - (e pyeti Ebu Sufjani). “Është i dërguari i Allahut me myslimanët. “Për Allahun, sa keq do të jetë për Kurejshët.”, - foli Abasi. “Çfarë të bëj unë?”, - pyeti përsëri Ebu Sufjani. “Për Allahun, po të të kapin do të ta presin kokën, - tha Abasi, prandaj, hip në vithet e kësaj mushke, që të të çoj tek i dërguari i Allahut.” Ebu Sufjani hipi në mushkë. Kur kaloi nga Umer ibn Hatabi, ky e shikoi dhe e pyeti: “Ebu Sufjani? Armiku i Allahut? Falënderoj Allahun, që të solli ty në duart e mia pa asnjë kusht.” Pastaj Umeri u nis me nxitim tek i dërguari i Allahut ﷻ, por Abasi e ngau me vrap mushkën dhe shkoi përpara tij tek i dërguari i Allahut ﷻ bashkë me Ebu Sufjanin. Pas pak hyri Umer ibn Hatabi aty dhe i kërkoi leje të dërguarit të Allahut ﷻ që t’ia hiqte kokën Ebu

Sufjanit, por Abasi tha: “Unë i kam dhënë besën atij.” Abasi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) e afroi të dërguarin e Allahut ﷺ dhe foli: “Të mos i flasë (të dërguarit) askush fshehurazi sonte, pa qenë unë aty. Atë (Ebu Sufjanin) nuk e shpëton askush këtë natë, përveç meje.” Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) filloi të fliste edhe më shumë. I dërguari i Allahut ﷺ qëndroi në heshtje. Pastaj i tha Abasit: “Shko me Ebu Sufjanin te çadra jote dhe në mëngjes ma sill mua!” Kur i shkoi Abasi në mëngjes, i dërguari i Allahut ﷺ i tha Ebu Sufjanit: “Sa keq për ty o Ebu Sufjan, nëse ti ende nuk e di se nuk ka zot tjetër përveç Allahut.”

Ebu Sufjani: Sa i urtë, sa fisnik dhe sa i shkueshëm (me fisin) je ti! Sikur të kishte zot tjetër përveç Allahut, do të më bënte mua dobi.

Profeti: Sa keq për ty o Ebu Sufjan! A nuk ka ardhur koha që të dish se unë jam i dërguari i Allahut?

Ebu Sufjani: Për këtë, ende kam diçka në vetvete (që nuk më bind).

Abasi Ebu Sufjanit: Bëhu mysliman para se të të pritët koka.

Ai u bë mysliman dhe shprehu dëshminë e vërtetë: “Nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut dhe Muhamedi është i dërguari i Allahut.”

Atëherë, Abasi i tha Profetit ﷺ: “O i dërguari i Allahut! Dihet se Ebu Sufjani e do krenarinë, prandaj bëji atij ndonjë të mirë!” Profeti ﷺ tha: “Mirë. Kush hyn në shtëpinë e Ebu Sufjanit nuk do ta luftojnë myslimanët; kush hyn në shtëpinë e vet dhe nuk lufton kundër myslimanëve nuk do të luftohet; kush hyn në Mesxhid Haram, nuk do të luftohet.”

Hyrja e të dërguari të Allahut ﷺ në Mekë

Në mëngjes, i dërguari i Allahut ﷺ u nis për në Mekë, ndërsa Abasin e urdhëroi që ta mbante Ebu Sufjanin në luginë, te faqja e malit, që të shikonte kur të kalonin andej ushtarët e Allahut. Abasi ashtu veproi. Andej kaluan fiset arabe me flamujt e vet. Sa herë që kalonte ndonjë fis, Ebu Sufjani thoshte: “O Abas! Kush janë këta?” Ai ia kthente: “Janë Benu filanët.” Ebu Sufjani do të thoshte: “Unë nuk kam të bëj me Benu Filanët.” Kështu kaluan andej me rradhë të gjithë fiset, derisa erdhi rradha të kalonin fiset e ensarëve, flamurin e tyre e mbante Sa’as ibn Ubadja. “O Ebu Sufjan!, - i tha Sa’ad ibn Ubadja,- Sot është dita e betejës. Sot lejohet luftimi në Mekë.” Ai tha: “O Abas, atëherë qenka ditë lufte.” I dërguari i Allahut ﷺ ecte me grupin e gjelbër. Në këtë grup kishte edhe muhaxhirë edhe ensarë. Tek ta dukeshin vetëm veshjet e hekurta. Ebu Sufjani tha:

“I Madhëruar është Allahu. O Abas, kush janë këta?” “Ky është i dërguari i Allahut ﷺ në mes të muhaxhirëve dhe ensarëve,” - i tha Abasi. Ebu Sufjani tha: “Këtyre nuk mund t’u dalë përpara askush”. Vërtetë u bë i madh mbretërimi i djalit të vëllait tënd.” “O Ebu Sufjan! Kjo është profetësia (dhe jo mbretëria)”, - foli Abasi “Po, ashtu është”, - tha Ebu Sufjani.”

Të dërguarit të Allahut ﷺ ia përcollën fjalët që Sa’adi i kishte thënë Ebu Sufjanit. “Ka gënjyer Sa’adi, - foli i dërguari i Allahut ﷺ, sepse kjo është dita kur Allahut e madhëron Qaben dhe dita kur lartësohet Kabja.” Pastaj, Profeti ﷺ ia mori flamurin Sa’adit dhe ia dha djalit të tij Kajsit.

Pasi kaloi Profeti ﷺ, Ebu Sufjani shkoi me nxitim në Mekë dhe thirri me zërin e tij më të lartë: “O Kurejshë! Po vjen Muhamedi me forca të mëdha e ju nuk mund ta përballoni kurrë. Prandaj, kush vjen të hyjë në shtëpinë e Ebu Sufjanit, është i siguarar (nuk do të dënohet).” Thanë: “Të vraftë Allahu, çfarë do të na bëjë neve shtëpia jote?” Tha: “Kush e mbyll derën e shtëpisë së tij, është i siguarar; kush hyn në Mesxhidil Haramin, është i siguarar!” Atëherë, njerëzit shkuan me nxitim te shtëpitë e tyre dhe te Mesxhidi Harami.

Kur i dërguari i Allahut ﷺ arriti në Dhu Tuua, e urdhëroi Halid ibn Uelidin, i cili ishte komandanti i anës së majtë të ushtrisë, të hynte nga ana e poshtme e Mekës, nga ana e Kadas. Në qoftë se dikush do t'i dilte përpara për ta ndaluar, ta asgjësonte atë menjëherë, pastaj të shkonte në Safa. Ndërsa, Zubejriun që ishte komandant i forcave të anës së djathtë dhe mbante flamurin e të dërguarit të Allahut ﷺ e urdhëroi të hynte në Mekë nga ana e sipërme e saj, nga Kidaja dhe ta ngulte flamurin në Huxhun e të mos largohej që andej, derisa të vinte i dërguari i Allahut ﷺ. Kurse Ebu Ubejde që ishte komandanti i këmbësorëve dhe i atyre që nuk kishin armë, e urdhëroi që të shkonte nga lugina, derisa të zbriste në Mekë përpara të dërguarit të Allahut ﷺ.

Në Handeme, Kurejshët kishin nxjerrë disa zezakë për të luftuar myslimanët: “Nëse çështja kalon në favorin tonë, bashkohemi me ta (zezakët), - thanë Kurejshët, në qoftë se jo, atëherë do të pranojmë atë që do të na ofrojnë myslimanët.” Kur Halid ibn Uelidi kaloi nga zezakët vrau pa vështirësi 12 veta prej tyre. Të tjerët ikën. Pastaj, Halid ibn Uelidi shkoi në Mekë e u takua me të dërguarin e Allahut ﷺ në kodrën Safa. Nga efektivitë i Halidit u vranë dy burra, që kishin humbur rrugën dhe ishin ndarë nga ai.

Zubejri e nguli flamurin në Huxhun, te xhamia e Fet'hit dhe aty ngriti një tendë ku do të qëndronin Ummu Selemja dhe Mejmunia (Allahu qoftë i kënaqur me to!). Zubejri qëndroi aty derisa erdhi i dërguari i Allahut ﷺ. U qetësua pak, pastaj eci. Për anash kishte Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!), i cili bisedonte me të, ndërsa i dërguari i Allahut ﷺ këndonte suren “El Fet’h” derisa hyri në Mesxhidi Haram. Përreth tij ishin muhaxhirët dhe ensarët. Atje Profeti ﷺ preku gurin e zi (El Haxherul esued) dhe bëri tauaf rreth Qabes sipër devesë, sepse nuk e kishte bërë nijet ihramin. Në atë kohë rreth shtëpisë së shenjtë ishin 360 statuja. I dërguari i Allahut ﷺ filloi t’u binte atyre me shkop dhe këndoi ajetin e Kur’anit: **“Erdhi e vërteta dhe u zhduk e kota. Vërtet e kota gjithnjë ka qenë e zhdukur.”** (17:80) Dhe; **“Erdhi e vërteta dhe u zhduk e kota, (erdhi e vërteta) që e kota të mos kthehet më.”** (34:39) Idhujt binin njëri pas tjetrit me fytyra përtokë.

Pastrimi i Qabes dhe falja e namazit

Pasi mbaroi Tauafin, Profeti ﷺ thirri Uthman ibn Talhan dhe i mori çelësin e Qabes e pastaj urdhëroi që ajo të hapej. Më pas urdhëroi që të nxirreshin e të thyheshin tërë idhujt që ishin brenda në Qabe. Ata u nxorrën dhe u thyen krejtësisht.

Pastaj, Profeti ﷺ erdhi rrotull në Qabe bashkë me Usame ibn Zejdin dhe Bilalin, e mbylli derën dhe u kthye nga muri që kishte përballë, tre kutë larg. Në të majtë të tij ishte një shtyllë, në të djathtë të tij ishin dy shtylla; prapa tij ishin tre shtylla. Aty Profeti ﷺ fali dy rekatë namaz. Pastaj, i erdhi rrotull Qabes, duke thënë: “Allahu Ekber” dhe “Nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut.”

Nuk ka qortim për ju sot

Profeti ﷺ e hapi derën e Qabes, kur Kurejshët kishin mbushur Mesxhidi Haramin rreshta-rreshta. I dërguari i Allahut ﷺ kapi dy anët e derës dhe mbajti një hytbe të përsosur, në të cilën tregoi shumë urdhëra të Islamit dhe shpalli të anuluarat përgjithmonë shumë urdhëra të kohës së Padijes (para Islamit). Pastaj tha: “O Kurejshë! Çfarë mendoni që unë të bëj me ju?” Ata thanë: “Ti do të sillesh mirë me ne, sepse je fisnik dhe biri i vëllait fisnik.” “Nuk ka qortim për ju sot. Pra, shkoni (në familjet tuaja), sepse jeni të lirë”, - u tha. Pastaj, Profeti ﷺ zbriti dhe u ul në Mesxhidi Haram dhe ia ktheu çelësin përsëri Uthman ibn Talhas e i tha: “Merre këtë (çelës) përgjithmonë. Askush nuk do të na e marrë atë më, përveç ndonjë mizori.”

Besëlidhja

Profeti ﷺ shkoi te njerëzit në kodrën Safa, hipi lart, nga ku shikohej Shtëpia e Shenjtë (Qabja), ngriti duart dhe i bëri lutje Allahut. Pastaj, u mori besën njerëzve për në Islam. Ndër ata që u bënë myslimanë ishin edhe Ebu Kuhafeja, babai i Ebu Bekrit. Profeti ﷺ u gëzua shumë që ai u bë mysliman. Pastaj (pas burrave) Profeti ﷺ u mori besën edhe grave se: **“Nuk do t’i bëjmë shok askënd e asgjë Allahut, se nuk do të vjedhin, se nuk do të bëjnë kurvëri, se nuk do të vrasin fëmijët e tyre, se nuk do të gënjejnë për atësinë e fëmijës së tyre dhe nuk do ta kundërshtojnë atë që ai urdhëron.”** (60:12) Nër ato gra që i dhanë besën Profetit ﷺ, ishte edhe Hindi, Bija e Utbesë, gruaja e Ebu Sufjanit, e cila erdhi e maskuar, sepse kishte frikë nga ajo që kishte bërë me kufomën e Hamzait. Por pasi Profeti ﷺ i mori besën asaj, ajo i tha atij: “O i dërguari i Allahut! Më parë, gjëja që doja më shumë ishte t’i shihja njerëzit e shtëpisë sate të poshtëruar. Tani, gjëja që dua më shumë është t’i shoh ata të lartësuar.” I dërguari i Allahut ﷺ tha: “Për Atë, që ka në dorë shpirtin tim, edhe unë ju dua të lartësuar.” Profeti ﷺ ua morin besën grave vetëm me fjalë (pa u dhënë dorën atyre). Umer ibn Hatab

rrinte më poshtë se i dërguari i Allahut ﷺ, dhe u shpjegonte njerëzve urdhrat e Islamit në vend të të dërguarit të Allahut ﷺ dhe u merrte besën atyre në vend të tij.

Disa shkuan aty për t'i dhënë besën të dërguarit të Allahut ﷺ se do të emigronin nga Meka, por ai tha: “Shërblimin e emigrimit e morën njerëzit që shkuan në Hixhret. Tani, pas çlirimit të Mekës, nuk ka më Hixhret, por ka xhihad (luftë në rrugën e Allahut) dhe nijet (qëllim të mirë). E kur t’ju jepet kushtrimi për të luftuar, dilni menjëherë (në luftë)!”

Ndëshkim për kriminelët

I dërguari i Allahut ﷺ dha urdhër që disa njerëz të vriteshin, sepse kishin kryer krime shumë të mëdha. Edhe sikur të vareshin nëpër mbulojën e Qabes, duhej të vriteshin. Atyre po u dukej toka tepër e ngushtë, edhe pse ajo është e gjerë. Dikush nga ata pati mirësinë dhe u bë mysliman. Ata që u vranë, qenë: Hatalit, Mukis ibn Subabe, Harith ibn Nufejli, një këngëtare e ibn Hatalit. Thuhet se u vranë edhe Harith ibn Talatil Huzaiu dhe Ummu Sa’adi. Mundet që Ummu Sa’adi të ketë qenë robëreshë e Harith ibn Hatalit. Pra ata që u vranë ishin pesë ose gjashtë. Ata që u bënë myslimanë, qenë: Abdullah ibn Sa’ad ibn Ebi Serhi, Ikrima ibn Ebi Xhehli, Habbar ibn Esuedi, në këngëtare tjetër e

Ibn Hataliut. Por, thuhet se u bënë myslimanë edhe Ka'ab ibn Zubejri, Uahshi ibn Haribi dhe Hind ibn Utbe, e shoqja e Sufjanit. Të tjerët u fshehën. Ndër ta ishin: Safuan ibn Umeja, Zuhejr ibn Ebu Umeja dhe Suhejl ibn Amru. Falënderimi i takon Allahut. Më vonë këta u bënë myslimanë.

Namazi i Çlirimit (të Mekës)

I dërguari i Allahut ﷺ hyri para dreke në shtëpinë e Ummu Haniejas – bijës së Ebu Talibit, u la dhe fali tetë rekatë, duke dhënë “Selam!” në çdo dy rekatë. Ishte namazi i çlirimit. Ummu Hanieja kishte strehuar dy kunetër të saj, por Ali ibn Ebi Talibi deshi t’i vriste ata. Ummu Hanieja pyeti të dërguarin e Allahut dhe ai i tha: “Ne i kemi dhënë garanci atij, që i ke dhënë ti o Ummu Hani.”

Bilali thërret ezanin mbi Qabe

Erdhi koha e namazit të drekës dhe i dërguari i Allahut ﷺ urdhëroi Bilalin të thërriste ezanin. Bilali hipi mbi tarracën e Qabes dhe thirri Ezanin. Ishte shpallja e fitores së Islamit. Ezani aq shumë sa i gëzoi myslimanët, aq shumë i hidhëroi idhujtarët. Falënderimi i takon Allahut, Zotit të botëve.

Qëndrimi i të dërguarit të Allahut ﷺ në Mekë

Pasi u çlirua Meka, ensarët patën frikë se i dërguari i Allahut ﷺ do të qëndronte aty, meqë

Meka ishte vendlindja e tij dhe e njerëzve të tij të afërm. Ata menduan se ai nuk do të shkonte më për të banuar në Medine. Atëherë, Profeti ﷺ ishte mbi kodrën Safa, kishte ngritur duart lart dhe po i lutej Allahut. Pasi e mbaroi lutjen, u tha ensarëve: “Allahu na ruajtë nga thyerja e besës. Unë jam me ju, sa të jem gjallë, ashtu edhe kur të jem i vdekur.” Ensarët u qetësuan, u iku frika dhe u gëzuan. I dërguari i Allahut ﷺ qëndroi në Mekë 19 ditë, duke vënë në vendin e vet detyrat fetare dhe duke e spastruar atë vend nga shenjat e Padijes, nga idhujt e statujat. Ai urdhëroi dikë që të thërriste: “Kush t’i ketë besur Allahut dhe Ditës së Fundit, le ta thyejë çdo idhull, që e ka në shtëpin e vet.”

Shembja e idhujve Uzza dhe Menatë

Më 25 të muajit Ramazan, i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Halid ibn Uelidin me 30 kalorës në Nahl, për të shembur idhullin Uzza. Halid ibn Uelidi shkoi atje dhe e shembi idhullin, i cili ishte më i madhi i idhujve të tyre. Po në muajin e Ramazanit, Profeti ﷺ dërgoi Amri ibn Asin për të shembur idhullin Suua, që ishte më i madhi i idhujve të Hedhilit. Skeleti i atij idhulli ishte në Rehatë, rreth 150 kilometra në veri të Mekës. Amru shkoi atje dhe e shembi atë. Kujdestari i idhullit, kur e pa që idhulli nuk kishte asnjë mundësi për të bërë as mirë e as keq,

u bë mysliman. Po në atë muaj, Profeti ﷺ dërgoi Seid ibn Zejd Eshhiliun (Allahu qoftë i kënaqur me të!) me 30 kalorës tek idhulli Menatë, në Mishlel, te Kudidi. Idhulli ishte i fiseve Kalib, Huza, Gasan, Eus dhe Hazrexh. Zejdi shkoi atje, e theu idhullin.

Dërgimi i Halidit te fisi Benu Xhudhejme

Në muaji Sheual të atij viti Profeti ﷺ dërgoi Halid ibn Uelidin te fisi Xhudhajme, për t'i ftuar ata në Islam. Bashkë me të dërgoi 350 burra nga muhaxhirët dhe ensarët e fisit Benu Selim. Kur Halidi përmendi ftesën për në Islam, ata thanë: “Po të bëhemi myslimanë, jemi bërë të pafe.” Atëherë, Halidi vrau shumë prej tyre, kurse të tjerët i mori për robër. Më pas, një ditë, Halidi i urdhëroi që secili nga 350 burrat ta vriste robin e vet, mirëpo ibn Amru dhe shokët e vet nuk e pranuan atë urdhër. Kur u kthyen, ia treguan Profetit ﷺ këtë ngjarje. Ai i ngriti duart lart dhe tha: “O Allah! Unë nuk kam faj për atë që bëri Halidi.” Pastaj, dërgoi Aliun (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe dha paratë e dijetit (Allahu qoftë i kënaqur me të!) për të vrarët e tyre. Ai ua kompesoi pasurinë e tyre të dëmtuar dhe çfarë teproi ua la atyre.

Midis Halidit dhe Abdurrahman ibn Aufit u bënë fjalë për atë që pati bërë Halidi. Pasi u kthyen, ia thanë të dërguarit të Allahut ngjarjen dhe ai tha: “Ngadalë, o Halid, lëri shokët e mi! Edhe sikur të

kishe sa mali i Uhudit flori dhe ta jepje sadaka për hir të Allahut, nuk do ta arrije atë, (shpërblim) që kanë arritur ata.”

Beteja e Hunejnit

Pasi u çlirua Meka, u mbledh paria e fiseve Kajs dhe Ajlan, për t’u këshilluar midis tyre. Të parët që e deshën këshillimin ishin fiset Heuazin dhe Thekif. Pas këshillimeve që bënë, thanë: “Muhamedi mbaroi punë me luftën kundër popullit të vet e tani asgjë s’e pengon atë të na drejtohet neve. Prandaj, le ta luftojmë ne atë, para se të na luftojë ai ne!” Kështu vendosën për të bërë luftë. Për udhëheqës zgjodhën Malik ibn Auf ensariun. U mbledh ushtri e madhe. Ushtria zbriti në fushën e Eutasit. Kishin marrë me vete edhe gratë, fëmijët e pasuritë e tyre. Ndër ta ishte edhe Darid bin Samti, që ishte i njohur për zgjuarsin. Kur dëgjoi zërat e fëmijëve dhe të kafshëve, e pyeti Malikun për praninë e tyre. Ai i tha: “Unë desha që çdo burrë të ketë me vete familjen dhe pasurinë e vet, që të luftojë jo vetëm për vete, por edhe për familjen dhe për pasurinë.” “Për Allahun, ti je bari delesh”, - tha Samti. Po ai që do të humbë betejën, si do të kujdeset për familjen e vet?” Pastaj i tha Malikut: “Ty nuk të bën dobi askush, përveç atij që e ka gati shpatën dhe heshtën. Në qoftë se thyhen në këtë luftë, ata turpërohen me gjithë familje e pasuri.” Pastaj i bëri me shenjë atij që t’i kthente

gratë dhe fëmijët në vendin e tyre. Mirëpo, Maliku nuk e pranoi mendimin e tij. Ai i grumbulloi të gjithë ata në luginën e Eutasit, ndërsa luftëtarët i kaloi në luginën e Hunejnit, anash Eutasit, ku edhe ngriti kampin.

I dërguari i Allahut ﷻ e mori vesh se ata ishin grumbulluar. Prandaj, ditën e shtunë, më 6 të muajit Sheual doli nga Meka me 12000 luftëtarë, Safuan ibn Umejes i mori borxh 100 mburoja hekuri me gjithë pajisjet përkatëse. Në Mekë la zëvendës Atab ibn Usejdin.

Në rrugë, myslimanët panë një pemë të madhe, ku arabët idhujtarë varnin armët e tyre, thernin kurbanë dhe adhuronin pranë saj. Pema thirrej Dhatu Enuatë. Disa myslimanë i thanë të dërguarit të Allahut ﷻ: “Na cakto edhe ne një pemë të tillë siç e kanë idhujtarët.” Ai u tha: “Allahu Ekber! Ja tani thatë, ashtu siç i tha Musait populli i vet: “Na bëj edhe ne në zot, ashtu siç e kanë ata një zot. Por ai (Musai) u tha: “Vërtetë ju jeni një popull që nuk dini. Këto janë tradita dhe ju do t’i ndiqni. Traditat e atyre që ishin para jush.” Disa myslimanë të tjerë, duke patur parasysh numrin e madh të ushtrisë, thanë: “Ne sot jemi fuqi e madhe dhe kurrë nuk do të thyhemi.” Të dërguarit të Allahut ﷻ i erdhi shumë rëndë kur dëgjoi këto fjalë, sepse ai e dinte se fitorja vjen vetëm me ndihmën e Allahut.

Në mbrëmje, erdhi aty një kalorës dhe e lajmëroi të dërguarin e Allahut ﷺ se Hauazinët kishin dalë për luftë dhe kishin marrë me vete familjet dhe pasuritë e tyre. Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ buzëqeshi dhe tha: “Nesër ato do të jenë pasuri e myslimanëve në dashtë Allahu.”

Natën e dhjetë të muajit Sheual në vitin e tetë të Hixhrit, i dërguari i Allahut ﷺ arriti në luginën e Hunejnit. Ushtrinë e pati mobilizuar afër mëngjesit para se të futej në luginë. Flamurin e emigrantëve ia dha Ali ibn Ebu Talibit; ndërsa flamurin e fisi Eus ia dha Usejd ibn Hudhajrit dhe flamurin e Hazrexhit ia dha Habbab ibn Mundhirit. Flamuj u dha edhe fiseve të tjerë. Vetë Profeti ﷺ veshi dy koraca, vuri mburojën dhe helmetën pastaj, pararoja e ushtrisë nisi të zbrise në luginë. Mirëpo myslimanët nuk i dinin pozicionet e armikut! Kështu, kur po zbrisnin, papritmas armiku u lëshoi breshëri shigjetash si tufa skifterësh dhe u vërsul si një trup i vetëm kundër myslimanëve. Pararoja e ushtrisë myslimane u trondit nga kjo e papritur dhe filloi të ikë. Pararojën e ndoqi edhe prapavija dhe kështu ndodhi një thyerje e përgjithshme e të gjithë myslimanëve.

Nga kjo thyerje u gëzuan disa idhujtarë dhe disa myslimanë, që sapo e kishin pranuar Islam. Kështu, Ebu Sufjani tha: “Nuk do të përfundojë thyerja e tyre pa arritur detin.” Ndërsa një nga vëllezërit e Safuanit

tha: “A nuk u prish magjia sot?” Një tjetër tha: “Gëzohu që Muhamedi dhe shokët e tij u thyen. Për zotin, ata nuk e marrin veten më.” Mirëpo Safuani, megjithëse ishte idhujtar, u zemërua me ta; po kështu, edhe Ikrimë ibn Ebu Xhehli, që sapo ishte bërë mysliman dhe i vranë dy parafolësit, që u gëzuan me humbjen.

I dërguari i Allahut ﷺ me disa muhaxhirë qëndroi në ballë të luftës. Madje i dërguari i Allahut ﷺ s’pushonte duke e ngarë me vrap mushkën e vet që të përparonte në drejtim të armikut dhe thoshte: “Unë jam profet e jo gënjeshtar, unë jam biri i Abdul Mutalibit.” Ebu Sufjan ibn Harithi ia kapi mushkën prej kapistre, kuse Abasi e kapi për leqesh që të mos nxitonte. Atëherë i dërguari i Allahut ﷺ zbriti nga mushka dhe iu lut Zotit për ndihmë. Pastaj e urdhëroi Abasin i cili kishte shumë zë, që t’u thërriste sahabëve. Dhe ai u thirri me zërin e tij më të lartë, sa që u mbush lugina me zërin e tij: “Ejani këtu o shokë! Ku janë myslimanët që kanë dhënë besën te pema në Hudejbije se do të luftojnë deri në vdekje?” Atëherë, myslimanët u lëshuan drejt zërit si shqiponja te zogjtë e vet, duke thërritur; “Ja, ja!” Dhe u grumbulluan rreth 100 luftëtarë, të cilët i dolën përballë armikut. Thirrja kaloi edhe tek Ensarët e pastaj tek Benu Harith ibn Hazrexhi. Dhe kështu u bashkuan grupet e ndara, derisa rreth

Profeti ﷺ u grumbullua një ushtri shumë e madhe. Ndërkohë, Allahu i Madhëruar zbriti qetësinë e vet mbi të dërguarin e Tij ﷺ dhe mbi besimtarët; zbriti edhe një ushtri (melekësh), që myslimanët nuk e shikonin. Myslimanët u hodhën në sulm dhe beteja u ashpërsua në kulm. Atëherë, Profeti ﷺ tha: “Tani lufta arriti kulmin.” Mori një grusht dhé, ua hodhi fytyrave të armikut dhe tha: “U nxifshin fytyrat e tyre!” Për çudi sytë e tyre u mbushën me dhé e asnjëri prej armiqve nuk qëndroi dot më në betejë: u shpërndanë dhe ikën.

Myslimanët i ndoqën pas, duke i vrarë e duke i zënë rob. I morën gratë dhe fëmijët e tyre. U plagos rëndë Halid ibn Uelidi.

Shumë nga idhujtarët e Mekës, kur panë se Allahu e ndihmoi të dërguarin e Tij ﷺ u bënë myslimanë.

Dëbimi i idhujtarëve

Pasi ikën, idhujtarët u ndanë në tri grupe; në grup që ishte më i madh shkoi në Taif, grupi tjetër shkoi në Nahle, grupi i tretë e vendosi kampin e vet në Eutas. I dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Ebu Amir Esh’ariun, xhaxhain e Ebu Musa Esh’ariun (Allahu qoftë i kënaqur me të!) me një grup myslimanësh në Eutas dhe i shpartalloi idhujtarët e përfitoi shumë nga pasuria që kishin ata. Ebu Amir Esh’ariu ra

dëshmor. Atë e zëvendësoi Ebu Musa Esh'ariu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i cili u kthye fitimtar. Një grup tjetër nga kalorësit myslimanë i ndoqën idhujtarët e thyer deri në Nahle. Aty kapën edhe Derid ibn Samitin dhe e vranë.

I dërguari i Allahut ﷺ urdhëroi që të mbidheshin pretë e luftës dhe robërit – arësisht 20000 deve, më shumë se 40000 kokë delë, 4000 okë argjend dhe 6000 robër. E tërë preja u grumbullua në Xhirane dhe Profeti ﷺ caktoi Mes'ud ibn Amru Gifariun përgjegjës për ta.

Lufta e Taifit

Profeti ﷺ u nis për në Taif. Gjatë rrugës kaloi nga kulla e Malik ibn Auf Enasriut dhe urdhëroi që të shembej. Kur arriti në Taif, e gjeti armikun të strehuar nëpër kullat e atjeshme. Armiku e kishte siguruar ushqimin për një vit. Prandaj, Profeti vendosi ta rrethonte armikun.

Myslimanët kishin zbritur afër armikut dhe ai i goditi me breshëri shigjetash. U plagos një numër jo i vogël myslimanësh, prandaj ata u zhvendosën dhe shkuan në vendin ku është xhamia e Taifit sot.

Myslimanët përdorën disa plane për ta detyruar armikun që të dilte nga kulla, por nuk pati sukses. Halid ibn Uelidi dilte çdo ditë në fushën e betejës dhe u bënte thirrje për duel, por asnjëri prej tyre nuk

i përgjigjej. Myslimanët ndërtuan edhe një katapultë me të cilën i gjuanin armikut, por edhe kjo nuk dha rezultat. Nën mburojat e hekurta, disa myslimanë u përpoqën të shponin murin e kullës, por armiku u hodhi nga sipër copa hekuri të skuqur dhe ata u detyruan të ktheheshin. Myslimanët filluan të prisnin hardhitë dhe hurmat. Atëherë, armiqtë u lutën që të mos i prisnin ato. Myslimanët i lanë dhe nuk i prenë më. Profeti ﷺ urdhëroi një nga myslimanët që të thërriste: “Çdo rob që do të zbresë nga kulla, do të jetë i lirë.” Atëherë, zbritën 23, ndër ta edhe Ebu Bekra. Ata hipën mbi murin e kullës së Taifit, Ebu Bekra u nis dhe mori me vete devenë e tij që njerëzit e Taifit të kujtonin se do t’i jepte ujë devesë. Kur e pa veprimin e tij, i dërguari i Allahut ﷻ e quajti Ebu Bekra¹.

Rrethimi zgjati rreth 20 ditë por pa dobi. Thuhet se ka zgjatur një muaj të plotë, pastaj i dërguari i Allahut ﷻ u këshillua me Neufil ibn Muauije Dejliun dhe ky tha: “Ata (armiqtë) janë një dhelprë në strofkë. Po të qëndrosh mbi strofkë, e kap dhelprën; por edhe po ta lesh nuk të bën ndonjë dëm ty.” Atëherë, Profeti ﷺ i urdhëroi myslimanët që të largoheshin që andej. Disa myslimanë i kërkuan Profetit ﷺ që t’i mallkonte ata, por Profeti ﷺ tha:

¹ Bekra- deve femër. (shënim i përkthyesit)

“O Allah! Udhëzoi për së mbari njerëzit e Taifit dhe bëji myslimanë.”

Ndarja e presë së luftës dhe e robërve

I dërguari i Allahut ﷺ u kthye nga Taifi dhe shkoi në Xhi'ran. Aty qëndroi më shumë se dhjetë ditë, por nuk e pjesëtoi plaçkën e luftës midis myslimanëve, sepse priste që të vinin Hauazinjtë të penduar për çfarë kishin bërë dhe të merrnin pasurinë dhe robërit e tyre (gratë dhe fëmijët e tyre). Mirëpo nuk erdhi askush prej tyre. Atëherë, Profeti ﷺ nxorri një të pestën e plaçkës së luftës dhe ia dha disa njerëzve që ishin me besim të dobët në Islam, për t'ua zbutur zemrën dhe për t'i afruar. U dha gjithashtu edhe disa njerëzve që nuk ishin bërë myslimanë ende, për t'ua bërë të dashur Islamin. Kështu, Ebu Sufjanit i dha 40 okë argjend dhe 100 deve. Po kaq i dha dhe djalit të tij Zejdit; të njëjtën sasi i dha edhe djalit tjetër të tij, Muauijes. Safuan ibn Umejes i dha njëherë 100 deve, pastaj 110 dhe pastaj 100. Të tjerëve, si Hakim ibn Hizamit, Harith ibn Harith ibn Kaldes Ujane ibn Hasinit, Akrai ibn Abisit, Abas ibn Murdasë, Alkame ibn Alathe, Malik ibn Aufit, Alai ibn Harithes, Harith ibn Hishamit, Xhubejr ibn Mutaimit, Suhejl ibn Amrit, Huuejtib ibn Abdul Uzasë etj. u dhanë nga 100 deve. Për të tjerët ndau nga 50 (thuhet edhe 40) deve për secilin. Mirëpo u përhap fjala se Muhamedi ﷺ po

jepte me shumicë dhe nuk kishte frikë se varfërohej kurrë. Prandaj iu grumbulluan arabët dhe i kërkuan që t'u jepte nga preja e luftës, derisa e mbështetën te një pemë e i ngeli pelerina varur në një degë të saj. Atëherë Profeti ﷺ u tha atyre: “Ma jepni pelerinën time se betohem për atë Zot, në dorën e të Cilit është shpirti im, sikur të kisha pasuri sa gjethet e pemëve të Tihamës, do t'ua jepja ju”. Pastaj, Profeti ﷺ mori ca lesh nga shpatulla e devesë dhe tha: “Për Allahun, unë nuk kam asgjë tjetër nga pasuria juaj që morët nga armiku në luftë, përveç të pestën e saj; e, një e pesta e saj do të kthehet po tek ju. Prandaj kthejeni çdo gjë, madje edhe gjilpërën dhe perin. Mashtrimi është gjë e shëmtuar, turp e zjarr për mashtruesin në Ditën e Gjykimit.” Atëherë njerëzit e kthyen çdo gjë që kishin pasë marrë vetë nga plaçka e luftës. Profeti ﷺ urdhëroi Zejd ibn Thabitin që ta ndante plaçkën e luftës. E, pasi qe ndarë më parë një e pesta e saj, pjesa që i takonte çdonjërit nga pjesa tjetër kishte afërsish vlerë sa një deve e gjysëm dhe dy dele e gjysëm e dhjetë dirhem, si dhe sa një e treta e një robi lufte. Pasi merrej një prej këtyre pjesëve dhe pasi merrej dhjetë dirhem, personi duhej të zgjidhte; ose katër deve, ose 20 dele, ose një të tretën e vlerës së robit të luftës.

Ankesa e ensarëve dhe hytbja e të dërguarit të Allahut

Ensarët (Medinasit) u habitën që i dërguari i Allahut ﷺ u dha disa njerëzve shumë pasuri për t'ua bërë qefin dhe nuk u dha asgjë ensarëve. Prandaj njëri prej tyre tha: “Kjo është shumë e çuditshme. Si ka mundësi që ai u jep Kurejshëve dhe ne na le pa gjë! Shpatat tona ende lëshojnë gjak, nga gjaku i armiqve.” Këtë fjalë e mori vesh Sa'as ibn Ubejdja, që ishte kryetar i ensarëve dhe i mblodhi ata veças. Vajti edhe i dërguari i Allahut ﷺ, i cili më parë falënderoi Allahun, pastaj përmendi mirësitë e mëdha që Allahu u kishte dhënë ensarëve, si dhe mirësitë që ata i kishin bërë të dërguarit të Allahut ﷺ. Pastaj tha: “O ensarë! A u zemëruat ju për ca gjëra të kësaj bote, që unë ua dhashë disa njerëzve për t'ua bërë qejfin, që ata të bëheshin myslimanë, ndërsa ju u lashë me Islamin tuaj? A nuk jeni të kënaqur që njerëzit e tjerë shkojnë në shtëpitë e tyre duke marrë me vete dele e deve, ndërsa ju ktheheni tek devetë tuaja, duke pasur me vete të dërguarin e Allahut? Për Zotin, në dorën e të Cilit është shpirti i Muhamedit, edhe sikur të mos ishte Hixhreti, unë do të isha njëri prej ensarëve; edhe sikur njerëzit e tjerë të hynin në një grykë mali e ensarët në një grykë tjetër, unë do të hyja atje ku do të hynin ensarët. O Allah! Mëshiroji ensarët, bijtë e ensarëve dhe bijtë e

bijve të ensarëve!” Ensarët qanë, derisa iu lagën mjekrat me lot dhe thanë: “Ne jemi të kënaqur që të kemi me vete të dërguarin e Allahut, si pjesë të shpërblimit të luftës dhe si paracaktim të Allahut për ne.”

Të dërguarit e fisit Hauazin

Pasi u shpërnda e tërë preja e luftës, erdhi delegacioni i Huazinit, të cilin e kryesonte Zubejr ibn Sardi. Të gjithë pjesëtarët e delegacionit u bënë myslimanë dhe i dhanë besën të dërguarit të Allahut ﷺ. Pastaj i thanë: “O i dërguari i Allahut! Ndër ata që ju keni marrë robër, janë edhe nënat, motrat, hallat dhe tezet tona. E për njerëzit e tyre është turp që ata të mbeten robër.” Dhe thanë vargjet: “Bëj mirësi për ne, o i dërguari i Allahut, bëj mirësi për nderin tonë, sepse je njeriu më i mirë, nga i cili ne shumë shpresojmë e presim. Bëj mirësi për ato gra që ushqejnë fëmijë, liroji, se Allahu do të të japë ty çdo mirësi.” I dërguari i Allahut ﷺ tha: “Unë kam me vete ata që shikoni¹ dhe fjala më e dashur tek unë është ajo më e vërteta. Zgjidhni e merrni: ose robërit (gratë e fëmijët) ose pasurinë.” Ata thanë: “Ne nuk barazojmë asgjë me fisin e të afërmit. Prandaj, na i

¹ Profeti ﷺ kishte me vete sahabët e tij, të cilët kishin pjesë në prenë e luftës.

kthe gratë tona e bijtë tanë dhe ne nuk do të flasim as për dele as për deve.”

U fal namazi i drekës. Pas namazit, Profeti ﷺ iu drejtua: “Çohuni dhe dëshmoni (thoni para njerëzve) se jeni bërë myslimanë e pastaj thoni: “Ne jemi vëllezërit tuaj në fe.” Thoni: “Ne kërkojmë ndërmjetësimin e të dërguarit të Allahut tek myslimanët dhe ndërmjetësimin e myslimanëve tek i dërguari i Allahut, që të na i japin gratë tona, fëmijët tanë.” Ata ashtu vepruan. Atëherë Profeti ﷺ tha: “Ç’kam unë dhe Mutalibët (nga gratë dhe fëmijët tuaj) ua kemi dhënë. Çfarë kanë marrë njerëzit e tjerë, unë do t’i pyes ata (nëse janë të mendimit t’ua japin apo jo.)” Pasi i pyeti ata, muhaxhirët dhe ensarët thanë: “Çfarë kemi marrë ne, ia japim të dërguarit të Allahut.” Ndërsa disa beduinë, si Akre ibn Habisi, Ujejne ibn Hasini dhe Abas ibn Murdasi nuk pranuan (t’i jepnin ata robër lufte që kishin marrë, kur u ndanë). Atëherë, i dërguari i Allahut ﷺ tha: “Kush të dojë, t’i japë me kënaqësi (pa pritur shpërblim), për çdo pjesë që do të japë do të marrë gjashtë të tjera, në rastin e parë që do e krijojë mundësinë Allahu.” Atëherë, të gjithë njerëzit i dorëzuan të gjithë robërit me kënaqësi, përveç Ujejne ibn Hasinit. Profeti ﷺ urdhëroi që robërve t’u jepej nga një palë rroba. Pasi u kthyen robërit, çdonjërit nuk i mbeti tjetër, përveç dy deve ose vetëm 20 dele.

Umra e Xhiranes

Pasi u nda preja e luftës, i dërguari i Allahut ﷺ bëri nijetin për të kryer Umren dhe e kreu atë. Pastaj, u kthye për në Medine. Në Medine arriti më 24 ose 27 të muajit Dhul Kade.

Benu Teminët kthehen në myslimanë

Në muajin Muharrem, në vitin e nëntë të Hixhretit, vajtën lajmet në Medine se Benu Teminët po nxisnin fiset arabe që të ndalonin dhënien e xhizjes. Prandaj i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi tek ata 50 kalorës, nën komandën e Ujene ibn Hasin Fezariut. Ai i sulmoi Benu Teminët në shkretëtirë dhe zuri prej tyre rob në shkretëtirë 11 burra, 21 gra dhe 30 fëmijë dhe i solli në Medine.

Në Medine shkuan dhjetë veta nga kryetarët e tyre. Ata deshën të takoheshin me myslimanët dhe t'u krenoheshin atyre. Së pari foli oratori i tyre, Utarid ibn Haxhibi, por Thabit ibn Kajsi iu përgjigj atij edhe më mirë. Pastaj, poeti i tyre, Zuberkan ibn Bedri recitoi vjersha, por atij iu përgjigj edhe më mirë me poezi Hasan ibn Thabit. Pastaj ata e pohuan aftësinë e oratorit të Islamit dhe të poetit të Islamit dhe u bënë myslimanë. Atëherë i dërguari i Allahut ﷺ ua ktheu atyre robërit dhe i shpërbleu mirë ata.

Shembja e Felisit (idhullit) të Benu Ta'jrit dhe kthimi i Adj ibn Hatemit në mysliman

Në muajin Rabiul Ahir, në vitin e nëntë të Hixhretit, i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Ali ibn Ebu Talibit me 150 burra, 100 deve e 50 kuaj, për të shembur idhullin e Benu Tajit, që njihej me emrin “Felis”. Aliu kishte një flamur të zi dhe një flamur të bardhë. Ai sulmon lagjen e Taj’iut, që ishte e njohur për bujari dhe mori shumë pasuri, begati e robër (gra e fëmijë) ndër të cilët edhe Sefanen, bijën e Hatemi Taj’iut. Sefanen e sollën në Medine. I dërguari i Allahut ﷺ e liroi pa paguar asgjë për lirim. Madje e nderoi dhe i dha një deve. Pastaj, ajo shkoi në Sham, ku kishte mërguar vëllai i saj, Adj ibn Hatemi. Ajo i foli atij për të dërguarin e Allahut (dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!): “Ai ka bërë një vepër shumë të mirë e fisnike, - i tha ajo-, saqë as babai yt nuk do ta bënte. Prandaj, shko tek ai me dëshirë a pa dëshirë.”

Adj i shkoi në Medine pa pasur garanci. Pasi foli me të dërguarin e Allahut ﷺ, ai u bë mysliman.

Kur Adj i ishte tek i dërguari i Allahut ﷺ erdhi një burrë, i cili ankohej se ishte shumë i varfër. Pas tij erdhi një tjetër që ankohej se i kishin prerë rrugën. Profeti ﷺ i tha Adjit: “O Adj! A e ke parë Hiranë? Unë betohem se, po të kesh jetë të gjatë do të shikosh se femrat do të nisen nga Hiraja, do të

shkojnë të bëjnë tauafin rreth Qabes dhe nuk do të kenë frikë askënd përveç Allahut. Po të kesh jetë të gjatë do të shikosh gjithashtu hapjen e thesareve të Kisrait (për myslimanët). Po të kesh jetë të gjatë, do të shikosh njeriun, që do të dalë nga shtëpia e vet me grushtin plot flori a argjend, i cili do të kërkojë ndonjë person që t'ia pranojë atë, por nuk do të gjejë asnjërin që ta pranojë.”

Adji arriti gjatë jetës së vet, që të shikonte femrat të shkonin pa frikë në Mekë dhe që i pranishëm kur u hapën thesarët e Kisrait.¹

Këto dy ngjarje; ndëshkimi i Benu Temimëve dhe shembja e Felisës të fisit Taj'i janë më të rëndësishmet që kanë ndodhur pas çlirimit të Mekës dhe luftës së Hunejnit. Sidoqoftë përveç atyre kanë ndodhur edhe ngjarje të tjera gjatë asaj periudhe. Por, konflikti i ashpër në përgjithësi mbaroi pas çlirimit të Mekës. Myslimanët, thuajse u qetësuan nga luftërat. Por qenë forcat e krishtere të përqëndruara në Sham dhe që u nisën në drejtim të myslimanëve, shkak i luftës së Mu'tes. Këto forca qenë shumë krenare për fitoret e tyre të njëpasnjëshme kundër persianëve.

Filluan kështu, betejat e përgjakshme midis myslimanëve dhe të krishterëve. Rezultat i këtyre

¹ U çlirua Persia.

betejave që dhe lufta e Tebukut, në kohën e Profetit ﷺ dhe çlirimi i Shamit në kohën e Khalifëve.

Lufta e Tebukut

Beteja e Meutes ndikoi për keq tek romakët dhe te forcat e tyre. Fitorja e myslimanëve në atë kohë – vetëm 3000 veta përballë 20000 forcave romake – pati një ndikim të madh në zemrat e fiseve arabe që jetonin rreth Shamit. Prandaj, ato filluan të bëhen të pavarura. Romakët vendosën që të bënin luftë të ashpër me të cilën t'i asgjësonin myslimanët në vatrat e tyre, në Medinen e Nditur.

Përgatitja e myslimanëve për të luftuar me romakët

I dërguari i Allahut ﷺ e mori vesh se romakët ishin grumbulluar dhe përgatitur për luftë kundër myslimanëve. Prandaj dha kushtrimin që myslimanët të përgatiteshin për luftë dhe e shpalli luftën të hapur. Këtë e bëri me qëllim që myslimanët të përgatiteshin në mënyrë të përsosur. Bënte shumë vapë, rruga për në Tebuk ishte e largët dhe e vështirë. Njerëzit ishin në vështirësi e skamje. Ishte edhe koha kur frutat ishin pjekur, hijet ishin të këndshme dhe njerëzit donin të qëndronin në Medine dhe të mos shkonin në luftë.

I dërguari i Allahut ﷺ i nxiti pasanikët të kontribuonin me pasurinë e tyre dhe të pajisnin me

mjetet e luftimit, ata myslimanë që ishin në gjendje të vështirë. Kështu, të pasurit dhanë çfarë patën nga pasuria e tyre, për të paisur ushtrinë që të shkonte në luftë. I pari ndër të pasurit që kontribuoi ashtu ishte Ebu Bekri ﷺ; ai e dha të gjithë pasurinë e tij prej 4000 dirhemësh. Profeti ﷺ i tha atij: “A ke mbajtur gjë për familjen tënde?” “Atyre u kam lënë Allahun dhe të dërguarin e tij”, - iu përgjigj ai. Pastaj erdhi Umer ibn Hatabi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) i cili solli gjysmën e pasurisë së vet për ushtrinë Islame, pastaj kontribuoi Uthman ibn Affani (Allahu qoftë i kënaqur me të!), i cili dha shumë pasuri, thuhet se ai ka dhënë 10000 dinarë, 300 deve, me tërë mjetet që u duheshin atyre, si dhe 50 kuaj. Në një version tjetër, thuhet se Uthmani (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ka dhënë 900 deve dhe 100 kuaj. Profeti ﷺ ka thënë për Uthmanin (Allahu qoftë i kënaqur me të!). “Çfarëdo që të bëjë Uthmani pas kësaj dite, nuk do ta dëmtojë atë.” Pastaj erdhi Abdurrahman ibn Afi me 200 okë argjend. Shumë pasuri solli Abasi. Po kështu, Talhai dhe Sa’as ibn Ubede, Muhamed ibn Mesleme etj. Edhe Asim ibn Adij solli 90 uiski¹ me hurma. Kështu, të gjithë myslimanët sollën nga pasuria e tyre, secili sipas mundësisë që kishte. Edhe gratë dhanë nga stolitë e veta aq sa kishin mundësi.

¹ Uiski – njësi peshe e barabartë me 2 e ¼ kg.

Profetit ﷺ i erdhën sahabët që ishin të varfër dhe i luteshin që t'i pajiste për të shkuar në luftë, por ai u tha atyre: **“Nuk kam me çfarë t’ju bart. Ata u kthyen e prej pikëllimit pse nuk kishin me çfarë të përgatiteshin, nga sytë e tyre rridhnin lotë.”** (9:92) Ata i pajisën Uthmani, Abasi dhe të tjerë (Allahu qoftë i kënaqur me ta!)

Dyfytyrakët (munafikët) folën e shpifën lloj-lloj gjërash. Ata bënë me sy për myslimanët që dhanë shumë pasuri e thoshin se e kishin dhënë për servilizën dhe dyfytyrësi. Për ata që kishin dhënë pak, thanë fjalë fyese. Ata u tallën dhe përçmuan dhe të dërguarin e Allahut ﷺ: “Si ka guxim ai të takohet me romakët dhe të luftojë kunër tyre!” E kur u pyetën përse talleshin me myslimanët (e sinqertë), ata thanë: “Ne jemi mahnitur e dëfryer (kemi bërë shaka).” Profetit ﷺ i shkuan disa hipokritë dhe beduinë të cilët duke i paraqitur lloj-lloj shfajësimesh të gënjeshtërtë, kërkonin t’ju jepte leje dhe të mos shkonin në luftë. Profeti ﷺ u dha leje për të mos shkuar në luftë.

Ushtria islame në Tebuk

I dërguari i Allahut ﷺ la Muhamed ibn Meslemen, zëvendës në Medine. Ali ibn Talibin e la te familja e vet, sepse Fatimja ishte e sëmurë. Flamurin kryesor ia dha Ebu Bekër es Sidikut.

Flamujt e tjerë ua dha disa burrave: Zubejrit i dha flamurin e muhaxhirëve (emigrantëve), Usejd ibn Hudajrit i dha flamurin e fisit Eus, Haban ibn Mundhirit i dha flamurin e fisit Hazrexh. Ditën e enjte Profeti ﷺ me 30000 luftëtarë lëvizi nga Medina në Tebuk. Nuk kishin as ushqim të mjaftueshëm dhe as kafshë për të luftuar. Tetëmbëdhjetë burra kishin një deve. Njerëzit kanë ngrënë gjethe pemësh e kanë ecur aq sa u janë enjtur këmbët. Janë detyruar të therin devetë dhe kanë pirë ujin që ajo kishte në zorrët e saj.

Në marshim e sipër për në Tebuk mbërriti Ali ibn Ebu Talibi. Kur dëgjoji fjalët tallëse e fyese të dyfytyrakëve për myslimanët nuk duroi dot dhe erdhi për të marrë pjesë në luftë, megjithëse Profeti ﷺ i kishte dhënë leje për të mos shkuar në luftë, sepse kishte arsye familjare. Por, i dërguari i Allahut ﷺ e ktheu: “Shko në Medine dhe kujdesu për familjen tënde! A nuk kënaqesh të jesh për mua si Haruni për Musain, vetëm se pas meje nuk ka tjetër profet.”

Luftëtarët bashkë me të dërguarin e Allahut ﷺ qëndruan për të pushuar në tokën e Themudit, Hixhr. Morën ujë nga pusi që gjendej në atë vend dhe me të gatuan bukën, por i dërguari i Allahut ﷺ i urdhëroi ata që ta derdhnin atë ujë që kishin mbushur në atë pus dhe brumin që kishin gatuar në atë ujë t’ua

jepnin deveve si ushqim. Profeti ﷺ i urdhëroi ata që të mbushnin ujë tek pusi ku kishte pas pirë ndonjëherë deveja e Profetit Salih (paqja qoftë mbi të!).

Kur Profeti ﷺ kaloi me ushtrinë e vet pranë ish-vendbanimeve të Themudit, u tha myslimanëve: “Mos hyni nëpër ish-vendbanimet e atyre, që i bënë padrejtësi vetes, përveçse duke qarë e duke pasur frikë nga Allahu që të mos ju godasë ju ajo që i ka goditur ata.” Pastaj Profeti ﷺ e mbuloi kokën me shami dhe nxitoi gjatë ecjes, derisa e kaloi luginën.

Gjatë rrugës, i dërguari i Allahut ﷺ e bashkonte në një kohë namazin e drekës me atë të pasrekës (xhem'u tekdim), duke i falur të dy në kohën e drekë, dhe namazin e mbrëmjes me atë të pasmbrëmjes, duke i falur të dy në kohën e namazit të pasmbrëmjes (Xhem'u te'hir).

Kur Profeti ﷺ me ushtrinë e vet mbërriti në Tebuk, shkoi aty edhe Ebu Hajthemja, i cili ishte një besimtar i çiltër, por pa ndonjë arsye nuk u nis për në luftë me myslimanët e tjerë. Mirëpo, pasi ishin nisur ata ai hyri në kopshtin e vet. Ishte një ditë e vapët dhe dy gratë e tij kishin ngritur tendat dhe kishin përgatitur ushqim dhe ujë të ftohë. Ai u mendua pak dhe tha: “I dërguari i Allahut ndodhet në pikun e vapës, ndërsa Ebu Hajthemja është këtu në hijen e freskët, pranë ujit dhe pranë gruas së vet

të bukur. Kjo nuk është e drejtë. Për Allahun, unë nuk do të hyj në tendë (o gratë e mija), derisa të shkoj të takohem me të dërguarin e Allahut. Prandaj, më përgatitni ushqimin sa më shpejt që të nisem. Ato i përgatitën ca ushqim etj. Dhe ai mori shpatën e heshtën, hipi në deve e u nis dhe e takoi të dërguarin e Allahut në Tebuk.

Njëzet ditë në Tebuk

Romakët e morën vesh se i dërguari i Allahut ﷺ ndodhej me ushtrinë e vet në Tebuk. Prandaj, u thyen moralisht dhe nuk guxonin të takoheshin me të. Për këtë arsye, ata u shpërndanë në brendësi të vendeve të tyre. I dërguari i Allahut ﷺ qëndroi njëzet ditë aty në Tebuk me gjithë ushtrinë e vet, duke pritur delegatët. Aty i erdhi Juhani ibn Rauba, sundimtari i Eljes. Atë e shoqëronin njerëzit e Xhirbasë, Edhrerit dhe të Minasë, të cilët ranë në një mendje me Profetin ﷺ, që të paguanin xhizjen dhe të mos bëheshin myslimanë. I dërguari i Allahut ﷺ i shkroi letër Juhanit, ku garantonte se nuk do të sulmoheshin ata dhe njerëzit e Ejles. U jepte garanci edhe për anijet dhe mjetet e tyre të udhëtimit në dete dhe në tokë. Në letër i thoshte se ishin të lirë për të shkuar nga një vend në tjetrin dhe për të qëndruar ku të donin. Po t'i cënonte dikush, dënohej me vdekje.

Edhe njerëzve të Xhirdasë e të Edhherit u shkroi letër, ku u jepte garanci që të jetonin të qetë, por të paguanin në çdo muaj të Rexhepit xhizjen 100 dinarë. Ndërsa njerëzit e Minasë e vendosën paqen me të dërguarin e Allahut ﷺ, me kusht që të paguanin si xhizje një të katërtën e frutave të vendit.

Kapja rob e Ekider Dume Xhendelit

I dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Halid ibn Uelidin me 420 kalorës tek Ekiber Dume Xhendeli. I tha Uelidit: “Ti do ta gjesh atë duke gjuajtur lopë.”¹ Halidi mbërriti atje. Që nga kulla e tij, Ekideri pa që doli një lopë që filloi të kruante brirët në derën e kullës. Atëherë doli Ekideri që ta gjuante. Halidi e arriti me kalin e vet dhe e solli tek i dërguari i Allahut ﷺ. I dërguari i Allahut ﷺ urdhëroi që të mos vritej. Vendosi paqe me të, me kusht që ai të jepte 2000 deve, 800 helmeta, 400 mburoja dhe 400 heshta. Ekideri pranoi, gjithashtu se do të jepte xhizjen edhe për Ejlën dhe Minanë.

Kthimi në Medine

Pas njëzet ditësh i dërguari i Allahut ﷺ lëvizi me ushtrinë e vet për në Medine. Koha vajtje-ardhje që 30 ditë, ndërsa e tërë koha që Profeti ﷺ nuk që në Medine ishte 50 ditë.

¹ I vriste lopët si gjah.

Gjatë rrugës ushtria kaloi në Akabe. Njerëzit ecën fushës, kurse Profeti ﷺ kalonte në qafën e Akabesë. Me të ishin Amari, që mbante kapistrën e devesë dhe Hudhejfe ibn el Jemeni që e ngiste devenë nga prapa. Profetit ﷺ iu vunë prapa 12 dyfytyrakë të cilët donin ta vrisnin. Ishin të maskuar dhe iu afruan shumë. Mirëpo, i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi tek ata Hudhejfen, që t'i godiste në kokë devetë e tyre me një shkop që kishte me vete. Ai i goditi ato dhe Allahu i frikësoi dyfytyrakët. Ata ikën me nxitim, derisa u bashkuan me njerëzit e tjerë. I dërguari i Allahut ﷺ ia tregoi Hudhejfes emrat e tyre dhe se çfarë kishin dashur të bënin ata. Prandaj Hudhejfa është quajtur besniku i të të dërguarit të Allahut.

Shembja e xhamisë Darar

Idhujtarët ndërtuan një xhami në Kuba për të sjellë kufër dhe përçarje midis myslimanëve, si dhe për të pritur cilindo që e kishte luftuar të dërguarin e Allahut ﷺ më parë dhe i kërkuan të dërguarit të Allahut ﷺ që të shkonte e të falte namaz bashkë me ta. Ishte koha kur Profeti ﷺ po përgatitej për të shkuar në luftën e Tebukut, prandaj u tha: “Tani unë jam për udhëtim, por në dashtë Allahu, kur të kthehem do të vij atje.” E kur po kthehej nga Tebuku, qëndroi për të pushuar në Dhi Euanë, që ishte një

ditë larg Medines. Erdhi meleki Xhibril dhe e njoftoi për punën e xhamisë. Prandaj i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi njerëz që ta digjinin dhe ata e dogjën.

Pritja e të dërguarit të Allahut nga populli i Medines

Kur i dërguari i Allahut ﷺ filloi të dallonte Medinen, tha: “Kjo është Tabeja, ky është mali i Uhudit i cili na do ne dhe ne e duam atë.” Njerëzit e Medines e dëgjuan se po vinte i dërguari i Allahut ﷺ, prandaj i dolën përpara burrat, gratë e fëmijët. “Hëna e plotë nga Thenijatil Uedai, na doli; Allahun duhet të falënderojmë, përderisa ka njerëz që e lutin Atë.”

Kështu, me shumë dashuri e respekt e pritën ata të dërguarin e Allahut ﷺ, derisa ai hyri në Xhami dhe fali dy rekatë namaz. Pastaj u ul dhe priti njerëzit e bisedoi me ta.

Ata që mbetën pa shkuar në luftë

Ata dyfytyrakë që nuk shkuan në luftë, erdhën tek i dërguari i Allahut ﷺ duke u shfajësuar dhe duke u betuar se gjoja kishin pasur arsye të mos shkonin në luftë. I dërguari i Allahut ﷺ ua pranoi shfajësimin, ndërsa të vërtetën ia la Allahut. Tek i dërguari i Allahut erdhën edhe tre besimtarë që nuk patën shkuar në luftë. Ata ishin Ka’ab ibn Maliku,

Merare ibn Rebia dhe Halid ibn Umeja. Ata treguan të vërtetën dhe nuk u shfajësuan me gënjeshtër. Prandaj i dërguari i Allahut ﷺ i urdhëroi ata që të prisnin derisa të gjykonte Allahu për çëshjen e tyre. I dërguari i Allahut ﷺ i urdhëroi myslimanët që të mos u flisnin fare atyre. Ata u mërzitën shumë. Në sytë e tyre toka u ndryshua dhe bota u errësua; u bëheshin njerëzit sikur ishin të tjerë. Pasi u plotësuan 40 ditë, i dërguari i Allahut ﷺ i urdhëroi ata që të mos flinin me gratë e veta. Kur u mbushën 50 ditë, Allahu i Madhëruar zbriti një ajet, ku i falte tre sahabët. **“Allahu i ka falur pejgamberin, muhaxhirinët (myslimanët e shpërngulur nga Meka) dhe ensarët (myslimanët strehues në Medine) të cilët e morën mbrapa atë (Muhamedin ﷺ) në çaste të vështira (në kohën e ekspeditës së Tebukut) pas asaj që zemrat e një pjese prej tyre pothuaj ishin shmangur (nga udha e drejtë), por Ai e pranoi pendimin e tyre. Pa dyshim që Ai është gjithë mirësi ndaj tyre, Mëshirëplotë.”** (Teube 117)

U gëzuan myslimanët, u gëzuan shumë edhe ata që nuk kishin shkuar në luftë, kur dëgjuan ajetet dhe meqë Allahu ua fali fajin, ata dhanë sadaka e kontribuan shumë për Islamin. Kështu, zbritën ajetet që i demaskuan dyfytyrakët. U zbuluan sekretet e gënjeshtërave dhe u përgëzuan besimtarët e vërtetë. Falenderuar qoftë Allahu, Zoti i botërave!

Profeti ﷺ është kthyer nga lufta e Tebukut, në vitin e nëntë të Hixhretit. Po në atë muaj vdiq edhe Nexhashi As'hamë ibn Ebxhiri, mbreti i Habeshesë. Profeti ﷺ ia ka falur namazin e xhenazes në mungesë në Medine. Më pas në muajin Shaban, në vitin e nëntë të Hixhrit vdiq edhe bija e Profetit ﷺ, Ummu Kulthumi (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Profeti ﷺ ia fali namazin e xhenazes dhe e varrosi në Bekia, në varrezat e Medines. Ai u pikëllua për të. Ai i tha Uthman ibn Afanit (Allahu qoftë i kënaqur me të!): “Sikur të kisha edhe një vajzë tjetër do të ta jepja ty për grua.”

Në muajin Dhul Ka'ade, në vitin e nëntë të Hixhretit, vdiq kreu i dyfytyrakëve Abdullah ibn Ubej ibn Selul. I dërguari i Allahut ﷺ i kërkoi falje Allahut për të dhe i fali namazin e xhenazes. Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u përpoq shumë ta ndalonte Profetin ﷺ, por Profeti ﷺ nuk pranoi. Pastaj u zbrit ajeti i Kur'anit që ndalon faljen e namazit për xhenazen e dyfytyrakëve.

Një përmbledhje për luftërat

Në kohën e Profetit (para Islamit) fjala luftë kishte kuptimin “vrasje, shkatërrim, djegie, rrënim, grabitje, shkelje e nderit, korrupsion, prishje e të mbjellave dhe dëmtim i bagëtive pa mëshirë, vetëm e vetëm për të plotësuar epshet dhe për të sunduar

mbi të tjerët pa të drejtë.” Por, kur erdhi Islami ndryshoi plotësisht ky kuptim. Lufta u bë rruga për të ndihmuar ata që u ishte bërë padrejtësi dhe për të bërë zap mizorët. Lufta u bë mjet për sigurimin e qetësisë dhe të paqes. Ajo u bë faktor për vendosjen e drejtësisë e shpëtimin e të pafuqishmëve nga kthetrat e të fortëve, për t’u larguar njerëzit nga adhurimi e nënshtrimi i njerëzve të tjerë e për t’i çuar tek adhurimi i Allahut, për t’i larguar njerëzit nga padrejtësia e feve të tjera, te drejtësia e Islamit.

Arabët nuk e kishin zakon të nënshtroheshin, sado që të zgjaste lufta dhe sado shtrenjtë që të kushtonte ajo. Prandaj, lufta e Besusit¹ midis fisit Bekër dhe Tagleb ka vazhduar 40 vjet; të vrarët e saj qenë 70000 luftëtarë; megjithatë asnjë fis nuk iu nënshtrua tjetrit. Po kështu, luftrat midis fiseve Eus dhe Hazrexh kanë vazhduar më shumë se 100 vjet dhe asnjëri fis nuk i lëshoi pe fisit tjetër. Kështu e kishin zakon arabët, para se të përhapej Islami; vazhdonin pandërprerë luftrat.

Erdhi Profeti ﷺ. Por, arabët e pritën atë me të njëjtin zakon. Ata e tërhoqën Profetin ﷺ në sheshin e betejës, por ai i përballi me një mënyrë tjetër, të urtë, derisa u hapën zemrat e tyre, para se të çliroheshin vendet e tyre. Të bësh krahasim midis

¹ Lufta në kohën e Padijes.

pasojava të lufrave të tij dhe rezultateve të tyre me rezultatet e lufrave të padijes do të habitesh. Gjithsej, ata që janë vlarë nga myslimanët, idhujtarët, jehudinjtë dhe të krishterët gjatë tërë lufrave dhe betejave që ka bërë Profeti ﷺ nuk janë më shumë se 1000 veta dhe e tërë koha e lufrave nuk është më shumë se tetë vjet. Mirëpo ajo periudhë e vogël me gjakderdhje kaq të paktë nënshtroi afërsisht tërë Gadishullin Arabik dhe përhapi sigurinë dhe paqen deri në skajet më të largëta dhe më të thella të tij. Por, o lexues i nderuar, a mendon ti se fitoret u arritën me forcën e shpatës? Jo, nuk qe forca e shpatës ajo që i sillte fitoret; qe mirësia e Allahut të Madhëruar, Mëshira e Allahut, Mesazhi i Allahut dhe urtësia e Tij; qe profetësia; qenë ftesa që Profeti ﷺ u bëri njerëzve të Tij dhe mrekullia e Allahut.

Haxhi i Ebu Bekrit

Arabët mëtonin (pretendonin) se ishin në fenë e Ibrahimit dhe se Haxhi që bënin tek Shtëpia e Shenjtë (Qabja) ishte një nga ritet e kësaj feje. Prandaj, arabët shkonin në Haxh çdo vit dhe kujdeseshin shumë për të. I dërguari i Allahut ﷺ e çliroi Mekën në vitin e tetë të Hixhretit dhe caktoi Atab ibn Usejdin përgjegjës për Qaben. Atabi shkoi në Haxh e bashkë me shokët edhe myslimanët edhe idhujtarët. Ata e kryen Haxhin ashtu siç e kryenin në kohën e padijes, pa ndryshuar asgjë nga sajemat e

mëparshme. Ndërsa, në vitin e ardhshëm, që ishte viti i nëntë i Hixhretit, i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) udhëheqës për Haxhin. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u nis në fund të muajit Dhul Ka'adë, në vitin e nëntë të Hixhretit, me 300 veta nga banorët e Medines. Ai mori me vete edhe 20 deve për të dërguarin e Allahut ﷺ dhe pesë për vete.

Pasi u nis Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!), Profetit Muhamed i zbriti nga Allahu një pjesë e fillimit të sures “Et Teube” që njoftonte për prerjen e marrëveshjeve me të gjithë idhujtarët, që nuk i kishin zbatuar ato (marrëveshjet). Idhujtarëve iu dha një afat prej katër muajsh, që të qarkullonin në vend, si të donin ata, derisa ta kuptonin se ata nuk mund të tregoheshin më të fortë se Allahu dhe se Allahu i mposht mohuesit. Ndërsa me idhujtarët që nuk e kishin thyer marrëveshjen me myslimanët dhe nuk kishin luftuar kundër tyre, as vetë, as duke nxitur ndonjërin, Allahu urdhëroi që të ruheshin marrëveshjet. I dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Ali ibn Ebu Talibin që dispozitat e kësaj sureje t’ua kumtonte njerëzve ditën e Haxhit. Profeti ﷺ tha; “Në emrin tim flasin vetëm njerëzit e mi.” Aliu u nis. Me Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!), u takua në Dhaxhnane (thuhet edhe në Arexh). Ebu Bekri i tha: “Ke ardhur për të udhëhequr apo si i urdhëruar?”

Aliu iu përgjigj: “Unë kam ardhur këtu si i urdhëruar.” Dhe vërtet gjatë kohës së Haxhit Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) falej gjithmonë pas Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur me të!).

Kështu, Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) udhëhoqi Haxhin. Ditën e Nahrit (ditën e dhjetë të Dhul Hixhes) Aliu (Allahu qoftë i kënaqur me të!) qëndroi te xhemreja dhe u këndoi njerëzve ajetet e fillimit të sures “Et Teube” ku, siç u tha më lart flitet për prishjen e marrëveshjes. Ebu Bekri dërgoi një burrë që të thërriste se nuk do të kishte më “Haxh” për idhujtarët dhe se askush nuk do ta bënte më tauafin lakuriq.

Hyrja masive në Islam

Arabët e tjerë pritnin rezultatin e luftës midis Kurejshëve dhe Profetit ﷺ. Ata besonin se e pavërteta nuk mund të sundonte me forcë mbi Mesxhidi Haramin (Xhaminë e Shenjtë). Ngjarja e elefantin, gjithashtu nuk ishte shumë larg tyre.¹ Arabët e panë se si Allahu i Madhëruar bëri që të jenë nën gjykimin e Muhamedit edhe kafirat edhe idhujtarët. Nuk u mbeti as dyshimi më i vogël se Muhamedi ﷺ ishte, me të vërtetë i dërguari i Allahut. Prandaj, fiset arabe filluan të dërgonin delegatë njëri pas tjetrit tek

¹ Kur Abrahaja deshi të shkatërronte Qaben, Allahu e shkatërroi atë me gjithë ushtrinë e tij.

ai. Ata shpallnin se i besonin profetësisë së tij dhe pranonin t'i bindeshin atij. Kështu, njerëzit filluan të përqaфонin fenë e Allahut dhe gjatë një kohe të shkurtër u zgjerua trualli i shtetit Islam nga brigjet e Detit të Kuq e deri në brigjet e Detit Arab, nga zonat në jug të Jordanisë e në kufi me Shamin e deri në kufinj të Jemenit dhe të Amanit. Profeti ﷺ nisi të dërgonte njerëz që t'i ftonin të tjerët në Islam, caktonte udhëheqës dhe çonte njerëz që të mbledhnin zekatin, që të plotësonte nevojat për organizimin dhe rregullimin e jetës në vend.

Numri i delegacioneve që vajtën tek i dërguari i Allahut ﷺ ishte mëse 70. Disa dijetarë kanë thënë se numri i tyre ka qenë afërsisht 100.

Vajtja e delegatëve tek i dërguari i Allahut ﷺ kishte filluar qysh para se të çlirohej Meka. Madje, disa delegacione i shkuan që në vitin e parë të Hixhretit (emigrimit). Disa delegatë kanë shkuar edhe para se të emigronte Profeti ﷺ në Medine. Por vajtja e delegacioneve në mënyrë masive dhe të njëpasnjëshme ndodhi pas çlirimit të Mekës, në vitin e nëntë të Hixhretit dhe vazhdoi deri në vitin e dhjetë të Hixhretit edhe më pas. Prandaj viti i nëntë i Hixhretit është quajtur viti i delegacioneve.

Shumica e delegacioneve përbëhej nga kryetarët e fiseve, pra nga burra me influencë e që ishin të aftë të vendosnin për çështje të ndryshme. Por, ka

ndodhur që Profetit ﷺ t'i vinte edhe një burrë i vetëm ose një numër i vogël njerëzish.

Qëllimi i vajtjes te Profeti ﷺ ndryshonte nga njëri delegacion tek tjetri. Dikush shkonte për të kërkuar që t'i ktheheshin robërit (gra e fëmijë) që ia kishin zënë, siç u tha më lart për delegacionet e fiseve Hauazin dhe Temim. Dikush shkonte vetëm e vetëm për të kërkuar garanci për veten e vet dhe për popullin e vet; dikush për t'u krenuar ose për të bërë dialog ose polemikë; dikush për t'i kërkuar Profetit që të prapësohej ushtria islame dhe të mos e sulmonte popullin e tij; dikush për të pranuar të ishte nën gjykimin e Profetit ﷺ dhe të paguante xhizjen; dikush për t'i shfaqur dëshirën për të përfaqëuar Islamin për vete dhe njëherazi i jepte shpresë se edhe populli i vet do të bëhej mysliman. Dikush i vajti Profetit ﷺ si mysliman i bindur dhe si përfaqësues i popullit të vet, që dëshironte t'i njihte mësimet e Islamit dhe dispozitat e tij.

I dërguari i Allahut ﷺ i priste të gjitha delegacionet ashtu siç e kishte mësuar Allahu, me buzëqeshje e fisnikëri. Madje edhe i shpërblente ata me diçka që i kënaqte ata dhe i nxiste për në Islam, me qëllim që ata t'ua mësonin të tjerëve që kishin prapa. Kështu, delegatët qenë lidhja më e madhe për përhapjen e Islamit midis arabëve në shkretëtira. Si rezultat i këtyre delegacioneve, megjithëse qëllimete

e tyre ishin të ndryshme, qe se vetë pjesëtarët e delegacioneve u bënë myslimanë dhe menjëherë pas tyre ose pas një kohe të shkurtër u bënë myslimanë edhe popujt a fiset të cilëve u përkisnin ato. Vetëm me një pjesë të vogël nuk ndodhi kështu, si p.sh. me Benu Hanifen dhe Muselejmetul Kedhabin (Muselejmen gënjeshtar). Po përmendim tani disa nga delegacionet më të rëndësishme.

Delegacioni i Abdul Kajsit

Pjesëtarët e delegacionit ishin banorë të lindjes së Gadishullit Arabik dhe ishin më të parët që u bënë myslimanë jashtë Medines. E para xhami, ku u fal namazi i xhumasë, pas xhamisë së të dërguarit të Allahut ﷻ ishte xhamia e tyre, që u ndërtua në fshatin Xheuathij, në Bahrejn. Fisi Benu Abdul Kajsi ka dërguar delegatë dy herë tek i dërguari i Allahut ﷻ. Një herë, në vitin e pestë të Hixhretit dhe një herë, në vitin e nëntë. Ata që vajtën tek i dërguari i Allahut ﷻ herën e parë ishin 13 (thuhet edhe 14) burra. Kur shkuan në Medine, panë të dërguarin e Allahut ﷻ tek dera e xhamisë, zbritën menjëherë nga kafshët e udhëtimit dhe me të shpejtë u afruan tek ai dhe e përshëndetën me “Selam!”. Ndër ta ishte edhe Abdullah ibn Auf Eshxhiu, i cili ishte më i vogli i tyre në moshë. Ai qëndroi tek kafshët e udhëtimit, derisa i siguroi në një vend ato, mblodhi plaçkat, mori rroba të bardha dhe i veshi. Pastaj, vajti tek i dërguari i

Allahut ﷺ dhe e përshëndeti me “Selam!”. I dërguari i Allahut ﷺ tha: “Ti ke dy cilësi, që i do Allahu dhe i dërguari i tij; urtësinë dhe mosnxitimën.” Qysh para se të arrinin ata delegatë në Medine, Profeti ﷺ kishte thënë: “Do të vijnë ca njerëz që janë më të mirët e Lindjes, të cilët janë bërë myslimanë të bindur, kanë hipur në kafshët e udhëtimit dhe u është mbaruar ushqimi. O Allah, fali mëkatet e Abdul Kajsit!” E kur ata erdhën në Medine, Profeti ﷺ u tha: “Mirë se erdhët ju e mos paçi kurrë hidhërim e pendim.”

Ata i kërkuan Profetit ﷺ që t’u jepte porositë. Ata do t’i zbatonin porositë e tij dhe pastaj do t’ua tregonin ato edhe të tjerëve. Profeti ﷺ i porositi ata për katër gjëra:

1. Të dëshmonin se nuk ka Zot tjetër përveç Allahut dhe se Muhamedi është i dërguari i Allahut.
2. Të falnin namazin.
3. Të jepnin zekatin.
4. Të agjëronin muajin e Ramazanit.

Në atë kohë ende nuk ishte bërë detyrim kryerja e Haxhit, prandaj, Profeti ﷺ nuk i urdhëroi ato për haxh. Profeti ﷺ u kërkoi atyre, gjithashtu, që të jepnin një të pestën e pasurisë që merrnin nga lufta me armikun dhe i ndaloi nga çdo lloj pije dehëse.

Delegacioni i dytë përbëhej prej 40 burrash. Ndër ta ishte edhe Xharud ibn Alai Abdiu, i cili që i krishterë por u bë mysliman dhe e zbukuroi Islamin e vet me vepra të mira.

Delegatët e Damam ibn Tha'lebes nga fisi Beni Sa'ad ibn Bikr

Damami ishte një burrë i ashpër, nga banorët e shkretëtirës. Porsa erdhi në Medine, e futi devenë e vet në xhami, e lidhi aty e pastaj tha: “Kush nga ju është i biri i Abdul Mutalibit?” Ata i treguan Profetin ﷺ. Atëherë Damami u afrua tek ai dhe tha: “O Muhamed! Unë do të të pyes ty dhe do të jem i ashpër gjatë pyetjeve të mia, por mos më merr inat”. “Pyet çfarë të të vijë ndërmend”, - ia priti i dërguari i Allahut ﷺ. “Ne na erdhi i dërguari yt dhe na tha se ti mëton që Allahu të ka dërguar profet”, - ia ktheu Damami.

Profeti: - Drejt ka thënë.

Damami: - Kush e ka krijuar qiellin?

Profeti: - Allahu e ka krijuar atë.

Damami: - Po tokën kush e ka krijuar?

Profeti: - Allahu.

Damami: - Kush i ka ngulur këto male dhe kush i ka bërë tërë këto gjëra që gjenden në to?

Profeti: - Allahu.

Damami: - Betohem për atë që ka krijuar tokën e që ka ngulur këto male. A Allahu të ka dërguar ty?

Profeti: - Po.

Damami: - I dërguari yt tha se e kemi për detyrë të falim pesë namaze gjatë ditës dhe natës: a është e vërtetë kjo?

Profeti: - Drejt ka thënë.

Damami: Betohem për Atë që të ka dërguar ty (dhe të pyes): “A Allahu të ka urdhëruar ty për këtë (faljen e pesë namazeve)?

Profeti: - Po.

Damami: - I dërguari yt tha se e kemi për detyrë që të japim zekatin e pasurive tona: a është e vërtetë kjo?

Profeti: - Drejt e ka thënë.

Damami: - Betohem në Atë, që të ka dërguar ty dhe të pyes: “A Allahu të ka urdhëruar ty për zekatin?”

Profeti: - Po.

Damami: - I dërguari yt tha se e kemi për detyrë të agjërojmë muajin e Ramazanit çdo vit: a është e vërtetë kjo?

Profeti: - Po.

Damami: - Betohem për Atë që të ka dërguar ty, a Allahu të ka urdhëruar ty për këtë?

Profeti: - Po.

Damami: - I dërguari yt tha se e kemi për detyrë të shkojmë në Haxh, në qoftë se kemi mundësi. A është e vërtetë kjo?

Profeti: - Po.

Damami: - Atëherë, për Atë, që të ka dërguar ty, a Allahu të ka urdhëruar ty për këtë?

Profeti: - Po.

Kur u nis për të ikur, Damami tha:

- Beto hem për Atë, që të ka dërguar, unë nuk do të shtoj asgjë më shumë se ato që më the ti, as nuk do të lë asnjë nga porositë që ke thënë ti.

Profeti: - Në qoftë se ishte i çiltër në ato që tha, do të hyjë në Xhenet.

Kur Damami u kthye, e njoftoi popullin e vet për gjithçka kishte urdhëruar dhe ndaluar i dërguari i Allahut ﷺ. Gjatë asaj dite nuk mbeti burrë e grua pa u bërë mysliman. Më pas, ndërtuan xhami e kënduan ezanin për të falur namazin. Kështu, delegacioni i Damam ibn Tha'lebes ishte më i miri i delegacioneve.

Delegacioni i Adhras dhe i Baliut

Në muajin Sefer, në vitin e nëntë të Hixhrit, 12 burra nga fisi Benu Adhra shkuan tek Profeti ﷺ. Ata përmendën afrinë që kishin me Kusajin dhe ndihmën

që i kishin dhënë atij për dëbimin e fiseve Benu Bekr dhe Huza nga Meka. Profeti ﷺ i mirëpriti ata dhe i përgëzoi për çlirimin e Shamit (Sirisë). Ai i ndaloi ata nga falli i falltarëve dhe nga therja e kurbanëve për idhujt. Ata të dymbëdhjetë u bënë myslimanë dhe qëndruan disa ditë në Medine. Pastaj u kthyen e shkuan në vendin e tyre.

Porsa u larguan ata, erdhi delegacioni i Baliut. Ishte muaji Rebiul Ula, viti i nëntë i Hixhretit. Ata u bënë myslimanë e qëndruan tri ditë në Medine. Pastaj u kthyen në vendin e tyre.

Delegacioni i Benu Esed Huzejmes

Ky delegacion përbëhej prej dhjetë vetash. Ata shkuan tek i dërguari i Allahut ﷺ, qysh në fillimin e vitit të nëntë të Hixhrit, kur ai ndodhej në xhami me shokët e vet. Të gjithë u bënë myslimanë. Kryetari i tyre i tha Profetit ﷺ: “O i dërguari i Allahut! Ne dëshmuam se Allahu është Një e nuk ka shok dhe se ti je robi i Tij dhe i dërguari i Tij. O i dërguari i Allahut! Ne kemi ardhur tek ti pa na dërguar ndonjë misionar; jemi bërë myslimanë dhe nuk kemi luftuar kundër teje, ashtu siç kanë luftuar Beni Fulanët; kemi edhe të tjerë pas nesh (që shpresojmë të bëhen myslimanë).” Për këto Allahu i zbriti Profetit ﷺ këtë ajet: “Ata të shprehin ty mirënjohje që u bënë myslimanë. Thuaj: **“Pranimin tuaj e të fesë suaj**

mos ma njihni mua. Ju, në qoftë se jeni të çiltër, Allahu ju bëri mirë, kur ju udhëzoi për në Islam.” (49:170)

Ata i kërkuan Profetit ﷺ që t’ua lejonte disa veprime, që i praktikonin në kohën e Padijes (para Islamit), siç ishte falli, ngritja e zogjve nga vendi ku ishin, për të parë fluturimin e tyre majtas apo djathtas si tregues për punët që do të bënin dhe guriçkat (falli me guriçka) etj. Por, i dërguari i Allahut ﷺ i ndaloi ato gjëra. Ata pyetën Profetin ﷺ për rërën (për përdorimin e saj për të gjetur të ardhshmen e të panjohurën) dhe ai u tha: “Atë lloj dije e ka pasë mësuar një profet (i hershëm); kush rastis që ta dijë ashtu si dija e tij, mirë, përndryshe nuk lejohet.” Mirëpo, ajo dije është e pamundur. Të gjitha, ato, janë punë të një hamendje për të panjohurën, e të panjohurën e di vetëm Allahut.

Njerëzit e delegacionit qëndruan disa ditë në Medine duke mësuar detyrat e Islamit. Pastaj u kthyen e shkuan të fituar në vendin e tyre.

Delegacioni i Texhibit

Texhibi ishte degë e fisit Kinda. Njerëzit e këtij delegacioni vajtën te Profeti ﷺ me zekatin e popullit të tyre. Ata u kishin dhënë të varfërve dhe u kishte tepruar. I dërguari ﷺ u gëzua dhe i priti mirë e i nderoi. Për këtë, Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur

me të!) ka thënë: “Nuk ka ardhur tek ne asnjë delegacion nga arabët si ky.” Ndërsa i dërguari i Allahut ﷺ ka thënë: “Sigurisht, udhëzimi është në dorë të Allahut. Atij njeriu, të cilit Allahu ia dëshiron të mirën, ia zgjeron gjoksin për besim Islam.”

Ata pyesnin për Kur'anin dhe për sunetin, që t'i mësonin. Kur u nisën për ne vendin e tyre, i dërguari i Allahut ﷺ u dha dhurata më të mira se ç'u pati dhënë delegacioneve të tjera. Para se të ndahej, i pyeti ata nëse kishte mbetur ndonjë pa marrë dhurata. Ata i thanë se kishte mbetur një djalë që e kishin lënë tek devetë, i cili ishte më i riu ndër ta. “Ma sillni këtu!”, - tha i dërguari i Allahut ﷺ. Erdhi djali te Profeti ﷺ: “O i dërguari i Allahut, - i tha. Unë jam nga ata të grupit, që erdhën më parë. Plotësoma edhe mua kërkesën!” Profeti ﷺ i tha: “Çfarë kërkesë ke ti?” “Unë dua, - i tha djali, t'i kërkosh Allahut që të më falë, të më mëshirojë dhe të ma pastrojë zemrën time.” Profeti ﷺ e luti Allahun për të, ashtu siç dëshironte ai. Pastaj urdhëroi që t'i jepej atij çfarë iu dha edhe shokëve të tij. Djali nuk lakmonte shumë. Pas kësaj ai qëndroi i vendosur në mbrojtje të Islamit.

Delegacioni i fisit Benu Fezare

Ky delegacion vajti te Profeti ﷺ, pas kthimit të tij nga lufta e Tebukut. Delegacioni përbëhej prej më shumë se dhjetë burrash, të cilët ishin bërë mysli-

manë. Profeti ﷺ i pyeti për vendin e tyre. Ata iu përgjigjën se ishte thatësirë e madhe, prandaj i thanë Profetit ﷺ: “Lutju Allahut për ne, që të na sjellë shiun. Na ndërmjetëso tek Zoti yt dhe Zoti yt të të bëjë ty ndërmjetësues për ne.” Profeti ﷺ iu përgjigj: “SubhanAllah (larg të metave është Allahu)¹ Ç’është kjo e keqe?! Unë të bëhem ndërmjetësues për te Zoti im?! E kush mund të bëhet ndërmjetës tek Zoti ynë?! Nuk ka Zot tjetër, përveç Atij; Ai është më i Larti dhe më i Madhi. Kursiji² i Tij, i përfshin qiejtë e Tokën...” Ajo rëndon nga Madhëria e Tij. Profeti ﷺ u ngjit në minber, iu lut Allahut të Madhëruar dhe

¹ Profeti ﷺ i thoshte këto fjalë kur shprehte habi.

² Ibn Abasi thotë: “**Kursiji është vendi ku Allahu vendos këmbët.**” Dijetarët janë në një mendje se ky interpretim është i saktë. (Marrë nga “Lisanul Arab” i Ibn Mendhurit, vëllimi 6 faqe 194). Është vërtetuar se Profeti ﷺ ka thënë se Allahu i Madhëruar ka këmbë, por nuk lejohet të thuhet se këmbët e Tij ngjosojnë me këmbët e krijesave dhe nuk lejohet ta interpretojme ndryshe këtë cilësi të Allahut të Madhëruar. Allahu i Madhëruar thotë: “**Askush dhe asgjë nuk është si Ai, Ai është Dëgjuesi, Shikuesi.**” Allahu i Madhëruar është Absoluti, Allahut të Madhëruar nuk i ngjason askush dhe asgjë; Ai dëgjon, por jo siç dëgjojnë krijesat; Ai shikon, por jo siç shikojnë krijesat; Ai ka këmbë, por ato nuk janë si këmbët e krijesave. Cilësitë e Allahut janë absolute, kurse cilësitë e krijesave të Tij janë relative. (*shënim i përkthyesit*)

Allahu i Madhëruar u lëshoi atyre shi dhe mëshirë e plotë.

Delegacioni i Nexhranit

Nexhrani ishte një zonë e gjerë në kufi të Jemenit; gjatësia e saj është një ditë rrugë për kalorësin e shpejtë. Në atë kohë, ajo zonë përfshinte 73 fshatra, me 120000 luftëtarë që të gjithë të krishterë. Profeti ﷺ i pati dërguar një letër kryetarit të tyre, me të cilën i ftonte për në Islam. Ai e lexoi letrën e Profetit ﷺ, u tremb dhe u këshillua menjëherë me parinë dhe me njerëzit e tjerë se si të vepronin. Më në fund, vendosën të dërgonin një delegacion tek Profeti ﷺ dhe ta diskutonin punën. Delegacioni përbëhej prej 60 burrash. Ata vajtën tek Profeti ﷺ të veshur me rroba të bukura, që i tërhiqnin rrëshqanthi. Kishin edhe xhaketa mëndafshi e unaza prej ari.

I dërguari i Allahut ﷺ nuk u foli atyre. Atëherë, dikush nga shokët e Profetit ﷺ u bëri me shenjë që t'i ndërronin rrobat dhe t'i hiqnin stolitë dhe unazat e tyre. Dhe ata ashtu vepruan. Pastaj, i dërguari i Allahut ﷺ bisedoi me ta dhe u bëri thirrje për në Islam. Mirëpo ata nuk pranuan dhe thanë se kishin qenë myslimanë përpara tyre. I dërguari i Allahut ﷺ u tha: “Ju ndalojnë tri gjëra të bëheni myslimanë:

1. Adhurimi i kryqit;

2. Ngrënia e mishit të derrit;
3. Mëtimi (pretendimi) juaj se Allahu ka bir.”

Ata i thanë: “Kush është si Isai? Ai është krijuar pa baba.” Atëherë, si përgjigje për ta, Allahu zbriti këto ajete: **“Vërtet, çështja e Isait (të lindur pa baba) tek Allahu është si çështja e Ademit. Atë e krijoi nga dheu e pastaj i tha: “Bëhu!” dhe ai u bë. E vërteta është (kjo) nga Zoti yt e ti mos u bëj nga ata që dyshojnë. E kush të kundërshton ty në çështjen e tij (Isait), pasi të është bërë e ditur e vërteta, thuaj: “Ejani, po i thërrasim bijtë tanë dhe bijtë tuaj, gratë tona dhe gratë tuaja, (vijmë) vetë ne, ju thërrasim edhe ju, pastaj, le t’i lutemi Allahut të gjithë bashkë, që mallkimi të bjerë mbi ata të cilët gënjejnë.” (3:59-61)**

I dërguari i Allahut ua lexoi këto ajete dhe kërkoi prej tyre mubahele¹. Ata kërkuan prej të dërguarit që t’ju jepte pak kohë. Ata u këshilluan mes tyre dhe thanë: “Nëse ai është profet dhe ne do ta mallkojmë atë, nuk do na mbetet as qime e as thua, prandaj u kënaqën që të jepnin xhizjen e cila ishte 1000 rroba në Sefer dhe 1000 në Rexheb, me çdo rrobë, një ukije dhe 40 derhem dhe siguri e liri në fe. Pastaj thanë: “Dërgo me ne një burrë të besueshëm.”

¹ *Mubahele* – dalja e dy grupeve që kundërshtohen duke marrë gratë dhe fëmijët me vete dhe të dyja grupet të kërkojnë që mallkimi i Allahut të bjerë mbi ata që nuk janë në të vërtetën.

Profeti ﷺ dërgoi Amër ibn Xherah, prandaj, ai është quajtur “i besueshmi i këtij umeti”. Duke u kthyer për në Nexhran, dy prej tyre u bënë myslimanë. Më pas Islami u përhap ndërmjet tyre. Shumë prej tyre u bënë myslimanë.

Delegacioni i Taifit

U shpjeguar më parë se pas luftës së Hunejnit, Profeti ﷺ e pati rrethuar Taifin. Ai nuk i sulmoi ata, por i la dhe u kthye në Medine. Kur u largua, gjatë rrugës i shkoi prapa Urue ibn Mes’ud Thekafiu. Ai e mbërriti Profetin ﷺ përpara se të hynte në Medine dhe u bë mysliman. Pastaj u kthye në Taif dhe i ftoi për në Islam njerëzit e popullit të Taifit. Ata e kanë dashur atë, kështu që mendoi se ata do t’i bindeshin. Mirëpo ata e goditën me shigjeta nga të gjitha anët, derisa e vranë. Pastaj, nisën të bisedojnë me njëri tjetrin, si ta përballonin situatën. Ranë në një mendje se nuk ishin aq të fortë sa të luftonin me arabët që kishin përqark. Prandaj, në Ramazan, në vitin e nëntë të Hixhretit dërguan në Medine Abdullah Jalejl ibn Amrun me pesë veta nga paria e tyre. Në Medine i dërguari i Allahut e gjeti një vend të ngritur pranë xhamisë, që të dëgjonin Kur’an dhe të shihnin njerëzit që faleshin. I dërguari i Allahut ﷺ i ftonde ata në Islam, por ata nuk binin në një mendje për ta pranuar atë. Ata kërkuan nga i dërguari i

Allahut ﷻ që t'i lejonte të bënin imoralitet; t'i lejonte të pinin alkol dhe të hanin me pasurinë e fituar nga kamata; të mos shkatërrohej ishulli Lat; të mos faleshin; të mos i detyronte t'i shkatërronin idhujt me duart e tyre. Sidoqoftë, në fund ata u bindën dhe u bënë myslimanë, por i caktuan si kusht Profetit ﷺ që ai ta merrte vetë përsipër rrëzimin e idhullit Lat sepse njerëzit e Thekifit nuk mund ta shembnin atë me duart e veta. Profeti ﷺ e pranoi këtë.

Uthman ibn Ebu El A's eth Thekafiu ishte më i vogli i njerëzve të Taifit në moshë. Prandaj, atë e patën lënë tek devetë e tyre. Kur ata ktheheshin tek devetë, ai shkante tek Profeti ﷺ dhe i lutej që t'i këndonte Kur'an. Kur Profeti ﷺ flinte, i lutej Ebu Bekrit që t'i këndonte Kur'an. Kështu, ai mësoi përmendësh shumë pjesë të Kur'anit, por këtë gjë e mbante fshehur nga shokët e vet. Pasi ata u bënë myslimanë, i dërguari i Allahut ﷻ e caktoi Uthmanin përgjegjës për ta, sepse ai përpiquej shumë për Islamin, këndimin e Kur'ani dhe mësimin e fesë.

Delegacioni u kthye në Taif, por nuk u treguan njerëzve se ishin bërë myslimanë. Pastaj, filluan t'i frikësonin njerëzit se do të ndodhte luftë e ashpër. Ndër të tjera u thanë: "Ne vajtëm te një burrë që ishte i ashpër dhe zemërfortë. Ai kishte triumfuar me anë të shpatës dhe njerëzit i nënshtroheshin. Ai na paraqiti disa detyra të rënda (dhe përmendi lënien e

imoralitetit, të verë, të kamatë etj.). Ai na tha: “Ose t’i braktisni ato, ose do t’ju shpall luftë.” Njerëzit e Taifit u tmerruan dhe për dy tre ditë u përgatitën për luftë. Allahu hodhi frikën në zemrat e njerëzve të Taifit dhe ata i thanë delegacionit: “Kthehuni në Medine dhe jepini Muhamedit çfarë t’ju kërkojë.” Njerëzit e delegacionin thanë: “Ne ramë në një mendje me Profetin dhe u bëmë myslimanë.” Atëherë, i gjithë Thekifi u bë mysliman.

I dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Halid ibn Uelidin dhe Mugire ibn Shube Thekafiun me disa burra të tjerë në Taif për të shembur idhullin Lat. Porsa shkuan atje, ata e thyen dhe e shembën atë.

Delegacioni i Beni Amir ibn Sa’sait

Në këtë delegacion ishte edhe armiku i Allahut, Amir ibn Tufejl, i cili tradhëtoi bashkë me banorët e pusit të Maunes dhe Erbid ibn Kajsi e Xhabbar ibn Eslemi. Këta ishin udhëheqësit e njerëzve të tyre dhe djajtë e tyre. Amiri dhe Erbid ibn Kajsi patën bërë komplot për të vvarë Profetin ﷺ.

Porsa arriti në Medine, i dërguari i Allahut ﷺ i ftoi ata për në Islam, por Amiri, i cili fliste në emër të delegacionit, i tha Profetit ﷺ: “Unë të propozoj të zgjedhësh një nga këto tri gjëra: të më lësh mua zonat malore dhe shkretëtirat, kurse vetë të mbash qytetet dhe zonat fushore; të më lësh mua zëvendësin tënd,

pasi të vdesësh; të të shpall ty luftë me fisin Gatfan, prej 1000 trimash dhe 1000 trimëreshash.” I dërguari i Allahut ﷺ nuk pranoi asnjë nga propozimet. Ai i tha: “O Allahu! Ma hiq qafe Amirin dhe udhëzoje për së mbari fisin e tij.”

Kur po fliste Amiri, Erbidi kaloi prapa shpinës së Profetit ﷺ dhe nxorri shpatën nga këllëfi një pëllëmbë, por Allahu i Madhëruar ia paralizoi dorën përgjithmonë.

Gjatë rrugës për në vendin e vet, Amiri shkoi për të bujtur në shtëpinë e një gruaje nga fisi Benu Selul. Allahu i Madhëruar bëri që Amirin ta zërë kolera. Atij iu krijua një gjendër në fyt. Ai tha: “Është bërë një gjendër e fytit si një gungë deveje. Qenka thënë që unë të vdes në shtëpinë e Selulijes.” Pastaj, tha: “Ma sillni menjëherë kalin tim!” Ia sollën kalin. Ai hipi dhe vdiq mbi kalë. Ndërsa Ebidit Allahu i lëshoi një rrufe e cila e dogji atë dhe devenë e tij. Për këtë ngjarje ka zbritur ajeti: “**E Ai (Allahut) dërgon rrufetë dhe me to godet kë të dojë. Ndërsa idhujtarët polemizojnë rreth Allahut e Ai është ndëshkues i rreptë.**” (13;13)

Ngjarjen e Erbidit dhe të Eslemit e ka treguar një sahab, Meuil ibn Xhemili, i cili ishte nga fisi i tyre, nga Benu Amrët. Edhe Meuili pati shkuar tek Profeti ﷺ. U bë mysliman, kur ishte në moshën 20 vjeç. Devenë e vet e çoi tek Profeti ﷺ dhe ia dhuroi

atij. Pas tij, shkoi edhe Ebu Hurejra, i cili u bë mysliman. Jetoj 100 vjet në Islam. Ebu Hurejra quhej zotërues i dy gjuhëve sepse ishte orator.

Delegacioni i Benu Hanifes

Ky delegacion shkoi tek Profeti ﷺ në vitin e nëntë të Hixhretit. Përbëhej prej 17 vetash, ndër të cilët edhe Musejleme Kedhabi. Delegacioni bujti në shtëpinë e një ensari, pastaj vajti te Profeti ﷺ. I gjithë delegacioni u bë mysliman, thuhet se edhe Musejleme u bë mysliman me shokët e tjerë. Thuhet edhe se ai nuk vajti fare me ta te Profeti ﷺ dhe ka thënë: “Në qoftë se Muhamedi më cakton mua zëvendës pas tij, i shkoj pas.”

Profeti ﷺ kishte parë ëndërr sikur ishin ndarë thesaret e tokës dhe i ranë në duar dy byzylykë prej ari, të cilët u zmadhuan dhe ai u mërzit. Pastaj, iu tha që t’u frynte atyre. Ai u fryri dhe ata të dy ikën. Profeti ﷺ i komentoi të dy byzylykët si dy gënjeshttrat të cilat do të dilnin pas vdekjes së tij.

Profeti ﷺ shkoi te Muselemja. Në dorë kishte një copë lëkure palme. Bashkë me Profetin ﷺ ishte dhe Thabit ibn Kajsi. Profeti ﷺ i foli Muselejmes që të bëhej mysliman. Por Muselemja i tha: “Në qoftë se ti dëshiron, o Muhamed, ne nuk do të të pengojmë në punë që ke nisur, por me kusht që, pasi të vdesës,

të na e lesh ne profetësinë.” Atëherë Profeti ﷺ i tha: “Sikur të më lypje edhe këtë copë lëkurë palme nuk do të ta jepja. Ta dish se kurrë nuk do ta kaloj urdhrin e Allahut tek ti (kurrë nuk do të bëhesh profet). E në qoftë se i kthen shpinën Islamit, Allahu do të të shkatërrojë ty. Për Allahun, unë po të shikoj ty ashtu siç m’u tregua në ëndërr. Kaq prej meje, për më shumë pyet Thabit ibn Kajsin. Ai do të përgjigjet për mua.” Pastaj, Profeti ﷺ u largua prej tij.

Delegacioni u largua nga Medina ndërsa Muselemja qëndroi edhe pak kohë aty. Më pas ai përhapi lajmin se gjoja ishte pjesëmarrës në profetësinë e Muhamedit dhe kështu e shpalli veten profet, e filloi të trillonte gjëra të rreme. Ai u lejoi njerëzve verën dhe imoralitetin. Popullin e tij sikur e zuri magjia dhe atij i doli fama. Kështu vazhdoi, derisa vdiq i dërguari i Allahut ﷺ: fisi i tij u mashtrua me Mesejlemen edhe më shumë. Prandaj, Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dërgoi ushtrinë Islame nën komandën e Halid ibn Uelidit kundër tij. U zhvillua një luftë e ashpër midis tij dhe myslimanëve. Më në fund Muselemja u vra. U vranë edhe shumë veta nga ushtria e tij. Intriga e Musejlemes u asgjësua. Atë e vrau Uahshi ibn Haribi, i cili më parë pati vranë Hamzanë. Gënjeshtari i dytë që iu tregua Profetit ﷺ në ëndërr, që Esued Anisiu për të cilin do të flitet më pas.

Delegacionet e mbretërve të Humejres dhe dërgimi tek ta i Ebu Musa Eshariut dhe Muadh ibn Xhebelit

Pasi u kthye Profeti ﷺ nga Tebuku, erdhi Malik ibn Murre Rehauiu. Ai kishte me vete letrën e mbretërve të Humejres: Harith ibn Abdul Kelal, Naim ibn Abdul Kelal, Nu'mani (që thirrej Dhu Reajn), Muhafiri dhe Hamedani. Këta qenë bërë myslimanë, prandaj i kishin dërguar te Profeti ﷺ. Edhe i dërguari i Allahut ﷻ u dërgoi atyre një letër ku u tregonte se çfarë u lejohej dhe çfarë nuk u lejohej. U dha edhe garanci për ata që kishin marrëveshjen, se marrëveshjet do të ruheshin.

Pastaj Profeti ﷺ dërgoi tek ai Muadh ibn Xhebelin dhe disa nga sahabët. Ata shkuan në Kura Alijae, që ndodhet në anën e Adenit, midis Sukunit dhe Sekasikut. Muadhi u caktua gjykatës, komandant i ushtrisë dhe mbedhës i zekatit dhe i xhizjes. Njëheraz ishte dhe imam. Ndërsa, Ebu Musa el Eshariu që dërguar në Kura Sufla që përfshinte zonat Zubejd, Merib, Zamia dhe Sahil. Para se t'i niste ata të dy, Profeti ﷺ u tha: “Lehtësojuani punën atyre njerëzve, mos ua vështirësoni. Jepni lajme të mira dhe mos u sillni vrazhdë, bashkëpunoni dhe mos u përçani.”

Muadhiu (Allahu qoftë i kënaqur me të) qëndroi në Jemen derisa vdiq i dërguari i Allahut ﷻ. Ndërsa,

Ebu Musa el Eshariu u kthye tek i dërguari i Allahut ﷺ në Haxhin e lamtumurës.

Delegacioni i Hamedanit dhe dërgimi i Halidit dhe Aliut

Hamedani ishte një fis i njohur në Jemen. Delegacioni i atij fisi erdhi në Medine në vitin e nëntë të Hixhretit, pasi u kthye Profeti ﷺ nga lufta e Tebukut. Ndër pjesëtarët e delegacionit ishte edhe Malik ibn Nemitiu. Ai ishte poet me famë. Profeti ﷺ u shkroi një letër banorëve të Hamedanit, ku jepej përgjigja e kërkesave të tyre.

Malik ibn Nemitu u caktua përgjegjës për ata që u bënë myslimanë nga fisi i vetë Malikut. Halid ibn Uelidi u dërgua për t'i thërritur në Islam. Halidi qëndroi atje gjashtë muaj, por ata nuk u bënë myslimanë. Më pas, Profeti ﷺ dërgoi atje Ali ibn Ebu Talibin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe e urdhëroi që ta shkarkonte Halidin nga detyra. Aliu veproi sipas porosisë, që kishte marrë. U lexoi atyre një letër të Profetit ﷺ, u bëri thirrje për në Islam e ata u bënë myslimanë. Atëherë, Aliu i shkroi një letër të dërguarit të Allahut ﷺ, me të cilën e përgëzonte për fitoren. Porsa e mori vesh ngadhënjimin e Islamit, i dërguari i Allahut ﷺ ra në sexhde, pastaj ngriti kokën dhe tha: “Paqja qoftë mbi Hamedanin!

Delegacioni i Benu Abdul Mudanit

Në muajin Rabiul Ahir, në vitin e dhjetë të Hixhretit, i dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Halid ibn Uelidin te Benu Abdul Mudani në Nexhran, në Jemen, për t'i ftuar në Islam. I tha të priste tri ditë. Në qoftë se nuk do ta pranonin Islamin, të luftonte kundër tyre. Halidi shkoi atje dhe dërgoi kalorësit që të thërrasin në çdo anë: “Bëhuni myslimanë që të shpëtoni.” Atëherë ata u bënë myslimanë. Halidi qëndroi në mes tyre, duke u mësuar Islamin. Ai i shkroi një letër të dërguarit të Allahut ﷺ. Pasi e mori letrën, i dërguari i Allahut ﷺ i dërgoi fjalë Uelidit të vinte në Medine me një delegacion të tyre. Ashtu vepruan. I dërguari i Allahut ﷺ u tha: “Me çfarë e mposhtnit ju atë që u shpallte luftë juve në kohën e padijes (para Islamit)?” “Mblidheshim si një trup i vetëm dhe nuk përçaheshim. Nuk i bënim askujt padrejtësi,” - iu përgjigjën ata. “Drejtë thatë”, - ua ktheu Profeti ﷺ. Pastaj biseduan gjerë e gjatë për çështjet më të rëndësishme. Profeti ﷺ u caktoi kryetar Kajs ibn Husajnin dhe ata u kthyen te populli i tyre në fund të muajit Sheual a në fillim të muajit Dhul Ka'de. Më pas Profeti ﷺ dërgoi atje Amru ibn Hazmin për t'u mësuar punët e fesë, sunetin, detyrat e Islamit, si dhe për të marrë prej tyre zekatin. Për

këtë Profeti ﷺ i dha Amrusit një letër, e cila është shumë e njohur.

Futja në Islam e fisit Benu Mudhhixh

Benu Mudhhixh ishte një fis jemenas. I dërguari i Allahut ﷻ dërgoi tek ta Ali ibn Ebi Talibin në muajin e Ramazanit, në vitin e dhjetë të Hixhrit, që t'i ftonte në Islam. E urdhëroi Talibin që të mos bënte luftë kundër tyre, përveçse po të luftonin ata kundër tij. Arriti Aliu tek ata dhe u takua me shumicën e tyre e i ftoi për në Islam. Mirëpo ata nuk e pranuan Islamin dhe i goditën myslimanët me shigjeta. Atëherë, Aliu me shokët e vet u rreshtuan dhe luftuan kundër tyre, derisa i thyen. Për pak kohë ata nuk u vunë në ndjekje të tyre. Pastaj i ndoqën dhe u bënë thirrje për në Islam. Ata u bënë myslimanë dhe paria e tyre i dhanë besën Aliut. “Ne jemi përfaqësues të popullit tonë. Ky është zekati që kemi dhënë ne; merr nga ajo atë pjesë që i takon Allahut.” Aliu ﷻ mori atë që i takonte. Pastaj u kthye tek i dërguari i Allahut dhe ia dha atij të gjitha në Haxhin e Lamtumirës.

Delegacioni i Ezd Shenuë

Edhe Ezid Shenuaja ishte një fis i njohur në Jemen. Ky fis dërgoi një delegacion, të kryesuar nga Sured ibn Abdullah Ezdiu. Pjesëtarët e delegacionit u bënë myslimanë, porsa biseduan me Profetin ﷻ.

Kryetar i delegacionit ishte Sured ibn Abdullah el Ezdi. Profeti ﷺ e urdhëroi Suredin që me mysli-manët që kishte me vete, të luftonte idhujtarët e fisit të vet.

Delegatët e Xherir ibn Abdullah Bexheliut dhe shembja e idhullit Dhul Helisa

Xherir ibn Abdullah Bexheliu ishte nga shokët më të njohur të Profetit ﷺ. Fisi i tij kishte një idhull që adhurohej shumë, i quajtur “Dhul Helisa”. Me atë idhull ata donin të konkuronin Qaben dhe thoshnin: “Kabja është “Qabe siriane” kuse idhulli ynë “Qabe jemenase”. Një ditë Profeti ﷺ i tha Xheririt: “A nuk na rehaton nga Dhul Halisa”. Xheriri u ankua se nuk mund të qëndronte në kalë. Atëherë, Profeti ﷺ i vuri dorën në gjoks dhe tha: “O Allah! Bëje Xheririn që të qëndrojë mbi kalë dhe bëje atë të udhëzojë të tjerët.” Lutja e Profetit ﷺ u pranua dhe Xheriri nuk rrëzohej më nga kali.

Me 150 kalorës nga Humsi, qyteti i tij, Xheriri shkoi tek idhulli Dhul Helisa, e shembi dhe e dogji. E la si një deve të sëmurë dhe dërgoi Ebu Ertanë tek i dërguari i Allahut ﷺ që ta përgëzonte për shembjen e Dhul Helisas. Sa e mori lajmin e gëzueshëm, Profeti ﷺ u lut që Zoti t’i begatonte njerëzit e atij fisi. Profeti ﷺ e përsëriti lutjen pëse herë.

Esued Anisiu dhe vrasja e tij

Kur vendi u sigurua dhe Islami zuri vend në Jemen dhe kur të dërguarit e Profetit ﷺ vazhdonin punën e tyre në të gjitha anët e atij vendi, doli Esued Anisiu në qytezën “Shpella e Hananit” me 700 luftëtarë. Ai mëtonte se ishte profet dhe udhëheqës.

Esuedi shkoi në kryeqytetin e Jemenit – San’a dhe e pushtoi atë. Pas kësaj, atij filloi t’i dëgjohej zëri dhe intrigat e tij filluan të bëhen të rrezikshme. Sundimi i tij u forcua, aq sa të dërguarit e Profetit u tërhoqën nga toka e Esh’arijonëve. Sidoqoftë, myslimanët morën masa mbrojtëse pa e shfaqur kundërshtimin e tij. Kjo gjendje vazhdoi për tre a katër muaj! Pastaj me kurth e vranë Fejruz Edejlami me shokët e tij persianë që kishin hyrë në Islam që më përpara. Kokën e tij të prerë e hodhi jashtë kështjellës. Atëherë, u thyen edhe shokët e tij. Triumfuan Islami dhe myslimanët. Pas kësaj përfaqësuesit e të dërguarit ﷺ u kthyen në punët e tyre dhe për këtë i shkruan të dërguarit të Allahut ﷻ.

Vrasja e Esued Anisiut u bë 24 orë para se të vdiste i dërguari i Allahut ﷻ. Allahu i Madhëruar i tregoi Profetit të Tij se armiku i Islamit ishte vranë dhe për këtë Profeti ﷺ u tregoi shokëve të vet. Më pas, në kohën e Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur

me të!) mbërriti letra që i kishin çuar të dërguarit e Profetit ﷺ për atë çështje.

Haxhi i Lamtumurës

Allahu i Madhëruar kishte paracaktuar që i dërguari i tij ﷺ të shihte frytet e pemës së tij para se të vdiste, pasi thirrja e tij qe përhapur në tërë gadishullin Arabik dhe pasi Allahu i Madhëruar kishte bërë që një grup besimtarësh të merrnin përsipër të ruanin fenë e Allahut dhe ta përhapnin atë në tërë anët e botës. Allahu i Madhëruar e nderoi Profetin ﷺ duke i dhënë mundësinë të shkonte në Haxh në muajin Dhul Hixhe, në vitin e 10-të të Hixhretit.

Para se të shkonte në haxh, Profeti ﷺ i njoftoi njerëzit. U tubuan në Medine shumë veta. Ditën e shtunë, më 26 të muajit Dhul Ka'ade ai u bë gati, dhe u nis nga Medina, pasi fali namazin e drekës. Udhëtoi, derisa mbërriti në Dhul Halife. Aty fali namazin e pasdrekës dy rekat dhe aty qëndroi atë natë. Kur zbardhi dita, Profeti ﷺ tha: “Sonte më erdhi një melek nga Zoti dhe më tha: “Fale namazin në këtë luginë të bekuar dhe thuaj: “Po kryej një Umre brenda një Haxhi”. Kjo bëri që të lejohej kryerja e umres në ditët e haxhit. Kuse në kohën e Padijes mendohej se kryerja e umres në kohën e haxhit ishte nga fajet më të mëdha. I dërguari i

Allahut ﷻ u la para se të vinte koha e namazit të drekës, vuri parfum në kokë e në trup, veshi Ihramin. Drekën e fali dy rekatë dhe filloi telbijen për haxhin dhe umren që nga vendi ku fali namazin. Ai i bashkoi umren dhe haxhin, duke thënë: “O Allah! Po i përgjigjem thirrjes Sate me haxhin dhe umren. Po i përgjigjem thirrjes Sate, nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Teje. Vërtetë, falënderimi dhe mirësia të përkasin vetëm Ty.” Ndonjëherë thoshte: “Po i përgjigjem thirrjes Sate, o Zot i vërtetë.” Pastaj, Profeti u çua nga vendi ku fali namazin dhe i hipi devesë së vet që thirrej “Kusua” e përsëri tha telbijen: “O Allah! Po i përgjigjem thirrjes Sate ...” Kur arriti në Bejda, e tha telbijen përsëri. Pasi fali namazin, i vuri një shenjë kurbanit të vet. Kur arriti në Dhul Halife, i vuri diçka si gjerdan në qafë.

Vazhdoi udhëtimin derisa iu afrua Mekës. Atë natë qëndroi në vendin e quajtur Dhul Tuva. Në mëngjes, fali namazin e agimit. Pastaj lau trupin dhe vazhdoi udhëtimin, derisa hyri në mesxhidi Haram. Ishte mëngjesi i ditës së djelë më 4 të muajit Dhul Hixhe. Bëri tauafin (rrotullimin rreth Shtëpisë së Shenjtë dhe pataj bëri Sa’jin (ecjen e shpejtë) midis kodrave Safa dhe Merua. Pasta shkoi dhe qëndroi sipër Mekës, në vedin e quajtur Huxhun dhe nuk u kthye më për të bërë tauaf përsëri. Kështu, Profeti ﷺ mbeti me ihramin (rrobën e haxhit, sepse kishte bërë nijet të kryente haxhin dhe umren në të njëjtën kohë.

Pastaj, ai urdhëroi që çdo njeri, që kishte sjellë kurban me vete, të vazhdonte ta mbante ihramin. Ndërsa për atë, që nuk kishte sjellë me vete kurban, ai urdhëroi që të qethte flokët, pasi të kishte kryer tauafin dhe sa'jin dhe kështu të mbaronte punë, qoftë në rastin kur e kishte bërë nijet për të kryer haxhin, qoftë kur e kishte bërë nijet për Umren, qoftë kur e kishte bërë nijet për t'i kryer të dyja. Pastaj Profeti ﷺ tha: "Po të vija përsëri në këtë situatë, nuk do të veproja siç veproj tani; po të mos kisha marrë me vete kurbanët do t'i hiqja rrobat e ihramit dhe do ta mbyllja këshu umren. Ai që nuk ka kurban me vete, le ta heqë rrobën e ihramit." Sahabët e të tjerët, që e dëgjuan urdhërin e Profetit ﷺ, e zbatuan atë menjëherë.

Ditën e Teruijes, që ishte dita e 8 -të e muajit Dhul Hixhe, Profeti ﷺ u drejtua për në Mina dhe e bëri nijet të kryente Haxhin. Urdhëroi çdo njeri që nuk e kishte ihramin, ta vishte atë. Në Mina, Profeti ﷺ fali pesë namaze; drekën, pasdrekën, mbrëmjen, jacinë dhe mëngjesin. Namazet që janë me katër rekatë, ai i fali me shkurtim, nga dy rekatë. Pasi doli dielli, u largua nga Minaja e shkoi në Arafat. Aty gjeti një tendë që ishte ngritur në vendin e quajtur Nemire. Profeti ﷺ qëndroi aty derisa dielli u largua nga kupa e qiellit. Ai shkoi në luginën Urane dhe njerëzit u mlodhën rrotull tij. Aty Profeti ﷺ mbajti

një hutbe. Falënderoi Allahun dhe e madhëroi atë. Pastaj tha dy dëshmitë. Profeti i porositi që ta kenë frikë Allahun. Ndër të tjera, ai tha: “O njerëz! Dëgjojeni fjalën time, sepse unë nuk e di a do t’ju takoj më, pas këtij viti, në këtë vend. Gjaku juaj është i shenjtë, pasuritë tuaja janë të shenjta dhe nderi juaj është i shenjtë, siç janë të shenjta në këtë ditë, në këtë muaj, në këtë vend. Çdo gjë të kohës së padijes e kam vënë nën këmbët e mia. Gjakrat e padijes janë të anulhuara. Gjaku i parë nga gjaqet që unë e fal, është gjaku i Ibn Rebia ibn Harithit¹. Edhe kamata e kohës së padijes është e anuluar dhe kamata e parë nga kamatat tona që unë anulloj është kamata e e Abbas ibn Abdu Mutalibit. E gjithë kjo kamatë anulohet. O njerëz! Kijeni frikë Allahun dhe silluni mirë me gratë, sepse ju i keni marrë ato amanet nga Allahu dhe me fjalën e Allahut ju është lejuar që t’i keni për gra. Është e drejta juaj që ato të mos afrojnë asnjëri që ju nuk e doni. Nëse e bëjnë një gjë të tillë, goditini ato por jo rëndë.² E drejta e tyre është që të ushqehen e të vishen nga ju në mënyrë të pëlqyeshme. Në qoftë se ju i përmbaheni atij,³ që kam lënë mes jush, nuk keni për ta humbur

¹ Ibn Rebia ibn Harithi, nga fisi Sa’ad ishte vëlla qumëshi i Profetit. Atë e pati vrrarë fisi Hudhejl.

² Nuk lejohet që goditja të jetë në vende, ku femra mund të dëmohet fizikisht. (*shënim i përkthyesit*)

³ Kur’anit (*shënim i përkthyesit*)

kurrë rrugën e drejtë. Unë kam lënë mes jush Librin e Allahut. Ju do të pyeteni për mua. Çfarë do të thoni atëherë? Ata thanë: “Ne dëshmojmë se ti e kumtove amanetin (që kishe nga Allahu), e kreve detyrën dhe e këshillove umetin (për në rrugë të drejtë).” Pastaj Profeti ﷺ ngriti gishtin nga qielli dhe tha: “O Allah, dëshmo! O Allah, dëshmo! O Allahu dëshmo! Në këtë hutbe, Profeti ﷺ foli edhe për shumë çështje të tjera. Pasi e mbaroi hutben, i zbriti fjala e Allahut: **“Sot e përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush të mirën Time dhe zgjodha Islamin fe për ju.”** (5:3)

Pasi mbaroi hytbja, Bilali thirri ezanin dhe i dërguari i Allahut ﷺ fali me xhematin namazin e drekës, po dy rekatë. Pastaj u çua dhe fali namazin e pasdrekës po dy rekatë. Pra, të dy këto namaze i fali në kohën e drekës, pa falur namaz tjetër mes tyre. Pastaj shkoi në vendin e tubimit dhe e ktheu devenë nga shkëmbinjtë, u kthye nga Kiblja, e qëndroi andej derisa perëndoi diell e iku pak reja e verdhë që le dielli kur perëndon. Pastaj, u nis për në Muzdelife. Atje fali namazin e mbrëmjes dhe të jacisë, me një ezan dhe dy ikamete. Nuk i bëri tesbihët ndërmjet tyre. Pastaj ra në gjumë e fjeti derisa zbardhi dita. U çua dhe fali namazin e mëngjesit herët. Pastaj shkoi te Meshar Harami, u kthye nga kibla, bëri lutje e tha:

“Allahu Ekber” e “La ilahe il Allah”. Vazhdoi ashtu derisa doli mirë drita.

Para se të dilte dielli, Profeti ﷺ shkoi në Mina, te Xhemre Kubraja hodhi shtatë guriçka, duke thënë “Allahu Ekber” për çdo hedhje. Më pas vazhdoi me telbijen: “Lebejkallahume lebejk...”, derisa i hodhi guriçkat. Pastaj, qëndroi aty te xhemreja dhe tha: “Mësojini nga unë detyrat tuaja të haxhit, sepse ndoshta unë nuk do të vij më në Haxh pas këtij viti.”

Profeti ﷺ shkoi te shtëpia e vet, në Mina dhe theri me dorën e vet 63 deve; 37 deve i theri Aliu ﷺ. Profeti ﷺ urdhëroi që të sillnin nga pak mish nga të 100 devetë e tija që u therën. Mishin e zien mirë e mirë, pastaj e hëngrën. Më pas, thirri berberin. I ktheu anën e djathtë të kokës dhe ai ia rruajti. Pastaj, u ndau njerëzve nga një qime a dy. E rruajti edhe anën e majtë dhe tërë flokun e saj ia dha Ebu Talhasë. Pastaj veshi rrobat e veta, hodhi erë të mirë në trup, para se të bënte tauafin. Hipi në deve e shkoi tek Kabja për të bërë tauafin. Midis Safasë dhe Meruas nuk bëri Tauaf. Aty fali namazin e drekës. Pas namazit shkoi te fisi Benu Abdul Mutalib, të cilët u jepnin haxhinjve ujë zezë. “Jepni ujë zezë o bijtë e Abdul Mutalibit.”, - u tha. Sikur të mos ishin gjithë këta njerëz te ju, unë do të shpërndaja ujë bashkë me ju.” Ata i dhanë një kovë me ujë zezë dhe ai piu prej saj.

Profeti ﷺ u kthye për në Mina dhe qëndroi atje gjatë netëve (e ditëve) të teshrikut, që ishin data 11,12 dhe 13 të muajit Dhul Hixhe. Çdo ditë hidhte guriçkat në të tria Xhemratet, sapo kalonte dielli nga zenithi. E fillonte me xhemren e vogël: hidhte 7 guriçka dhe thoshte “Allahu Ekber”, sa herë që hidhte çdo guriçkë. Pastaj, shkonte te xhemreja e mesëme: hidhte guriçkat dhe thoshte: “Allahu Ekber” ashtu si tek e para e kështu edhe tek e madhja.

I dërguari i Allahut ﷺ mbajti një hutbe Ditën e Bajramit. Një hutbe tjetër u mbajt edhe në mes të ditëve të Teshrikut. Para se të mbante hutben e Bajramit i zbriti nga Allahu surja Nasr.

Më 13 të muajit të Dhul Hixhes, ditën e tretë të Teshrikut, e cila i takonte ditë e martë, i dërguari i Allahut ﷺ u kthye nga Minaja, pasi kishte hedhur xhemratet dhe pasi kishte zbritur në Ebtah. Aty fali namazin e drekës, të pasdrekës, të mbrëmjes dhe të jacistë. Pastaj, e la Aishen, gruan e vet, nënën e besimtarëve, të kryente Umren bashkë me të vëllanë e saj, Abdullah ibn Ebu Bekrin. Ajo u vesh me Ihramin dhe e kreu atë me vonesë (kaza). Në kohën e syfyrit vajti në Etbah. Aty e gjeti të dërguarin e Allahut që sapo e kishte kapur gjumi. Porsa vajti Aishja aty, u dha shenja për t’u nisur për në Medine. I dërguari i Allahut ﷺ hipi në devenë e vet dhe para se të nisej për në Medine, vajti te Shtëpia e Shenjtë,

bëri tauafin e fundit dhe fali namazin e mëngjesit. Për në Medine i ra nga ana e poshtme e Mekës. Kur iu afrua Medines dhe pa kodrat e saj nga larg, tha tri herë: “Allahu Ekber”. Pastaj tha: “Nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut, që është Një e nuk ka shok. Atij i takon sundimi dhe falënderimi, Ai është i plotfuqishëm mbi Gjithçka. Ne jemi nga ata myslimanë që kthehen nga udhëtimi, duke bërë teube (duke u penduar për të metat që mund të kenë), që adhurojnë Allahun e i bëjnë sexhde Atij. Ne e falënderojmë Zotin tonë, Allahu e mbajti premtimin e Vet, e ndihmoi robin e Vet dhe vetëm Ai i theu kundërshtarët.”

Dërgimi i Umame ibn Zejdit

I dërguari i Allahut ﷺ qëndroi në Medine, duke e adhuruar e falenderuar Allahun për mirësinë e madhe që i bëri, sepse i dha mundësinë të shihte njerëzit të përqaфонin fenë e Allahu grupe-grupe. Ai arriti të shikonte suksesin e thirrjes për në Islam gjatë 23 vjetëve.

Pasi u kthye në Medine, i dërguari i Allahut ﷺ priti edhe delegacione të tjera. Ndërkohë i dha Usame ibn Zejdit 700 luftëtarë dhe urdhëroi që të merrnin kuajt e të niseshin për në Balkaë dhe Darum, vise që ndodhen në truallin e Palestinës. Usamja me ushtrinë lëvizi dhe vajti në Xhuruf, pesë kilometra larg Medines. Mirëpo aty i shkuan lajme shqetësuse:

mori vesh që i dërguari i Allahut ﷺ ishte i sëmurë. Prandaj, ai qëndroi aty, duke pritur lajme për shëndetin e të dërguarit ﷺ. Por ja që vendimi i Allahut u zbatua, i dërguari i Tij ndërroi jetë dhe ushtria e Usames qe ushtria e parë e kohës së Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur me të!).

Shkuarja tek Allahu

Pasi i dërguari i Allahut ﷺ e kumtoi fjalën e Allahut ﷻ, e kreu amanetin dhe e këshilloi umetin, filluan të dukeshin shenjat e ndarjes së tij nga kjo botë.

Në vitin e 10 –të të Hixhretit, në muajin e Ramazanit, ai ndenji në itikaf¹ 20 ditë. Meleku Xhibril ia këndoi tërë Kur'anin dy herë. Pastaj Profeti ﷺ i tha së bijës, Fatimes: “Mendoj se më është afruar vdekja.”

I dërguari i Allahut ﷺ e përcolli Muadhin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) për në Jemen dhe i dha disa porosi. Ndër të tjera i tha: “Muadh! Ndoshta nuk do të më takosh më pas këtij viti. Ndoshta, kur të kalosh këtu vitin tjetër, do të gjesh xhaminë time dhe varrin tim.” Atëherë Muadhi qau me ngashërim që po ndahej nga Profeti ﷺ. Kurse në haxhin e Lamtumirës, i dërguari i Allahut ﷺ i

¹ Vetëmbyllje në xhami, duke dalë që andej vetëm në rast nevojë të ndutshme. (*shënim i përkthyesit*)

përsëriste shpesh fjalët: “Ndoshta unë nuk do t’ju takoj më pas këtij viti; ndoshta unë nuk do të bëj më haxh pas këtij viti.” Edhe zbritja e ajetit: **“Sot e përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush mirësinë Time, zgjodha për ju Islamin fe.”** (5:3) dhe e sures “Nasr” ishin një shenjë që tregonte se Profeti ﷺ e kishte kryer misionin e vet në këtë botë. Ai haxh u quajt “Haxhi i Lamtumirës”, sepse Profeti ﷺ u nda me njerëzit, për të shkuar tek Allahu i Madhëruar.

Në fillim të muajit Sefer, në vitin e 11-të të Hixhretit, i dërguari i Allahut ﷺ shkoi në malin Uhud dhe fali namazin për dëshmorët. Pastaj u kthye te minberi në xhami dhe tha: “Unë po shkoj para jush në botën tjetër dhe do të jem dëshmitar për ju (në Ahiret). Beto hem në Allahun se qysh tani po shikoj Hauzin¹ tim (në botën tjetër). Ta dini se mua më janë dhënë çelësat e thesareve të tokës. Për Allahun, unë nuk kam frikë se mos bëni shirk, pasi të vdes unë, por kam frikë se do të viheni në garë për jetën e kësaj bote.” Në fund të muajit Sefer, i dërguari i Allahut ﷺ shkoi tek varrezat e Garkadit (në Medine) në mesin e natës dhe i kërkoi Allahut

¹ *Hauzi* – vend me unë, ku do të pijë bashkësia e peygamberit ﷺ në Ditën e Gjykimit. *(shënim i përkthyesit)*

falje për ata që ishin varrosur aty. Pastaj tha: “Ne do të vijmë te ju.”

Fillimi i sëmundjes

Ditën e hënë, dita e fundit e muajit Sefer, i dërguari i Allahut ﷺ mori pjesë në varrimin e një xhenazeje te varrezat e Bekias (në Medine). Aishja ka thënë: “Kur u kthye i dërguari i Allahut ﷺ nga varrezat e Bekijas, unë kisha dhimbje koke dhe po thosha: “Oh, koka!”, por ai tha: “Oj Aishe! Për Allahun unë duhet të them: “Oh koka!” Kështu qe fillimi i sëmundjes së tij. Por ende ecte dhe shkonte te gratë e veta, derisa u sëmur rëndë. Kur ishte në shtëpinë e Mejmunes filloi të pyeste: “Ku jam nesër, ku jam nesër?” Gratë e kuptuan dëshirën e tij, prandaj e lanë të rrinte te Aishja. Ato i dhanë leje që të qëndronte sa të donte, ku të donte.” Doli nga Mejmunia për të shkuar tek Aishja duke ecur midis Fadhl Ibn Abbasit dhe Ali ibn Ebu Talibit. Herë-herë i tërhiqte këmbët për tokë, derisa mbërriti te shtëpia e Aishes (Allahu qoftë i kënaqur me të!).

Porosia e tij

Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ka thënë: “Kur hyri i dërguari i Allahut ﷺ në shtëpinë time ishte shumë i sëmurë. Kur sëmundja iu shtua edhe më shumë, tha: “Më hidhni shtatë pagure ujë, që të dal para njerëzve.” “Atëherë, - thotë Aishja, e ulën

në një govatë të Hafsas dhe vazhdim t'i hidhnim ujë me shtamba derisa na bëri me shenjë, që e kryem porosinë.” Pastaj, vajti te njerëzit, fali namzin me ta dhe u mbajti atyre një hutbe. Në hutbe ndër të tjera tha: “Popujt që kanë qenë përpara jush i kthyen varret e profetëve të tyre në faltore. Ju mos i bëni varret e profetëve faltore. Unë ju ndaloj ju ta bëni një gjë të tillë.” Pastaj shtoi: “Allahu i mallkoftë jehudinjtë dhe të krishterët që i bënë varret e profetëve të tyre faltore.” Pastaj shtoi përsëri: “Mos e bëni varrin tim idhull, që të adhurohet!” Pastaj tha se ishte gati të ndëshkohej në qoftë se i kishte bërë keq dikujt. I porositi që të silleshin mirë me ensarët, pastaj tha: “Allahu i madhëruar i ka dhënë mundësinë një njeriu të zgjedhë: Lulen që do nga kopshti i kësaj bote ose ç’ka përgatitur Allahu për në botën tjetër. Ai zgjodhi atë që Allahu e ka përgatitur për në botën tjetër.” Ebu Seid el Huduriu ka thënë: “Kur i dëgjoj këto fjalë, Ebu Bekër es Sidiku qau me dënësë dhe tha: “Për ty do të flijonim baballarët tanë dhe nënat tona.” I dërguari ﷺ tha se Allahu e ka lënë një rob të zgjedhë midis kënaqësisë së kësaj bote dhe asaj që është tek Allahu në botën tjetër, ndërsa Ebu Bekri thotë: “Për ty flijojmë baballarët dhe nënat tona.” Ishte i dërguari i Allahut ﷺ ai, të cilit i ishte dhënë mundësia të zgjidhte midis kësaj bote dhe botës tjetër, dhe Ebu Bekri e dinte më mirë se të gjithë këtë. Pastaj i dërguari i Allahut ﷺ e lavdëroi

Ebu Bekrin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe urdhëroi që të mbylleshin dyert e xhamisë, përveç derës së Ebu Bekrit.

Ky takim i Profetit ﷺ në xhami u bë ditën e mërkurë. Të enjten ai u sëmur edhe më shumë. Ai u tha sahabëve: “Ejani këtu që t’ju shkruaj një letër e të mos e humbni kurrë më rrugën e vërtetë.” Umeri ﷺ tha: “Atë e ka kapluar sëmundja. Ju keni Kur’anin dhe ju mjafton libri i Allahut.” Ata që ishin aty patën mosmarrëveshje: një pjesë ishin të mendimit t’ia jepte letrën, pjesa tjetër jo. Pasi u shtuan fjalët, i dërguari i Allahut ﷺ tha: “Shkoni dhe më lini të qetë!”

Po atë ditë, Profeti ﷺ porositi që të largoheshin jehudinjtë, të krishterët dhe idhujtarët nga gadishulli arabik. Ai porositi, gjithashtu për delegatët që mund të vinin në Medinë; të priteshin mirë dhe të shpërbleheshin, ashtu siç shpërblente ai. Ai porositi dhe për faljen e namazit. Porosia për skllëvërit ishte: të silleshin mirë me ta. Pastaj tha: “Në qoftë se do t’u përmbaheni atyre që unë ju kam lënë juve, nuk do ta humbni kurrë rrugën e vërtetë, dhe unë ju kam lënë juve Librin e Allahut (Kur’ani) dhe sunetin tim.”

Ebu Bekri zëvendësoi Profetin ﷺ si imam për namaz me xhemat

Megjithëse i dërguari i Allahut ﷺ ishte shumë i sëmurë, shkante e printe për imam dhe e falte namazin me xhemat. Ditën e enjte ai lau trupin (që t'i lehtësohej sëmundja) dhe kur erdhi koha e namazit, u çua për të shkuar në Xhami, por i ra të fikët. Pas pak erdhi në vete, u la me ujë dhe u nis për t'u falur me shokët, mirëpo i ra të fikët përsëri. Pas pak erdhi në vete. Përsëri hodhi ujë në trup. U nis përsëri për të shkuar në xhami, por përsëri i ra të fikët. Atëherë i çoi fjalë Ebu Bekrit që t'u printe njerëzve si imam. Ebu Bekri ka prirë për imam ato ditë dhe ka falur 17 namaze me sahabët.

Ditën e shtunë (thuhet edhe të djelën) i dërguari i Allahut ﷺ sikur u bë pak më mirë dhe duke u mbështetur midis dy burrave shkoi për të falur namazin e drekës. Mirëpo, kur arriti në xhami, Ebu Bekri e kishte filluar namazin. Prandaj dy burrat e ulën të dërguarin e Allahut ﷺ në anën e majtë të Ebu Bekrit. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) filloi të falej pas të dërguarit të Allahut (Allahu qoftë i kënaqur me të!) kurse njerëzit pas Ebu Bekrit (Allahu qoftë i kënaqur me të!) sepse Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) e ngrinte zërin që ata të dëgjonin “tekbirin”

Profeti ﷺ e jep sadaka pasurinë e vet

Ditën e enjte Profeti ﷺ i liroi skllëvërit e vet dhe dha 700 dinarë, që i kishte pasuri gjendje. Armët e veta ua dha myslimanëve.

Atë natë Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) doli me kandil në dorë, shkoi te një grua dhe i tha: “Më hidh ca vaj në kandil!” Ndërkohë këmisha e hekurt e të dërguarit të Allahut ﷺ kishte mbetur peng te një jehudi për 60 kg elb¹.

Dita e fundit e Profetit ﷺ në këtë botë

Kur zbardhi agimi i ditës së hënë, Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) nisi të falte namazin e mëngjesit me xhemat. I dërguari i Allahut ﷺ ishte në dhomën e Aishes. Hapi pak derën e dhomës, i pa njerëzit duke u falur dhe buzëqeshi. Atëherë Ebu Bekri kaloi pak prapa sepse mendoi se Profeti ﷺ donte të vinte në namaz dhe të printe si imam. Në atë çast xhemati u magjeps nga gëzimi që po shihnin të dërguarin e Allahut ﷺ. Mirëpo, ai u bëri shenjë me dorë ta plotësonin namazin ashtu siç ishin. Pataj, Profeti ﷺ e uli perden.

¹ Profeti ﷺ i kishte marrë hua jehudiut 60 kg dhe i la peng këmishën e hekurt derisa t'ia shlyente borxhin.

Po atë ditë (thuhet edhe atë javë) i dërguari i Allahut ﷺ thirri bijën e vet, Fatimen, i tha diçka në vesh, dhe ajo qau. Pastaj, ai i tha përsëri diçka në vesh e ajo buzëqeshi. Kur e pyeti Aishja se çfarë i kishte thënë Profeti ﷺ në vesh, ajo nuk i tregoi, derisa vdiq i dërguari i Allahut ﷺ. Më pas, ajo i tregoi Aishes, se me fjalën e parë, Profeti ﷺ i kishte thënë Fatimes që me atë sëmundje ai do të vdiste, prandaj ajo kishte qarë. Me fjalën e dytë Profeti ﷺ i kishte thënë Fatimes se ajo do të ishte e para nga familja që do të vdiste e do të shkonte pas tij në botën tjetër. Prandaj Fatimja kishte qeshur. Profeti ﷺ e kishte përgëzuar gjithashtu Fatimen dhe i kishte thënë se ajo do të ishte më e nderuara e grave të botës.

Kur e pa babanë e vet shumë të sëmurë, Fatimja tha: “Oh, sa sëmurë je o baba.” I dërguari i Allahut ﷺ ia ktheu: “Babai yt nuk do të ketë më dhimbje pas të sotmes.” Pastaj, Profeti ﷺ thirri Hasanin dhe Husejnin (nipërit e vet) dhe i puthi të dy. Pastaj thirri gratë e veta. I këshilloi dhe i rikujtoi edhe këshillat e udhëzimet e mëparshme.

Sëmundja sa vinte e bëhej më e rëndë. Edhe helmi që pati ngrënë në Hajber i vërshoi në vena dhe filloi ta ndiente më shumë dhimbjen që i shkaktonte ai. Profeti ﷺ kishte hedhur mbi fytyrën e vet një

shami të madhe dhe kur i binte të fikët, e zbulonte fytyrën. Në atë gjendje të rëndë, tha: “Mallkimi i Allahut qoftë mbi jehudinjtë dhe të krishterët, të cilët i kanë bërë varret e profetëve të vet faltore.” Profeti ﷺ fliste për veprimin e keq që kishin bërë ata dhe urdhëronte që myslimanët të mos vepronin ashtu. Profeti ﷺ tha: “**Nuk do të mbesin dy fe në tokën arabe.**” Këto ishin fjalët e fundit me të cilën Profeti ﷺ porositi njerëzit. Dhe ai i porositi ata disa herë: “**Namazin, namazin dhe silluni mirë me skllëverit.**”

Profeti (Paqja dhe begatitë e Allahut qofshin mbi të!) ndërron jetë

Në agoninë e vdekjes, Aishja e kishte mbështetur Profetin ﷺ në gjoksin e vet. Në atë çast hyri Abdurr Rrahmani, vëllai i saj, i cili kishte në dorë një siuak.¹ I dërguari i Allahut ﷺ ia nguli sytë siuakut. Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) e kuptoi që ai e donte atë dhe e pyeti. Ai bëri shenjë me kokë që e donte. Aishja e mori siuakun dhe e përtypi, derisa u zbulua. Profeti ﷺ pastroi dhëmbët më mirë se asnjëherë tjetër. Përpara mbante një tas me ujë. Lagte me ujë fytyrën dhe thoshte: “Nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut. Vërtet, vdekja ka agoninë e saj.” Pastaj, ngriti duart (thuhet

¹ *Siuak* – degë e rrënjë nga një lloj druri i veçantë që përdoret për të pastruar dhëmbët. (*shënim i përkthyesit*)

edhe gishtin), e nguli shikimin në tavan dhe lëvizi buzët. Aishja vuri veshin dhe dëgjoi që thoshte: “Me ata të cilëve ua ke dhuruar mëshirën Tënde, me pejgamberët, me të sinqertit, me dëshmorët dhe me njerëzit e mirë. O Allah! Falmë, mëshiromë dhe më merr tek Ti.” Fjalën e fundit e përsëriti tri herë. Dha shpirt. I ra dora dhe shkoi tek Allahu i Madhëruar. Qe e hënë, dita e 12-të e muajit Rabiul Evel, viti i 11-të i Hixhretit, koha e drekës, kur Profeti ﷺ kishte mbushur 63 vjeç. Vërtet të Allahut jemi dhe tek Ai do të kthehemi.

Sahabët të pikëlluar

Lajmi për vdekjen e Profetit ﷺ u përhap në çast midis sahabëve. Atyre iu errësua bota dhe gati humbën ndjenjat. Nuk kishte ditë më të mirë e më të ndritur për myslimanët sesa dita, kur Profeti ﷺ hyri në Medine por, nuk kishte ditë më të errët, sesa dita kur i dërguari i Allahut ﷺ ndërroi jetë. Atë ditë vendi gumëzhinte nga të qarët e sahabëve. Umer ibn Hatabi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) u çua dhe tha: “I dërguari i Allahut nuk ka vdekur dhe nuk do të vdesë derisa Allahu t’i shfarosë dyfytyrakët.” Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) filloi të kërcënonte se do të vriste cilindo që thoshte se Profeti kishte vdekur. Sahabët vinin rrotull tij në xhami të habitur dhe të tronditur. Kurse Ebu Bekri meqë e kishte parë

Profetin ﷺ disi më mirë pak çaste me parë, në mëngjesin e asaj dite, kishte shkuar në shtëpinë e vet. Kur vdiq i dërguari i Allahut ﷺ Ebu Bekri u kthye hipur mbi deve dhe zbriti te xhamia. Hyri në xhami pa u folur njerëzve, derisa shkoi tek Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të!). I dërguari i Allahut ﷺ ishte i mbuluar me një çarçaf. Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) iu afrua, i zbuloi fytyrën, e puthi dhe qau. Pastaj tha: “Për ty do të flijoja nënën time dhe babain tim, o i dërguari i Allahut. Allahu nuk do të lejojë që ti të vdesësh dy herë. Vdekjen që ta pati shkruar Allahu ti e kalove.” Pastaj doli nga shtëpia e Aishes (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe tha: “Ulu, o Umer!” Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) nuk pranoi të ulej. Ebu Bekri e la atë, shkoi tek minberi dhe qëndroi anash tij. Njerëzit iu shmangën Umerit dhe u kthyen nga Ebu Bekri. Kush adhuronte Muhamedin le ta dijë se Muhamedi ka vdekur. Kush adhuronte Allahun le ta dijë se Allahu është i gjallë e nuk vdes kurrë. Allahu i Madhëruar thotë:

“Muhamedi është i vetëm pejgamber por edhe përpara tij ka pasur pejgamberë. E nëse ai vdes ose vritet, a mos do të ktheheni prapa ju?” Kushdo që të kthehet prapa, nuk i bën kurrfarë dëmi Allahut dhe Allahu do t’i shpërblejë mirënjohësit.” (3:14) Ibn Abasi thotë: “Për Zotin, u duk sikur nuk e dinim se Allahu e kishte zbritur këtë

ajet, para se ta lexonte Ebu Bekri.” Nga gojët e njerëzve dëgjohej vetëm ky ajet. Kurse Umeri thotë: Për Zotin, duke lexuar këtë ajet, e kuptova që ajo ishte e drejta dhe u trulloja, nuk më mbanin këmbët dhe rashë përtokë.”

Ebu Bekri ﷺ - khalif

Pas vdekjes së të dërguarit të Allahut ﷺ çështja më e rëndësishme ishte zgjedhja e një udhëheqësi, që të zinte vedin e tij dhe të drejtonte punët e vendit. Ali ibn Ebu Talibi (Allahu qoftë i kënaqur me të!) mendonte se ai e meritonte më shumë se të tjerët për të qenë Khalif, sepse ai ishte i afërm i të dërguarit ﷺ. U mbledhën në shtëpinë e Fatimes (Allahu qoftë i kënaqur me të!) Aliu, Zubejri dhe disa burra nga fisi Benu Hashim. Ensarët u mbledhën në kullën e Benu Saides, për të zgjedhur një udhëheqës prej tyre. Kurse në anën tjetër, muhaxhirët u mbledhën tek Ebu Bekri (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Umeri, Ebu Bekri dhe Ebu Ubejde ibn Xherrahu dhe muhaxhirët shkuan te kulla e Benu Saides. U zhvillua një diskutim dhe dialog i ashpër midis tyre dhe ensarëve. Ensarët përmendën të mirat që kishin bërë dhe të drejtat e tyre, kështu që udhëheqësi duhej të ishte prej tyre. Ebu Bekri tha: “Vërtet, të mirat, që përmendët i keni, por arabët nuk kanë për të pranuar të drejtohen nga të tjerë, përveç Kurejshëve. Kurejshët janë më të përshtatshmit ndër Arabët, (më të përshtatshmit) si prejardhje dhe (më të përshtatshmit) si vendndodhje.” Pastaj, i mori për dore Umerin dhe Ebu Ubejden dhe tha: “Unë pranoj që ju t’ju udhëheqë njëri nga këta dy burra.” Një nga ensarët

tha: “Le të jetë një udhëheqës nga ne dhe një udhëheqës nga ju.” Aty u bënë debate dhe u ngritën zërat e u shtuan mosmarrëveshjet. U ngrit Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe tha: “Ebu Bekrit i takon.” “Jepma dorën,” – i tha Umeri Ebu Bekrit. Ebu Bekri ia dha. Atëherë, Umeri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) dhe gjithë muhaxhirët dhe ensarët e dhanë fjalën për Ebu Bekrin.

Trupi i nderuar i Profetit ﷺ përgatitet dhe përcillet

Ditën e martë, e lanë trupin e të dërguarit të Allahut ﷺ, por nuk i hodhën rrobat e veta. Atë e lanë Abassi, Aliu dhe Fadli e Kathimi, dy djemtë e Abbasit. Ishin edhe Shakrani, robi i të dërguarit të Allahut ﷺ e Usama ibn Zejdi dhe Eus ibn Hauliu. Abbasi me dy djemtë e rrotullonin, Usama dhe Shakrani i hidhnin ujë, Aliu e lante. Eusi e mbështeti në gjoksin e vet. E kanë larë tri herë me ujë dhe sidër¹. Ujin e morën nga pusi i Sa’ad ibn Hajthemes në Kuba, që quhej pusi i Garsit. Nga ai pus pinte i dërguari i Allahut ﷺ kur ishte gjallë.

¹ Sidër – një lloj bime me lule të vogla të verdha, që përdorej për pastrimin e trupit. (shënim i përkthyesit)

Qefini i të dërguarit të Allahut ﷺ ishte tri copa të bardha pambuku. Nuk kishte këmishë dhe as çallmë. E vendosën në to dhe e mbështollën.

Ebu Talha hapi varrin e të dërguarit të Allahut ﷺ në vendin ku vdiq. Anash fundit të varrit për së gjati, hapi një vend për xhenazen. Pasi e vendosën krevatin e tij në cepin e varrit¹, filluan njerëzit të hynin nga dhjetë e nga dhjetë e me grupe për të falur namazin e xhenazes, pa u prirë askush imam. Më të parët ia falën namazin e xhenazes njerëzit e familjes së tij, pastaj muhaxhirët, pastaj ensarët, pastaj fëmijët, pastaj gratë. Thuhet edhe se ia falën namazin gratë dhe pastaj fëmijët. Këshu vazhdoi dita e martë dhe pjesa më e madhe e natës së mërkurë. Pastaj, në fund të asaj nate e zbritën xhenazen në varr dhe e varrosën. Paqja e Allahut dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!

Familja e Profetit (Paqja dhe begatitë e Allahut qofshin mbi të!)

I dërguari i Allahut ﷺ ka pasur gjatë gjithë jetës 11 gra (thuhet edhe 12); dy (thuhet edhe tri) i kanë vdekur para se të ndërronte jetë. Më poshtë po i përmendim në mënyrë të përmblodhur:

¹ Para se të ndërronte jetë i dërguari i Allahut ﷺ pati thënë se të gjithë profetët ishin varrosur aty ku kishin vdekur. *(shënim i përkthyesit)*

1. **Nëna e besimtarëve, Hatixhe bintu Huejlid** (Allahu qoftë i kënaqur me të!). I dërguari i Allahut ﷺ u martua me të, kur ajo ishte 40 vjeçe, siç e përmendëm më parë, ndërsa i dërguari ﷺ ishte 25 vjeç. Të gjithë fëmijët i pati me të, përveç Ibrahimit. Profeti ﷺ nuk u martua me grua tjetër derisa ajo qe gjallë. Ajo vdiq në Mekë në vitin e dhjetë Hixhri, në muajin e Ramazanit. Ka qenë 65 vjeçe. U varros në Huxhum, ndërsa mosha e saj ka qenë 65 vjeç.
2. **Nëna e besimtarëve, Soude bintu Zumase** (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo ka qenë e martuar me djalin e xhaxhait të saj, Sekran ibn Amrin. U bënë myslimanë të dy dhe emigruan për në Habeshe, pastaj u kthyen. Ai vdiq, ndërsa atë e mori për grua i dërguari i Allahut ﷺ në muajin Sheual, në vitin e 10-të të profetësisë, afërsisht një muaj pas vdekjes së Hatixhes. Ajo vdiq në Medine në muajin Sheual, në vitin e 54 të Hixhretit.
3. **Nëna e besimtarëve, Aishe, e çiltra, bija e të çiltrit (Ebu Bekrit)** (Allahu qoftë i kënaqur me të!). I dërguari i Allahut ﷺ u martua me të në muajin Sheual, në vitin e 11-të të profetësisë, një vit pas martesës së tij me Souden. Lidhjen martesore e bëri me të kur

ajo ishte gjashtë vjeç, ndërsa u bashkua me të në muajin Sheual, 7 muaj pas Hixhretit, kur kishte mbushur 9 vjeç. I dërguari ﷺ nuk është martuar me beqare tjetër veç saj. Ajo ka qenë gruaja më e ditur e umetit (në çështjet e sheriatit), ndërsa vlera e saj mbi gratë e tjera është si vlera (epërsia) e theridit (bukës së grurit me lëngun e mishit) mbi gjellët e tjera. Ajo ka vdekur më 17 Ramazan, në vitin e 57 të Hixhretit (thuhet edhe në vitin 58 të Hixhretit). Ajo është varrosur në Bekije.

4. **Nëna e besimtarëve, Hafsa bintu Umer ibn Hatabi** (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo ka qenë e martuar me Khunejs ibn Hudhafetu Es-Sehmiu. Ai vdiq ndërmjet kohës së luftës së Bedrit dhe asaj të Uhudit, nga një plagë që mori në luftën e Bedrit, e cila iu përkeqësua më pas. Kur ajo mbaroi kohën e pritjes, i dërguari ﷺ u martua me të, në muajin Shaban, në vitin e 3-të të Hixhretit. Ajo vdiq në Medine, në Shaban, në vitin e 45 të Hixhretit, në moshën 60 vjeçare. U varros në Bekie.
5. **Nëna e besimtarëve, Zejneb bintu Khuzejme el Hilalije** (Allahu qoftë i kënaqur me të!), ka qenë e martuar me Ubejde ibn Harithe, i cili u vra në Bedër. I dërguari ﷺ u martua me të në Ramazan të vitit të 3-të të Hixhretit. Në

kohën e padijes (para Islamit) atë e quanin nëna e varfanjakëve sepse u jepte për të ngrënë. Ajo vdiq në fund të muajit Rrabulaher në vitin e katërt të Hixhretit, tetë muaj pasi ishte martuar me të dërguarin ﷺ. I dërguari ﷺ ia fali namazin e xhenazes dhe e varrosën në Bekia.

6. **Nëna e besimtarëve, Umu Seleme Hind bintu ebi Umeje** (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo ka qenë e martuar me Ebi Selemen dhe ka pasur fëmijë me të. Ai vdiq në muajin Xhemadul Aher, në vitin e katërt të Hixhretit. I dërguari ﷺ u martua me të në fund të Sheualit, në vitin e katërt të Hixhretit. Ajo ka qenë nga gratë më të ditura (në çështjet e fesë) dhe nga më të arsyeshmet. Ka vdekur në vitin e 59 të Hixhretit (është thënë edhe në vitin e 62 të Hixhretit) dhe është varrosur në Bekia, ndërsa moshë e saj ka qenë 84 vjeç.
7. **Nëna e besimtarëve, Zejneb bintu Xhahshi ibn Riab** (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo ka qenë bija e Umejmes, e kjo e bija e Abdul Mutalibit, halla e Profetit ﷺ. Ajo (Zejnebi) u martua me Zejd ibn Harithin, mirëpo nuk patën shkuemëri ndërmjet tyre, derisa Zejdi e ndau atë. I dërguari ﷺ e pati bërë bir për shpirt Zejd ibn Harithin, prandaj thërritej Zejd

ibën Muhamed (Zejdi, bir i Muhamedit). Siç u përmend, në kohën e Padijes (para Islamit) e kishin të ndaluar që të martoheshin me gruan e atij të cilin e kishin birësuar, siç është e ndaluar martesë me gruan e djalit të vërtetë. Kur Zejnebja plotësoi kohën e pritjes pas ndarjes, e caktoi Allahu i Lartësuar që ajo të martohej me pejgamberin ﷺ dhe e bëri të pavlefshëm birësimin. Kjo u bë në muajin Dhul Ka'ade në vitin e pestë të Hixhretit (gjithashtu është thënë edhe në vitin e katërt të Hixhretit. Ajo ka qenë gruaja më e përkushtuar në adhurim dhe sadakadhënësja më e madhe. Ka vdekur në vitin e 20 të Hixhretit kur kishte mbushur 53 vjeç. Ka qenë gruaja e parë nga nënat e besimtarëve, e cila vdiq pas Profetit ﷺ. Namazin e xhenazes ia fali Umer ibn Hatab (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo u varros në Bekia.

8. **Nëna e besimtarëve, Xhevejrie Bintu Harith,** e bija e prijësit të fisit Benu Mustalik (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo u kap robëreshë në luftën me fisin Beni Mustalik në vitin e gjashtë të Hixhretit, në muajin e Shabanit (thuhet edhe në vitin e pestë të Hixhretit). Ajo i ra për pjesë Thabit ibn Kajsit dhe kërkoi prej tij që të lirohej përkundrejt pagesës, të

cilën e shleu i dërguari i Allahut ﷺ. Profeti ﷺ e liroi dhe u martua me të. Atëherë myslimanët liruan nga fisi i saj, Beni Mustalik 100 robër. Vdiq në muajin Rabiul euel, në vitin e 56 të (thuhet edhe 55) kur kishte mbushur 65 vjeç.

9. **Nëna e besimtarëve, Ummu Habibe Remletu bintu Ebu Sufjani** (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo ka qenë e martuar me Abdullah ibn Xhahshin, me të cilin ka lindur Habiben, prandaj është quajtur Ummu Habibe (nëna e Habibes). Ajo emigroi me të në Habeshe. Atje i shoqi u bë i krishterë dhe vdiq jomysliman, ndërsa ajo mbeti në Islam. I dërguari ﷺ dërgoi Amër ibn Umeje Ed-Damiriun me një letër për te Nexhashiu, të cilin e urdhëron që ta martonte Ummu Habiben me të dërguarin e Allahut ﷺ, ai e martoi atë me të dërguarin e Allahut ﷺ dhe i dha prikë nga pasuria e tij 400 dinarë, të cilët i dërgoi me Shehrabil ibn Hasene. I dërguari i Allahut ﷺ u bashkua me të pasi u kthye nga Hajberi, në muajin Sefer (thuhet edhe në muajin Rabiul Euel) në vitin e shtatë të Hixhretit. Vdiq në vitin 42 të Hixhretit (thuhet edhe në 44 edhe 50 të Hixhretit)

10. **Nëna e besimtarëve, Safije bintu Huzej ibn Ahtabit** (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ajo ka qenë e bija e kryetarit të fisit Beni Nadir, nga çifutët (Beni Israilët), pasardhësit e Harunit (alejhis selam). Ajo u zu robëreshë në Hajber. I dërguari ﷺ i paraqiti Islamit dhe ajo e pranoi atë. I dërguari i Allahut ﷺ e liroi dhe u martua me të pas çlirimit të Hajberit, në vitin e shtatë të Hixhretit. Ajo ka vdekur në vitin e 50 të Hixhretit (thuhet edhe 52, po kështu edhe më 36 të Hixhretit). Është varrosur në Bekia.

11. **Nëna e besimtarëve, Mejmune bintu Harith el Hilaliye**, (Allahu qoftë i kënaqur me të!). Ishte motra e Ummu Fadlit Lubabetu el Kubra bintu Harith el Hilaliye, bashkëshortja e Abasit (Allahu qoftë i kënaqur me të!). I dërguari ﷺ u martua me të në muajin Dhul Kade në vitin e shtatë të Hixhretit, në umren që kishte për të shlyer, pasi ajo kreu kohën e pritjes. Ajo vdiq në Sirf në vitin e 61 të Hixhretit (thuhet 63 po kështu 38 të Hixhretit). U varros atje dhe varri i saj është i njohur edhe tani.

Këto ishin njëmbëdhjetë gratë, nënat e besimtarëve, bashkëshortet e Profetit ﷺ. Ka mendime të ndryshme për një grua, Rejhane bintu Zejdin: a ka qenë prej grave të Profetit

ﷺ apo ka qenë robëreshë. Ajo ka qenë nga fisi benu Nadir; ka qenë te një burrë nga fisi Benu Kurejdha. U kap robëreshë në luftën e Beni Kurejdhave. Thuhet se i dërguari ﷺ e liroi dhe u martua me të në muajin Muharrem, në vitin e gjashtë të Hixhretit. Kështu, ajo u bë nga nënat e besimtarëve. Ajo ka vdekur kur i dërguari ﷺ u kthye nga haxhi i lamtumirës dhe ai e varrosi atë në Bekia. I dërguari ﷺ ka pasur edhe një robëreshë. Ishte Maria nga koptet. Ia dhuroi el Mukaukas, kur i ktheu përgjigje letrës së të dërguarit ﷺ. Ajo ka qenë prej fisi mbretëror. Ajo lindi Ibrahimin. Ka vdekur në vitin 16 të Hixhretit (thuhet edhe në muajin Muharrem të vitit 15 të Hixhretit). U varros në Bekia.

Fëmijët e Profetit ﷺ

Të gjithë fëmijët, përveç Ibrahimit, Profeti ﷺ, i ka pasur me Hatixhen. Fëmijët e Profetit ﷺ ishin:

1. **Kasimi:** djali i madh i të dërguarit të Allahut ﷺ, dhe për këtë Profetin ﷺ e thërrisnin Ebul Kasim (babai i Kasimit). Kasimi 'ka jetuar derisa filloi të ecte. Vdiq në moshën dy vjeç.
2. **Zejnebja:** vajza e madhe e Profetit ﷺ. Ajo vdiq për hir të Allahut. Për të Profeti ﷺ ka

thënë: “Ajo është më e virtytshmeja e bijave të mia.” Zejnebja ka lindur pas Kasimit dhe është martuar me Ebu el As ibn Rebian, i cili ishte djali i tezes së saj – Halete bintu Huejdi. Zejnebes i lindi një djalë, që ia vuri emrin Ali dhe një vajzë që ia vuri emrin Umame. Umamen e mbante i dërguari i Allahut ﷺ me vete, kur falte namazin. Zejnebja ka vdekur në fillim të vitit të tetë të Hixhrit në Medine.

3. **Rukija:** atë e mori Uthmani (Allahu qoftë i kënaqur me të!) por gruaja i lindi një djalë që quhej Abdullah i cili jetoi deri në moshën gjashtë vjeç. E quku një gjel në sy dhe vdiq. Rukija vdiq, kur i dërguari i Allahut ﷺ ishte në luftën e Bedrit. Kur Zejd ibn Harithi shkoi në Medine për të dhënë lajmin e gëzuar që myslimanët arritën fitore në atë luftë, i pa njerëzit të hidhnin dhé në varrin e saj.
4. **Umu Kulthumi:** Atë e martoi i dërguari i Allahut ﷺ me Uthmanin (Allahu qoftë i kënaqur me të!), pasi pati vdekur Rukija, kur u kthye nga lufta e Bedrit. Ajo nuk ka lindur fëmijë. Umu Kulthumi ka vdekur në muajin Sha’ban në vitin e nëntë të Hixhrit dhe është varrosur në Bekija.
5. **Fatimja:** Ajo është më e vogla e vajzave të Profetit ﷺ dhe më e dashura tek ai. Ajo është

zonja e grave të Xhenetit. Atë e martoi Profeti ﷺ me Ali ibn Ebu Talibin (Allahu qoftë i kënaqur me të!) pas luftës së Bedrit. Asaj i lindën dy djem: Hasani dhe Husejni, dhe dy vajza; Zejnebja dhe Umu Kulthumi. Umu Kulthumin e martoi me Umer ibn Hatabin (Allahu qoftë i kënaqur me të!), me të cilin lindi Zejdin. Pasi vdiq Umeri, Umu Kulthumin e mori për grua Auni, djali i xhaxhait të saj Xhaferrit. Më vonë edhe Auni vdiq dhe Umu Kulthumin e mori për grua vëllai i Aunit, Muhamedi. Edhe Muhamedi vdiq dhe atë e mori për grua vëllai i tij Abdullahu. Umu Kulthumi ka vdekur tek Abdullahu. Fatimja (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ka vdekur gjashtë muaj pas Profetit ﷺ.

Këta të pestë qenë fëmijët e Profetit ﷺ që kanë lindur përpara se Allahu ta nderonte atë me profetësinë.

6. **Abdullahu:** Thuhet se i ka lindur pasi u bë thirrja për në Islam. Mirëpo, në një version tjetër thuhet se ai ka lindur përpara se të përhapej Islami. Abdullahu ka vdekur i vogël dhe ka qenë i fundit i fëmijëve të Profetit ﷺ që i kanë lindur me Hatixhen.
7. **Ibrahimi:** Ky ka lindur në Medine nga robinja e Profetit ﷺ, Marie Koptia në muajin

Xhumadul Ula (thuhet edhe në muajin Xhumadul Uhra), në vitin e nëntë të Hixhrit dhe ka vdekur 16 ose 18 muajsh, më 29 të muajit Sheual, në vitin e dhjetë të Hixhrit, atë ditë, kur ndodhi eklipsi në Medine. Është varrosur në Bekija. Meqenëse Ibrahim ka vdekur i vogël, në moshën kur pinte gji, Profeti ﷺ ka thënë për të: “Sigurisht, ai do të ketë një gjidhënese, e cila do t’i plotësojë atij afatin e dhënies gji në Xhenet.

Tiparet e Profetit ﷺ dhe morali i tij

I dërguari i Allahut ﷺ dallohej për tiparet e përsosura e moralin e lartë. Për këtë ka shumë hadithe të sakta, autentikë. Po i përmendim shkurtimisht.

Fytyra

Fytyra e të dërguarit të Allahut ﷺ ishte e bukur, e rrumbullakët, e ndritshme dhe e bardhë në të kuqe. I shkëlqente si hëna 15^{she}; kur gëzohej, i shndriste si një copë e hënës. Ballin e kishte të gjerë; e vetëtinte, ashtu siç vetëtinte dielli pas një reje të ngarkuar. Kur e shikoje atë, sikur shikoje diellin kur lindte. Djersët e tij në fytyrë dukeshin si margaritarë; era e djersëve të tij ishte më e këndshme se miski. Kur zemërohej, dukej sikur shega të kishte derdhur ngjyrën e saj në faqet e tij. Faqet i kishte të lëmuara. Vetullat i kishte

si hark dhe të plota, por jo të bashkuara (thuhet edhe se i kishte të bashkuara). Sytë i kishte të mëdhenj. E bardha e syrit ishte e përzierë pak me të kuqe. Beben e syrit e kishte shumë të zezë e qerpikët i kishte të gjatë e të dendur. Po ta shikoje, do të mendoje se i ka lyer sytë, por ai nuk i lyente. Pamjen e tij të bukur e mbulonte një dritë që gjithkush e vinte re. Gojën e kishte të bukur dhe të madhe. Dy dhëmbët e parë i kishte të ndarë nga njëri-tjetri. Dhëmbët i shndrisnin; kur buzëqeshte, ata dukeshin si margaritarë; kur fliste, dukej sikur dilte dritë nga dhëmbët e tij të përparmë. Kishte gojën më të bukur. Mjekrën e kishte të bukur dhe të dendur, të mbushur nga njëri vesh tek tjetri. Ajo i mbulonte fytin dhe një pjesë të gjoksit, ishte shumë e zezë. Anash nofullave dhe mbi fyt ajo ishte pak e bardhë.

Koka, qafa dhe flokët

I dërguari i Allahut ﷺ e kishte ballin të gjerë, kokën të madhe, qafën të gjatë. Flokët i arrinin deri te gjysma e veshëve (thuhet edhe deri në bulat e tyre). Ndonjëherë shkonin edhe më poshtë dhe i arrinin deri te supet. Mbi ballë kishte ca qime të bardha, po sikur të mblidheshin me ato të mjekrës nuk bëheshin as njëzet. Flokët i kishte edhe pak kaçurrela. Flokët i ndante në mes.

Anët dhe gjymtyrët

I dërguari i Allahut ﷺ i kishte kockat të mëdha; bërrylat, shpatullat dhe gjunjët. Ai i kishte të gjata kërsikët dhe të mëdhenj krahët. Shputat e këmbëve dhe pëllëmbët i kishte të shtruara dhe të gjera. Duart i kishte të buta, më të buta se mëndafshi, më të ftohta se dëbora dhe me erë më të mirë se misku. Llërën, krahët dhe gishtat i kishte të mëdhenj. Kërcinjtë nuk i kishte të mbushura. Ishte shpatullgjerë. Gjymtyrët i kishte të plota dhe gjoksin të gjerë e pa qime. Nga fyti deri te kërthiza kishte një vijë qimesh të drejta. Përveç këtyre nuk kishte qime të tjera as në bark e as në gjoks. Tek krahët dhe te shpatullat kishte qime. Nën sqetulla kishte shumë qime. Shpina e tij dukej si argjend i derdhur.

Shtati i tij

I dërguari i Allahut ﷺ ishte i pashëm. Trupi i tij ishte i drejtë, as i shkurtër e as i gjatë. Megjithatë ai ishte më shumë i gjatë se sa i shkurtër. Kur ecte me ndonjërin, sado i gjatë që të ishte shoqëruesi, dukej më i gjatë Profeti ﷺ. Trupi ishte i drejtë dhe i fortë, jo shumë i shëndoshë dhe jo i rrudhur e i thyer. Po të ishte midis dy njerëzve, do të ishte më i bukuri dhe më i miri i të dyve.

Era e tij e mirë

Trupi i tij dhe gjymtyrët e tij kishin një erë më të mirë se miski. Enesi thotë: “Unë nuk kam nuhatur kurrë ndonjë misk a erëz tjetër më të këndshme se era e të dërguarit të Allahut ﷺ.” Edhe Xhabiri (Allahu qoftë i kënaqur me të!) thotë: “Në çdo rrugë që kalonte Profeti ﷺ kuptohej se kishte kaluar ai, nga era e mirë që vinte prej tij.” Kur Profeti ﷺ takonte dikë tjetër e ndiente erën e mirë të Profetit në dorë, tërë ditën. Kur Profeti ﷺ e vinte dorën e vet mbi kokën e ndonjë fëmije, fëmija dallohej midis të tjerëve nga era e mirë që kishte. Umu Sulemi ruajti djersën e tij në një shishe për ta hedhur në erëzën e saj, sepse djersa e tij ishte më e mirë se çdo erëz.

Ecja e tij

I dërguri i Allahut ﷺ e kishte ecjen të shpejtë. Ai ecte si ai që kalonte nëpër treg. Nuk ishte as i ngathët e as përtac. Atë nuk e arrinte askush në ecje. Ebu Hurejra (Allahu qoftë i kënaqur me të!) ka thënë: “Unë nuk kam parë ndonjë që të ishte më i shpejtë në ecje sesa i dërguari i Allahut ﷺ; dukej sikur toka shtrihej për të. Kur ecnim me të mundoheshim për ta arritur, ndërsa ai nuk sforcohej fare.” Kur e vinte këmbën në tokë e vinte plotësisht, sepse e kishte këmbën të shtruar. Kur donte të shikonte anash, kthehej me gjithë trup. Kur donte të

kthente kokën në një drejtim, kthehej andej më gjithë trup. Kur çohet nga vendi, çohet menjëherë. Kur ecte, ecte shpejt, sikur zbriste nga ndonjë vend i ngritur. Ai i hidhte hapat të plotë dhe ecte lehtë.

Zëri i tij dhe fjala e tij

I dërguari i Allahut ﷺ e kishte zërin pak të ngjirur, fjalën e kishte të ëmbël. Në fjalët e tij shquhej serioziteti. Kur heshte, ishte tërë autoritet. Kur fliste, fytyra e tij zbukurohej. Ai fliste qartë dhe rrjedhshëm, duke i shqiptuar fjalët si rruazat që zbresin pas njëra-tjetrës. Ai e fillonte dhe e mbaronte fjalën qartë dhe kuptueshëm. Fliste fjalë të prera; as nuk e zgjaste shumë fjalën, as nuk e shkurtonte atë. Kur fliste, i dallohej çdo tingull i fjalës. Ai ishte gojëtar. Kishte natyrë të qetë dhe fjalën e kishte me vend. Për këtë nuk ia kalonte kush, sado gojëtar të ishte. Allahu i kishte dhënë atij mundësinë që me pak fjalë të shprehte shumë kuptim. I ishte dhënë urtësia. Ai dinte t'i ndante fjalët.

Pak për moralin e Profetit ﷺ

I dërguari i Allahut ﷺ ishte gjithmonë i thjeshtë dhe me moral të lartë. Ai nuk ishte fjalëvrazhdë, nuk fliste keq dhe nuk ishte zemërgur. Nuk bërtise nëpër tregje. Ai buzëqeshte më shumë se njerëzit e tjerë dhe i qëndronte larg zemërimit. Ai kënaqej më shpejt se të gjithë. Kur kishte dy punë, zgjidhte atë

që ishte më e lehtë, po të mos ishte mëkat. Po të ishte mëkat, ai qëndronte larg saj më shumë se të gjithë. Profeti ﷺ nuk ka marrë kurrë hak për veten e vet. Ai hakmerrej vetëm kur prekej Shenjtëria e Allahut. Ai ishte më bujari i njerëzve, më fisniku, më trimi, më i forti, më durimtari dhe më seriozi. Ai kishte turp më shumë se të gjithë të tjerët. Kur e urrente ndonjë gjë, dukej në fytyrë. Ai nuk i ngulte sytë në fytyrën e tjetrit dhe nuk i drejtohej njeriut me të keq. Ai ishte më i drejti, më i ndershmi, më i çiltri në fjalë. E mbante më shumë se të gjithë amanetin. Qysh para se të bëhej profet ﷺ quhej “El Emin” (i besueshmi). Ishte shumë i thjeshtë dhe kurrë mendjemadh. Zbatonte me përpikmëri marrëveshjet dhe premtimet, shikonte farefisnin, kishte dhembshuri dhe mëshirë, kishte mirësjellje dhe edukatë. Nuk pajtohej kurrë me fëlliqësinë dhe fjalët e ndyra dhe nuk mallkonte kurrë. Merrte pjesë në përcjelljen e xhenazeve. Rrinte me të varfrit dhe të mjerët. E pranonte ftesën qoftë dhe nga sklleverit. Nuk mburrej as për ngrënie e as për veshmbathje. Ai i shërbente atij njeriu, ndërsjelltas çdo njeriu. Nuk e qortonte shërbyesin e vet, madje as nuk i thoshte “of” atij kurrë.

Meqë është e pamundur t’i përfshijmë të gjitha cilësitë dhe vetitë e Profetit ﷺ, u mjaftuam me këto shpjegime të pakëta. Por i lutemi Allahut që të na e

pranojë këtë vepër si adhurim për Të dhe të na bëjë të ndjekim rrugën e prijësit të profetëve dhe të njerëzve të devotshëm! O Allah, jep paqe, shpëtim dhe bekim për Profetin ﷺ, për familjen e për shokët e tij të nderuar. Na fut edhe ne nën flamuarin e tij në Ditën e Ringjalljes! Amin!

Përmbajtja e lëndës

Parathënie	3
Muhamedi ﷺ, prejardhja, lindja dhe kushtet e tij para se të bëhej profet	6
Prejardhja e nderuar	6
Fisi i Profetit ﷺ	7
Familja e Profetit ﷺ	8
Lindja	12
Qumështi i gjirit për Muhamedin ﷺ	13
Muhamedi në fisin Benu Sa'ad	13
Begatitë në shtëpinë ku i jepej gji Profetit ﷺ	14
Qëndrimi i Profetit ﷺ në fisin Beni Sa'ad	16
Te nëna e vet e dashur	17
Te xhaxhai i vet i dashur	18
Udhëtimi për në Sham dhe takimi me priftin	18
Lufta e Fuxharit	20
Pakti i drejtësisë	20
Jeta dhe puna	21
Udhëtimi për në Sham dhe tregtia me pasurinë e Hatixhes	22
Martesa me Hatixhen	23
Fëmijët që pati me Hatixhen	24
Ndërtimi i Shtëpisë së Shenjtë dhe ndodhia e gjykimit	25
Jeta e Profetit ﷺ para se t'i vinte Zbulesa	27

Profetësia dhe thirrja në Islam	29
Shenjat e profetësisë dhe sihariqet e lumturisë	29
Zbritja e zbulesës	30
Historia e fillimit të profetësisë dhe e zbritjes së Zbulesës	32
Ndërprerja e zbulesës dhe kthimi i saj	33
Thirrja	37
Grupi i parë i besimtarëve	37
Adhurimi që bënin besimtarët dhe edukata e tyre	43
Thirrja haptazi	44
Në malin Safa	46
Kurejshët diskutojnë si të bëjnë, që haxhinjtë të mos e dëgjojnë thirrjen islame	50
Rrugë të ndryshme për përballjen e Thirrjes	52
Ndëshkimi ndaj myslimanëve	74
Qëndrimi i idhujtarëve ndaj Profetit	80
Midis Kurejshëve dhe Ebu Talibit	81
Paralajmërimi i Kurejshëve	81
Një propozim i habitshëm nga Kurejshët dhe një refuzim i mençur nga Ebu Talibi	82
Atentate kundër të dërguarit të Allahut	83
Shtëpia e Erkamit	90
Hixhreti i parë për në Habeshe	91
Idhujtarët u pajtuan me myslimanët dhe ranë në sexhde	92
Mërgimtarët kthehen në Mekë	93

Myslmanët mërgojnë për në Habeshe për të dytën herë	93
Kurejshët u ngrënë kurthe mërgimtarëve	94
Idhujtarët e humbin toruan	97
Idhujtarët e mundojnë Profetin dhe përpiqen ta vrasin	98
Hamzai mysliman	104
Umeri mysliman	105
Idhujtarët i kundërpërgjigjen kthesës së Umerit	108
Islami dhe myslimanët lartësohen me Umerin myslman	109
Kurejshët duan të mashtrojnë me dhurata e propozime	110
Idhujtarët diskutojnë	113
Idhujtarët kërkojnë sa më shpejt dënimin	117
Idhujtarët ndërpresin të gjitha lidhjet me myslmanët dhe shpallin rrethimin	119
Idhujtarët e heqin fletën dhe bllokadën	121
Kurejshët i dërgojnë delegacion Ebu Talibit	123
Viti i hidhërimit	124
Hatixhja drejt mëshirës së Allahut	126
Hidhërimet shtohen	127
Profeti ﷺ martohet me Seuden dhe me Aishen	127
I dërguari i Allahut ﷺ në Taif	128
Idhujtarët polemizojnë dhe kërkojnë argument	133
Hëna ndahet më dysh	137
Israja dhe Miraxhi	138

Islami u shpallet fiseve dhe individëve	145
Besimtarët që nuk ishin nga Meka	146
Islami në Medine	151
Besëlidhja e parë e Akabesë	152
Në jethrib bëhet thirrja për në Islam	153
Besëlidhja e dytë në Akabe	155
Dymbëdhjetë komandantët	159
Myslimanët shpërngulen në Medine	162
Kurejshët vendosin të vrasin të dërguarin e Allahut ﷺ	164
Vendimi i Kurejshëve dhe vendimi i Allahut të Madhëruar	166
Dalja e Profetit ﷺ nga shtëpia	168
Tri net në shpellën e Theurit	168
Rrugës për në Medine	170
Qëndrimi në Kuba	174
Profeti ﷺ hyri në Medinë	176
Emigrimi i Aliut (Allahu qoftë i kënaqur me të!)	178
Emigrimi i njerëzve të familjes së Profetit ﷺ	178
Emigrimi i Suhejbit	178
Myslimanët e pafuqishëm	179
Klima e Medines	179
Veprimet e të dërguari të Allahut ﷺ	180
Ezani	181
Vëllazërimi midis muhaxhirëve dhe ensarëve	182
Formimi i shoqërisë dhe i bashkësisë Islame	184

Provokimet e Kurejshëve	188
Ligjshmëria e luftimit	189
Çetat dhe operacionet ushtarake	191
Lufta e madhe e Bedrit	195
Dueli dhe beteja	202
Vrasja e Ebu Xhehlit	204
Dita e dallimit të së mirës nga e keqja	205
Të vrarët	206
Lajmi i betejës në Mekë dhe në Medine	207
I dërguari i Allahut ﷺ në Medine	208
Robërit e luftës	209
Vdekja e Rukijes dhe martesë e bijës tjetër të Profetit ﷺ	210
Lufta e Benu Kajnukas	211
Lufta e Suejkut	212
Vrasja e Ka'b ibn el Eshrefit	212
Çeta e Kirdes	215
Lufta e Uhudit	216
Dueli dhe beteja	219
Sulmi i idhujtarëve kundër të dërguari të Allahut ﷺ dhe përhapja e lajmit për vrasjen e tij.	221
Qëndrimi i myslimanëve pas këtij rrethimi	224
Në grykën e Malit Uhud	226
Dialog dhe vendim	228
Kthimi në Medine	230
Lufta e Hamrual Esedit	231

Ngjarje dhe luftëra	233
Ngjarja e Raxhia	233
Tragjedia e pusit të Maunes	235
Lufta e Beni Nedirit	238
Lufta e premtuar e Bedrit	242
Lufta e Hendekut	243
Këshillimi për hendekun	244
Midis dy skajeve të hendekut	247
Pabesia e fisit Kurejdha dhe ndikimi i saj në rrjedhën e luftës	250
Mashtrimi i Kurejdhëve dhe përfundimi i luftës	253
Lufta e Beni Kurejdhas	257
Vrasja e Ebu Rafi' Selam ibn Ebul Hakikut	262
Thumame ibn Ethalini, kryetari i fisit Jemame, kapet rob	264
Lufta e Benu Lahjanit	265
Patrulla e Isit dhe futja në Islam e Ebu el Asit – bashkëshorti i Zejnebes, vajzës së të dërguarit të Allahut	266
Lufta e Beni Mustalikut	267
Umrja e Hudejbijes	276
Çfarë u vendos midis të dërguarit të Allahut dhe Kurejshëve	279
Dërgimi i Uthman ibn Affanit te Kurejshët dhe Besëlidhja e Riduanit	282
Paqja	283

Kthimi i Ebu Xhendelit	285
Myslimanët e përfundojnë Umren dhe nuk u vjen mirë që u nënshkrua marrëveshja	286
Çështja e grave emigrante	289
Hyrja e fisit Huza në besën e myslimanëve	290
Zgjidhja e çështjes së të pafuqishmëve	291
Ndikimi i paqes	292
Letra mbretërve dhe princërve	292
Myslimanët dhe pjesa tjetër e shoqërisë	309
Lufta e pyllit	309
Lufta e Hajberit	312
Çlirimi i Nutatës	313
Çlirimi i Shukës	316
Çlirimi i Katibas	317
Të vrarët e të dy palëve	318
Ardhja e mërgimtarëve të Habeshesë	318
– Ebu Hurejrës dhe Eban ibn Saidit	
Delja e helmuar	321
Dorëzimi i banorëve të Fedikut	321
Uadi Kurra	322
Paqja me banorët e Timasë	323
Martesa e Profetit ﷺ me Safien	323
Lufta e Dhati Rikas	324
Kush të mbron ty nga unë	325
Umrja Kaza	326

Beteja e Mu'tetes (Xhemadil Ula, viti i tetë i Hixhretit)	330
Çeta e Dhati Selasilit	334
Çlirimi më i madh- çlirimi i Mekës së nderuar. Përgatitja dhe sekretet	335
Gjatë rrugës për në Mekë	338
Ebu Sufjani përpara të dërguarit të Allahut ﷻ	340
Ndarja e presë së luftës dhe e robërve	342
Pastrimi i Qabes dhe falja e namazit	345
Besëlidhja	346
Nuk ka qortim për ju sot	347
Namazi i Çlirimit (të Mekës)	348
Ndëshkim për kriminelët	349
Bilali thërret ezanin mbi Qabe	349
Qëndrimi i të dërguarit të Allahut ﷻ në Mekë	349
Dërgimi i Halidit te fisi Benu Xhudhejme	351
Shembja e idhujve Uzza dhe Menatë	352
Beteja e Hunejnit	356
Lufta e Taifit	357
Dëbimi i idhujtarëve	359
Ankesa e ensarëve dhe hytbja e të dërguarit të Allahut	361
Të dërguarit e fisit Hauazin	362
Umra e Xhiraanes	364
Benu Teminët kthehen në myslimanë	364
Shembja e Felisit (idhullit) të Benu Ta'jit dhe kthimi i Adj ibn Hatemit në mysliman	365

Lufta e Tebukut	367
Përgatitja e myslimanëve për të luftuar me romakët	367
Ushtria Islame në Tebuk	369
Njëzet ditë në Tebuk	372
Kapja rob e Ekider Dume Xhendelit	373
Kthimi në Medine	373
Shembja e xhamisë Darar	374
Pritja e të dërguarit të Allahut nga populli i Medines	375
Ata që mbetën pa shkuar në luftë	375
Një përmbledhje për luftërat	377
Haxhi i Ebu Bekrit	379
Hyrja masive në Islam	381
Delegacioni i Abdul Kajsit	384
Delegatët e Damam ibn Tha'lebes nga fisi Beni Sa'ad ibn Bikir	386
Delegacioni i Adhras dhe i Baliut	388
Delegacioni i Benu Esed Huzejmes	389
Delegacioni i Texhibit	390
Delegacioni i fisit Benu Fezare	391
Delegacioni i Nexhranit	393
Delegacioni i Taifit	395
Delegacioni i Beni Amir ibn Sa'sait	397
Delegacioni i Benu Hanifes	399

Delegacionet e mbretërve të Himejres dhe dërgimi tek ta i Ebu Musa Eshariut dhe Muadh ibn Xhebelit	401
Delegacioni i Hamedanit dhe dërgimi i Halidit dhe Aliut	402
Delegacioni i Benu Abdul Mudanit	403
Futja në Islam e fisit Benu Mudhhixh	404
Delegacioni i Ezd Shenuas	404
Delegatët e Xherir ibn Abdullah Bexheliut dhe shembja e idhullit Dhul Helisa	405
Esued Anisiu dhe vrasja e tij	406
Haxhi i Lamtumirës	407
Dërgimi i Umame ibn Zejdit	414
Shkuarja tek Allahu	415
Fillimi i sëmundjes	417
Porosia e tij	417
Ebu Bekri zëvendësoi Profetin ﷺ si imam për namaz me xhemat	420
Profeti ﷺ e jep sadaka pasurinë e vet	421
Dita e fundit e Profetit ﷺ në këtë botë	421
Profeti ﷺ ndërron jetë	424
Sahabët të pikëlluar	424
Ebu Bekri ﷺ khalif	427

Trupi i nderuar i Profetit ﷺ përgatitet dhe përcillet	428
Familja e Profetiti ﷺ	429
Fëmijët e Profetit ﷺ	436
Tiparet e Profetit ﷺ dhe morali i tij	439
Fytyra	439
Koka, qafa dhe flokët	440
Anët dhe gjymtyrët	441
Shtati i tij	441
Era e tij e mirë	442
Ecja e tij	442
Zëri i tij dhe fjala e tij	443
Pak për moralin e Profetit ﷺ	443

رَوْضَةُ الْأَنْوَارِ

فِي سِيَرَةِ

النَّبِيِّ الْمُحْتَمَلِ

تَأَلَّفَ

فَضِيلَةَ الشَّيْخِ

صَفِيِّ الرَّحْمَنِ الْمُبَارَكْفُورِيِّ

(بِاللُّغَةِ الْأَلْبَانِيَّةِ)

وَكَالِبَةُ الْمَطْبُوعَاتِ وَالْبَحْثِ الْعِلْمِيِّ
وَرِأَسَةُ الشُّؤْنِ الْإِسْلَامِيِّ الْاَوْقَافِ الدَّعْوَةِ وَالْإِسْتِثْنَاءِ
الْمَلِكِيِّ وَالْعَرَبِيِّ الشَّجَرَةِ

١٤٣٦ هـ